

STAN SANITARNY

NA TERENIE
MIASTA RYBNIKA,
POWIATU RYBNICKIEGO
I MIASTA ŻORY
2023 ROK

POWIATOWA STACJA
SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA
W RYBNIKU

SPIS TREŚCI:

STRONA:

I. STAN SANITARNY MIASTA RYBNIKA	
❖ Działania w ramach bieżącego i zapobiegawczego nadzoru sanitarnego	6
❖ Zapobieganie oraz zwalczanie zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi.....	8
❖ Szczepienia ochronne	10
❖ Stan sanitarny w podmiotach wykonujących działalność leczniczą	14
❖ Bezpieczeństwo wody	16
❖ Stan sanitarny urządzeń i obiektów użyteczności publicznej	23
❖ Bezpieczeństwo żywności	27
❖ Warunki higieniczno-sanitarne placówek oświatowych, wychowawczych i wypoczynku	44
❖ Nadzór nad warunkami higieny pracy	52
❖ Nadzór nad chemikaliami	57
❖ Choroby zawodowe	61
❖ Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny	62
❖ Promocja zdrowia i komunikacja społeczna	66
II. STAN SANITARNY POWIATU RYBNICKIEGO	
❖ Działania w ramach bieżącego i zapobiegawczego nadzoru sanitarnego	77
❖ Zapobieganie oraz zwalczanie zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi.....	79
❖ Szczepienia ochronne	81
❖ Stan sanitarny w podmiotach wykonujących działalność leczniczą	84
❖ Bezpieczeństwo wody	85
❖ Stan sanitarny urządzeń i obiektów użyteczności publicznej	92
❖ Bezpieczeństwo żywności	95

❖ Warunki higieniczno-sanitarne placówek oświatowych, wychowawczych i wypoczynku	107
❖ Nadzór nad warunkami higieny pracy	114
❖ Nadzór nad chemikaliami	118
❖ Choroby zawodowe	121
❖ Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny	122
❖ Promocja zdrowia i komunikacja społeczna	125

III. STAN SANITARNY MIASTA ŻORY

❖ Działania w ramach bieżącego i zapobiegawczego nadzoru sanitarnego	135
❖ Zapobieganie oraz zwalczanie zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi.....	137
❖ Szczepienia ochronne	139
❖ Stan sanitarny w podmiotach wykonujących działalność leczniczą	141
❖ Bezpieczeństwo wody	145
❖ Stan sanitarny urządzeń i obiektów użyteczności publicznej	152
❖ Bezpieczeństwo żywności	155
❖ Warunki higieniczno-sanitarne placówek oświatowych, wychowawczych i wypoczynku	169
❖ Nadzór nad warunkami higieny pracy	176
❖ Nadzór nad chemikaliami	179
❖ Choroby zawodowe	182
❖ Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny	183
❖ Promocja zdrowia i komunikacja społeczna	185

Szanowni Państwo,

W 2023r. Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Rybniku posiadała w ewidencji ogółem 4715 obiektów nadzorowanych, z czego 54% obiektów zlokalizowanych było na terenie Miasta Rybnika, 25% na terenie Miasta Żory i 21 % na terenie powiatu rybnickiego. Pracownicy Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Rybniku ramach prowadzonego nadzoru sanitarnego nad bezpieczeństwem żywności, wody pitnej jak również kąpielisk, środkami zastępczymi, kosmetykami, higieną środowiska, higieną pracy, higieną nauczania i wychowania, produktami biobójczymi i chemikaliami, przeprowadzili ogółem 4405 kontroli sanitarnych na terenie nadzorowanym tj. : na terenie miasta Rybnika, miasta Żory oraz powiatu rybnickiego. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Rybniku wydał ogółem 2303 decyzji administracyjnych, w tym 1130 decyzji merytorycznych i 1173 decyzji płatniczych. Nałożono 141 mandatów karnych na kwotę 27550,00 złotych. Przeprowadzono 7539 wywiadów epidemiologicznych w związku ze zgłoszonymi chorobami zakaźnymi. Wykonano 4553 badań, na które złożyło się 1166 oznaczeń chemicznych, 4910 oznaczeń fizycznych oraz 1599 mikrobiologicznych. Ponadto pobrano do badań ogółem 7563 próbek (w tym próbek wody, żywności, kosmetyków i badań na nosicielstwo). Równocześnie prowadzono i koordynowano programy zdrowotne, podejmowano działania w zakresie promocji zdrowia we współpracy z innymi instytucjami i służbami publicznymi oraz prowadzono media społecznościowe.

Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 14 czerwca 2023 r. (Dz. U. 2023, poz. 1118) na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej z dniem 1 lipca 2023 r. został odwołany stan zagrożenia epidemicznego w związku z zakażeniami wirusem SARS-CoV-2.

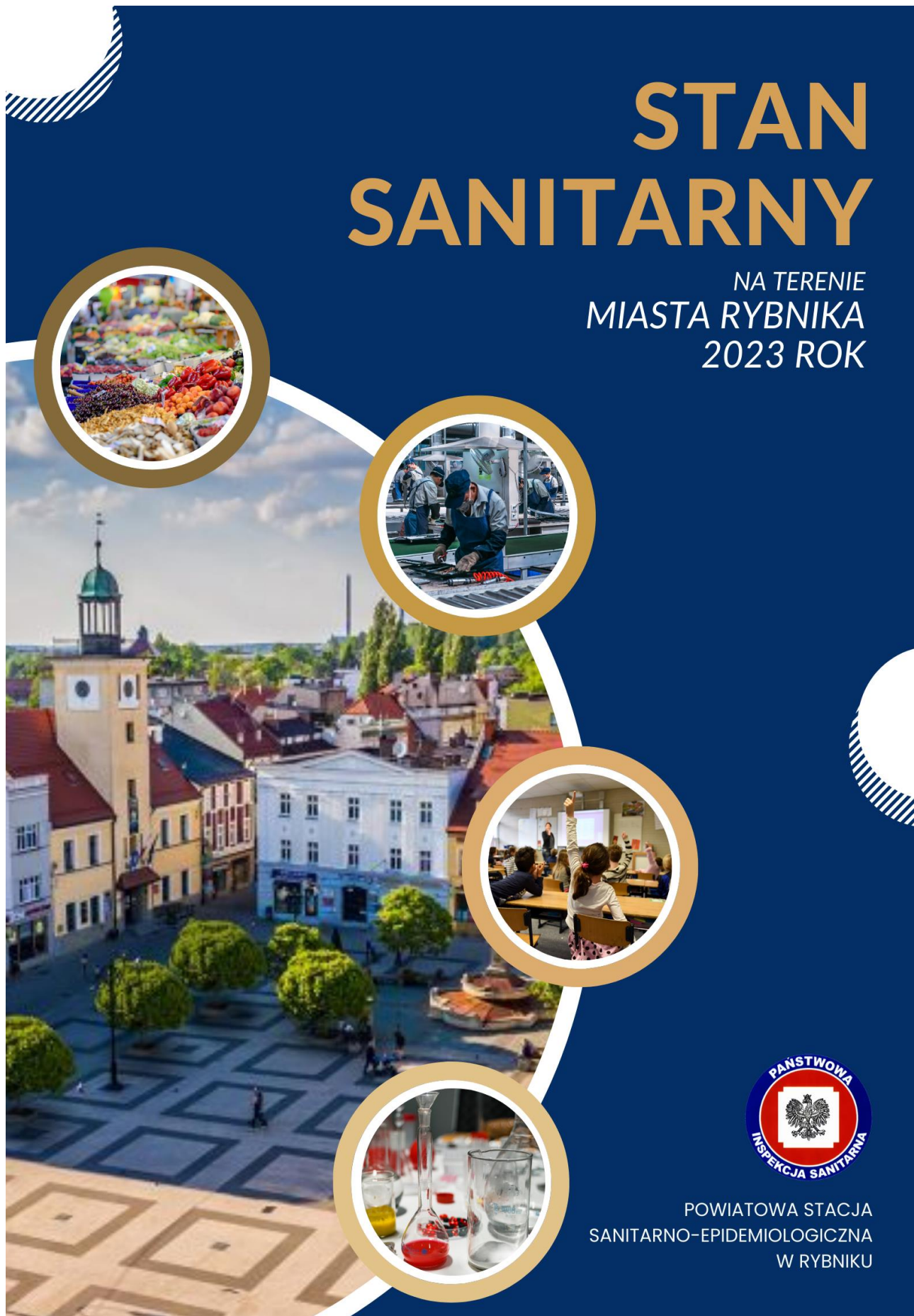
Powiatowa Stacja Sanitarno -Epidemiologiczna w Rybniku i Regionalne Towarzystwo Oświaty Zdrowotnej w Rybniku przy współudziale Miasta Rybnika, Komendy Miejskiej Policji w Rybniku, Poradni Psychologiczno- Pedagogicznej w Rybniku oraz Dyrekcji Zabytkowej Kopalni Ignacy w Rybniku w 2023 roku zorganizowała konferencję p.t: **"Życie jest warte tego aby przeżyć je w zdrowiu i w trzeźwości"**. Konferencja skierowana była do przedstawicieli jednostek samorządowych, pedagogów szkolnych, nauczycieli, pracowników socjalnych, pielęgniarek szkolnych, pracowników pomocy społecznej, kuratorów, prokuratorów, policji, straży miejskiej oraz rodziców i opiekunów chcących rozszerzyć swoją wiedzę **na temat skutków zdrowotnych używania substancji psychoaktywnych, a także ograniczenie ich stosowania.**

dr inż. Michał Dudek

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny
w Rybniku

STAN SANITARNY

NA TERENIE
MIASTA RYBNIKA
2023 ROK

POWIATOWA STACJA
SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA
W RYBNIKU

DZIAŁANIA W RAMACH BIEŻĄCEGO I ZAPOBIEGAWCZEGO NADZORU SANITARNEGO

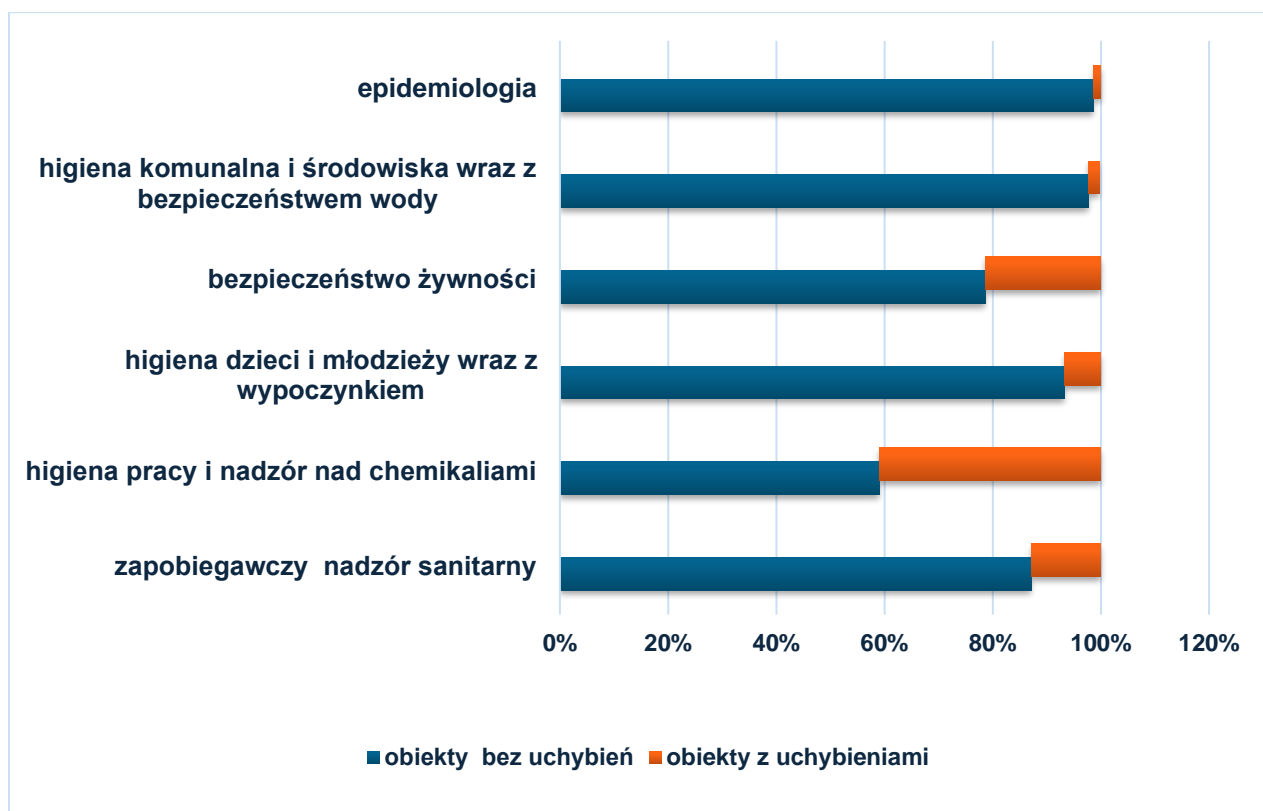
W 2023r. pod nadzorem Powiatowej Stacji Sanitarni-Epidemiologicznej w Rybniku znajdowało się **2538** obiektów zlokalizowanych na terenie Miasta Rybnika o **46** obiektów mniej niż w roku 2022. Skontrolowano ogółem **1237** obiektów, w **202** obiektach stwierdzono nieprawidłowości. Przeprowadzono ogółem **1649** (w tym **19 kontroli granicznych**) kontroli i wizytacji sanitarnych w związku z prowadzonym bieżącym i zapobiegawczym nadzorem sanitarnym na terenie miasta Rybnika. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Rybniku wydał ogółem **1055** decyzji administracyjnych. Nałożono **74** mandaty na kwotę **15.100,00zł**.

Działania kontrolno-represyjne w zakresie bieżącego i zapobiegawczego nadzoru sanitarnego w latach 2021-2023

Rok	2021	2022	2023
Działania			
Liczba obiektów w ewidencji	2576	2584	2538
Liczba obiektów skontrolowanych	872	1020	1237
Liczba obiektów z nieprawidłowościami	99	158	202
(%)	(11,4%)	(15,5%)	(16,6%)
Liczba kontroli/wizytacji	1176	1377	1649
Liczba wydanych decyzji administracyjnych	746	917	1055
Liczba nałożonych mandatów	46	73	74
Liczba nałożonych kar pieniężnych	5	1	0

W 2023 roku odnotowano wzrost stwierdzonych nieprawidłowości w zakresie nadzoru nad warunkami higieny pracy w środowisku pracy i nadzoru nad chemikaliami, tj. w **41%** skontrolowanych obiektach (w 2022r. - 35.4%) oraz w zakresie nadzoru nad bezpieczeństwem żywności tj. w **21,4%** skontrolowanych obiektów(w 2022r. – 22,9%). Odnotowano natomiast spadek obiektów z nieprawidłowościami w ramach nadzoru nad warunkami higieniczno-sanitarnymi w placówkach oświatowych tj. w **8,6%** skontrolowanych placówek (w 2022r. – 10,6%).

**Odsetek skontrolowanych obiektów ze stwierdzonymi uchybieniami w 2023 roku
w poszczególnych pionach nadzoru sanitarnego**

ZAPOBIEGANIE ORAZ ZWALACZANIE ZAKAŻEŃ I CHOROBY ZAKAŻNYCH U LUDZI

Zachorowania na choroby zakaźne, zakażenia, zatrucia na terenie miasta Rybnika w roku 2023.

Ogółem odnotowano 2997 zachorowań na choroby zakaźne.

Lp.	Jednostka chorobowa	2023 r. Liczba zachorowań/ hospitalizacji	2022 r. Liczba zachorowań/ hospitalizacji	Odnotowano w 2023r ↑ ↓ ↔
1	Salmonelozą - zatrucie pokarmowe	10/7	6/3	↑
2	Salmonelozą- posocznica i inne zakażenia pozajelitowe	4/4	0	↑
3	Salmonelozą- inne zakażenia pozajelitowe	1/0	0	↑
4	Inne bakteryjne zakażenia jelitowe (ogółem) w tym wywołane przez <i>Clostridium difficile</i>	39/38	56/54	↓
5	Wirusowe zakażenia jelitowe (ogółem)	77/73	156/151	↓
6	Biegunka i zapalenie żołądkowo-jelitowe, o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu	45/34	61/50	↓
7	Legionelozą	0	1/1	↓
8	Płonica (szkarlatyna)	106/0	26/0	↑
9	Choroba wywołana przez <i>Streptococcus pyogenes</i> , inwazyjna- róża	40/8	20/0	↑
10	Kiła	11/0	7/1	↑
11	Rzeżączka	0	2/0	↓
12	Borelioza	104/0	54/2	↑
13	Styczność i narażenie na wściekliczę- potrzeba szczepień	28	28	↔
14	Różyczka	4/4	0	↑
15	Ospa wietrzna	975/0	673/0	↑
16	Wirusowe zapalenie wątroby typu B	17/0	21/0	↓
17	Wirusowe zapalenie wątroby typu C	5/0	2/1	↑
18	Świnka (nagminne zapalenie przyusznic)	3/0	6/0	↓
19	Choroba wywołana przez <i>Streptococcus pneumoniae</i> , inwazyjna	2/2	3/3	↓
20	Zapalenie opon mózgowych i/lub mózgu (ogółem)	3/3	1/1	↑
21	AIDS	1/1	1/1	↔
22	HIV	4/1	2/1	↑
23	Gruźlica	14	26	↓
24	COVID-19	1276	7175	↓
25	Zakażenie wirusem RSV	10/4	-	-
26	Grypa potwierdzona wynikiem szybkiego testu antygenowego	132/0	-	-

W 2023r. w porównaniu do roku 2022 odnotowano:

- znaczny wzrost zachorowań na szkarlatynę (wzrost o 80 przypadków) oraz ospę (wzrost o 302 przypadki). Odnotowano również wzrost zgłoszonych zachorowań na różę o 20 przypadków,
- spadła liczba zgłoszonych zakażeń wywołanych wirusem SARS-CoV-2 o 5899 przypadków.

W związku z nowelizacją Programu Badań Statystycznych Statystyki Publicznej na 2023r. został zniesiony obowiązek składania przez placówki medyczne do Państwowej Inspekcji Sanitarnej sprawozdań MZ-55 „Tygodniowy, dzienny meldunek o zachorowaniach i podejrzeniach zachorowań na grypę”. Dane te były ujęte w latach ubiegłych jako Grypa (podejrzenia). Natomiast w związku ze zmianami w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 10 grudnia 2019 r. w sprawie zgłaszania podejrzeń i rozpoznań zakażeń, chorób zakaźnych oraz zgonów z ich powodu w marcu nałożono obowiązek przekazywania zgłoszeń dotyczących zakażenia wirusa RSV oraz grypy potwierdzonych dodatnim wynikiem szybkiego testu antygenowego do PSSE.

W 2023r. cztery osoby zostały zarejestrowane jako nosiciele pałeczek Salmonella (serotyp –*Salmonella enteritidis*).

Odnutowano 8 zgonów z powodu choroby zakaźnej, w tym 7 z powodu Covid-19 i 1 z powodu *Clostridium difficile*. Zgony dotyczyły osób w przedziale wiekowym między 59 a 88 lat.

W 2023 r. na terenie miasta Rybnik 57 osób zostało narażonych na wściekliznę, z tego 28 osób decyzją lekarza specjalisty zostało poddanych szczepieniu przeciw wściekliznie.

Ogniska epidemiczne

W 2023 r. wystąpiło 12 ognisk epidemicznych w podmiotach wykonujących działalność leczniczą. Ogniska odnotowano w

- SPZOZ Wojewódzkim Szpitalu Specjalistycznym Nr 3 w Rybniku,
- Kliniknym Szpitalu Psychiatrycznym SPZOZ w Rybniku.

Zdecydowaną większość ognisk wywołał jeden czynnik - wirus SARS-CoV-2. Zgłoszono również 2 ogniska wywołane przez *Klebsiellę pneumoniae* oraz 2 wywołane przez świerzbowiec ludzki.

W ogniskach zachorowało 99 pacjentów oraz 1 osoba z personelu szpitala.

Szpitale stosowały się do procedur, zaleceń oraz szybko podejmowały czynności mające na celu przecięcie drogi szerzenia się zakażenia.

Ogniska choroby przenoszonej drogą pokarmową

W 2023r. na terenie miasta Rybnika nie odnotowano ogniska choroby przenoszonej drogą pokarmową.

SZCZEPIENIA OCHRONNE

W 2023 roku pod nadzorem Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Rybniku znajdowało się 37 punktów szczepień w podmiotach leczniczych.

Przeprowadzono 34 kontrole sanitarne w zakresie dokumentacji i wykonywania szczepień ochronnych w 2 podmiotach lecznictwa zamkniętego oraz 32 podmiotach lecznictwa otwartego (2022 r. - 30 kontroli sanitarnych).

Corocznie opracowywana jest analiza stanu zaszczepienia populacji dzieci i młodzieży. Dokonuje się jej na podstawie danych uzyskanych ze sprawozdania rocznego ze szczepień ochronnych (MZ-54). Liczba kart uodpornienia dzieci i młodzieży poniżej 20 lat wg roku urodzenia (2023-2004) podlegających obowiązkowym szczepieniom ochronnym na podstawie informacji zawartych w sprawozdaniach składanych przez punkty szczepień – 24697 (2022 r. - 25075).

Na nadzorowanym terenie odnotowano kolejny wzrost osób uchylających się od obowiązkowych szczepień ochronnych - na koniec roku 2023 punkty szczepień wykazały 457 nieszczepionych dzieci (2022 punkty szczepień wykazały 425 nieszczepionych dzieci). Najliczniejszą grupę osób uchylających się od obowiązku szczepień ochronnych stanowią rodzice/opiekunowie prawni, którzy nie wskazują

powodu nie wykonania szczepień. Inne przyczyny uchylania się od obowiązku szczepień ochronnych to: odrębność kulturowa, religijna, etniczna, wpływ środowisk propagujących medycynę alternatywną, wpływ ruchów antyszczepionkowych, wcześniej NOP u osoby zobowiązanej. Obowiązek poddawania się szczepieniom ma w Polsce charakter powszechny i podlegają mu wszystkie osoby przebywające na terenie Polski. Podstawą prawną nałożenia obowiązku szczepień przeciw wybranym chorobom zakaźnym jest art. 5 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. *o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi*, który nakłada obowiązek poddawania się szczepieniom ochronnym na osoby przebywające na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Zwolnione z tego obowiązku są osoby przebywające krócej niż 3 miesiące. W odniesieniu do osób nieposiadających zdolności do czynności prawnych (np. dzieci) odpowiedzialność za wypełnienie tego obowiązku ponosi osoba sprawująca nad tą osobą prawną pieczę (rodzic) albo jej opiekun faktyczny. Wykonanie obowiązku szczepień przez osoby zobowiązane do poddawania się szczepieniom (poddawania dzieci szczepieniom) jest zabezpieczone środkami egzekucji administracyjnej. Państwowy powiatowy inspektor sanitarny, jako organ administracji publicznej sprawujący nadzór nad realizacją szczepień ochronnych, jest uprawniony w trybie przewidzianym w przepisach ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. *o postępowaniu egzekucyjnym w administracji* (Dz. U. z 2022 r. poz. 479z późn. zm.) do żądania od osób zobowiązanych wykonania obowiązku szczepień – tj. jest prawnym wierzycielem tego obowiązku administracyjnego. Przepisy tej ustawy jednocześnie nakładają na organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej będące wierzycielami obowiązku szczepień ochronnych prawny obowiązek podejmowania wszelkich czynności zmierzających do zastosowania przewidzianych prawem środków egzekucyjnych w celu nakłonienia osoby uchylającej się od wykonania obowiązku szczepień ochronnych. Organem egzekucyjnym właściwym w sprawie prowadzenia egzekucji obowiązku szczepień jest wojewoda, do którego kierowane są przez państwowych powiatowych inspektorów sanitarnych wnioski o wszczęcie egzekucji administracyjnej jego wykonania. Skierowanie wniosku do wojewody o egzekucję administracyjną obowiązku szczepień jest poprzedzone wystosowaniem do osoby uchylającej się upomnienia, zawierającego wezwanie do wykonania obowiązku szczepień ochronnych z zagrożeniem skierowania sprawy na drogę egzekucji administracyjnej, następnie sporządzeniem przez wierzyciela tzw. tytułu wykonawczego.

W 2023 roku do osób uchylających się od obowiązku szczepień ochronnych wykazanych w kwartalnych sprawozdaniach z obowiązkowych szczepień ochronnych wg informacji zawartych w kartach uodpornienia, przechowywanych przez składającego sprawozdanie wysłano 40 pism przypominających o obowiązku przeprowadzenia zaległych szczepień oraz korzyściach wynikających z przeprowadzanych szczepień ochronnych oraz 4 upomnienia wzywające do wykonania obowiązkowych szczepień ochronnych.

Niepożądany odczyn poszczepienny (NOP)

Niepożądany Odczyn Poszczepienny (NOP) to każde zaburzenie stanu zdrowia związane ze szczepieniem, które wystąpiło w okresie 4 tygodni po podaniu szczepionki. Wyjątek stanowią NOP po szczepieniu przeciw gruźlicy, w których kryterium czasowe jest dłuższe. NOP może być wynikiem:

- problemów zdrowotnych przypadkowo występujących w tym samym czasie co szczepienie;
- indywidualnej reakcji organizmu osoby szczepionej na podanie szczepionki;
- nieprawidłowej techniki wykonania szczepienia;
- wady szczepionki wynikającej ze złego przechowywania.

W rejestrze Niepożądanych Odczynów Poszczepiennych prowadzonym przez Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Rybniku w 2023 r. odnotowano 10 zgłoszonych przez lekarzy Niepożądanych Odczynów Poszczepiennych (w 2022r. odnotowano 8 NOP).

Wyniki analizy stanu zaszczepienia oraz dane dotyczące zgłaszanych Niepożądanych Odczynów Poszczepiennych są corocznie publikowane przez Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego – Państwowy Instytut Badawczy w Warszawie (NIZP-PZH-PIB) w biuletynie pt. „*Szczepienia Ochronne w Polsce*” za dany rok na stronie internetowej : www.pzh.gov.pl. Biuletyn jest podstawowym źródłem informacji o stanie uodpornienia populacji dzieci i młodzieży w Polsce.

Dystrybucja preparatów szczepionkowych i realizacja programów bezpłatnych szczepień

Powiatowe Stacje Sanitarno-Epidemiologiczne odpowiadają za dystrybucję preparatów szczepionkowych do punktów szczepień – wydano 706 preparatów szczepionkowych (do punktów szczepień zlokalizowanych na terenie Rybnika, Żor i powiatu rybnickiego).

Od 1 czerwca 2023 roku Ministerstwo Zdrowia rozpoczęło realizację programu bezpłatnych szczepień przeciw HPV dziewcząt i chłopców w wieku 12-13 lat (szczepienia zalecane objęte finansowaniem publicznym). Program realizuje założenia i cele Narodowej Strategii Onkologicznej na lata 2020-2030. Uzupełnia bezpłatny Program Szczepień Ochronnych dzieci i młodzieży o nowy zakres ochrony przed chorobami wywołanymi przez ludzki wirus brodawczaka (HPV). Minister Zdrowia wprowadzając szczepienie przeciw HPV rozszerza zakres ochrony przed rakiem szyjki macicy i innymi chorobami nowotworowymi związanymi z HPV. W 2023 roku bezpłatnymi szczepieniami objęte były roczniki 2010 i 2011. Szczepienia realizowane są dwoma bezpłatnie dostępnymi preparatami szczepionkowymi 2-walentną szczepionką Cervarix i 9-walentną szczepionką Gardasil 9.

W Rybniku do programu powszechnych szczepień przeciw HPV przystąpiło 5 punktów szczepień -Przychodni Podstawowej Opieki Zdrowotnej: NZOZ „PRO VITA” Rybnik, Byłych Więźniów Politycznych 3, „NOWINY” Rybnik, Orzepowicka 8d, NZOZ „AXIS” Rybnik, Górnośląska 140 B, NZOZ „SANUS” Rybnik, Komisji Edukacji Narodowej 27, AD MEDICO Przychodnia Lekarska Rybnik, Jankowicka 18.

***Działania w ramach zapobiegania oraz zwalczania zakażeń i chorób zakaźnych
u ludzi***

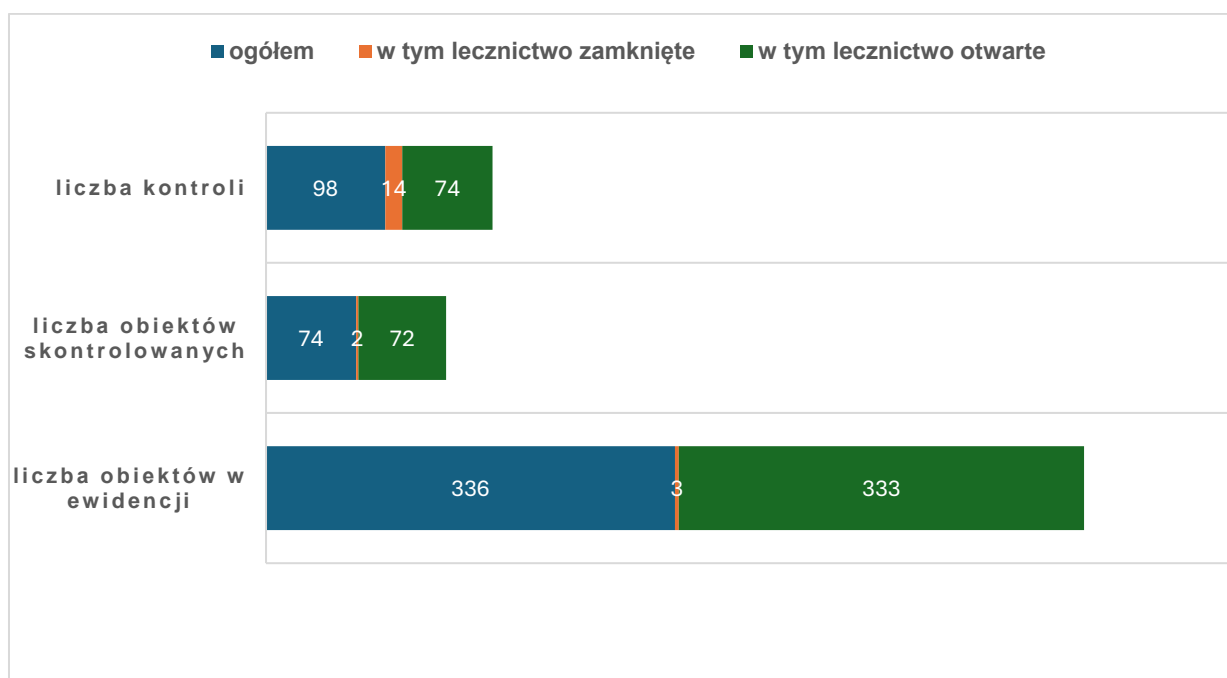
Rok	Liczba zgłoszeń zachorowań na choroby zakaźne	Liczba zachorowań na SARS-CoV-2	Liczba zgonów/ w tym SARS-CoV-2	Liczba nieszczepionych dzieci	Liczba zgłoszeń NOP
2019	4106	0	2/0	360	10/0
2020	6542	5867	142/142	391	8/0
2021	9962	9129	238/235	408	55/49
2022	8388	7175	86/83	425	8/4
2023	3014	1276	8/7	457	10/0

STAN SANITARNY W PODMIOTACH WYKONUJĄCYCH DZIAŁALNOŚĆ LECZNICZĄ

W 2023 roku w ewidencji podmiotów leczniczych zarejestrowano ogółem 336 obiektów na terenie Miasta Rybnika. Skontrolowano 74 obiektów i przeprowadzono ogółem 98 kontroli sanitarnych w zakresie nadzoru nad warunkami higieniczno-sanitarnymi, jakie powinien spełniać personel medyczny, sprzęt oraz pomieszczenia, w których są udzielane świadczenia zdrowotne. W jednym obiekcie stwierdzono nieprawidłowości.

Rodzaj i ilość podmiotów leczniczych skontrolowanych w 2023 roku

Lecznictwo zamknięte

W 2023 roku ewidencji zarejestrowano 3 podmioty lecznicze zamknięte, w tym jeden szpital jednodniowy. Przeprowadzono ogółem 14 kontroli w 2 podmiotach leczniczych:

- 4 kontrole sanitarne,
- 1 kontrolę sprawdzającą,
- 2 kontrole zespołu ds. do spraw zakażeń szpitalnych,
- 7 kontroli w związku z wystąpieniem ognisk epidemicznych w oddziałach szpitalnych tj. w Klinicznym Szpitalu Psychiatrycznym SPOZOX w Rybniku oraz w SPZOZ Wojewódzkim Szpitalu Specjalistycznym Nr 3 w Rybniku.

W wyniku przeprowadzonych kontroli sanitarnych stwierdzono:

- w Klinicznym Szpitalu Psychiatrycznym przeprowadzono generalny remont wraz z modernizacją Pawilonu IV, XX oraz Pawilonu – Oddziału Dziennego Psychiatrycznego. W Pawilonie III - Oddziału Psychiatrii Sądowej doprowadzono do prawidłowego stanu sanitarno-technicznego pomieszczenia higieniczno-sanitarne na parterze i pierwszym piętrze, w związku z wydaną decyzją Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Rybniku. W sześciu Pawilonach dobudowano zewnętrzne windy umożliwiające m.in. transport chorych. Wyremontowano pomieszczenia higieniczno-sanitarne Pawilonu XVII – Oddziału Rehabilitacji Psychiatrycznej.
- w SPZOZ Wojewódzkim Szpitalu Specjalistycznym Nr 3 w Rybniku, w Pawilonie nr 5 prowadzona jest kompleksowa wymiana instalacji wodno-kanalizacyjnej z wymianą rur wentylacyjnych oraz okien. W Oddziale Neonatologii oraz Traktu porodowego do końca 2023 r. zakończono generalny remont. Po modernizacji zmienił się układ pomieszczeń, wymieniono instalacje: sanitarne, klimatyzacji i wentylacji, elektryczne, gazów medycznych, zakupiono wyposażenie. W pomieszczeniach Poradni Specjalistycznych trwa malowanie ścian i sufitów – zakończenie prac przewidziano na I kwartał 2024 r. W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami wydano decyzję administracyjną.

Lecznictwo Otwarte – w tym praktyki zawodowe

W 2023 roku w ewidencji obiektów nadzorowanych na terenie miasta Rybnika zarejestrowano 333 obiekty.

W ramach bieżącego nadzoru sanitarnego skontrolowano 72 podmioty lecznicze, ogółem przeprowadzono 74 kontroli w obiektach podmiotów leczniczych i praktykach zawodowych. W trakcie kontroli w szczególności sprawdzano stan sanitarny pomieszczeń i wyposażenia oraz realizację obowiązujących procedur zapobiegających szerzeniu się zakażeń i chorób zakaźnych.

Stan sanitarno-higieniczny skontrolowanych obiektów w 2023 roku nie budził zastrzeżeń.

BEZPIECZEŃSTWO WODY

W 2023 r. w ramach nadzoru nad bezpieczeństwem wody przeprowadzono 44 kontroli sanitarnych, w wyniku których w 5 obiektach stwierdzono nieprawidłowości. Wydano ogółem 14 decyzji administracyjnych:

- ✓ 1 decyzja dot. oceny rocznej i półrocznej o jakości wody przeznaczonej do spożycia,
- ✓ 6 decyzji dot. oceny rocznej jakości wody na pływalni,
- ✓ 2 decyzje nakazujące dot. doprowadzenia jakości wody ciepłej w natryskach pod względem bakterii Legionella sp.
- ✓ 4 decyzje nakazujące dotyczące jakości ciepłej wody użytkowej w podmiotach leczniczych
- ✓ 1 decyzja nakazująca w Miejskim Domu Pomocy Społecznej.

Ponadto wydano 1 ocenę obszarową jakości wody przeznaczonej do spożycia oraz 4 oceny dotyczące jakości wody w kąpieliskach (w tym 2 oceny sezonowe i 2 oceny urzędowe). Wydano także 4 oceny jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi na podstawie przedłożonych wyników

Woda przeznaczona do spożycia przez ludzi

Głównym źródłem zaopatrzenia w wodę dla miasta są ujęcia powierzchniowe w Goczałkowicach, Dzieńkowicach i Czańcu. Pozostała część wody pochodzi z ujęć głębinowych własnych, zlokalizowanych w Rybniku-Stodołach, w Rybniku przy ul. Tęczowej oraz w Rybniku –Boguszowicach przy ul. Rajskiej. W ramach zbiorowego zaopatrzenia w wodę do spożycia dostarczano w 2023 r. na terenie miasta Rybnik ogółem średnio ok. 16,6 tys. m³/d wody tj. ok. 1,6 tys. m³/d wody więcej niż w 2022 r.

Na terenie miasta Rybnika wyodrębnia się następujące strefy zaopatrzenia w wodę:

1. strefa zaopatrzenia w wodę zasilana ze stref "Goczałkowice" i „Mikołów” - 12934 m³/d.
2. strefa zaopatrzenia w wodę pochodzącą z ujęcia głębinowego w Rybniku - Stodołach - 1506 m³/d.
3. strefa zaopatrzenia w wodę pochodzącą z ujęcia głębinowego w Rybniku, przy ul. Tęczowej -1199 m³/d.
4. strefa zaopatrzenia w wodę pochodzącą z ujęcia głębinowego przy ul. Rajskiej- 950 m³/d.

Podmiotami realizującymi zbiorowe zaopatrzenie w wodę dla miasta Rybnika są:

- Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów S.A. 44-026 Katowice, ul. Wojewódzka 19 - producent i dostawca wody pochodzącej z ujęć powierzchniowych, zlokalizowanych poza terenem miasta,
- Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. 44-210 Rybnik, ul. Pod Lasem 62 (właściciel ujęć głębinowych w Rybniku przy ul. Tęczowej i przy ul. Rajskiej oraz dystrybutor w 97,5 % wody na terenie miasta),
- PGE Górnictwo Energetyka Konwencjonalna S.A. Oddział Elektrownia Rybnik, ul. Podmiejska, 44-207 Rybnik – właściciel ujęcia głębinowego w Rybniku-Stodołach,
- „HYDROINSTAL” Sp. z o. o. 44-253 Rybnik, ul. Jastrzębska 12 (dystrybutor pozostałych 2,5 % wody pochodzącej z ujęć powierzchniowych).

W ramach kontroli wewnętrznej jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, którą prowadziły w 2023 r. przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne i inne podmioty działające na terenie miasta Rybnika, tj. Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów S.A. w Katowicach, Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Rybniku, Hydroinstal Sp. z o.o. w Rybniku, PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A. Oddział Elektrownia Rybnik, a także SP ZOZ WSS nr 3 w Rybniku, ul. Energetyków 46, PGG S.A KWK ROW Ruch Jankowice (posiadający indywidualne ujęcia wody) oraz Przedsiębiorstwo MARAT Sp. z o.o., ul. Brzezińska 8A, 44-203 Rybnik, zostały wykonane badania 148 próbek wody w zakresie monitoringu parametrów grupy A oraz 18 próbek w zakresie monitoringu parametrów grupy B. Próbkę w badanym zakresie spełniały obowiązujące wymagania dla wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, za wyjątkiem pojedynczych przypadków przekroczenia stężenia chloroformu. Wykazany wyżej przypadek zanieczyszczenia wody do spożycia nie stwarzały zagrożenia dla zdrowia ludzi, tym nie mniej wymagały podjęcia działań naprawczych. Wykonane w ramach kontroli wewnętrznej ponowne badania wykazywały poprawę jakości wody.

Natomiast w ramach własnego planu działania Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w 2023 r. wykonał badania 18 próbek wody z terenu miasta Rybnika i przeprowadził 8 kontroli sanitarnych w ramach przyjętego planu działania (w tym po działaniach naprawczych podejmowanych przez dostawcę wody). Próbkę w badanym zakresie spełniały obowiązujące wymagania dla wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, za wyjątkiem jednorazowego stwierdzenia w 3 próbkach wody pojedynczych bakterii grupy coli oraz nieprawidłowości zmiany w zakresie ogólnej liczby mikroorganizmów w $22 \pm 2^{\circ}\text{C}$. Wykluczona została obecność bakterii *Escherichia coli* oraz paciorkowców kałowych i podjęto natychmiastowe działania naprawcze. W związku z czym niezgodność nie stanowiła zagrożenia dla zdrowia konsumentów. Badania próbek pobranych podczas kontroli przeprowadzonej po działaniach naprawczych nie wykazały przekroczeń.

Przeprowadzono 2 interwencje dotyczące zabarwienia wody- interwencje bezzasadne.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Rybniku systematycznie otrzymywał informacje o wszelkich awariach wodociągowych na terenie miasta oraz powiadomienia o zamiarze odcięcia dostaw wody osobom fizycznym lub firmom w związku z nieregulowaniem rachunków za wodę, zawierające również, zgodnie z ustawą o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków, informacje o udostępnieniu zastępczego punktu poboru wody.

Zarówno wyniki badań własnych wynikających z planu działania, o których mowa wyżej, jak i wyniki kontroli wewnętrznej przedsiębiorstw wod-kan i innych podmiotów, umieszczane były, jak co roku, w prowadzonej przez tut. organ bazie danych EXCEL WODA, służącej zarówno ich raportowaniu do Unii Europejskiej, jak i wykorzystywaniu do sporządzania bieżących sprawozdań, raportów czy ocen.

Odsetek kwestionowanych próbek wody do spożycia w latach 2020-2023

ROK	2020	2021	2022	2023
Liczba pobranych próbek wody	164	177	182	184
Odsetek próbek wody	3,6%	6,2%	4,9%	2,71%

W 2023 roku podobnie jak rok wcześniej konsumentom dostarczano wodę w ramach zbiorowego zaopatrzenia, zgodną z wymaganiami określonymi w rozporządzeniu Ministra Zdrowia w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

Ciepła woda użytkowa

W 2023 roku kontynuowano zadanie polegające na pełnieniu nadzoru nad ciepłą wodą użytkową w zakresie obecności pałeczek Legionella sp. w budynkach zamieszkania zbiorowego. Pałeczki Legionella, jeśli występują w instalacji wody ciepłej, mogą spowodować u ludzi, szczególnie o obniżonej odporności, groźne zapalenie płuc lub tzw. gorączkę Pontiac.

Na terenie miasta Rybnika dokonano poboru ciepłej wody użytkowej w 10 obiektach, przeprowadzono 25 kontroli, pobrano 67 próbek, w tym:

- w 2 podmiotach leczniczych (szpitale): 15 kontroli, pobrano 41 próbek wody do badań laboratoryjnych,
- w 4 hotelach: 4 kontrole, pobrano 12 próbek wody do badań laboratoryjnych,
- w 1 domu dziecka: 1 kontrola, pobrano 2 próbki wody do badań laboratoryjnych,
- w 3 domach pomocy społecznej: 5 kontroli, pobrano 12 próbek wody do badań laboratoryjnych.

W wyniku przeprowadzonych kontroli nieprawidłowości w zakresie skażenia wody bakteriami *Legionella sp.* stwierdzono w następujących obiektach:

- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Wojewódzki Szpital Specjalistyczny nr 3 w Rybniku, ul. Energetyków 46, 44-200 Rybnik.
- Kliniczny Szpital Psychiatryczny SP ZOZ w Rybniku, ul. Gliwicka 33, 44-201 Rybnik. Kontrole sprawdzające w.w. obiektach potwierdziły wykonanie obowiązków.

Woda na pływalniach

Jakość wody wykorzystywanej do kąpieli na terenie miasta Rybnika kontrolowana była na przestrzeni całego minionego roku w 4 pływalniach krytych (w tym pływalni w Zespole Szkół Budowlanych w Rybniku) oraz w sezonie letnim w 2 pływalniach odkrytych należących do MOSiR w Rybniku.

Zarządzający pływalniami zgodnie z harmonogramami na 2023r., uzgodnionymi z Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Rybniku zbadali w akredytowanych laboratoriach 352 próbek wody :

- pływalnie kryte – 321 próbek,
- pływalnie odkryte - 31 próbek.

Z przeprowadzonej przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Rybniku analizy otrzymywanych na bieżąco od zarządzających pływalniami wyników badań pobieranych próbek wody wynika, iż badania wykonywane były zgodnie z przyjętymi harmonogramami, a uzyskane wyniki świadczyły o poprawnym funkcjonowaniu systemów uzdatniania. Nie mniej jednak nie oznacza to, że systemy te zawsze funkcjonowały bez problemów. Do najczęstszych zalicza się podwyższone wartości stężenia:

- ✓ chloru wolnego i związanego (nierzadko też wartość wolnego chloru była niższa od wymaganej),
- ✓ chloroformu,
- ✓ utlenialności nadmanganianowej,
- ✓ potencjału redox,
- ✓ odczynu,
- ✓ mętności,
- ✓ ogólnej liczby mikroorganizmów w 36°C i Legionelli sp.

W Zespole Szkół Budowlanych w Rybniku, stwierdzono wysokie skażenie ciepłej wody użytkowej bakteriami *Legionella sp.* w natryskach. W wyniku przekroczeń dopuszczalnej wartości liczby *Legionelli sp.* zarządca podjął niezwłocznie działania naprawcze. Na pływalni krytej Fundacji Elektrowni Rybnik, ul. Podmiejska 43, 44-207 Rybnik, stwierdzono punktowe skażenie ciepłej wody użytkowej (w jednym punkcie w stopniu średnim, w drugim w stopniu wysokim) bakteriami *Legionella sp.*, zarządca podjął niezwłocznie działania naprawcze. W wyniku podjętych działań naprawczych na w.w. pływalniach stwierdzono usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości.

Również przypadku wystąpienia pozostałych nieprawidłowości zarządzający pływalniami w większości przypadków informowali o dokonanych działaniach naprawczych, a kolejne wyniki wskazywały poprawę funkcjonowania systemów uzdatniania wody.

W ramach nadzoru sanitarnego nad pływalniami tut. organ przeprowadził w 2023 roku kontrole 9 nadzorowanych pływalni, pobierając łącznie 48 próbek wody:

- dla pływalni krytych – 29 próbek,
- dla pływalni odkrytych – 19 próbek.

Stwierdzone przekroczenia dotyczyły następujących parametrów:

- ✓ potencjał redox,
- ✓ chlor wolny,
- ✓ chlor związany,
- ✓ odczyn,
- ✓ chloroformu,
- ✓ *Legionella sp.*

W wyniku przeprowadzonych przez przedstawicieli PPIS w Rybniku kontroli w zakresie wypełniania przez zarządców pływalni obowiązku informowania osób korzystających z pływalni o jakości wody stwierdzono, że we wszystkich przypadkach zamieszczano stosowny komunikat.

Woda w kąpieliskach i w miejscach okazjonalnie wykorzystywanych do kąpeli

Na terenie miasta Rybnika w 2023 r. funkcjonowały 2 kąpieliska : „Pniowiec” i „Kamień” (sezon kąpielowy 17.06.2023 r. - 04.09.2023 r.).

Przed rozpoczęciem sezonu kąpielowego wykonano 1 kontrolę urzędową, w ramach której zostały pobrane próbki wody do badań laboratoryjnych oraz została dokonana ocena wizualna jakości wody w kąpielisku, ponadto upoważnieni przedstawiciele Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Rybniku w trakcie trwania sezonu, 4 razy pobierali próbki oraz dokonywali oceny wizualnej

jakości wody w kąpielisku w ramach kontroli wewnętrznej, zgodnie z harmonogramem ustalonym z organizatorem kąpieliska.

Zapewnienie wysokiego poziomu ochrony wody w kąpieliskach jest możliwe poprzez ocenę realnych zagrożeń, analizę wskaźników mikrobiologicznych i przede wszystkim poprzez zarządzanie jakością wody w kąpieliskach przez: organizatora, wójta, burmistrza lub prezydenta miasta oraz organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej, które pozwalają na wykrycie zanieczyszczeń stanowiących niebezpieczeństwo dla osób kąpiących się. Zgodnie z przepisami prawa krajowego środki zarządzania polegają na: określeniu i regularnej aktualizacji profilu wody w kąpielisku, określeniu harmonogramu kontroli wody, kontroli i ocenie jakości wody w kąpielisku, klasyfikowaniu jakości wody, określeniu oraz ocenie przyczyn zanieczyszczenia, które mogłyby mieć wpływ na wodę w kąpielisku oraz niekorzystnie wpływać na zdrowie kąpiących się, informowaniu społeczeństwa, w tym aktywne rozpowszechnianie i niezwłoczne udostępnianie informacji o klasyfikacji wody w kąpielisku oraz zakazie kąpieli przez oznakowanie kąpieliska, podejmowaniu działań mających na celu zapobieganie narażeniu kąpiących się na kontakt z czynnikami zagrażającymi ich życiu lub zdrowiu.

Wszystkie badania oraz oceny wizualne jakości wody, w trakcie trwania sezonu, pozwalały na stwierdzenie przydatności wody do kąpieli, z których oceny jakości wody w kąpielisku były przekazywane na bieżąco organizatorowi oraz Prezydentowi Miasta Rybnik, a także zamieszczane w ogólnopolskim Serwisie Kąpieliskowym.

Dokonano również oceny sezonowej i klasyfikacji jakości wody w kąpieliskach „Pniowiec” i „Kamień” po sezonie letnim 2023 r., klasyfikując jakość wody w kąpieliskach jako „doskonałą”, na podstawie wyników badań z 4 ostatnich sezonów kąpieliskowych.

W 2023 roku na terenie miasta Rybnik brak było miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli.

W *Serwisie kąpieliskowym* w trakcie trwania sezonu kąpielowego publikowane były m.in. na mapie Polski wszystkie wyznaczone kąpieliska, wraz z danymi o jakości wody w kąpieliskach, podstawowymi informacjami o ich lokalizacji i dostępnej infrastrukturze oraz danymi kontaktowymi do organizatorów kąpielisk.

Badania wody wykonywane przez Oddział Laboratoryjny PSSE w Rybniku

W 2023r. Oddział Laboratoryjny, w skład którego wchodzi : Sekcja Badań Mikrobiologicznych Higieny Komunalnej i Środowiska oraz Sekcja Badań Fizykochemicznych Higieny komunalnej i Środowiska, wykonał badania ogółem 153 prób w ramach nadzoru sanitarnego na terenie miasta Rybnika, w tym: 161 oznaczeń fizycznych, 165 oznaczeń chemicznych, 216 oznaczeń mikrobiologicznych.

Rodzaj wody - prób	Liczba prób	Liczba oznaczeń-fizycznych	Liczba oznaczeń-chemicznych	Liczba oznaczeń-mikrobiologicznych
Woda do spożycia	15	83	40	54
Pływalnie	66	78	124	83
Kąpieliska	4	0	0	8
Pluskadełko	1	0	1	4
Woda ciepła (Legionella sp.)	67	0	0	67

Oddział Laboratoryjny wykonuje również badania na zlecenie Klienta zewnętrznego w ramach: monitoringu prowadzonego przez podmioty zajmujące się produkcją i dystrybucją wody do spożycia; prowadzonego systemu HACCP; przydatności do spożycia wody wodociągowej oraz w studniach przydomowych; oceny jakości wody w kąpieliskach i miejscach okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli oraz inne zlecone przez Klienta. Ogółem przebadano 604 próbek wody Klienta zewnętrznego i wykonano: 1791 oznaczenia fizyczne, 931 oznaczeń chemicznych, 1893 oznaczeń mikrobiologicznych.

STAN SANITARNY URZĄDZEŃ I OBIEKTÓW UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ

Pod nadzorem Sekcji HKiŚ w 2023 roku na terenie miasta Rybnika znajdowało się 636 obiektów. Skontrolowano 221 obiektów, w których przeprowadzono łącznie 253 kontrole sanitarne. W wyniku przeprowadzonych kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie złego stanu higieniczno-sanitarnego.

W 2023 r. na wniosek różnych podmiotów oraz osób fizycznych wydano:

- 22 decyzje dotyczących ekshumacji zwłok i szczątków ludzkich,
- 9 decyzji na wywóz szczątków ludzkich z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- 22 postanowienia dotyczące warunków sprowadzenia zwłok i szczątków ludzkich do Polski,
- 4 opinii dotyczących warunków organizacji imprez masowych,
- 5 opinii sanitarnych, dotyczących m.in.: regulaminów utrzymania czystości i porządku na terenie miasta (2 opinie); 1 opinia sanitarna dotycząca kategoryzacji obiektu hotelarskiego; 1 opinia dotycząca kategoryzacji campingu; 1 opinia dotycząca spełnienia wymagań higieniczno-sanitarnych jakim powinny odpowiadać środki transportu do przewozu zwłok/ szczątków.

Solaria

Kontrole solariów są prowadzone w zw. z przepisami Ustawy z dnia 15 września 2017 r. o ochronie zdrowia przed następstwami korzystania z solarium i obejmowały m.in. zagadnienia takie

jak:

- ✓ obowiązek całkowitego zakazu promocji i reklamy usług w zakresie udostępniania solarium,
- ✓ zakaz udostępniania solariów osobom nieletnim,
- ✓ obowiązek prawidłowego oznakowania dot. zakazu korzystania z solarium przez osoby niepełnoletnie oraz negatywnych skutków korzystania z solarium, o którym mowa w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 18 stycznia 2018 r. w sprawie umieszczania informacji o zakazie udostępniania solarium osobom, które nie ukończyły 18 roku życia oraz treści informacji o ryzyku związanym z korzystaniem z solarium.

W 2023 roku na terenie miasta Rybnika przeprowadzono jedną kontrolę w obiekcie, w którym świadczone są usługi solaryjne. Nie stwierdzono nieprawidłowości.

Stan higieniczno-sanitarnego przygotowania do sezonu letniego wypoczynku oraz w trakcie jego trwania w odniesieniu do obiektów użyteczności publicznej oraz miejsc postojowych przy trasach komunikacyjnych miejscowościach turystyczno - wypoczynkowych.

W 2023 roku ocenie poddano w szczególności obiekty takie jak: ustępy publiczne, obiegi noclegowe, obiekty rekreacyjno-wypoczynkowe, dworce autobusowe i kolejowe, parkingi oraz stacje paliw. W trakcie wykonywanych czynności kontrolnych stwierdzono, że stan sanitarno-porządkowy i sanitarno-techniczny skontrolowanych obiektów nie budził zastrzeżeń i utrzymuje się na dobrym poziomie.

Stan sanitarny środków transportu

W 2023 roku wrywkowo skontrolowano 12 środków transportu:

- 7 autobusów komunikacji publicznej,
- 3 autobusy turystyczne,
- 1 samochód do przewozu zwłok i szczątków ludzkich,
- 1 samochód do przewozu bielizny.

Skontrolowane środki transportu nie budziły zastrzeżeń pod względem higieniczno-sanitarnym, oraz technicznym - brak decyzji/mandatów. Na nadzorowanym terenie większa część taboru - autobusów komunikacji to autobusy niskopodłogowe, w pełni klimatyzowane, spełniają ekologiczne normy EURO 6 tj. mają korzystne wskaźniki dotyczące emisji spalin.

Działania edukacyjno- informacyjne dla branży beauty

Zgodnie z zadaniem priorytetowym na rok 2023 dotyczącym „upowszechniania specjalistycznej wiedzy w porozumieniu z instytutami naukowo-badawczymi w zakresie zagrożeń wynikających przy świadczeniu usług branży beauty (usługi fryzjerskie, kosmetyczne, tatuażu)” umieszczono na stronie internetowej oraz Facebooku PSSE w Rybniku linki do zagadnień związanych z zagrożeniami wynikającymi przy świadczeniu usług dla branży beauty. Ponadto podczas kontroli w ww. obiektach przekazywano informacje o zagrożeniach wynikających przy świadczeniu usług branży beauty .

Interwencje

W 2023 roku do Sekcji HKiŚ PSSE w Rybniku rozpatrzono łącznie 15 interwencji, spośród których 2 przekazano do załatwienia wg właściwości do innych organów bez wstępnego rozpoznania.

Rozpatrzone interwencje dotyczyły:

- ❖ uciażliwości powodowanych przez hałas: pochodzącego ze stacji transformatorowej, a przenikającego do lokalu mieszkalnego. Zgodnie z informacją uzyskaną od administratora, w trakcie prac modernizacyjnych budynku została ocieplona ściana szczytowa wełną mineralną o grubości 13 cm, dylatacja pomiędzy budynkiem, a stacją transformatorową została wypełniona granulatem styropianowym i zamknięta obróbką blacharską. Po zakończeniu prac termomodernizacyjnych budynku Rybnicka Spółdzielnia Mieszkaniowa przesłała do PPIS w Rybniku pismo informujące, iż zleciała wykonanie pomiaru hałasu w ww. lokalu mieszkalnym, który nie wykazał przekroczenia dopuszczalnych poziomów dźwięku w pomieszczeniach przeznaczonych na stały pobyt ludzi.
- ❖ niewłaściwego stanu sanitarnego lokali mieszkalnych i związanych z tym uciażliwości: 9 interwencji (w tym 8 interwencji częściowo lub całkowicie zasadnych, 1 interwencja bezzasadna) :
- ✓ 1 interwencja dotyczyła nieprawidłowego stanu technicznego lokalu mieszkalnego – przeprowadzono 1 kontrolę sanitarną, ponadto do zarządcy budynku wystosowano pismo przypominające, iż jest on odpowiedzialny za utrzymanie budynku w należytym stanie technicznym,

- ✓ 1 interwencja dotyczyła nieprawidłowego stanu sanitarnego mieszkania (interwencja zakończona eksmisją lokatora, doprowadzono stan sanitarny lokalu do należytego stanu), przeprowadzono 1 wizytację,
- ✓ 4 interwencje dotyczyły patologicznego zbieractwa (sylogomanii) – pierwsza interwencja zakończyła się wypowiedzeniem umowy najmu z zachowaniem okresu wypowiedzenia; druga interwencja dzięki zaangażowaniu przedstawicieli Rybnickiej Spółdzielni Mieszkaniowej zakończyła się doprowadzeniem lokalu do należytego stanu jeszcze w dniu wizji lokalnej; trzecia interwencja okazała się całkowicie bezzasadna; czwarta interwencja – pomimo kilkukrotnego pukania i dzwonienia lokator nie otworzył drzwi; ponadto we wszystkich sprawach wystosowano pisma do OPS. Przeprowadzono łącznie 3 wizytacje i 2 kontrole sanitarne.
- ✓ 3 interwencje dotyczyły występowania insektów w lokalach mieszkalnych i/lub częściach wspólnych - zarządcy nieruchomości przy współpracy mieszkańców podjęli odpowiednie kroki wykonania zabiegów dezynsekcji o czym Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny został poinformowany pisemnie. Przeprowadzono łącznie 2 kontrole sanitarne.

- ❖ innych spraw:
- ✓ 1 interwencja dotycząca sprawdzenia obiektów (m.in. noclegowych oraz tatuażu) pod względem higieniczno-sanitarnym – ujęte w interwencji uwagi sprawdzane były podczas bieżących czynności kontrolnych, kontrole nie wykazały nieprawidłowości,
- ✓ 1 interwencja dotycząca niewłaściwych warunków technicznych sauny – przeprowadzono kontrolę sanitarną, która nie wykazała nieprawidłowości,
- ✓ 1 interwencja dotycząca niewłaściwych warunków higieniczno-sanitarnych podczas świadczenia usług kosmetycznych - pozostawiono bez rozpatrzenia z uwagi na brak danych umożliwiających ustalenie miejsca wykonywania działalności.

Interwencje przekazane do załatwienia wg właściwości do innych organów bez wstępnego rozpoznania, które dotyczyły:

- ✓ 1 interwencja dotyczyła zagrożeń wynikających z rozrastającej się populacji szczurów w mieście – interwencja przekazana do Prezydenta Miasta Rybnika,
- ✓ 1 interwencja dotyczyła zagrożeń wynikających z gromadzenia się szczurów i kun na posesji – interwencja przekazana do Prezydenta Miasta Rybnika.

BEZPIECZEŃSTWO ŻYWNOŚCI

W 2023 roku w ewidencji znajdowało się 2508 obiektów z czego **1308** na terenie miasta Rybnika (w 2022r. – 1287 obiektów).

Liczba i rodzaje obiektów objętych nadzorem w 2023i 2022 roku

Rodzaj obiektów objętych nadzorem	Liczba	
	2023	2022
Zakłady produkcji żywności	78	73
Obiekty obrotu żywnością	792	773
Zakłady żywienia zbiorowego otwarte	300	297
Zakłady żywienia zbiorowego typu zamkniętego	116	124
Zakłady produkcji i obrotu materiałami i wyrobami do kontaktu z żywnością	22	20
Razem	1308	1287

W 2023 roku skontrolowano **720** obiektów, w **153** obiektach stwierdzono nieprawidłowości tj. w **21,3%** skontrolowanych obiektach (w 2022r- 22,9%). Przeprowadzono **991** kontroli sanitarnych. W oparciu o ujednoczone arkusze oceniono **494** obiekty.

Do badań laboratoryjnych pobrano **393** prób (w 2022r. – 317 prób), w tym:

- ✓ 366 próbek środków spożywczych,
- ✓ 7 próbek materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością
- ✓ 20 prób zmiotków.

W 2023 roku odnotowano wzrost liczby kwestionowanych prób żywności (w tym w 11 próbach badanej laboratoryjnie żywności odnotowano występowanie obecności bakterii chorobotwórczych z rodzaju Salmonella). Zakwestionowano jakość zdrowotną **19** prób tj. **4,8 %** pobranych prób (w 2022r. – 1,6% pobranych prób).

W 2023 roku ogółem wydano **147** decyzji administracyjnych nakazowych (w 2022r- 99 decyzji) oraz **319** decyzji płatniczych (za kontrole w wyniku których stwierdzono nieprawidłowości, kontrole sprawdzające, za pobór prób do badań oraz badania prób kwestionowanych). Oprócz decyzji nakazowych i płatniczych wydano łącznie **335** innych decyzji merytorycznych dotyczących: zatwierdzenia zakładu, wykreślenia z rejestru zakładu, zmieniających.

W wyniku stwierdzonych uchybień sanitarno-porządkowych osoby odpowiedzialne ukarano **73** mandatami karnymi na łączną kwotę **14.900 zł.**

Liczba nałożonych mandatów w latach 2019-2023

Rok	2019	2020	2021	2022	2023
Liczba nałożonych mandatów	65	36	45	73	73
Kwota nałożonych mandatów (PL)	13550	8300	6600	13400	14900

Zakłady produkcji żywności

W 2023 roku w ewidencji znajdowało się **78** zakładów produkcyjnych, z których skontrolowano **53**, tj. **68%** obiektów nadzorowanych (w 2022r.- 44% obiektów), przeprowadzając **109** kontroli sanitarnych.

Rodzaje i liczba zakładów produkcji żywności w 2023r i 2022r.

Rodzaje zakładów produkcji żywności	Liczba zakładów	
	2023r.	2022r.
Wytwornie lodów	4	5
Automaty do lodów	3	3
Piekarnie	27	28
Ciastkarnie	20	20
Wytwornie wyrobów cukierniczych	1	1
Producenci pierwotni i dostawcy bezpośredni	3	2
Producenci żywności w warunkach domowych	12	6
inne wytwornie żywności	8	8
Ogółem	78	73

Najczęściej stwierdzane nieprawidłowości w 2023 roku:

- zły stan ścian, sufitów (brudne, z zaciekami i/lub zakurzone z łuszczącą się odpadającą farbą) lub podłogi z ubytkami (ciastkarnie, piekarnie),
- brak badań właścicielskich wyrobów gotowych (ciastkarnie, piekarnie, wytwornia lodów), brak opracowanego harmonogramu tych badań,
- brak dostępnych dla klienta wykazów składników wraz z wyróżnionymi alergenami w przypadku żywności produkowanej i wprowadzanej do obrotu bez opakowań jednostkowych (ciastkarnia, wytwornia lodów),
- obecność szkodników lub śladów ich bytowania (ciastkarnie, piekarnie),
- brak opracowanych procedur z zakresu GHP, GMP, HACCP (ciastkarnia, wytwornia lodów),
- brak orzeczeń do celów sanitarno-epidemiologicznych personelu (piekarnie).

Wydano **28** decyzji administracyjnych nakazujących usunięcie stwierdzonych uchybień (w tym wydano **3** decyzje nakazujące przeprowadzenie zabiegów dezynsekcji – w związku ze stwierdzeniem obecności szkodników) oraz **56** decyzji płatniczych. Oprócz decyzji nakazowych i płatniczych wydano łącznie **14** innych decyzji merytorycznych dotyczących: zatwierdzenia zakładu, wykreślenia z rejestru zakładu, zmieniających.

W związku ze stwierdzeniem bieżących nieprawidłowości sanitarnych nałożono **3 mandaty karne** na kwotę **900 zł**.

W zakładach produkujących żywność pobrano **68 prób** do badań laboratoryjnych. Zdyskwalifikowano **2 próby** tzw. zmiotków pobranych w piekarni i ciastkarni, z uwagi na stwierdzoną obecność szkodników zbożowo-mącznych.

Obiekty obrotu żywnością

W 2023 roku w ewidencji znajdowało się **791** zakładów obrotu żywnością, z których skontrolowano **438**, tj. **55,4%** obiektów nadzorowanych (w 2022r - 42% obiektów), przeprowadzając **587** kontroli sanitarnych.

Rodzaje i liczba zakładów obrotu żywnością w 2023r i 2022r.

Rodzaje zakładów obrotu żywnością	Liczba zakładów	
	2023r.	2022r.
Sklepy spożywcze	370	374
Kioski spożywcze	84	86
Apteki	30	29
Magazyny hurtowe	28	28
Obiekty ruchome i tymczasowe	115	104
Środki transportu	38	42
Inne obiekty obrotu	126	110
Razem	791	773

Najczęściej stwierdzane nieprawidłowości w 2023r.:

- zły stan ścian, sufitów (brudne, z zaciekami i/lub zakurzone z łuszczącą się odpadającą farbą) lub podłogi z ubytkami (w sklepach),
- zniszczone, wymagające wymiany blachy do odpieku pieczywa (supermarket),
- brak zapewnienia ciepłej i zimnej wody przy umywalkach (sklepy),
- brak dostępnych dla klienta wykazów składników wraz z wyróżnionymi alergenami w przypadku żywności sprzedawanej bez opakowań jednostkowych (sklepy),
- sprzedaż żywności po upływie terminu przydatności do spożycia (sklepy),
- brak czystości i porządku w sklepach (brudne urządzenia chłodnicze, zamrażarki, posadzki, zakurzone regały, brudne koszyki zakupowe, nieuporządkowany teren wokół zakładu, liczne pajęczyny i zbędne przedmioty w pomieszczeniach) ,

- brak segregacji asortymentowej (sklepy, kioski),
- brak zapewnienia identyfikowalności środków spożywczych (kioski i sklepy),
- przechowywanie środków łatwopsujących się poza urządzeniem chłodniczym (sklep),
- obecność odchodów gryzoni (sklep),
- brak orzeczeń do celów sanitarno-epidemiologicznych personelu (sklepy).

W 2023 roku wydano **77** decyzji administracyjnych nakazujących usunięcie stwierdzonych uchybień oraz **171** decyzji płatniczych. Oprócz decyzji nakazowych i płatniczych wydano łącznie **217** innych decyzji merytorycznych dotyczących: zatwierdzenia zakładu, wykreślenia z rejestru zakładu, zmieniających.

W związku ze stwierdzeniem bieżących nieprawidłowości sanitarnych nałożono **43** mandaty karne na kwotę **7.500 zł**.

W zakładach wprowadzających do obrotu żywność pobrano **305** prób do badań laboratoryjnych. Zdyskwalifikowano **12** prób żywności tj. **4,0%** (w 2022r. – 1,1% prób):

- **6** prób z grupy mięsa mielonego (3 wieprzowego i 3 drobiowego) przeznaczonego do spożycia po obróbce cieplnej, w których stwierdzono obecność bakterii z grupy Salmonella spp. w 25 g. Produkty zostały zgłoszone do systemu RASFF. Producentów obciążono kosztami przeprowadzonych badań laboratoryjnych i poboru prób, wydając decyzje administracyjne płatnicze. O wynikach badań laboratoryjnych zostali powiadomieni Powiatowi Lekarze Weterynarii nadzorujący producentów.
- **1** próbę z grupy przetwory kukurydziane, w której stwierdzono przekroczenie poziomu mykotoksyny DEO (deoksyniwalenolu). Produkt zgłoszono do systemu RASFF. Producenta obciążono kosztami przeprowadzonych badań laboratoryjnych i poboru prób, wydając decyzję administracyjną płatniczą. Hurtownia, w której pobrano próbę wdrożyła działania mające na celu wycofanie kwestionowanego produktu z obrotu. Prowadzono działania nadzоровe w celu monitorowania poprawności działań przedsiębiorcy. Na bieżąco informowano także Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego nadzorującego producenta o przesyłanych do zakładu produkcyjnego zwrotach kwestionowanego produktu.
- **3** próby z grupy świeże warzywa (kielecki rzodkiewki), w których stwierdzono obecność bakterii z grupy Salmonella spp. w 25 g. Produkt został zgłoszony do systemu RASFF. Producenta obciążono kosztami przeprowadzonych badań laboratoryjnych i poboru prób, wydając decyzję administracyjną płatniczą. Wyniki badań przekazano także nadzorującemu zakład produkcyjny właściwemu Państwowemu Powiatowemu Inspektorowi Sanitarnemu.
- **2** próby z grupy ziarna roślin oleistych (ziarno sezamu) stwierdzono obecność bakterii z grupy Salmonella spp. w 25 g. Produkt został zgłoszony do systemu RASFF. Producenta obciążono kosztami przeprowadzonych badań

laboratoryjnych i poboru prób, wydając decyzję administracyjną płatniczą. Wyniki badań kwestionowanego środka spożywczego zostały przekazane także do nadzorującego producenta właściwego Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego. Nadzorowana hurtownia, w której dokonano poboru prób zabezpieczyła w ramach działań własnych część kwestionowanego środka spożywczego i dokonała zwrotu do producenta. Także informacje o dokonanych zwrotach przekazano nadzorującemu producenta właściwemu Państwowemu Powiatowemu Inspektorowi Sanitarnemu.

Z uwagi na stwierdzone podczas kontroli nieprawidłowości tj.:

- prowadzenie działalności bez złożenia wniosku o zatwierdzenie i o wpis do rejestru zakładów – dot. hurtowni oraz stoiska wędliniarskiego,
- uniemożliwienie dokonania urzędowego poboru prób do badań laboratoryjnych (sklep),

do Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w oparciu o art. 103 ustawy z dnia 25 sierpnia 2006r. o *bezpieczeństwie żywności i żywienia*, wystosowano 2 wnioski o ukaranie w drodze decyzji administracyjnej.

Zakłady żywienia zbiorowego

W 2023 roku w ewidencji znajdowało się **417** zakładów żywienia zbiorowego, z których skontrolowano **225** tj. **54%** obiektów nadzorowanych (w 2022r. – 40% obiektów), przeprowadzając **291** kontroli sanitarnych.

Rodzaje i liczba zakładów żywienia zbiorowego w 2023r. i 2022r.

Rodzaje zakładów obrotu żywnością	Liczba zakładów	
	2023r.	2022r.
Zakłady żywienia zbiorowego – typ otwarty	96	85
Zakłady małej gastronomii	197	211
Stołówki pracownicze	2	3
Bufety przy zakładach pracy	1	2
Stołówki w domach wczasowych	1	1
Kuchnie niemowlęce	1	1
Bloki żywienia w szpitalach	2	2

**Stan Sanitarny na terenie Miasta Rybnika, Powiatu Rybnickiego i Miasta Żory w 2023 roku /
Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Rybniku**

Bloki żywienia w domach opieki społecznej	1	4
Stołówki w domach dziecka	4	1
Stołówki w żłobkach i małego dziecka	12	11
Stołówki szkolne	35	34
Stołówki przedszkolne	47	48
Stołówki w zakładach specjalnych i wychowawczych	8	8
Inne zakłady	3	3
Zakłady usług cateringowych	7	7
Ogółem	417	421

Podczas kontroli najczęściej stwierdzano następujące nieprawidłowości:

- brak zapewnienia ciepłej i zimnej wody przy umywalkach (restauracja),
- brak zapewnienia identyfikowalności środków spożywczych (mała gastronomia, restauracje, stołówka szkolna),
- przechowywanie środków łatwopsujących się poza urządzeniem chłodniczym (mała gastronomia),
- brudne podłogi, regały i urządzenia chłodnicze, mroźnicze, oraz brak segregacji asortymentowej żywności przechowywanej w tych urządzeniach (mała gastronomia oraz restauracje),
- nieprzestrzeganie procedur GHP, GMP, HACCP, w tym mycia i dezynfekcji jaj (stołówka szkolna, restauracje),
- brak opracowanych procedur z zakresu GHP, GMP, HACCP (mała gastronomia),
- brak dostosowania struktury żywienia do wymagań zawartych w przepisach (żłobki),
- brak orzeczeń do celów sanitarno-epidemiologicznych personelu (mała gastronomia).

W 2023r. wydano **42** decyzje administracyjne nakazujące usunięcie stwierdzonych uchybień oraz **90** decyzji płatniczych. Oprócz decyzji nakazowych i płatniczych wydano łącznie **104** inne decyzje merytoryczne dotyczących: zatwierdzenia zakładu, wykreślenia z rejestru zakładu, zmieniające.

W związku ze stwierdzeniem bieżących nieprawidłowości sanitarnych nałożono **26** mandatów karnych na kwotę **6.000 zł**.

W zakładach żywienia zbiorowego pobrano **14** prób żywności do badań laboratoryjnych. Zdyskwalifikowano **2** próby tj. **14,3%** pobranych prób : 2 posiłki obiadowe pobrane w 2 żłobkach, z uwagi na niezgodny z wymaganiami skład wartości odżywczych. Zakłady te zostały zobowiązane do podjęcia działań naprawczych mających na celu poprawę struktury żywienia.

Ponadto podczas kontroli sanitarnych, w ramach badań przesiewowych tłuszczu smaźalniczego przeprowadzono sprawdzenie zawartości związków polarnych w tłuszczu smaźalniczym używanym w 6 zakładach żywienia zbiorowego (3 restauracje oraz 3 zakłady małej gastronomii). Badane próbki nie wykazały przekroczenia w tłuszczu, limitów zawartości ww. substancji.

Zakłady produkujące i wprowadzające do obrotu materiały i wyroby do kontaktu z żywnością

W 2023 roku w ewidencji znajdowały się **22** zakłady z tej grupy (1 produkcji ,21 obrotu), z których skontrolowano **4** przeprowadzając 4 kontrole sanitarne. Nieprawidłowości stwierdzono w 1 hurtowni, został nałożony **1** mandat karny w wysokości **500 zł** za prowadzenie działalności związanej z wprowadzaniem do obrotu materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością bez złożenia wniosku o wpis do rejestru zakładów.

W obiektach wprowadzających do obrotu materiały i wyroby do kontaktu z żywnością pobrano **6** prób do badań laboratoryjnych. Zdyskwalifikowano **3** próby wyrobów do kontaktu z żywnością, tj. **50%** pobranych prób z uwagi na stwierdzony niewłaściwy smak i zapach w kontakcie ze środkami spożywczymi tych wyrobów. Produkty zostały zgłoszone do systemu RASFF. Podmioty odpowiedzialne za wprowadzanie ww. wyrobów do obrotu na terenie Polski zostały obciążone 2 decyzjami płatniczymi za przeprowadzone badania laboratoryjne. O zaistniałych nieprawidłowościach zostali powiadomieni właściwi Państwowi Powiatowi Inspektorzy Sanitarni nadzorujący dystrybutorów/importerów.

Nadzór nad importem/eksportem

W 2023 roku w związku z prowadzeniem nadzoru nad jakością zdrowotną żywności i przedmiotów użytku przeznaczonych do kontaktu z żywnością, wywożonych zagranicę przeprowadzono **19** kontroli dokonując sprawdzenia dokumentacji **23** partie środków spożywczych o łącznej masie: 39.047,8kg i wydano **19** świadectw eksportowych. Wystawiono **10** decyzji płatniczych.

Ocena sposobu żywienia w zakładach żywienia zbiorowego

W 2023 r. pobrano oraz poddano analizie ilościowej i jakościowej jadłospisy dekadowe w 4 placówkach żywienia zbiorowego zamkniętego, tj. w:

- 2 szpitalach (jeden prowadzący żywienie pacjentów w systemie cateringowym, jeden zakład posiadający kuchnię własną od surowca do wyrobu gotowego),
- 2 żłobkach (w tym jeden blok żywienia dzieci w systemie cateringowym, jeden posiadający kuchnię własną w miejscu).

Wszystkie jadłospisy uzyskały ocenę negatywną. Nieprawidłowości dotyczyły braku realizacji wytycznych Instytutu Żywności i Żywienia w zakresie:

- ✓ pokrycia zapotrzebowania na energię, która znacznie przewyższała normy na składniki energetyczne i budulcowe (żłobek) lub zapotrzebowanie energetyczne było poniżej poziomu normy (2 szpitale),
- ✓ pokrycia zapotrzebowania na wapń. W 3 zakładach (2 szpitale i 1 żłobek) stwierdzono brak pokrycia zapotrzebowania na wapń, w 1 zakładzie (żłobek) stwierdzono natomiast nadmiar wapnia,
- ✓ pokrycia zapotrzebowania na witaminę - w 3 zakładach brak pokrycia zapotrzebowania (2 szpitale i 1 żłobek),
- ✓ pokrycia zapotrzebowania na żelazo W 3 zakładach (2 szpitale i 1 żłobek) stwierdzono brak pokrycia zapotrzebowania na żelazo, w 1 zakładzie (żłobek) stwierdzono natomiast nadmiar żelaza,
- ✓ przekroczenia (zbyt dużo) zalecanego poziomu ilości soli kuchennej (3 zakłady).

Ponadto w ramach realizacji „Programu oceny stanu żywienia pacjentów w szpitalach i zakładach opieki zdrowotnej” poddano ocenie teoretycznej jadłospisy dekadowe pacjentów będących na diecie podstawowej hospitalizowanych w dwóch szpitalach w Rybniku. Po przeprowadzeniu oceny z wykorzystaniem arkusza oceny dekadowej jadłospisów uzyskano wyniki: sklasyfikowane jako: „sposób żywienia wymagający poprawy”, „zadowolający”. Jednakże zgodnie z instrukcją do oceny, z uwagi na stwierdzoną w obydwu przypadkach jadłospisów zbyt niską podaż warzyw owoców, oceniane jadłospisy dekadowe w obydwu zakładach uzyskały końcowe oceny negatywne. Do dyrektorów tychże szpitali skierowano pisma wskazujące na potrzebę uzyskania poprawy struktury żywienia w tym zakresie. Obydwa zakłady zadeklarowały podjęcie działań naprawczych.

Oprócz oceny teoretycznej poprawność struktury żywienia oceniano na podstawie przeprowadzonych badań laboratoryjnych. Pobrano 2 próby posiłków obiadowych pobranych w 2 żłobkach, z czego zakwestionowano 2 z uwagi na:

- nieprawidłową (niewystarczającą) wartość kaloryczną posiłku (żłobek przygotowujący posiłki we własnym zakresie) oraz niezgodne z normą

procentowe udziały składników odżywczych: białka (powyżej normy), tłuszczu (poniżej normy), węglowodanów (poniżej normy);

- niezgodny z normą (zawyżony) procentowy udział białka w posiłku pobranym w żłobku, do którego posiłki są dostarczane w ramach cateringu.

Nadzór nad bezpieczeństwem suplementów diety

Suplement diety jest środkiem spożywczym, którego celem jest uzupełnienie normalnej diety, będący skoncentrowanym źródłem witamin, składników mineralnych lub innych substancji wykazujących efekt odżywczy lub inny fizjologiczny, pojedynczych lub złożonych, wprowadzany do obrotu w formie umożliwiającej dawkowanie, w postaci: kapsułek, tabletek, drażetek, saszetek z proszkiem, ampułek z płynem, butelek z kroplomierzem lub w innych podobnych postaciach płynów lub proszków przeznaczonych do spożywania w małych, odmierzonych ilościach jednostkowych.

Sprawowany przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej nadzór sanitarny w zakresie bezpieczeństwa suplementów diety, zgodnie z ustawowymi kompetencjami, obejmuje zarówno produkcję, jak i dystrybucję tych produktów. Nadzór sanitarny sprawowany jest m. in. poprzez kontrole planowe i interwencyjne, realizację planu pobierania próbek, szybką wymianę informacji w ramach systemu RASFF (Rapid Alert System for Food and Feed), AAC (Administrative Assistance and Cooperation), a także przy współpracy z Państwową Inspekcją Farmaceutyczną.

W 2023 roku na terenie miasta Rybnika przeprowadzono 38 kontroli w obiektach stacjonarnych obrotu suplementami diety (sklepy zielarskie i stoiska w aptekach) oraz właściciela strony internetowej z suplementami diety.

W obiektach stacjonarnych sprawdzano m.in. warunki przechowywania żywności (zachowanie czystości sprzętu i wyposażenia oraz właściwych warunków termicznych czy też, obecność szkodników). Ponadto podczas tych kontroli sprawdzono poprawność oznakowania 36 suplementów diety oraz poprawność przekazywania informacji w przypadku żywności opakowanej oferowanej do sprzedaży za pośrednictwem środków porozumiewania się na odległość w przypadku jednego suplementu diety. Podczas kontroli podmiotu prowadzącego sprzedaż suplementów diety za pośrednictwem strony internetowej stwierdzono nieprawidłowości w zakresie znakowania żywności, zwłaszcza odnośnie poprawności przekazywania informacji w przypadku żywności opakowanej oferowanej do sprzedaży za pośrednictwem środków porozumiewania się na odległość. Stwierdzono niepoprawne znakowanie jednego suplementu diety, które dotyczyło m.in.: sugerowania leczniczych właściwości, użycia w prezentacji określenia „skład” zamiast „składniki”. Przedsiębiorca usunął nieprawidłowości w ramach działań własnych.

Nieprawidłowości sanitarne, które dotyczyły braku wdrożenia instrukcji GHP z obszaru zaopatrzenie zakładu w wodę stwierdzono w 1 zakładzie.

W roku sprawozdawczym przeprowadzono także kontrole akcyjne ukierunkowane na wykonywanie poleceń Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego lub związane z realizacją zaplanowanych zamierzeń:

- ❖ Akcja dotycząca oceny warunków sanitarnych obiektów w okresie wzmożonego ruchu turystycznego w okresie letnim.

W ramach realizacji tej akcji kontrolą objęto 11 zakładów: 5 zakładów żywienia zbiorowego typu otwartego, 5 zakładów małej gastronomii oraz 1 stołówkę w domu wczasowym. Przeprowadzono łącznie 13 kontroli, w tym 1 kontrolę interwencyjną i 3 kontrole w obiektach sezonowych. Podczas przeprowadzonych działań kontrolnych nie stwierdzono nieprawidłowości.

- ❖ Ocena nadzoru nad warunkami sanitarno-higienicznymi w super i hipermarketach, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów dotyczących m.in. identyfikacji, warunków sprzedaży i przechowywania, przestrzegania określonych okresów trwałości, oceny dokumentacji towarzyszącej środkom spożywczych poszerzone o pobór prób do badań laboratoryjnych w kierunkach mikrobiologii, metali ciężkich i pestycydów.

W ramach realizacji tej akcji przeprowadzono 69 kontroli. Nałożono 9 mandatów na kwotę 1800 zł. (zły stan sanitarno – porządkowy, brudne urządzenia chłodnicze i mroźnicze, brudne posadzki; środki spożywcze po przekroczonym terminie przydatności do spożycia) oraz wydano 6 decyzji nakazujących poprawę stanu sanitarno-technicznego (dot. pomieszczeń, urządzeń, sprzętów, braku bieżącej ciepłej wody). Ponadto pobrano 171 próbek żywności do badań laboratoryjnych. 6 prób zostało zakwestionowanych.

- ❖ Akcja dot. występowania w Polsce przypadków afrykańskiego pomoru świń (ASF) W ramach realizacji tej akcji prowadzono wzmożony nadzór nad legalnością wprowadzanej do obrotu żywności pochodzenia zwierzęcego oraz sposobem zagospodarowania odpadów pochodzenia zwierzęcego. Kontrolą objęto targowiska, sklepy oraz zakłady żywienia zbiorowego. Przeprowadzono 42 kontrole. Nie stwierdzono nieprawidłowości dotyczących identyfikowalności mięsa wieprzowego. Jednakże w związku ze stwierdzeniem innych nieprawidłowości wystosowano 9 decyzji nakazowych (zawierających polecenie odnowienia ścian, sufitów oraz weryfikacji procedur i instrukcji z zakresu GHP/GMP/HACCP) oraz 9 decyzji płatniczych.

- ❖ Akcja dotycząca sprawdzenia warunków sprzedaży warzyw i owoców o niewłaściwej jakości zdrowotnej w sklepach sieci handlowej STOKROTKA.

W ramach realizacji tej akcji przeprowadzono 2 kontrole w 2 sklepach tej sieci. Dokonano oceny cech organoleptycznych oferowanych do sprzedaży warzyw i owoców oraz oceny stanu sanitarno – porządkowego stoisk. Nie stwierdzono nieprawidłowości.

- ❖ Akcja dotycząca sprawdzenia znakowania oraz warunków przechowywania butelkowanych wód mineralnych.

W ramach realizacji tej akcji przeprowadzono 2 kontrole w obiektach obrotu, a także dokonano oceny znakowania 4 wód mineralnych. Nie stwierdzono nieprawidłowości dotyczących znakowania oraz warunków przechowywania butelkowanych wód mineralnych.

- ❖ Akcja kontrolna dotycząca sprawdzenia warunków sprzedaży owoców miękkich.

W ramach realizacji tej akcji przeprowadzono łącznie 4 kontrole w zakładach obrotu środkami spożywczymi (dwie kontrole na targowisku oraz dwie kontrole w magazynach hurtowych). Nie stwierdzono nieprawidłowości.

- ❖ Akcja dotycząca sprawdzenia warunków sanitarnych w placówkach prowadzących żywienie dzieci w trakcie wypoczynku letniego.

Skontrolowano łącznie 2 lokale gastronomiczne prowadzące żywienie dzieci w ramach półkolonii w trakcie trwania wypoczynku letniego. Nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie wymagań higieniczno – sanitarnych. Posiłki serwowane były łącznie dla 55 dzieci, w naczyniach wielokrotnego użytku przez osoby z aktualną dokumentacją do celów sanitarno – epidemiologicznych.

- ❖ Akcja dotycząca poboru prób sanitarnych do badań laboratoryjnych w celu sprawdzenia warunków sanitarnych piekarniach i ciastkarniach.

W ramach realizacji tej akcji pobrano do badań laboratoryjnych 20 prób sanitarnych (tzw. „zmiotki” lub „wytrzepki” w 11 zakładach produkcyjnych (w 10 piekarniach oraz 1 ciastkarni). W 2 próbach pobranych w 1 piekarni i 1 ciastkarni zostały wykryte szkodniki zbożowo mączne, stąd też zostały wydane decyzje nakazujące przeprowadzenie zabiegów dezynsekcji. Decyzje zostały wykonane, przedsiębiorcy przeprowadzili zabiegi dezynsekcji.

RASFF - System Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznych Produktach Żywnościowych i Środkach Żywienia Zwierząt

System Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszach (ang. Rapid Alert System for Food and Feed, w skrócie RASFF) służy do wymiany informacji pomiędzy organami urzędowej kontroli w Europie będącymi członkami tego systemu. Do systemu wprowadzane są informacje o żywności, paszach i materiałach do kontaktu z żywnością, potencjalnie niebezpiecznych dla zdrowia ludzi, zwierząt lub środowiska i działaniach następczych w wyniku zidentyfikowania takich produktów.

W Polsce zgodnie z art. 85 ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia siecią systemu RASFF kieruje Główny Inspektor Sanitarny.

W związku z otrzymanymi w 2023 r. w ramach funkcjonującego na terenie państw Unii Europejskiej, systemu RASFF, powiadomieniami alarmowymi oraz informacyjnymi przeprowadzono 52 kontrole w celu monitorowania występowania

w obrocie kwestionowanych produktów żywnościowych czy też materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością tj.:

1. „Pylek kwiatowy” – Sądecki Bartnik”(przekroczenie najwyższych dopuszczalnych poziomów sumy alkaloidów pirolizydynowych).
2. „Cytryny odmiany Enterdonato” (przekroczenie NDP pozostałości pestycydu – buprofezyny).
3. „Ekologiczne orzechy Pistacji ” (przekroczenie najwyższego dopuszczalnego poziomu aflatoksyn (aflatoksyna B1) oraz sumy aflatoksyn B1, B2, G1, G2).
4. „Ciastka Unicorn wheels” (wysoki poziom estrów 3-MCPD kwasów tłuszczowych oraz estrów glicydowych kwasów tłuszczowych).
5. „Valio PROfeel protein snack - raspberry lactose free”(stwierdzenie pleśni przez konsumenta).
6. „Boisson concentrée à diluer, Bitter” – skoncentrowany napój do rozcieńczania (przekroczenie dopuszczalnego poziomu barwnika E 124 (czerwień koszenilowa A).
7. „Babusowe talerze dziecięce”(przekroczona migracja formaldehydu).
8. „Wafle Podkarpackie Delta Zręcin. Wafle przekładane masą mleczno-tłuszczową o smaku czekoladowym” (stwierdzenie pleśni przez konsumenta (potwierdzonych badaniem laboratoryjnym).
9. „Sitko nr 8-13, 186 oraz Nożyk do maszynki nr 8, 86.3107 jednostronny” (stwierdzenie znaczących zmian organoleptycznych przez konsumenta (potwierdzonych badaniem laboratoryjnym).
10. „Produkt ekologiczny Popcorn” – stwierdzenie obecności aflatoksyn (suma aflatoksyn B1+B2+G1+G2).
11. „Mandarynka Luz, odmiana Murcott” (stwierdzenie przekroczenia najwyższego dopuszczalnego poziomu pozostałości pestycydu – chlorku didecylodimetyloamonium (DDAC).
12. „Soul Kitchen BBQ Beans (MHD) 04.11.2024 (przekroczenie najwyższego dopuszczalnego poziomu alkaloidów pirolizydynowych w oregano użytym do produkcji tego produktu).
13. „Rumianek herbatka ziołowa Posti” (stwierdzenie przekroczenia NDP sumy alkaloidów pirolizydynowych).
14. „Herbata Loyd Earl Grey” (stwierdzenie przekroczenia NDP sumy alkaloidów pirolizydynowych).
15. „Kukurydza przeznaczona na popcorn” (wykrycie chlorpiryfosu).
16. „Kiełbasa wiejska tradycyjna”(stwierdzenie przekroczenia NDP sumy 4 WWA).
17. „Kmin rzymski mielony” (stwierdzenie przekroczenia NDP sumy alkaloidów pirolizydynowych).
18. „Płatki żytnie” (stwierdzenie przekroczenia NDP akryloamidu).
19. „Płatki żytnie Lubella” (przekroczenie najwyższego dopuszczalnego poziomu akryloamidu).
20. „NORVIL Naturalna woda mineralna”(stwierdzenie obecności Pseudomonas aeruginosa).
21. „Seler zwyczajny korzeń” (stwierdzenie przekroczenia NDP pozostałości pestycydu – linuronu).

22. „Mięso mielone wieprzowo-wołowe” (obecność bakterii Salmonella z grupy B).
23. „Ser MORBIER MON”(obecność bakterii Escherichia coli).
24. „White Wine Beverage, SAKURA WHITE PLUM Biała Śliwka” (obecność niedeklarowanego alergenu - dwutlenku siarki w produkcie).
25. „Makaron z kukurydzy 100% bezglutenowy” (obecność niedeklarowanego alergenu – glutenu).
26. „Zebra Cakes, Patisserie”(stwierdzenie obecności pleśni).
27. „Sezam łuskany HELIO”(obecność bakterii Salmonella ssp).
28. „Seler korzeniowy” (przekroczenie NDP prosulfokarbu).
29. „Orzechy laskowe Kresto á 200g” (obecność orzechów z oznakami zgnilizny i obecności pleśni).
30. „Łosoś norweski wędzony na zimno w plastrach 100g.” (przekroczenie poziomu bakterii Listeria monocytogenes).
31. „Suszone jagody Goji” (wykrycie napromieniania owoców).
32. Suplement diety – HERBS, Tymianek i Podbiał” (stwierdzenie wysokiego poziomu sumy alkaloidów pirolizydynowych).
33. Suplement diety – „Echinacea” (brak informacji na etykiecie o napromienianiu produktu – wprowadzanie konsumenta w błąd).
34. „Suplement diety – NMN z Resweratolem 300 mg” (stwierdzenie składników nieautoryzowanej nowej żywności mononukleotydu β -nikotynamidowy (NMN)).
35.„Suplement diety – Balsam Jerozolimski forte” (stwierdzenie wewnątrz opakowania w butelce inny płyn oznakowany jako leczniczy).
36. „Suplement diety – Balsam Jerozolimski dla dzieci” (stwierdzenie wewnątrz opakowania w butelce inny płyn oznakowany jako leczniczy).

Podczas tych działań nie stwierdzono kwestionowanej żywności, materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością.

Interwencje

W roku 2023 r. zgłoszono 41 wniosków o interwencję, które dotyczyły m.in.:

- niewłaściwej jakości wprowadzanych do obrotu artykułów spożywczych; zgłaszano między innymi: ponownie zamrożone lody, nieświeże dania serwowane w lokalu małej gastronomii; niewłaściwe cechy organoleptyczne wyrobu gotowego - flaczki; obecność owadów w serwowanej żywności; nieświeże ciasta i desery lodowe,
- wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, powodujących zmiany organoleptyczne żywności,
- wprowadzania do obrotu artykułów spożywczych po terminie przydatności do spożycia,
- uszkodzonych talerzy obiadowych w stołówce szkolnej,
- braku przestrzegania zasad i procedur higieny,
- obecności gryzoni, os (restauracje, sklepy),

- braku orzeczeń do celów sanitarno-epidemiologicznych personelu,
- braku identyfikowalności wprowadzanych do obrotu artykułów spożywczych,
- braku ciepłej wody w zakładach (głównie restauracje).

Przeprowadzono **45** kontroli. Na podstawie przeprowadzonych działań kontrolnych **16** wniosków uznano za zasadne. Nałożono **23** mandaty karne na łączną kwotę **5450 zł**, także za dodatkowo stwierdzone inne nieprawidłowości. Ponadto wydano polecenia doraźne oraz wydano **8** decyzji nakazujących poprawę stanu sanitarno-technicznego. Do badań laboratoryjnych pobrano podczas kontroli łącznie **10** prób, zakwestionowano **3** próby.

Nadzór nad obrotem i przetwórstwem grzybów, zatrucia grzybami

W 2023 roku w ramach prowadzonego nadzoru bieżącego nad obiektami żywieniowym i podczas przeprowadzanych kontroli sprawdzano warunki przechowywania, daty minimalnej trwałości różnych środków spożywczych (w tym także przetworów grzybowych).

Działania zapobiegające zatruciom grzybami

W 2023r. w ramach działań oświatowo-prewencyjnych mających na celu pogłębienia wiedzy mieszkańców na temat identyfikacji grzybów dziko rosnących, zasad związanych z bezpiecznym zbiorem, przechowywaniem i zakupem grzybów jadalnych, podejmowano następujące działania:

- przeprowadzono 7 działań edukacyjno-informacyjnych w terenie podczas akcji Bezpieczne Wakacje. Działania polegały na promocji bezpiecznego grzybobrania, profilaktykę zatruc grzybami, dystrybuowano i eksponowano materiały informacyjno-edukacyjne jak ulotki, plansze. Podczas działania dotarto do 650

odbiorców. Jednym z większych działań była współorganizacja WIELKIEGO GRZYBOBRANIA tj. VII edycji "Mistrzostw Śląska w Grzybobraniu" (opis poniżej).

- przeprowadzono 28 pogadanek/prelekcji dot. bezpiecznego grzybobrania, profilaktyki zatruc grzybami głównie w czasie kontroli letnich form wypoczynku oraz w ramach innych działań prowadzonych w terenie. Z działania skorzystało ok. 650 osób.
- zorganizowano wystawę materiałów informacyjno-edukacyjnych w holu PSSE w Rybniku. Z działania skorzystało 225 osób.
- zamieszczano w mediach społecznościowych PSSE w Rybniku posty, informacje edukacyjne, które dotarły do 663 osób.

W ramach akcji BEZPIECZNE GRZYBOBRANIE 2023 przeprowadzono łącznie 48 działań, które dotarły do 2233 osób.

Ponadto w okresie przed i w czasie wzmózonego wzrostu grzybów w PSSE w Rybniku, jak co roku osoby, które zebrały grzyby dziko rosnące i miały wątpliwości czy zebrane grzyby są jadalne mogły uzyskać bezpłatną konsultację zebranych grzybów. W 2023 r. pracownik posiadający posiadającej uprawnienia grzyboznawcy, przeprowadził 42 konsultacje. Największe wątpliwości osób, co do tego czy zebrany grzyby są jadalne budziły zebrane czubajki kanie, mleczaje świerkowe, borowiki ceglastopore, opieńki miodowe, maślaki, kolczak obączasty.

Zdarzały się pojedyncze przypadki niejadalnych czy trujących grzybów wśród ocenianych grzybów np. goryczak żółciowy, mleczaj wełnianka, maślanka wiązkowa, krowiak podwinięty, pieczarka karbolowa (żółtawa).

"Wielkie Grzybobranie" w Rybniku

W sobotę 9 września 2023 r. grzybiarze z całego regionu po raz kolejny zjechali do Grzybówki w Rybniku, by wziąć udział w VII edycji "Mistrzostw Śląska w Grzybobraniu". W zawodach wzięło udział 58 grzybiarzy (47 dorosłych i 11 dzieci) z 12 miejscowości. Konkurencja była mocna - w rywalizacji wzięło udział m.in. aktualny mistrz Europy. Po dwóch godzinach udało się wyłonić zwycięzców. W kategorii głównej - największa ilość zebranych grzybów - triumfowała mieszkanka Książenic. Razem z synem wynieśli z lasu 4,798 kg grzybów. W kategorii dodatkowej na najdorodniejszy okaz najlepszy okazał się mieszkaniec Rybnika, który na metę dotarł z pięknym 280-gramowym borowikiem szlachetnym. Zwycięzców nagrodzono pucharami, medalami i nagrodami rzeczowymi. Łącznie podczas Mistrzostw Śląska w Grzybobraniu zebrano nieco ponad 20 kg borowików, koźlarzy i podgrzybków. Nad bezpieczeństwem

**Stan Sanitarny na terenie Miasta Rybnika, Powiatu Rybnickiego i Miasta Żory w 2023 roku /
Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Rybniku**

zawodów czuwał wykwalifikowany grzyboznawca PSSE w Rybniku. Organizatorem wydarzenia była Rada Dzielnicy Golejów, a w roli partnerów wystąpiły: Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Rybniku oraz Nadleśnictwo Rybnik.

WARUNKI HIGIENICZNO-SANITARNE PLACÓWEK OŚWIATOWYCH, WYCHOWAWCZYCH I WYPOCZYNKU

W roku 2023 w ewidencji obiektów nadzorowanych znajdowało się 139 obiektów - placówek stałych, skontrolowano ogółem 192 obiekty, w tym:

- 70 placówek stałych (w tym 1 uczelnia wyższa) - co stanowiło 50,4 % placówek pod nadzorem,
- 19 placówek sezonowych.

Przeprowadzono ogółem 105 kontroli sanitarnych.

Działania kontrolne w latach 2021-2023 w placówkach stałych

Rok	2021	2022	2023
Odsetek placówek skontrolowanych	33,3%	64,8%	50,4%
Odsetek placówek z nieprawidłowościami	4,1%	10,6%	8,6%

W 2023 roku wyniku przeprowadzonych kontroli sanitarnych stwierdzono nieprawidłowości w 6 obiektach (5 placówek oświatowych) tj.:

- Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 14 w Rybniku :
  - Szkoła Podstawowa nr 24 im. Wisławy Szymborskiej – budynek ul. Leopolda Staffa 42a, 44-274 Rybnik - stwierdzono zły stan sanitarno-higieniczny ścian i sufitów w pomieszczeniach higieniczno-sanitarnych dla dziewcząt i chłopców, w szatni dla dziewcząt, w sali dydaktycznej nr 19 oraz na korytarzu,

- Szkoła Podstawowa nr 24 - budynek B, ul. Kręta 20, 44-274 Rybnik - stwierdzono zły stan sanitarno-higieniczny ścian i sufitów w sali gimnastycznej, sali lekcyjnej nr 1, 3, 4, 5, 7, pomieszczeniu higieniczno-sanitarnym dla dziewcząt i dla chłopców, na korytarzu, w bibliotece, w sali informatycznej,
- Zespół Szkół nr 5 im. Józefa Rymera, ul. Rymera 24a, 44-270 Rybnik, - stwierdzono zły stan sanitarno-higieniczny ścian i sufitów w sali lekcyjnej nr 102, w dwóch salach pracowni fryzjerskiej, pomieszczeniu higieniczno-sanitarnym dla dziewcząt, na korytarzach,
- Szkoła Podstawowa nr 1 z Oddziałami Integracyjnymi im. Janusza Korczaka, ul. Bolesława Chrobrego 29, 44-200 Rybnik - stwierdzono zły stan sanitarno-higieniczny ścian i sufitów w trzech budynkach na korytarzach, w szatni dla dziewcząt i chłopców, pomieszczeniu higieniczno-sanitarnym dla chłopców, w salach lekcyjnych nr 10, 11, 16, 17, 20, 21, 22, 23, 24, 31, 32, 36, 37, w pokoju nauczycielskim,
- Szkoła Podstawowa nr 28 im. Alojzego Szewczyka, ul. Alojzego Szewczyka 6, 44-213 Rybnik - stwierdzono zły stan sanitarno-higieniczny ścian i sufitów w szatni dla dziewcząt i chłopców przy sali gimnastycznej, na korytarzach, w pokoju nauczycielskim, w salach lekcyjnych nr 16, 18, 19, 20,
- Uniwersytet Ekonomiczny Rybnicki Campus, ul. Rudzka 13, 44-200 Rybnik – stwierdzono brak umieszczenia w budynku uczelni oraz udostępnienia na stronie internetowej uczelni informacji o sposobie bezpiecznego i higienicznego korzystania z pomieszczeń uczelni i wyposażenia technicznego oraz zasadę postępowania w razie wypadku lub awarii.

Wydano ogółem 21 decyzji administracyjnych, w tym 6 decyzji nakazujących usunięcia nieprawidłowości, 9 decyzji płatniczych, 6 decyzji zmieniające termin wykonania obowiązków. Ponadto na wniosek strony wydano 5 opinii o spełnieniu warunków sanitarno-lokalowych dla placówek oświatowych (2 poradnie psychologiczno-pedagogiczne, 2 przedszkola, 1 zespół szkół).

Wyniki kontroli wykazały, że warunki sanitarno-higieniczne w placówkach oświatowo-wychowawczych na terenie miasta Rybnika w porównaniu do roku 2022 uległy poprawie. W wyniku realizacji przez placówki decyzji wydanych przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Rybniku, poprawie uległy warunki nauki i pracy w jednej Szkole Podstawowej oraz czterech Zespołach Szkolno-Przedszkolnych. Odnowiono ściany i sufity w : salach dydaktycznych i salach zabaw, w ciągach komunikacyjnych, salach gimnastycznych, pomieszczeniach higieniczno-sanitarnych; zapewniono ciepłą bieżącą wodę w toalecie; zapewniono równą podłogę zapewniającą łatwe utrzymanie jej w czystości na korytarzu budynku szkolnego oraz równą nawierzchnię boiska szkolnego.

W 2023r. ramach sprawowanego nadzoru nad przygotowaniem terenów zewnętrznych placówek przedszkolnych skontrolowano 9 obiektów posiadających place zabaw. Stan techniczny oraz bezpieczeństwo użytkowanych obiektów małej infrastruktury sportowo-rekreacyjnej był wystarczający, nie stwierdzono w tym zakresie nieprawidłowości.

W 2023r. w ramach nadzoru nad substancjami i mieszaninami chemicznymi w placówkach oświatowych skontrolowano 6 placówek (3 Szkoły Podstawowe, 1 Zespół Szkół, 2 Licea Ogólnokształcące). W trakcie kontroli sprawdzano oznakowanie miejsc, w których przechowywane są substancje i mieszaniny chemiczne, posiadania przez placówki aktualnych spisów posiadanych substancji i mieszanin chemicznych, zapewnienia dostępu do kart charakterystyki substancji i mieszanin chemicznych i środków ochrony. W powyższym zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

W okresie wakacyjnych, tj. miesiącu lipcu i sierpniu 2023 r. przed rozpoczęciem nowego roku szkolnego pracownicy sekcji HDiM dokonali oceny przygotowania szkół do nowego roku szkolnego 2023/2024. Kontrole sanitarne przeprowadzono w 15 placówkach szkolnych. Przygotowanie do roku szkolnego odbywało się zgodnie z wytycznymi Głównego Inspektora Sanitarnego, Ministra Edukacji i Nauki i Ministra Zdrowia. Nieprawidłowości w tym zakresie nie stwierdzono.

Działania kontrolne i edukacyjne w zakresie profilaktyki wad postawy

Ergonomia mebli edukacyjnych w szkołach

Wzorem lat ubiegłych w 2023r. dokonano oceny doboru mebli edukacyjnych do wzrostu wśród uczniów klas I - III. Ogółem skontrolowano 85 oddziałów w 13 placówkach:

- 3 przedszkolach,
- 4 szkołach podstawowych,
- 6 zespołach szkół).

Ogółem oceniono 1659 stanowisk. Wszystkie stanowiska spełniały wymaganiami Polskiej Normy.

Podczas oceny mebli w placówkach oświatowych zwracano uwagę na dostosowanie parametrów funkcjonalnych mebli do wzrostu dzieci i uczniów, oznakowanie mebli, odpowiednie zestawienie mebli i ich stan techniczny oraz posiadanie przez nie certyfikatu. Dokonano oceny posiadania przez placówki certyfikatów w 51 obiektach, tj. w :

- 19 przedszkolach,
- 15 szkołach podstawowych,
- 13 zespołach szkół,
- 3 liceach ogólnokształcących,
- 1 szkole specjalnej.

We wszystkich skontrolowanych w.w. zakresie placówkach stwierdzono, iż wyposażenie, sprzęt, meble edukacyjne posiadają odpowiednie certyfikaty.

Ocena obciążenia uczniów ciężarem tornistrów szkolnych

W 2023 roku przeprowadzono ocenę obciążenia uczniów ciężarem tornistrów szkolnych w 3 placówek szkolnych (2 szkoły podstawowe, 1 zespół szkół), w których badaniom poddano ogółem 281 uczniów w 13 oddziałach szkolnych..

Zgodnie z arkuszem badań w tym zakresie stwierdzono, że:

- ✓ waga tornistra szkolnego do 10% masy ciała ucznia wyniosła u 117 uczniów (co stanowiło 42% zważonych uczniów i tornistrów),
- ✓ waga tornistra szkolnego w zakresie 10-15% masy ciała ucznia wyniosła u 110 uczniów (co stanowiło 39% zważonych uczniów i tornistrów),
- ✓ waga tornistra szkolnego w zakresie większym niż 15% masy ciała ucznia wyniosła u 54 uczniów (co stanowiło 19% zważonych uczniów i tornistrów).

W wyniku stwierdzonego ponadnormatywnego obciążenia uczniów ciężarem tornistrów, dyrektorów placówek zobowiązano do wdrożenia działań i rozwiązań mających na celu doprowadzenia do prawidłowej wagi uczniowskich tornistrów, w tym przeprowadzenia działań edukacyjnych skierowanych do uczniów i rodziców dzieci w przedmiocie problemu ciężkich tornistrów/plecaków. Ponadto w trakcie kontroli sanitarnych zgodnie z § 4a rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach, dotyczącym zapewnienia uczniom miejsca na pozostawienie w szkole części podręczników i przyborów szkolnych sprawdzano czy Dyrektorzy placówek oświatowych zapewniają taką możliwość. Skontrolowano w tym zakresie 36 szkół, wszystkie skontrolowane placówki zapewniły uczniom możliwość pozostawienia podręczników i przyborów szkolnych w indywidualnych szafkach. Jednak stwierdzono, że nie wszyscy uczniowie z nich korzystają.

Działania kontrolne i edukacyjne w zakresie profilaktyki wad wzroku - właściwe oświetlenie w szkołach i placówkach

Schorzenia narządu wzroku w ostatnich czasach stały się chorobą cywilizacyjną. Zbyt długie korzystanie z telefonów komórkowych, oglądanie telewizora czy przebywanie w sztucznym oświetleniu przez długi czas powodują, że wzrok pogarsza się w szybkim tempie. Prawidłowe oświetlenie powinno zapewniać: pełną zdolność rozróżniania szczegółów, sprawne spostrzeganie pozbawione ryzyka dla człowieka oraz komfort psychiczny. Wymagania oświetleniowe wynikają z uwzględniania trzech podstawowych potrzeb człowieka:

- komfortu widzenia, gdy uczniowie/pracownicy mają dobre samopoczucie, w pośredni sposób wpływa to także na większą wydajność pracy i wyższą jakość pracy;
- wydolności wzrokowej, gdy uczniowie/pracownicy są w stanie wykonywać swoje zadania wzrokowe, nawet w trudnych warunkach i w dłuższych okresach;
- bezpieczeństwa.

Prawidłowe oświetlenie powinno mieć właściwe cechy ilościowe i jakościowe. Cechy te są wyrażane wartościami odpowiednich wielkości, zależnie od warunków i przeznaczenia stosowania oświetlenia. Przy sztucznym oświetlaniu wewnątrz najważniejszymi wielkościami są:

- ✓ poziom natężenia oświetlenia na polach pracy i w ich otoczeniu,
- ✓ równomierność oświetlenia na polach pracy i w ich otoczeniu,
- ✓ olśnienie przykre, bezpośrednie (pośrednie) i odbiciowe,
- ✓ rozkład luminancji w otoczeniu,
- ✓ barwa postrzegana światła, oddawanie barw.

Parametry dot. tych czynników zapewniające właściwe oświetlenie określone są w Polskich Normach (PN EN 12464 1)1).

Oświetlenie naturalne uznaje się za prawidłowe jeżeli spełnia wymagania § 57 ust 2 Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz.U.2022.1225 t.j.), zgodnie z którym : „ *W pomieszczeniu przeznaczonym na pobyt ludzi stosunek powierzchni okien, liczonej w świetle ościeżnic, do powierzchni podłogi powinien wynosić co najmniej 1:8, natomiast w innym pomieszczeniu, w którym oświetlenie dzienne jest wymagane ze względów na przeznaczenie co najmniej 1:12*”, jak również § 60 ust 1, w myśl którego : „ *Pomieszczenia przeznaczone do zbiorowego przebywania dzieci w żłobku, klubie dziecięcym, przedszkolu, innych formach opieki przedszkolnej oraz szkole, z wyjątkiem pracowni chemicznej, fizycznej i plastycznej, powinny mieć zapewniony czas nasłonecznienia wynoszący co najmniej 3 godziny w dniach równonocy w godzinach 8:00 do 16:00*”.

Dokumentem potwierdzającym prawidłowe oświetlenie jest Protokół z pomiarów natężenia oświetlenia sztucznego wykonana wykonany w poszczególnych pomieszczeniach - brak dostępności do przedmiotowego sprawozdania nie pozwala na wykazanie, że placówka spełnia bezpieczne i higieniczne warunki pobytu dzieci, młodzieży i pracowników w placówce. Dlatego podczas kontroli sanitarnych, sprawowano nadzór nad przestrzeganiem przez dyrekcję placówek oświatowych wymogów w zakresie zapewnienia odpowiedniego natężenia oświetlenia w pomieszczeniach, w szczególności w salach zabaw, w salach dydaktycznych oraz salach ćwiczeń- zajęć.

Na podstawie przeprowadzonych kontroli sanitarnych ustalono, że w 12 placówkach brak było przeprowadzonych badań i pomiarów natężenia oświetlenia, tj. w :

- ✓ 2 przedszkolach,
- ✓ 2 szkołach podstawowych,
- ✓ 4 zespołach szkół,
- ✓ 4 żłobkach.

Natomiast na podstawie przedstawionych wyników przeprowadzonych pomiarów, stwierdzono, iż w 58 placówkach zapewniono prawidłowe natężenie oświetlenia na 70 skontrolowanych w tym zakresie placówek (co stanowiło 83%), a w 17% skontrolowanych obiektach nie przeprowadzono natężenia oświetlenia w pomieszczeniach, szczególnie w pomieszczeniach przeznaczonych na pobyt dzieci i młodzieży. Ponadto w wyniku przeprowadzonych badań i pomiarów natężenia oświetlenia prze Oddziału Badań i Pomiarów na Stanowiskach Pracy w Dziale Laboratoryjnym Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Katowicach w Zespole Szkół stwierdzono nieodpowiednie natężenie oświetlenia w salach lekcyjnych, salach gimnastycznych oraz innych pomieszczeniach dydaktycznych, a także traktach komunikacyjnych - ogółem w 35 pomieszczeń tj. w 80%

skontrolowanych pomieszczeń w placówce. W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami wystosowano pismo do Dyrektora placówki oraz organu założycielskiego o podjęcie działań naprawczych. Uzyskano informację od Dyrektora placówki, że oświetlenie jest w trakcie wymiany.

Warunki wypoczynku dzieci i młodzieży

W ramach sprawowania nadzoru nad przebiegiem wypoczynku zimowego oraz letniego skontrolowano 19 placówek, w których uczestniczyło łącznie 520 dzieci i młodzieży. Przygotowanie placówek pod względem bezpieczeństwa i warunków higienicznych nie budziło zastrzeżeń, zapewniono właściwe warunki sanitarno-higieniczne, nie odnotowano interwencji.

Wypoczynek w miejscu zamieszkania wzorem lat ubiegłych zorganizowany był w formie półkolonii przez placówki pracy pozaszkolnej, natomiast wypoczynek w formie wyjazdowej organizowano w hotelach bądź ośrodkach sportowych. Dla dzieci i młodzieży organizowano zajęcia w formie gier, zabaw, konkursów, turniejów, warsztatów, pokazów i wycieczek wyjazdowych poza miasto.

Nadzór nad wypoczynkiem ponownie został wzmocniony działaniami edukacyjno-informacyjnymi na temat bezpiecznych ferii i wakacji, pod hasłami „**Bezpieczne ferie 2023**” oraz „**Bezpieczne wakacje 2023**”, gdzie uczestnicy mogli poszerzyć wiedzę na temat zapobiegania chorobom odkleszczowym, bezpiecznego korzystania z czasu wolnego, zachęcano do udziału w konkursie „Wakacje: bezpiecznie, zdrowo i zabawnie”. Materiały edukacyjno-informacyjne dotyczące wypoczynku przekazano w formie elektronicznej do wszystkich placówek oświatowych, sportowo-rekreacyjnych, kulturalnych, samorządów lokalnych, organizatorów wypoczynku. Wszystkie materiały oraz informacje zamieszczono również na portalach społecznościowych PSSE w Rybniku oraz na bieżąco podczas kontroli sanitarnych w formie papierowej (ulotki i plakaty).

Ponadto pracownicy w czasie kontroli sanitarnych na placówkach organizujących wypoczynek spotykali się z dziećmi i młodzieżą.

W trakcie spotkań pracownicy przekazali materiały i wytyczne dot. szeroko pojętego bezpieczeństwa w czasie wolnym, poruszali temat rozważki dotyczącej przyjmowania substancji niewiadomego składu czy pochodzenia, profilaktyki środków

psychoaktywnych i innych tematów prozdrowotnych. Przypominali dzieciom, jak unikać zagrożeń i bezpiecznie poruszać się, o konieczności noszenia odblasków, a także o konieczności przestrzegania zasad bezpieczeństwa podczas zabaw na podwórku, w górach, na śniegu, w domu i w kontaktach z obcymi. Dla dzieci i młodzieży przygotowano zagadki, krzyżówki i rebusy prozdrowotne.

W wyniku przeprowadzonych kontroli stwierdzono, że organizatorzy wypoczynku zapewнили uczestnikom właściwe warunki do utrzymania higieny osobistej oraz opiekę medyczną.

Interwencje

W 2023 roku przeprowadzono 1 kontrolę interwencyjną w placówce oświatowej na terenie miasta Rybnika. Interwencja dotyczyła niewłaściwego stanu technicznego i sanitarno-higienicznego pomieszczeń szkoły oraz mebli szkolnych w Szkole Podstawowej z Oddziałami Integracyjnymi nr 1 w Rybniku. Interwencja była zasadna, została wydana decyzja nakazująca usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości.

NADZÓR NAD WARUNKAMI HIGIENY PRACY

W roku 2023 na terenie miasta Rybnika objętych nadzorem było 439 zakłady – wzrost o 5 zakładów. W ramach nadzoru nad warunkami pracy skontrolowano 78 zakładów pracy, tj. 17,76 % obiektów objętych nadzorem na terenie miasta Rybnik, w tym w ramach kontroli sprawdzającej skontrolowano 29 zakładów. W 32 zakładach – obiektach stwierdzono nieprawidłowości, co stanowi 41% skontrolowanych obiektów.

Ogółem przeprowadzono 101 kontroli, w tym 37 kontrole sprawdzające. Wydano ogółem 54 decyzje, w tym 18 decyzji zmieniających termin wykonania nakazów, 1 decyzja umarzająca wszczęcie postępowania i 2 decyzje wygaszające. Wydano 34 decyzje płatnicze.

Czynniki szkodliwe dla zdrowia w środowisku pracy

W 2023 r. skontrolowano 12 zakładów, w których w narażeniu na czynniki rakotwórcze pracuje ogółem 91 osób. Przeprowadzono ogółem 14 kontroli. W 4 zakładach pracy stwierdzono nieprawidłowości. Wydano 4 decyzje nakazujące dotyczące:

- ✓ braku oceny ryzyka zawodowego uwzględniającej narażenia na czynnik rakotwórczy,
- ✓ braku rejestru prac, których wykonywanie powoduje konieczność pozostawania w kontakcie z substancjami chemicznymi, ich mieszaninami, czynnikami lub procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym lub mutagennym,
- ✓ braku rejestru pracowników narażonych na działanie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym,
- ✓ braku przekazania właściwemu Państwowemu Wojewódzkiemu Inspektorowi Sanitarnemu informacji o substancjach chemicznych i ich mieszaninach, czynnikach lub procesach technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym według obowiązującego wzoru.

**Czynniki rakotwórcze występujące w skontrolowanych zakładach pracy
w 2023r.**

Lp.	Nazwa czynnika rakotwórczego	Liczba zakładów pracy, w których stwierdzono występowanie czynnika rakotwórczego
1	promieniowanie jonizujące	2
2	krzemionka krystaliczna	5
3	związki chromu VI	1
4	formaldehyd	1
5	pyły drewna	2
6	Benzo(a)piren	3
7	o-tolidyna	1

W ramach realizacji wytycznych na lata 2023-2024 działaniami inspekcyjnymi objęto zakłady pracy w których występują procesy technologiczne o działaniu rakotwórczym lub mutagennym. Pod nadzorem Sekcji Higieny Pracy w Rybniku znajdują się 22 podmioty w których pracownicy narażeni są na procesy technologiczne rakotwórcze. Ogółem narażonych jest 4625 osób. W 2023 roku przeprowadzono 11 kontroli w 10 zakładach. Nieprawidłowości stwierdzono w 6 zakładach i dotyczyły:

- brak dokonania i udokumentowania ryzyka zawodowego związanego z narażeniem pracowników w środowisku pracy na procesy technologiczne, w których dochodzi do uwalniania substancji chemicznych, ich mieszanin lub czynników o działaniu rakotwórczym lub mutagennym,
- brak prowadzenia przez pracodawcę rejestru prac, których wykonywanie powoduje konieczność pozostawania w kontakcie procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym lub mutagennym,
- brak prowadzenia przez pracodawcę rejestru pracowników narażonych na działanie procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym,

- brak przekazania przez pracodawcę właściwemu państwowemu wojewódzkiemu inspektorowi sanitarnemu informacji na temat prac, których wykonywanie powoduje konieczność pozostawania w kontakcie z procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym lub mutagennym, według obowiązującego wzoru,
- brak przeprowadzonych przez pracodawcę badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy, substancji uwalnianych w procesach technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym,
- niewłaściwego stanu higienicznosanitarnego pomieszczeń pracy, w tym: zniszczone podłogi, brak zapewnienia ogrzewania,
- niewłaściwego stanu higienicznosanitarnego pomieszczeń zaplecza, w tym: zniszczone, zbrudzone ściany sufity, zniszczona stolarka okienna i drzwiowa, zapewnienia umywalki z dopływem burzącej ciepłej i zimnej wody, zniszczone podłogi, brak zapewnienia miski ustępowej spłukiwanej bieżącą wodą.

W związku ze stwierdzonymi uchybieniami wydano 6 decyzji nakazujących usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości, 5 decyzji płatniczych.

Sekcja Higieny Pracy posiada w ewidencji 60 zakładów, w których w 2023 roku stwierdzono przekroczenia czynników szkodliwych dla zdrowia dla 3433 osób, w tym w przekroczeniu NDS/NDN na :

- czynniki fizyczne **2855** osób (w 2022r.- 2854 osób),
- pyły **2050** osób (w 2022r. – 2050 osób)
- czynniki chemiczne **1800** osób (w 2022r. – 1834 osób).

Zakłady pracy w których stwierdzono przekroczenia czynników szkodliwych dla zdrowia

Rok	2022r.	2023r.
Liczba zakładów pracy w ewidencji	59	60
Liczba pracowników pracujących w przekroczeniu czynników szkodliwych dla zdrowia	3400	3433

W 2023 r. skontrolowano 9 zakładów pracy, w których w przekroczeniu czynników szkodliwych dla zdrowia pracuje ogółem 113 osób. Przeprowadzono 10 kontroli. Wydano 3 decyzje, w tym 2 decyzje zmieniające i 1 decyzja nakazująca. Stwierdzono nieprawidłowości w 1 zakładzie w zakresie: przekroczenia NDS czynnika chemicznego.

W 2023r. poprawiono warunki pracy dla **38** osób, w tym:

- na czynniki fizyczne dla **37** osób,
- na czynniki chemiczne dla **1** osoby.

W 2023 roku ogółem skontrolowano 22 zakłady pracy, w których w narażeniu na działanie szkodliwych czynników biologicznych pracuje **665** osób. Ogółem przeprowadzono 23 kontrole. Nieprawidłowości stwierdzono w 2 zakładach. Wydano 2 decyzje nakazujące w zakresie:

- ✓ brak zaproponowania uodpornienia pracownikom przy użyciu dostępnej szczepionki,
- ✓ brak rejestru prac narażających pracowników na działanie szkodliwego czynnika biologicznego zakwalifikowanego do grupy 3 zagrożenia, z uwzględnieniem wymaganych przepisami informacji,
- ✓ brak rejestru pracowników narażonych na działanie szkodliwych czynników biologicznych zakwalifikowanych do grupy 3 zagrożenia, z uwzględnieniem wymaganych przepisami informacji,
- ✓ brak oceny ryzyka zawodowego związanej z narażeniem pracowników w środowisku pracy na działanie szkodliwych czynników biologicznych, z uwzględnieniem wymaganych przepisami informacji.

W 2023 r. w wyniku przeprowadzonych kontroli w zakresie warunków higieny pracy stwierdzono następujące nieprawidłowości :

- ❖ w zakresie warunków higieniczno-sanitarnych stwierdzono nieprawidłowości w 14 zakładach:
  - zły stan zaplecza higieniczno-sanitarnego, wyposażenia zaplecza higieniczno-sanitarnego – zniszczona (stolarka okienna, drzwiowa), podłóg, schodów
  - zły stan higieniczno-sanitarny pomieszczeń pracy,
  - brak umywalk z dopływem ciepłej i zimnej wody,
  - brak zapewnienia odpowiedniej temperatury powietrza w pomieszczeniach higieniczno-sanitarnych oraz pomieszczeniach pracy.
- ❖ w zakresie oceny ryzyka zawodowego stwierdzono nieprawidłowości w 4 zakładach:
  - brak dokonania i udokumentowania oceny ryzyka zawodowego uwzględniającej informacje dotyczące narażenia na czynnik chemiczny w środowisku pracy,
  - brak dokonania i udokumentowania oceny ryzyka zawodowego.
- ❖ w zakresie badań i pomiarów stwierdzono nieprawidłowości w 19 zakładach:
  - brak aktualnych badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia.
- ❖ w zakresie badań lekarskich stwierdzono nieprawidłowości w 1 zakładzie:
  - brak aktualnego orzeczenia lekarskiego stwierdzającego brak przeciwwskazań do pracy na określonych stanowisku.
  -

- ❖ w zakresie pierwszej pomocy stwierdzono nieprawidłowości w 1 zakładzie:
  - brak wykazu wyznaczonych pracowników do udzielania pierwszej pomocy.
  - brak instrukcji udzielania pierwszej pomocy w razie wypadku.
- ❖ w zakresie przekroczeń stwierdzono nieprawidłowości w 1 zakładzie:
  - przekroczenie najwyższych dopuszczanych stężeń czynnika chemicznego.

Ponadto skontrolowano 30 zakładów pracy stosujących w działalności zawodowej substancje chemiczne i ich mieszaniny. Przeprowadzono ogółem 34 kontrole, wydano 4 decyzje nakazujące. W zakresie chemii stwierdzono nieprawidłowości w 4 zakładach:

- ✓ brak zapewnienia pracownikom dostępu do informacji zawartych w kartach charakterystyk stosowanych substancji chemicznych i ich mieszanin,
- ✓ brak aktualnego spisu stosowanych substancji chemicznych i ich mieszanin.

W 2023 roku przeprowadzono również 12 kontroli u stosujących w działalności zawodowej produkty biobójcze. Nieprawidłowości nie stwierdzono.

Radon w miejscu pracy

Najwyższe poziomy radonu znajdują się zwykle w przestrzeniach podziemnych, takich jak piwnice, jaskinie i kopalnie. Zgodnie z ustawą Prawo atomowe, poziom odniesienia dla średniorocznego stężenia promieniotwórczego radonu w powietrzu w miejscach pracy wewnątrz pomieszczeń wynosi **300 Bq/m³**.

Na terenie nadzorowanym przez PPIS w Rybniku znajdują się 2 zakłady, w których praca wykonywana jest pod ziemią (wydobywanie węgla kamiennego):

- Polska Grupa Górnicza S. A. Oddział KWK ROW **Ruch Chwałowice** ul. Przewozowa 4, 44-206 Rybnik;
- Polska Grupa Górnicza S. A. Oddział KWK ROW **Ruch Jankowice** ul. Jastrzębska 12, 44-253 Rybnik.

W powyższych zakładach prowadzone są działania polegające na: dokonywaniu pomiarów stężenia w powietrzu energii potencjalnej alfa krótkożyciowych produktów rozpadu radonu z częstotliwością pomiarów raz na kwartał. Pomiarów dokonuje się w miejscach prac w rejonie wylotu powietrza z wyrobisk ścianowych, w miejscach prac w rejonie wylotu powietrza z wyrobiskach korytarzowych z wentylacją odrębną, stacjonarnych stanowiskach pracy, takich jak komory, warsztaty i rozdzielni, czasowych lub stałych miejsc pracy, gdzie moc kremy od źródła promieniowania zawierającego naturalne izotopy promieniotwórcze przekracza 0,6 µgy/h. Po dokonaniu analizy wyników dla ww. zakładów stwierdza się, że stężenie energii potencjalnej alfa krótkożyciowych produktów rozpadu radonu w miejscach pracy, przy uwzględnieniu również rzeczywistego czasu pracy, nie wskazuje na możliwość otrzymania przez pracownika dawki skutecznej większej niż 1 mSv rocznie. W 2023 r. nie skontrolowano ww. zakładów.

Ponadto pracownicy PSSE w Rybniku udzielają porady i informacji związanych z narażeniem na radon zagrożeń dla zdrowia, znaczenia przeprowadzania pomiarów radonu czy dostępnych środków technicznych służących ograniczeniu występujących stężeń radonu w budynku. Ponadto przekazano zakładom pracy materiały informacyjno-edukacyjne zawierające najważniejsze aspekty z zakresu zagadnień związanych z radonem skierowanych do pracodawców i pracowników. Dla ogółu społeczeństwa materiały zostały umieszczone w mediach społecznościowych i stronie internetowej.

Interwencje

W 2023 r. wpłynęły 3 wnioski o interwencję, które dotyczyły:

- naruszenia podstawowych wymagań higienicznych i zdrowotnych, złego stanu pomieszczeń,
- braku przestrzegania przez pracodawcę warunków ochrony radiologicznej.

W wyniku przeprowadzonych kontroli ustalono, iż jeden wniosek o interwencję jest zasadny w zakresie naruszenia podstawowych wymagań higienicznych i zdrowotnych, złego stanu pomieszczeń, jeden wniosek w w/w zakresie niezasadny. W trakcie realizacji jest trzecia interwencja.

NADZÓR NAD CHEMIKALIAMI

W 2023 roku w ramach nadzoru nad przestrzeganiem przez producentów, importerów, osoby wprowadzające do obrotu lub eksportujące substancje chemiczne, ich mieszaniny lub wyroby w rozumieniu ustawy z dnia 25 lutego 2011 r. *o substancjach chemicznych i ich mieszaninach* obowiązków wynikających z tej ustawy oraz z rozporządzeń Wspólnot Europejskich, tj:

- rozporządzenia (WE) nr 1907/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2006 r. *w sprawie rejestracji, oceny, udzielania zezwoleń i stosowanych ograniczeń w zakresie chemikaliów (REACH) i utworzenia Europejskiej Agencji Chemikaliów*, poprzez kontrolę przepisów dotyczących rejestracji substancji, oceny informacji dotyczących substancji lub dokumentacji rejestracyjnej oraz wprowadzania ograniczeń produkcji, obrotu i stosowania niektórych substancji chemicznych,
- rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1272/2008 z dnia 16 grudnia 2008 r. *w sprawie klasyfikacji, oznakowania i pakowania substancji i mieszanin (CLP)*, w aspekcie kontroli obowiązku klasyfikowania, oznakowania i pakowania przed wprowadzeniem ich do obrotu przez producentów, importerów i dalszych użytkowników substancji oraz mieszanin stwarzających zagrożenie,

skontrolowano 3 formulatorów, przeprowadzono 4 kontrole. Wydano 2 decyzje nakazujące. Nałożono 1 mandat na kwotę 200zł. Stwierdzono nieprawidłowości w 2 zakładach w zakresie:

- ✓ brak prawidłowo sporządzonych kart charakterystyk wprowadzanych do obrotu mieszanin chemicznych zaklasyfikowanych jako niebezpieczne, stwarzające zagrożenie, tj. zgodnie z obowiązującymi przepisami,
- ✓ brak prawidłowo oznakowanych mieszanin chemicznych wprowadzanych do obrotu,
- ✓ brak przekazania informacji o wytwarzaniu mieszaniny stwarzającej zagrożenie i wprowadzaniu takiej mieszaniny do obrotu.

Ponadto przeprowadzono kontrolę w zakresie detergentów w 1 podmiocie. Wydano 1 decyzję nakazującą. Stwierdzono nieprawidłowości w zakresie:

- ✓ brak dla wprowadzanych do obrotu detergentów aktualnych arkuszy danych składników, sporządzonych zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Skontrolowano również 17 dystrybutorów, ogółem przeprowadzono 18 kontroli. Wydano 1 decyzję nakazującą. Stwierdzono nieprawidłowości w 1 zakładzie w zakresie:

- ✓ brak oznakowania magazynu mieszanin chemicznych.

W związku informacjami przekazanymi przez KMP w Rybniku o przypadku podejrzenia zatrucia metanolem spożytym najprawdopodobniej w postaci produktu typu *denaturat*, przeprowadzono kontrolę w 1 podmiocie (sklep na targowisku).

W trakcie kontroli pobrano 3 próby denaturatu, które następnie zostały przebadane w kierunku zawartości metanolu. W żadnej z badanych prób nie stwierdzono przekroczenia dopuszczalnej zawartości metanolu tj. naruszenia § 3 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Rozwoju, Pracy i Technologii z dnia 22 lipca 2021 r. w sprawie ograniczeń produkcji, obrotu lub stosowania substancji i mieszanin stwarzających zagrożenie oraz wprowadzania do obrotu lub stosowania wyrobów zawierających takie substancje lub mieszaniny (Dz.U. z 2021 r. poz. 1419).

Produkty biobójcze

Nadzór nad przestrzeganiem przepisów w zakresie udostępniania na rynku i stosowania produktów biobójczych, wprowadzania do obrotu wyrobów poddanych działaniu produktów biobójczych i substancji czynnych przeznaczonych do stosowania w produktach biobójczych w działalności zawodowej, sprawowany jest zgodnie z obowiązującymi aktami prawnymi, tj.:

- Ustawą z dnia 9 października 2015 r. o produktach biobójczych,
- Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 528/2012 z dnia 22 maja 2012 r. w sprawie udostępniania na rynku i stosowania produktów biobójczych.

Zadania kontrolne obejmowały m.in. sprawdzenie:

- posiadania i ważności stosownego pozwolenia na wprowadzanie do obrotu produktu biobójczego, wydanego przez Prezesa Urzędu Rejestracji Produktów Leczniczych, Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych,
- dostępności karty charakterystyki produktu biobójczego, sporządzonej na zasadach określonych w rozporządzeniu (WE) nr 1907/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady (REACH),
- obecności i statusu prawnej substancji czynnej,
- zawartości substancji niebędących substancjami czynnymi, ale wymagających rejestracji (jako składniki mieszanin w rozumieniu rozporządzenia REACH),
- zgodności przeznaczenia i rodzaju produktu biobójczego z danymi figurującymi w pozwoleniu na obrót,
- stosowania produktów biobójczych w działalności zawodowej,
- prawidłowości oznakowania opakowania produktu biobójczego,
- statusu prawnej substancji czynnych zawartych w produktach biobójczych w ramach programu przeglądu prowadzonego przez Europejską Agencję Chemikaliów (ECHA).

W 2023 roku przeprowadzono 12 kontroli w 12 obiektach w zakresie wprowadzania do obrotu produktów biobójczych. Przeprowadzono 11 kontroli u dystrybutorów oraz 1 kontrolę u udostępniającego produkty biobójcze po raz pierwszy. Wydano 1 decyzję nakazującą. Stwierdzono nieprawidłowości w 1 zakładzie w zakresie:

- ✓ braku oznakowaniu opakowania jednostkowego produktu biobójczego zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Nadzór nad produktami kosmetycznymi

Nadzór nad przestrzeganiem przepisów w zakresie produktów kosmetycznych sprawowany jest zgodnie z obowiązującymi aktami prawnymi tj.:

- ustawą z dnia 4 października 2018 r. o *produktach kosmetycznych*,
- rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) z dnia 30 listopada 2009 r. nr 1223/2009 *dotyczącym produktów kosmetycznych*.

W 2023 roku przeprowadzono skontrolowano 2 dystrybutorów. W 1 podmiocie pobrano do badań 1 próbę produktu kosmetycznego w kierunku oznaczenia formaldehydu. Nieprawidłowości nie stwierdzono. Ponadto skontrolowano 1 podmiot pełniący rolę osoby odpowiedzialnej, wytwarzającego. Stwierdzono nieprawidłowości w zakładzie w zakresie:

- ✓ braku przeprowadzenia oceny bezpieczeństwa produktu oraz sporządzenia raportu bezpieczeństwa produktu kosmetycznego zgodnie z obowiązującymi przepisami, wprowadzanie ich do obrotu bez spełnienia w/w wymogów.

Nadzór nad prekursorami kat 2 i 4 oraz środkami zastępczymi i nowymi substancjami psychoaktywnymi

Nadzór nad obrotem prekursorami narkotyków kat. 2 i 3 sprawowany jest poprzez kontrolę w szczególności ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o *przeciwdziałaniu narkomanii* oraz przepisów UE.

W 2023 roku pod nadzorem PSSE w Rybniku znajdowały się 3 podmioty wprowadzające do obrotu prekursory narkotyków kat. 2, 1 podmiot będący producentem prekursorów kat. 3 oraz 24 podmioty wprowadzające do obrotu prekursory narkotyków kat. 3. Przeprowadzono 5 kontroli u wprowadzających do obrotu prekursory narkotyków kat. 3 oraz 1 kontrolę u wprowadzającego do obrotu prekursory narkotyków kat. 2. Ponadto przeprowadzono ogółem 1 kontrolę u stosującego prekursory kat. 3 w działalności zawodowej. Nieprawidłowości nie stwierdzono.

W 2023 r. na terenie miasta Rybnika przeprowadzono 1 kontrolę 1 podmiotu zajmującego się udostępnianiem produktów do waporyzacji w zakresie przestrzegania zakazu wytwarzania i wprowadzania do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych w rozumieniu ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tekst jednolity Dz.U. 2020 poz. 2050 ze zm.). Nieprawidłowości nie stwierdzono.

W 2023 r. podmioty lecznicze zgłosiły trzy przypadki o podejrzeniu zatrucia środkami zastępczymi, w tym 1 zgon.

CHOROBY ZAWODOWE

W okresie od 01.01.2023 r. do 31.12.2023 r. do PPIS w Rybniku wpłynęło 28 zgłoszeń podejrzenia choroby zawodowej. U 12 pracowników zatrudnionych w zakładach pracy zlokalizowanych na terenie miasta Rybnik stwierdzono chorobę zawodową, tj:

- pylica górników kopalń węgla – 9 pracowników,
- choroby zakaźne lub pasożytnicze albo ich następstwa – borelioza -1pracownik,
- obustronny trwały odbiorczy ubytek słuchu typu ślimakowego lub czuciowo-nerwowego spowodowany hałasem, wyrażony podwyższeniem progu słuchu o wielkości co najmniej 45 dB w uchu lepiej słyszającym, obliczony jako średnia arytmetyczna dla częstotliwości audiometrycznych 1, 2 i 3 kHz -1pracownik,
- przewlekłe choroby obwodowego układu nerwowego wywołane sposobem wykonywania pracy: zespół cieśni w obrębie nadgarstka – 1pracownik.

Stwierdzone choroby zawodowe u pracodawców prowadzących działalność na terenie miasta Rybnika stanowią 80 % wszystkich chorób zawodowych stwierdzonych przez PPIS w Rybniku w 2023 roku.

Ogółem w roku 2023 wydano 19 decyzji w sprawie chorób zawodowych. W ramach prowadzonych postępowań w sprawie chorób zawodowych przeprowadzono 69 ocen narażenia w kierunku choroby zawodowej.

ZAPOBIEGAWCZY NADZÓR SANITARNY

W ramach wykonywania zadań pion Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego realizował na bieżąco obowiązki wynikające z art. 3 Ustawy z dnia 14 marca 1985r. o Państwowej Inspekcji

Sanitarnej oraz z przepisów szczególnych.

Strategiczne oceny oddziaływania na środowisko

W 2023r. dla tego Prezydenta zaopiniowano ogółem **17** projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego miasta Rybnika, dla określonych terenów, oznaczonych stosownymi symbolami. Wszystkie opinie sanitarne zostały wydane w ramach przeprowadzenia postępowania, dot. strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Wnioski wpływające do tutejszego organu w 2023r. o zaopiniowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, dotyczyły rejonów ulic o małych powierzchniach. Dokonując analizy zaopiniowanych w 2023r. planów stwierdzono, że miały one na celu m.in. usankcjonowanie stanu rzeczywistego i dostosowanie do obowiązujących studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, umożliwienie realizacji obiektów przemysłowych tj. obiektów o charakterze produkcyjnym i usługowym, przy jednoczesnej minimalizacji wzajemnych konfliktów wynikających z różnego przeznaczenia terenów i różnych zasad zagospodarowania oraz realizację inwestycji związanych z odnawialnymi źródłami energii. Opracowanie ich związane było także z koniecznością korekty przebiegu niektórych dróg, a także z wnioskami mieszkańców o nowe tereny budowlane przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową. Powyższe pociągnęło za sobą wprowadzenie na tych obszarach nowych terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, a także zabudowy mieszkaniowej, która stanowiła uzupełnienie istniejącej już zabudowy. W większości przypadków nowe plany nie zmieniły w sposób znaczący zagospodarowania terenów, a realizacja ich ustaleń przyczyniła się do zaspokojenia bezpośrednich potrzeb ludności oraz podniesienia warunków i jakości ich życia. Podsumowując projekty planów, to zdecydowana większość terenów, na których ustalono w projekcie urbanizację, posiadała w obowiązującym planie miejscowym podobne przeznaczenia, co nadane im w nowym dokumencie. Opiniowane plany nie zmieniły, więc w sposób znaczący sposobu zagospodarowania poszczególnych terenów. Opiniując przedmiotowe dokumenty dokonano analizy skutków dla środowiska wynikających z realizacji ich ustaleń, w tym, m.in. wpływ na wody powierzchniowe, wody podziemne, wpływ na klimat, powierzchnię ziemi,

środowisko przyrodnicze, a zwłaszcza na warunki i jakość życia mieszkańców. Przy ich opiniowaniu zwracano szczególną uwagę na poprawę warunków życia mieszkańców i redukcję konfliktów pomiędzy działalnością gospodarczą, a wymaganiami ochrony zdrowia ludzi.

Ocena oddziaływania przedsięwzięcia mogącego znacząco oddziaływać na środowisko

W 2023r. w ramach procedury wynikającej z zapisów Ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (jednolity tekst ustawy (Dz. U. z 2023r. poz. 1094 z późn. zm.) zajęto 12 stanowisk, w formie opinii, w sprawie przeprowadzenia oceny oddziaływania planowanych przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, których realizację planuje się na obszarze działania Prezydenta Miasta Rybnika.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Rybniku wydał 10 z w/w opinii sanitarnych na wniosek Prezydenta Miasta Rybnika oraz 2 opinie na wniosek Prezydenta Miasta Żory w ramach prowadzonych przez nich postępowań.

Były to m.in. takie przedsięwzięcia jak:

- ❖ „Rozbudowa budynku handlowo-usługowego – salonu samochodowego Volkswagen oraz Audi znajdującego się na działkach nr 1176/47 oraz nr 850/44 obręb Ligota oraz zagospodarowanie terenów przedmiotowych działek” w Rybniku,
- ❖ Budowa stacji paliw płynnych i gazowych wraz z wiatą dystrybutorową, budynkiem myjni automatycznej, myjni bezdotykowej, drogami, placami manewrowymi i parkingami wraz z czterema miejscami do ładowania samochodów elektrycznych, dwoma pylonami cenowymi, zbiornikiem paliw ON, zbiornikiem paliw PB, zbiornikiem gazu LPG, z instalacją wodociągową, kanalizacji sanitarnej, elektryczną, gazową, wentylacji mechanicznej w I etapie oraz budową budynku usługowo handlowego w II etapie inwestycji” w Rybniku przy ulicach Sportowej i Raciborskiej.

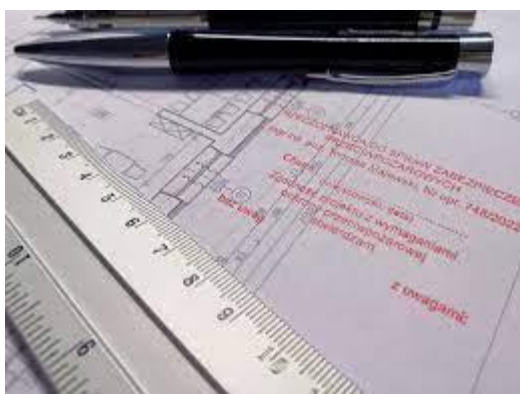
Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Rybniku zaopiniował warunki realizacji 2 inwestycji, położonych na obszarze działania Prezydenta Miasta Rybnika, przed wydaniem dla nich przez organ ochrony środowiska decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, niezbędnej do wydania dla tych inwestycji pozwolenia na budowę 1 na wniosek Prezydenta Miasta Rybnika i 1 na wniosek Prezydenta Miasta Jastrzębie-Zdrój. Była to, m.in.:

- ❖ Reorganizacja zakładu SEGO Sp. z o. o. w Rybniku przy ul. Kolberga 65 w zakresie instalacji biologicznego przetwarzania odpadów.”

Ponadto Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Rybniku zaopiniował warunki realizacji 1 inwestycji, położonej na obszarze działania Prezydenta Miasta Rybnika, przed wydaniem postanowienia przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska w ramach ponownej oceny oddziaływania na środowisko, na wniosek Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach. Była to:

- ❖ „Budowa nowego bloku gazowo-parowego wraz z infrastrukturą towarzyszącą” w Rybniku przy ul. Podmiejskiej na działkach o nr 638/62, 643/60, 631/63, 649/60, 653/60, 632/63, 630/63, 648/60, 650/60 obręb Chwałęcice.

Uzgadnianie dokumentacji projektowej

W 2023r. zaopiniowano w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych 2 projekty dot.:

- ✓ Przebudowa oddziału neonatologicznego oraz traktu porodowego SPZOZ WSS nr 3 w Rybniku w ramach zadania „Modernizacja oddziału neonatologicznego oraz traktu porodowego SPZOZ WSS nr 3 w Rybniku”, ul. Energetyków 46,
- ✓ Budowa hali sportowej z instalacją wentylacji mechanicznej oraz przebudowa istniejących kortów tenisowych w Rybniku na działce o numerze 810/96.

Stanowiska w ramach uczestniczenia w dopuszczeniu obiektu budowlanego do użytkowania

W 2023r. przeprowadzono ogółem 39 kontroli oraz dopuszczono do użytkowania 39 zrealizowanych obiektów, na podstawie pozwoleń na budowę, zgłoszenia zmiany sposobu użytkowania w organie administracji architektoniczno-budowlanej lub na podstawie projektów technologicznych uzgodnionych pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych. W ramach tych czynności kontrolnych dokonywano m.in. szczegółowego przeglądu zrealizowanych obiektów i ich otoczenia, pod kątem zgodności z projektem. W celu zagwarantowania odpowiednich warunków pobytu ludzi w budynkach, sprawdzano również zastosowanie właściwych pod względem zdrowotnym materiałów budowlanych. Zdecydowaną większość odbieranych obiektów stanowiły lokale usługowe, jak: sklepy i pawilony spożywcze oraz lokale gastronomiczne.

Na szczególną uwagę zasługują:

- Hotel ze SPA w Rybniku przy ul. Stalowej 1,
- Salon samochodowy w Rybniku przy ul. Prostej 110.

W 6 obiektach, w których przeprowadzono kontrole dotyczące dopuszczenia do użytkowania zrealizowanych obiektów stwierdzono nieprawidłowości w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych tj.

- ✓ brak kurtyny powietrznej nad drzwiami wejściowymi (budynek małej gastronomii, lokal gastronomiczny),
- ✓ brak wydzielonego przedsionka w ustępie dla personelu (budynek małej gastronomii, lokal gastronomiczny x2),
- ✓ nie wykonano wentylacji w pomieszczeniu sekretariatu, gabinecie dyrektora i w gabinecie pedagoga (przebudowa ZSP),
- ✓ nie wykonano wentylacji w pomieszczeniu ustępu dla personelu, pomieszczeniu socjalnym i w pomieszczeniu obróbki warzyw (lokal gastronomiczny),
- ✓ pomieszczeniu jadalni nie zapewniono powierzchni 8m², nie zamontowano umywalki, zamiast zlewu dwukomorowego zamontowano zlew jednokomorowy (hala warsztatowa),
- ✓ w pomieszczenie kuchni, nie zapewniono właściwej wysokości pomieszczenia (adaptacja z przebudową przedszkola).

PROMOCJA ZDROWIA I KOMUNIKACJA SPOŁECZNA

Do zadań Sekcji Promocji Zdrowia i Komunikacji Społecznej należy rozpoznawanie i określenie potrzeb zdrowotnych w regionie, opracowanie i realizowanie lokalnych, wojewódzkich i krajowych programów prozdrowotnych ich współrealizowanie, koordynowanie i monitorowanie. Udzielanie pomocy metodycznej, organizacyjnej podmiotom leczniczym, placówkom oświatowym i innym w realizacji zadań prozdrowotnych, prowadzenie poradnictwa metodycznego oraz dystrybucja materiałów edukacyjnych. Ponadto monitorowanie i ocenianie podejmowanych działań profilaktycznych i prozdrowotnych w podległych jednostkach.

W 2023 roku Sekcja Promocji Zdrowia i Komunikacji Społecznej PSSE w Rybniku przeprowadziła 6 wizytacji, w trakcie których ocenie podlegała działalność oświatowo - zdrowotna prowadzona przez placówki nauczania i wychowania. Inicjowała jak i wspierała działania na rzecz zdrowia i profilaktyki zdrowotnej na terenie Miasta Rybnika poprzez realizację interwencji pogranych i nieprogramowych.

Placówki oświatowe, sportowo-rekreacyjne jak i kulturalne oraz inne instytucje/podmioty działające na rzecz promocji zdrowia a znajdujące się na terenie podległym PSSE w Rybniku były na bieżąco informowane o aktualnej ofercie działalności oświatowo-edukacyjnej, zapraszane do udziału w programach/akcjach.

Interwencje programowe

Lp.	Nazwa interwencji	Liczba działań	Liczba odbiorców
1.	„Trzymaj Formę!”	12	6993
2.	„Krajowy Program Zapobiegania Zakażeniom HIV i Zwalczenia AIDS”	51	5868
3.	„Bieg po zdrowie”	13	962
4.	„ARS, czyli jak dbać o miłość?”	12	2327
5.	„Skąd się biorą produkty ekologiczne”	22	4025
6.	„Czyste powietrze wokół nas”	22	4025
7.	„Podstępne WZW”- program profilaktyki WZW typu: A,B i C	9	1700
8.	„Znamię! Znam je?”	12	2940
9.	„Klub Zdrowego Przedszkolaka”	22	4009
10.	„Smak życia, czyli debata o dopalaczach”	24	2096
11.	„Wybierz życie – Pierwszy krok”	8	3916

Interwencje nieprogramowe

Lp.	Nazwa interwencji	Liczba działań	Liczba odbiorców
1.	Profilaktyka palenia tytoniu, w tym: Światowy Dzień Bez tytoniu, Światowy Dzień Rzucania Palenia	95	9882
2.	Profilaktyka używania alkoholu	72	8448
3.	Światowy Dzień Zdrowia	8	434
4.	Promocja zdrowego stylu życia, aktywności fizycznej i prawidłowego odżywiania	288	25515
5.	Profilaktyka cukrzycy	26	1916
6.	Profilaktyki grypy	147	3429
7.	Profilaktyka zatruc grzybami (bezpieczne grzybobranie)	48	2233
8.	Profilaktyka grypy i chorób zakaźnych (WIRUSOOCHRONA)	49	8149
9.	Promocja higieny jamy ustnej, w tym profilaktyka próchnicy i chorób przyzębia	6	161
10.	Promocja szczepień ochronnych (w tym „Zaszczep w sobie chęć szczepienia”, „Europejski Tydzień Szczepień”)	145	17147
11.	Profilaktyka chorób nowotworowych	139	24682
12.	Profilaktyka wszawicy	37	1945
13.	Profilaktyka chorób zakaźnych, w tym chorób odzwierzęcych - gruźlica, meningokoki, wirusowe zapalenia wątroby B,C, kleszczowe zapalenie mózgu i inne	28	1643
14.	Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach; Światowy Tydzień Wiedzy o Antybiotykach	42	2298
15.	Zdrowotne skutki promieniowania UV „Łap słońce z głową”	54	54179
16.	Pierwsza pomoc przedmedyczna - ratownictwo medyczne	44	6081

17.	Zapobiegania i eliminowanie negatywnego wpływu czynników i zjawisk fizycznych, chemicznych i biologicznych na zdrowie ludzi OSTRZEZENIA	76	3446
18.	Promocja zdrowia psychicznego	35	2866
19.	Akcja „Bezpieczne ferie 2023”	42	2885
20.	Akcja „Bezpieczne wakacje 2023”	143	12651
21.	Profilaktyka uzależnień i przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu środków psychoaktywnych wśród młodzieży – Nowe narkotyki, Nowe zagrożenia”	98	29557
22.	Profilaktyka wad postawy p. „Lekki tornister” wady postawy	186	13086
23.	Kampania #EUChooseSafeFood „Wybieraj bezpieczną żywność”	38	3054

Działania w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych.

W 2023 roku działania w zakresie przeciwdziałaniu uzależnieniom od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych w PSSE w Rybniku prowadzone były wielowymiarowo:

- ✓ bieżący monitoring dotyczących sytuacji w zakresie realizacji ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych,
- ✓ prowadzenie programów profilaktycznych skierowanych do przedszkoli i szkół:
  - **Program profilaktyki antytytoniowej dla przedszkoli „Czyste powietrze wokół nas”** Do realizacji programu przystąpiło 22 przedszkola, edukacją objęto 4025 osób,
  - **Program antytytoniowej edukacji zdrowotnej dla szkół podstawowych „Bieg po zdrowie?”** Do realizacji programu przystąpiło 13 szkół, edukacją objęto 962 uczniów,
  - **Program dla szkół ponadpodstawowych z zakresu profilaktyki uzależnień „ARS, czyli jak dbać o miłość?”**. Do realizacji IX edycji programu przystąpiło 12 szkół, edukacją objęto 2327 osób,
  - **Program dla szkół podstawowych „Smak życia, czyli debata o dopalaczach”**. Do realizacji IX edycji programu przystąpiło 24 szkoły edukacją objęto 2096 osób.
- ✓ realizacja wojewódzkiej kampanii społecznej „**#Nowe Narkotyki #Nowe Zagrożenia**” w ramach której uczestniczono w eventach, happeningach, dystrybuowano materiały kampanijne, prowadzono pogadanki, prelekcje,

zamieszczano informacje w mediach społecznościowych. W ramach działania przeprowadzono 98 działań, którymi objęto 29557 odbiorców.,

- ✓ współpraca z komendą Policji w Rybniku, Ochotniczą Strażą Pożarną z Rybnika – Niewiadomia, Państwową Strażą Pożarną w Rybniku, Narodowym Funduszem Zdrowia delegatura w Rybniku oraz innymi podmiotami zajmującymi się profilaktyką zdrowotną uczestniczyliśmy osiemnastu eventach promujących zdrowie. Podczas akcji odwiedzający mogli skorzystać z poradnictwa, materiałów informacyjno-edukacyjnych mogli zmierzyć się z prostym testem przy użyciu alko i narko gogli, ukazującym jak środki psychoaktywne wpływają na postrzeganie najbliższego otoczenia, niosąc ogromne zagrożenie dla zdrowia i życia własnego i otoczenia. Dodatkowo każdy odwiedzający mógł z badań poziom karboksyhemoglobiny w wydychanym powietrzu, otrzymać materiały edukacyjno-informacyjne,
- ✓ współpraca z Regionalnym Towarzystwem Oświaty Zdrowotnej w Rybniku zorganizowano konkurs plastyczny i fotograficzny pt. „**Moja Akademia Dojrzałości**”, celem którego było uwrażliwienie młodzieży na problem negatywnych skutków zdrowotnych uzależnień oraz promocja życia bez takich „wspomagaczy”. Efektem konkursu było stworzenie kalendarza profilaktycznego na 2024 rok ukazującego prace laureatów,
- ✓ organizacja 2 konferencji skierowanych do specjalistów, osób zajmujących się pracą z dziećmi i młodzieżą mająca na celu podnieść i usystematyzować wiedzę z zakresu przeciwdziałania uzależnieniem od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych,
- ✓ współorganizowanie 5 szkoleń dla specjalistów uczniów i rodziców z zakresu profilaktyki środków psychoaktywnych w tym dot. zdrowotnych następstwo korzystania z wyrobów tytoniowych. Z oferty szkoleniowej skorzystało 426 osób,
- ✓ przeprowadzono 30 pogadarek skierowanych głównie do uczestników zimowych i letnich form wypoczynku. W pogadankach udział wzięło 1635 osób,
- ✓ wspieranie placówki w działaniach własnych oraz prowadzono bieżącą dystrybucję materiałów edukacyjno-informacyjnych w wersji papierowej i elektronicznej szczególnie w okolicach obchodów świąt związanych z zapobieganiem uzależnieniom od środków psychoaktywnych jak np. Światowego Dzień bez Tytoniu, Dzień Trzeźwości, Międzynarodowy Dzień Przeciwdziałania Agresji Wobec Dzieci, Międzynarodowy Dzień Zapobiegania Narkomanii, Światowy Dzień FAS, Światowego Dnia Rzucania Palenia, Dzień Handlu Ludźmi i tym podobne,
- ✓ organizacja obchodów Światowego Dnia Rzucania Palenia w siedzibie Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Rybniku odwiedzający mogli skorzystać z punktu informacyjno-konsultacyjnego w zakresie rzucania palenia tytoniu możliwości pomiaru zawartość karboksyhemoglobiny w wydychanym powietrzu.

W 2023 roku zawarto Lokalną Koalicję, której celem było zacieśnienie współpracy pomiędzy Powiatową Stacją Sanitarno-Epidemiologiczną w Rybniku a Władzami Samorządowymi, Służbami i innymi instytucjami na rzecz promocji zdrowego stylu życia, edukacji i profilaktyki zdrowotnej skierowanej do mieszkańców regionu.

Światowy Dzień Zdrowia - 7 kwiecień 2023 r.

Włączono się w 75 obchody Światowego Dnia Zdrowia, którego tegoroczne hasło brzmiało **Health For All** czyli „**Zdrowie Dla Wszystkich**”. W PSSE Rybnik

przygotowano materiały informacyjno-edukacyjne dot. utrzymania dobrostanu głównie poprzez promocję zdrowego stylu życia. Osoby odwiedzające naszą Stację otrzymały gotowe recepty jak zmienić złe nawyki a zastąpić zdrowym stylem życia i zadbać o własny organizm. Wszystkie informacje dotyczące obchodów

Światowego Dnia Zdrowia rozdystrybuowano do pielęgniarek medycyny szkolnej oraz zamieszono w mediach społecznościowych.

Promocja zdrowego stylu życia, aktywności fizycznej i prawidłowego odżywiania

W ramach działań promujących zdrowy styl życia, aktywność fizyczną i prawidłowe odżywianie podjęto następujące tematy:

- profilaktykę chorób metabolicznych ze szczególnym uwzględnieniem CUKRZYCY ,
- promocję higieny jamy ustnej, w tym profilaktykę próchnicy i chorób przyzębia,
- promocję zdrowia psychicznego,
- profilaktykę wszawicy.

Ponadto prowadzono następujące działania:

- Prowadzenie programów profilaktycznych skierowanych do przedszkoli i szkół podstawowych:
  - **Program do przedszkoli „Klub zdrowego przedszkolaka”** Do realizacji programu przystąpiło 22 przedszkola, edukacją objęto 4009 osób.
  - **Program do przedszkoli „Skąd się biorą produkty ekologiczne?”** Do realizacji programu przystąpiło 10 przedszkoli, edukacją objęto 420 osób.
  - **Program dla szkół podstawowych „Trzymaj Formę”** program zrealizowało 12 szkół 6993 osób. Dodatkowo 2 szkoły z terenu m. Rybnika wzięły udział w ogólnopolskim „Konkursie wiedzy o zdrowym stylu życia Trzymaj Formę”. Jedna uczennica przeszła do eliminacji wojewódzkich.
- Realizowano **Kampanię #EUChooseSafeFood „Wybieraj bezpieczną żywność”**, której celem jest uświadomienie konsumentom jak istotną rolę w zapewnieniu bezpieczeństwa żywności odgrywa nauka oraz ich wsparcie w podejmowaniu świadomych decyzji związanych z właściwymi wyborami dotyczącymi żywności. W ramach działania przeprowadzono 38 działań, którymi objęto 3054 osób.
- Zamieszczano w mediach społecznościowych informacji oraz materiałów edukacyjno-informacyjnych.
- Prowadzono dystrybucję oraz ekspozycję materiałów edukacyjno-informacyjnych podczas działań w terenie oraz w siedzibie PSSE w Rybniku.
- Uczestniczono w eventach, happeningach podczas których wspólnie ze strażakami OSP w Rybniku - Niewiadomiu oraz PSP w Rybniku oraz przedstawicielami KMP w Rybniku przeprowadzali praktyczną naukę udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej.

- Przeprowadzono warsztaty edukacyjno-kulinarnych w szkołach, podczas których uczniowie zapoznawali się z podstawowymi zasadami komponowania zbilansowanej diety jej wpływu na zdrowie oraz następnie ćwiczyli nabytą wiedzę podczas zajęć kulinarnych.

Łącznie w ramach promocji zdrowego stylu życia, aktywności fizycznej i prawidłowego odżywiania przeprowadzono 464 działania, którymi objęto 46459 osób.

Profilaktyka chorób nowotworowych

W ramach działań podjęto również tematy profilaktyki UV, w tym niebezpieczeństw związanych z korzystaniem z solariów oraz promocji zdrowego stylu życia jako czynnika chroniącego:

- Prowadzono programy profilaktyczne skierowane do szkół:
  - **Program edukacyjny dla szkół ponadpodstawowych „Wybierz życie – Pierwszy krok”** Celem głównym było zmniejszenie występowania i umieralności na raka szyjki macicy. Do realizacji programu przystąpiło 8 szkół, edukacją objęto 3916 osób.
  - **Program edukacyjny dla szkół ponadpodstawowych „Znamie! Znam je?”** Celem głównym było upowszechnienie wiedzy z zakresu profilaktyki czerniaka. Do realizacji programu przystąpiło 12 szkół, edukacją objęto 2940 osób.
- Realizowano kampanię społeczną dot. niekorzystnych skutków zdrowotnych wynikających z nadmiernej ekspozycji na promieniowanie UV ph. **„Łap słońce z głową”**. Akcją objęto 54179 osób podczas 54 działań.
- Realizację profilaktyki raka szyjki macicy głównie poprzez promocję szczepień ochronnych, promocję powszechnego programu bezpłatnych szczepień przeciw HPV. Realizację kampanii „Zaszczep w sobie chęć szczepienia, „Zaszczep się wiedzą, #UnitedInProtection i innych.
- Wspierano placówki w działaniach własnych oraz prowadzono bieżącą dystrybucję materiałów edukacyjno-informacyjnych w wersji papierowej i elektronicznej szczególnie w okolicach obchodów świąt związanych dot. profilaktyki antynowotworowej np. Tydzień Walki z Rakiem Szyjki Macicy,

Międzynarodowy Dzień Walki z Rakiem, Europejski Dzień Prostaty, różowy październik, Europejski Dzień Walki z Rakiem Piersi i tym podobne.

- Szczególny nacisk kładziono na promocję tzw. „Europejskiego Kodeksu Walki z Rakiem” ukazującego jak przez proste, codzienne działania można obniżyć ryzyko zachorowania na nowotwory złośliwe.
- Zamieszczano w mediach społecznościowych informacje oraz materiały edukacyjno-informacyjne.
- Dystrybuowano w wersji elektronicznej i tradycyjnej oraz eksponowano materiały edukacyjno-informacyjne podczas działań w terenie oraz w siedzibie PSSE w Rybniku.
- Tematy profilaktyki nowotworowej poruszane były w trakcie 15 eventów, happeningów w których uczestniczyły 3093 osoby.

Bezpieczeństwo

PSSE w Rybniku prowadziła działania w zakresie szeroko pojętego bezpieczeństwa. Działania prowadzone były ze szczególnym uwzględnieniem akcji „**Bezpieczne ferie 2023**” oraz „**Bezpieczne Wakacje 2023**”.

- Przygotowano i rozesłano na placówki oświatowo-wychowawcze, rekreacyjno-sportowe, kulturalne materiały informacyjno-edukacyjne z prośbą o ich rozpowszechnienie oraz podjęcie działań o charakterze prewencyjnym.
- Wspomagano placówki oświatowo-wychowawcze w działaniach własnych.
- Zamieszczano w mediach społecznościowych informacje oraz materiały edukacyjno-informacyjne.
- Dystrybuowano w wersji elektronicznej i tradycyjnej oraz eksponowano materiały edukacyjno-informacyjne podczas działań w terenie oraz w siedzibie PSSE w Rybniku.
- Przeprowadzono 32 pogadanki/prelekcje na obiektach prowadzących zimowe i letnie formy wypoczynku. Działaniami edukacyjno-informacyjnymi objęto wszystkich organizatorów zimowych i letnich form wypoczynku w tym 1543 podopiecznych.
- W ramach działań szczególną uwagę zwrócono na temat pierwszej pomocy przedmedycznej. Wraz z partnerami prowadzono w ramach akcji, eventów,

pogadanki pokazy i naukę udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej w tym szczególnie resuscytacji krążeniowo-oddechowej z użyciem defibrylatora.

- Tematy szeroko pojętego bezpieczeństwa poruszane były w trakcie 20 eventów i happeningów przeprowadzanych w tym okresie.

Działaniami łącznie objęto:

- „Bezpieczne Ferie 2023” 2885 osób podczas 42 działań
- „Bezpieczne Wakacje 2023” 12651 osoby podczas 143 działania.
- Pierwsza pomoc przedmedyczna - 44 działania 6081 osób.

Działalność szkoleniowa

PSSE w Rybniku była inicjatorem jak i partnerem w organizacji i przeprowadzeniu konferencji, szkoleń, warsztatów skierowanych zarówno do koordynatorów programów edukacyjnych w placówkach oświatowych, specjalistów jak również skierowanych do uczniów czy ogółu społeczeństwa np. :

- Szkolenie „Bezpieczna praca – bezpieczne wakacje – szkolenie dla uczniów szkół ponadpodstawowych.
- Szkolenie dla koordynatorów programów profilaktycznych „Klub Zdrowego Przedszkolaka”. „Czyste Powietrze Wokół Nas”, „Skąd się biorą produkty ekologiczne”, „Trzymaj Formę”, „Bieg po zdrowie”.
- Szkolenia dla pielęgniarek medycyny szkolnej.
- Szkolenie dla kadry pedagogicznej, pedagogów, psychologów, pracowników socjalnych, pielęgniarek medycyny szkolnej, specjalistów „Nowe narkotyki, Nowe zagrożenia”
- Webinar dla społeczeństwa lokalnego „Nie bądź atrakcyjny dla kleszczy”
- Konferencja „Nie pozwól odlecieć swojemu szczęściu”.

**Stan Sanitarny na terenie Miasta Rybnika, Powiatu Rybnickiego i Miasta Żory w 2023 roku /
Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Rybniku**

- Szkolenie dla uczniów szkół ponadpodstawowych „Handel ludźmi”, „HIV/AIDS – chcę wiedzieć więcej”.

STAN SANITARNY

NA TERENIE
POWIATU RYBNICKIEGO
2023 ROK

POWIATOWA STACJA
SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA
W RYBNIKU

DZIAŁANIA W RAMACH BIEŻĄCEGO I ZAPOBIEGAWCZEGO NADZORU SANITARNEGO

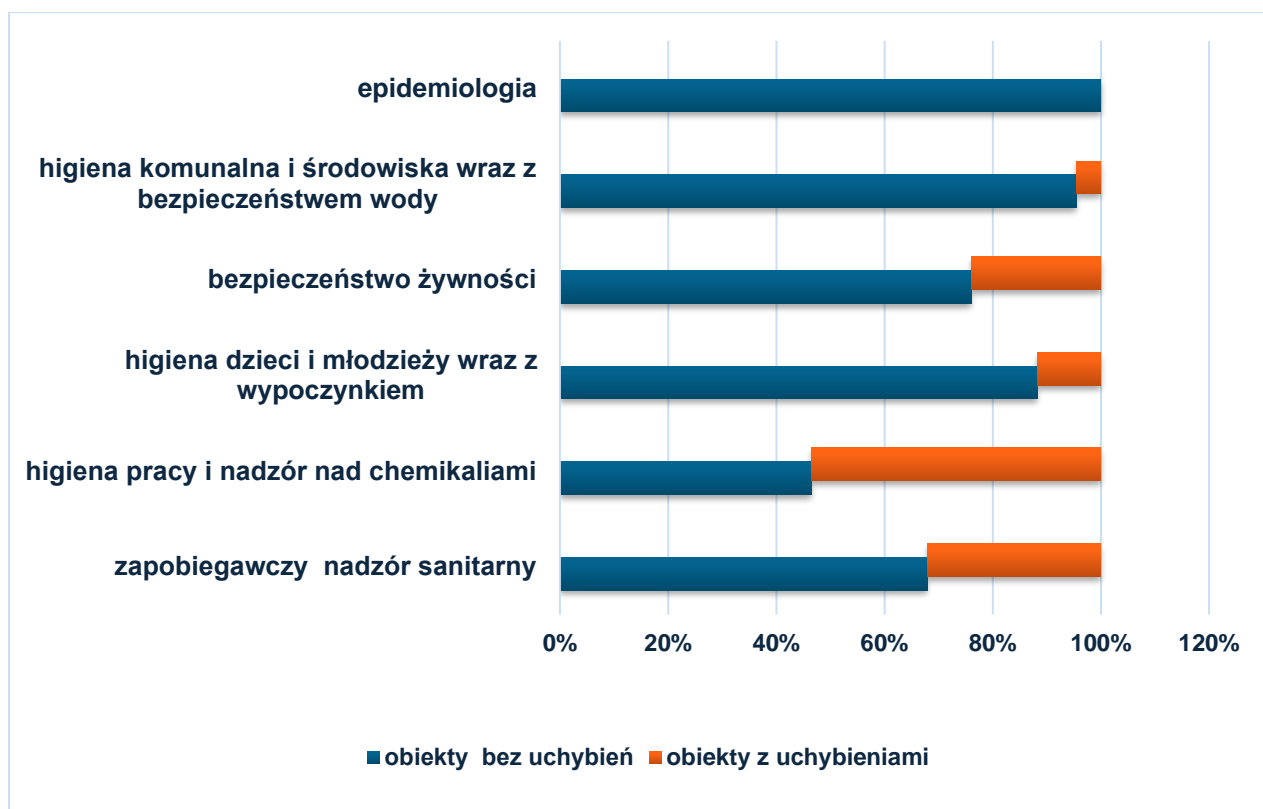
W 2023r. pod nadzorem Powiatowej Stacji Sanitarni-Epidemiologicznej w Rybniku znajdowało się **994** obiektów zlokalizowanych na terenie powiatu rybnickiego o **18** obiektów mniej niż w roku 2022. Skontrolowano ogółem **528** obiektów, w **112** obiektach stwierdzono nieprawidłowości. Przeprowadzono ogółem **438** kontroli i wizytacji sanitarnych w związku z prowadzonym bieżącym i zapobiegawczym nadzorem sanitarnym na terenie miasta Rybnika. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Rybniku wydał ogółem **479** decyzji administracyjnych. Nałożono **39** mandatów na kwotę **7.100,00zł**.

Działania kontrolno-represyjne w zakresie bieżącego i zapobiegawczego nadzoru sanitarnego w latach 2021-2023

Rok	2021	2022	2023
Działania			
Liczba obiektów w ewidencji	1017	1012	994
Liczba obiektów skontrolowanych	313	433	528
Liczba obiektów z nieprawidłowościami	39	71	112
(%)	(12,5%)	(16,4%)	(21,0%)
Liczba kontroli/wizytacji	401	561	713
Liczba wydanych decyzji administracyjnych	264	351	479
Liczba nałożonych mandatów	7	43	39
Liczba nałożonych kar pieniężnych	1	0	0

W 2023 roku odnotowano wzrost stwierdzonych nieprawidłowości w zakresie nadzoru nad warunkami higieny pracy w środowisku pracy i nadzoru nad chemikaliami, tj. w **53,5%** skontrolowanych obiektach (w 2022r. – 27,3%) oraz w zakresie nadzoru nad bezpieczeństwem żywności tj. w **24%** skontrolowanych obiektów(w 2022r. – 23,3%). Odnotowano natomiast niewielki spadek obiektów z nieprawidłowościami w ramach nadzoru nad warunkami higieniczno-sanitarnymi w placówkach oświatowych tj. w **12%** skontrolowanych placówek (w 2022r. – 13,6%).

Odsetek skontrolowanych obiektów ze stwierdzonymi uchybieniami w 2023 roku w poszczególnych pionach nadzoru sanitarnego

ZAPOBIEGANIE ORAZ ZWALCZANIE ZAKAŻEŃ I CHOROBY ZAKAŻNYCH U LUDZI

Zachorowania na choroby zakaźne, zakażenia na terenie powiatu rybnickiego w roku 2023.

Ogółem odnotowano 1885 zachorowań na choroby zakaźne.

Lp.	Jednostka chorobowa	2023 r. Liczba zachorowań/ hospitalizacji	2022 r. Liczba zachorowań/ hospitalizacji	Odnotowano w 2023r ↑ ↔ ↓
1	Salmonelozą- zatrucie pokarmowe	7/1	7/6	↓
2	Inne bakteryjne zakażenia jelitowe (ogółem) w tym wywołane przez <i>Clostridium difficile</i>	22/22	16/16	↑
3	Salmonelozą- posocznica i inne zakażenia pozajelitowe	1/1	1/1	↓
4	Wirusowe zakażenia jelitowe (ogółem)	83/69	166/107	↓
5	Biegunka i zapalenie żołądkowo-jelitowe, o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu	25/12	25/21	↔
6	Płonica (szkarlatyna)	97/1	23/0	↑
7	Listerioza	1/1	1/1	
8	Choroba wywołana przez <i>Streptococcus pyogenes</i> , inwazyjna- róża	21/5	8/0	↑
9	Choroba wywołana przez <i>Streptococcus pyogenes</i> , inwazyjna- inna określona i nieokreślona	1/1	0	↑
10	Kiła	4/0	1/1	↑
11	Ostre porażenia wiotkie u dzieci w wieku 0-14 lat	0	2/2	↓
12	Borelioza	50/2	39/0	↑
13	Styczność i narażenie na wściekliznę/potrzeba szczepień	14	9	↑
14	Ospa wietrzna	560/1	448/0	↑
15	Różyczka	2/0	1/1	↑
16	Wirusowe zapalenie wątroby typu B	7/0	3/0	↑
17	Wirusowe zapalenie wątroby typu C	4/1	2/2	↑
18	Świnka (nagminne zapalenie przyusznic)	1/0	0	↑
19	Choroba wywołana przez <i>Streptococcus pneumoniae</i> , inwazyjna	1/1	4/4	↓
20	Choroba meningokokowa inwazyjna	0	1/1	↓
21	Zapalenie opon mózgowych i/lub mózgu (ogółem)	7/7	3/3	↑
22	Gruźlica	12	13	↓
25	Zakażenie wirusem RSV	7/5	-	-
24	Grypa potwierdzona wynikiem szybkiego testu antygenowego	83/0	-	-
25	Grypa	0	1/1	↓
26	COVID-19	802/0	4403	↓

W 2023r. w porównaniu do roku 2022 odnotowano:

- znaczny wzrost zachorowań na szkarlatynę (wzrost o 74 przypadki) oraz ospę (wzrost o 112 przypadki).
- spadła liczba zgłoszonych zakażeń wywołanych wirusem SARS-CoV-2 o 3601 przypadków.

W związku z nowelizacją Programu Badań Statystycznych Statystyki Publicznej na 2023r. został zniesiony obowiązek składania przez placówki medyczne do Państwowej Inspekcji Sanitarnej sprawozdań MZ-55 „Tygodniowy, dzienny meldunek o zachorowaniach i podejrzeniach zachorowań na grypę”. Dane te były ujęte w latach ubiegłych jako Grypa (podejrzenia). Natomiast w związku ze zmianami w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 10 grudnia 2019 r. w sprawie zgłaszania podejrzeń i rozpoznań zakażeń, chorób zakaźnych oraz zgonów z ich powodu w marcu nałożono obowiązek przekazywania zgłoszeń dotyczących zakażenia wirusa RSV oraz grypy potwierdzonych dodatnim wynikiem szybkiego testu antygenowego do PSSE.

W 2023r. cztery osoby zostały zarejestrowane jako nosiciele pałeczek Salmonella (3 serotyp –*Salmonella enteritidis*, 1 serotyp- *Salmonella derby*).

Odnutowano 3 zgony z powodu choroby zakaźnej, w tym 2 z powodu gruźlicy i 1 z powodu listeriozy. Zgony dotyczyły osób w przedziale wiekowym między 51 a 76 lat.

W 2023 r. na terenie powiatu rybnickiego 36 osób zostało narażonych na wściekliznę, z tego 14 osób decyzją lekarza specjalisty zostało poddanych szczepieniu przeciw wściekliznie.

Ogniska epidemiczne

W 2023 r. nie zarejestrowano ognisk epidemicznych w podmiotach wykonujących działalność leczniczą. Odnutowano jedno ognisko w związku z zgłoszonym zachorowaniem na SARS-CoV-2 u 19 osób w Domu Pogodnej Starości w Bełku.

Ogniska choroby przenoszonej drogą pokarmową

W 2023r. na terenie powiatu rybnickiego nie odnotowano ogniska choroby przenoszonej drogą pokarmową.

SZCZEPIENIA OCHRONNE

W 2023 roku pod nadzorem Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Rybniku znajdowało się 21 punktów szczepień w podmiotach leczniczych. Przeprowadzono 15 kontroli sanitarnych w zakresie dokumentacji i wykonywania szczepień ochronnych w 15 podmiotach lecznictwa otwartego (2022 r. - 19 kontroli sanitarnych).

Corocznie opracowywana jest analiza stanu zaszczepienia populacji dzieci i młodzieży. Dokonuje się jej na podstawie danych uzyskanych ze sprawozdania rocznego ze szczepień ochronnych (MZ-54). Liczba kart uodpornienia dzieci i młodzieży poniżej 20 lat wg roku urodzenia (2023-2004) podlegających obowiązkowym szczepieniom ochronnym na podstawie informacji zawartych w sprawozdaniach składanych przez punkty szczepień – 13641 (2022 r. - 13854).

Na nadzorowanym terenie na koniec roku 2023 punkty szczepień wykazały 187 nieszczepionych dzieci (2022 punkty szczepień wykazały 196 nieszczepionych dzieci). Najliczniejszą grupę osób uchylających się od obowiązku szczepień ochronnych stanowią rodzice/opiekunowie prawni, którzy nie wskazują powodu nie wykonania szczepień. Inne przyczyny uchylania się od obowiązku szczepień ochronnych to: odrębność kulturowa, religijna, etniczna, wpływ środowisk propagujących medycynę alternatywną, wpływ ruchów antyszczepionkowych, wcześniej NOP u osoby zobowiązanej. Obowiązek poddawania się szczepieniom ma w Polsce charakter powszechny i podlegają mu wszystkie osoby przebywające na terenie Polski. Podstawą prawną nałożenia obowiązku szczepień przeciw wybranym chorobom zakaźnym jest art. 5 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. *o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi*, który nakłada obowiązek poddawania się szczepieniom ochronnym na osoby przebywające na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Zwolnione z tego obowiązku są osoby przebywające krócej niż 3 miesiące. W odniesieniu do osób nieposiadających zdolności do czynności prawnych (np. dzieci) odpowiedzialność za wypełnienie tego obowiązku ponosi osoba sprawująca nad tą osobą prawną pieczę (rodzic) albo jej opiekun faktyczny. Wykonanie obowiązku szczepień przez osoby zobowiązane do poddawania się szczepieniom (poddawania dzieci szczepieniom) jest zabezpieczone środkami egzekucji administracyjnej. Państwowy powiatowy inspektor sanitarny, jako organ administracji publicznej sprawujący nadzór nad realizacją szczepień ochronnych, jest uprawniony w trybie przewidzianym w przepisach ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. *o postępowaniu egzekucyjnym w administracji* (Dz. U. z 2022 r. poz. 479z późn. zm.) do żądania od osób zobowiązanych wykonania obowiązku szczepień – tj. jest prawnym wierzycielem

tego obowiązku administracyjnego. Przepisy tej ustawy jednocześnie nakładają na organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej będące wierzycielami obowiązku szczepień ochronnych prawny obowiązek podejmowania wszelkich czynności zmierzających do zastosowania przewidzianych prawem środków egzekucyjnych w celu nakłonienia osoby uchylającej się od wykonania obowiązku szczepień ochronnych. Organem egzekucyjnym właściwym w sprawie prowadzenia egzekucji obowiązku szczepień jest wojewoda, do którego kierowane są przez państwowych powiatowych inspektorów sanitarnych wnioski o wszczęcie egzekucji administracyjnej jego wykonania. Skierowanie wniosku do wojewody o egzekucję administracyjną obowiązku szczepień jest poprzedzone wystosowaniem do osoby uchylającej się upomnienia, zawierającego wezwanie do wykonania obowiązku szczepień ochronnych z zagrożeniem skierowania sprawy na drogę egzekucji administracyjnej, następnie sporządzeniem przez wierzyciela tzw. tytułu wykonawczego.

W 2023 roku do osób uchylających się od obowiązku szczepień ochronnych wykazanych w kwartalnych sprawozdaniach z obowiązkowych szczepień ochronnych wg informacji zawartych w kartach uodpornienia, przechowywanych przez składającego sprawozdanie wysłano 15 pism przypominających o obowiązku przeprowadzenia zaległych szczepień oraz korzyściach wynikających z przeprowadzanych szczepień ochronnych.

Niepożądany odczyn poszczepienny (NOP)

Niepożądany Odczyn Poszczepienny (NOP) to każde zaburzenie stanu zdrowia związane ze szczepieniem, które wystąpiło w okresie 4 tygodni po podaniu szczepionki. Wyjątek stanowią NOP po szczepieniu przeciw gruźlicy, w których kryterium czasowe jest dłuższe. NOP może być wynikiem:

- problemów zdrowotnych przypadkowo występujących w tym samym czasie co szczepienie;
- indywidualnej reakcji organizmu osoby szczepionej na podanie szczepionki;
- nieprawidłowej techniki wykonania szczepienia;
- wady szczepionki wynikającej ze złego przechowywania.

W rejestrze Niepożądanych Odczynów Poszczepiennych prowadzonym przez Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Rybniku w 2023 r. odnotowano 4 zgłoszonych przez lekarzy Niepożądanych Odczynów Poszczepiennych (w 2022 r. odnotowano 1 NOP- po szczepionce przeciw COVID-19).

Wyniki analizy stanu zaszczepienia oraz dane dotyczące zgłaszanych Niepożądanych Odczynów Poszczepiennych są corocznie publikowane przez Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego – Państwowy Instytut Badawczy w Warszawie (NIZP-PZH-PIB) w biuletynie pt. „*Szczepienia Ochronne w Polsce*” za dany rok na stronie internetowej : www.pzh.gov.pl. Biuletyn jest podstawowym źródłem informacji o stanie uodpornienia populacji dzieci i młodzieży w Polsce.

Dystrybucja preparatów szczepionkowych i realizacja programów bezpłatnych szczepień

Powiatowe Stacje Sanitarno-Epidemiologiczne odpowiadają za dystrybucję preparatów szczepionkowych do punktów szczepień – wydano 706 preparatów szczepionkowych (do punktów szczepień zlokalizowanych na terenie Rybnika, Żor i powiatu rybnickiego).

Od 1 czerwca 2023 roku Ministerstwo Zdrowia rozpoczęło realizację programu bezpłatnych szczepień przeciw HPV dziewcząt i chłopców w wieku 12-13 lat (szczepienia zalecane objęte finansowaniem publicznym). Program realizuje założenia i cele Narodowej Strategii Onkologicznej na lata 2020-2030. Uzupełnia bezpłatny Program Szczepień Ochronnych dzieci i młodzieży o nowy zakres ochrony przed chorobami wywołanymi przez ludzki wirus brodawczaka (HPV). Minister Zdrowia wprowadzając szczepienie przeciw HPV rozszerza zakres ochrony przed rakiem szyjki macicy i innymi chorobami nowotworowymi związanymi z HPV. W 2023 roku bezpłatnymi szczepieniami objęte były roczniki 2010 i 2011. Szczepienia realizowane są dwoma bezpłatnie dostępnymi preparatami szczepionkowymi 2-walentną szczepionką Cervarix i 9-walentną szczepionką Gardasil 9.

W powiecie rybnickim do programu powszechnych szczepień przeciw HPV przystąpiły 2 punkty szczepień -przychodni Podstawowej Opieki Zdrowotnej: NZOZ Gaszowice Jureczko-Czech, Krajczok, Łączka lekarska spółka partnerska

Gaszowice, Rydułtowska 1, NZOZ KRISMED Poradnia medycyny rodzinnej Jejkowice, Główna 36.

Działania w ramach zapobiegania oraz zwalczania zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi

Rok	Liczba zgłoszeń zachorowań na choroby zakaźne	Liczba zachorowań na SARS-CoV-2	Liczba zgonów/ w tym SARS-CoV-2	Liczba nieszczepionych dzieci	Liczba zgłoszeń NOP
2019	828	0	1/0	134	8
2020	3668	3270	78/78	160	2
2021	8527	6133	129/129	172	10/8
2022	7626	3303	48/46	196	1/1
2023	1885	802	3/0	187	4/0

STAN SANITARNY W PODMIOTACH WYKONUJĄCYCH DZIAŁALNOŚĆ LECZNICZĄ

W 2023 roku w ewidencji podmiotów leczniczych zarejestrowano ogółem 86 obiektów na terenie powiatu rybnickiego. Skontrolowano 26 obiektów i przeprowadzono ogółem 27 kontroli sanitarnych w zakresie nadzoru nad warunkami higieniczno-sanitarnymi, jakie powinien spełniać personel medyczny, sprzęt oraz pomieszczenia, w których są udzielane świadczenia zdrowotne, tj :

- 21 kontroli w podmiotach leczniczych,
- 6 kontroli w praktykach zawodowych lekarzy dentystów.

Stan sanitarno-higieniczny skontrolowanych obiektów nie budził zastrzeżeń.

BEZPIECZEŃSTWO WODY

W 2023 r. w ramach nadzoru nad bezpieczeństwem wody przeprowadzono 33 kontrole sanitarnych, w wyniku których w 3 obiektach stwierdzono nieprawidłowości. Wydano ogółem 15 decyzji administracyjnych:

- ✓ 1 decyzja nakazująca dot. warunkowej jakości wody do spożycia przez ludzi
- ✓ 1 decyzja na odstąpienie od maksymalnego dopuszczalnego stężenia parametru azotanów,
- ✓ 2 decyzje uchylające wydane decyzje,
- ✓ 1 decyzja umarzająca postępowanie administracyjne w sprawie wydania decyzji dot. stwierdzenia warunkowej przydatności wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi,
- ✓ 2 decyzje nakazujące dot. jakości ciepłej wody użytkowej i w obiektach zamieszkania zbiorowego (hotele),
- ✓ 5 decyzji dot. ocen okresowych o jakości wody przeznaczonej do spożycia,
- ✓ 2 decyzje dot. oceny rocznej jakości wody na pływalni,
- ✓ 1 decyzja dot. materiałów i wyrobów służących do kontaktu z wodą przeznaczoną do spożycia przez ludzi.

Ponadto wydano 1 ocenę obszarową jakości wody przeznaczonej do spożycia .

Woda przeznaczona do spożycia przez ludzi

Źródłem zaopatrzenia w wodę dla powiatu rybnickiego są ujęcia powierzchniowe w Goczałkowicach, Dzieńkowicach i Czańcu oraz ujęcia podziemne zlokalizowane na terenie powiatu. Biorąc pod uwagę cały powiat, to przeważające źródło zaopatrzenia stanowią ujęcia powierzchniowe (ok. 74%). Jednakże udział ujęć powierzchniowych oraz głębinowych w poszczególnych gminach powiatu jest zróżnicowany. Woda pochodząca z ujęć powierzchniowych stanowi przeważające źródło zaopatrzenia w gminach: Czerwionka-Leszczyny, Gaszowice, Jejkowice oraz Świerklany (w dwóch ostatnich całość wody dostarczanej w ramach zbiorowego zaopatrzenia pochodzi z ujęć powierzchniowych). Odwrotna sytuacja ma miejsce w gminie Lyski, gdzie dominuje woda pochodząca z ujęć głębinowych (98%).

W ramach zbiorowego zaopatrzenia w wodę do spożycia dostarczano w 2023 r. na terenie powiatu ogółem średnio ok. 7840,0 tys. m³/d wody tj. o 740,3 m³/d wody więcej niż w 2022 r.

Na terenie powiatu rybnickiego wyodrębnia się następujące strefy zaopatrzenia w wodę:

- strefa zaopatrzenia w wodę zasilana ze stref "Goczałkowice" i „Mikołów” – 5810,1 m³/d,
- strefa zaopatrzenia w wodę pochodzącą z ujęcia głębinowego w Bełku (Miasto i Gmina Czerwionka – Leszczyny) – 682,0 m³/d,
- strefa zaopatrzenia w wodę pochodzącą z ujęcia głębinowego w Palowicach (Miasto i Gmina Czerwionka – Leszczyny) – 190,0 m³/d,
- strefa zaopatrzenia w wodę pochodzącą z ujęcia głębinowego w Adamowicach (Gmina Lyski) – 206 m³/d,
- strefa zaopatrzenia w wodę pochodzącą z ujęcia głębinowego w Dzimierzu (Gmina Lyski) – 99,9 m³/d,
- strefa zaopatrzenia w wodę pochodzącą z ujęcia głębinowego w Pstrążnej (Gmina Lyski) – 75,0 m³/d,
- strefa zaopatrzenia w wodę pochodzącą z ujęcia głębinowego w Suminie (Gmina Lyski; ujęcie należące do Spółki Wodociągowo – Kanalizacyjnej Lyski-Sumina) – 501,0 m³/d,
- strefa zaopatrzenia w wodę pochodząca z ujęcia głębinowego w Suminie (należącego do PKP Oddział Gospodarowania Nieruchomościami w Katowicach) – 26,0 m³/d,
- strefa zaopatrzenia w wodę pochodzącą z ujęcia głębinowego w Zwonowicach (Gmina Lyski) – 250,0 m³/d.

Podmiotami realizującymi zbiorowe zaopatrzenie w wodę dla powiatu rybnickiego są:

- Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów S.A. 44-026 Katowice, ul. Wojewódzka 19 - producent i dostawca wody pochodzącej z ujęć powierzchniowych, zlokalizowanych poza terenem powiatu,
- Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. 44-210 Rybnik, ul. Pod Lasem 62, - dostawca wody na terenie gminy Jejkowice i większości gminy Gaszowice,
- Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w, ul. Marklowicka 15, 44-300 Wodzisław Śląski – Część Gminy Gaszowice,
- Gminny Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Świerklanach, ul. Prosta 2, 44-264 Jankowice,
- Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o .o. w Czerwionce – Leszczynach, ul. Nowy Dwór 20, 44-230 Czerwionka – Leszczyny – dystrybutor i producent wody na terenie Miasta i Gminy Czerwionka – Leszczyny (właściciel ujęcia głębinowego w Palowicach),
- Jastrzębska Spółka Węglowa S.A. KWK „Knurów – Szczygłowice”, ul. Dworcowa 1, 44-190 Knurów (właściciel ujęcia głębinowego w Bełku – producent wody

wykorzystywanej w celach zbiorowego zaopatrzenia części Gminy Czerwionka-Leszczyny),

- Spółka Wodociągowo – Kanalizacyjna Lyski – Sumina, ul. Rybnicka 2, 44-295 Lyski (właściciel ujęć głębinowych w Lyskach w Suminie),
- Spółka Wodociągowo – Kanalizacyjna Adamowice-Raszczyce-Żytna, ul. Sobieskiego 1, 44-435 Adamowice – właściciel ujęcia głębinowego w Adamowicach,
- Spółka Wodociągowo – Kanalizacyjna Dziemierz-Nowa Wieś, ul. Sportowa 18A, 44-295 Dziemierz – właściciel ujęcia głębinowego w Dziemierzu,
- Spółka Wodociągowo – Kanalizacyjna Pstrażnej, ul. Wyzwolenia 58B, 44-284 Pstrażna – właściciel ujęcia głębinowego w Pstrażnej,
- Spółka Wodociągowo- Kanalizacyjna „Zwonowice” Sp. z o.o., ul. Jankowicka 28, 44-292 Zwonowice - właściciel ujęcia głębinowego w Zwonowicach,
- PKP S.A. Oddział Gospodarowania Nieruchomościami w Katowicach, ul. Damrota 8, 40-022 Katowice – właściciel ujęcia głębinowego w Suminie.

W ramach kontroli wewnętrznej jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, którą prowadziły w 2023 r. przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne i inne podmioty działające na terenie powiatu rybnickiego, w tym Towarzystwo Pomocy im. Św. Brata Alberta – Schronisko św. Brata Alberta w Przegędzy posiadające własne ujęcie wody, zostały wykonane badania 139 próbek wody w zakresie monitoringu parametrów grupy A oraz 20 próbek w zakresie monitoringu parametrów grupy B. Większość próbek w badanym zakresie spełniała obowiązujące wymagania dla wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, za wyjątkiem pojedynczych przypadków przekroczenia wartości parametrycznych w zakresie:

- bakterii grupy coli <10 jtk/100 ml,
- ogólnej liczby mikroorganizmów w 22±2°C po 72h,
- parametrów fizykochemicznych: mętności, chloroformu, manganu i benzoapirenu.

W strefie zasilania z ujęcia głębinowego w Pstrażnej, należącego do Spółki Wodociągowo-Kanalizacyjnej Pstrażna, wydano decyzję na odstępstwo ze względu na przekroczenia wartości parametrycznych dla azotanów. W ramach kontroli wewnętrznej zgodnie z harmonogramem rocznym oraz ustalonym harmonogramem pobierania próbek wody dla parametru azotanów ustalonym przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Rybniku wykonano łącznie 38 badań próbek wody, w tym 3 próbki wody w zakresie parametrów grupy A, 1 próbka wody w zakresie parametrów grupy B i 34 próbki wody w zakresie parametru azotanów i azotynów. W związku z wprowadzeniem przez spółkę nowej technologii służącej do wytrącania azotanów oraz sprawdzenia poprawności przeprowadzonych działań naprawczych spółka wystąpiła do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Rybniku z wnioskiem o zamknięcie decyzji na odstępstwo zgodnie z wymaganiami określonych w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz. 2294). Wniosek został

zaopiniowany pozytywnie z uwagi na wyniki badań, które spełniały obowiązujące wymagania dla wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi zgodnie z ww. rozporządzeniem w związku z czym zakończono decyzję na odstępstwo w dniu 29.12.2023 r.

Z kolei w ramach własnego planu działania Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Rybniku w 2023 r. przeprowadził 13 kontroli sanitarnych mających na celu ocenę jakości wody w poszczególnych strefach w trakcie których do badań laboratoryjnych zostało pobranych 32 próbek oraz przeprowadzono 1 kontrolę sanitarną na wniosek strony w sprawie zakończenia decyzji na odstępstwo ze względu na przekroczenia wartości parametrycznych dla azotanów w trakcie której pobrano 9 próbek wody.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Rybniku systematycznie otrzymywał informacje o wszelkich awariach wodociągowych na terenie powiatu rybnickiego oraz powiadomienia o zamiarze odcięcia dostaw wody osobom fizycznym lub firmom w związku z nieregulowaniem rachunków za wodę, zawierające również, zgodnie z ustawą o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków, informacje o udostępnieniu zastępczego punktu poboru wody.

Zarówno wyniki badań własnych wynikających z planu działania, o których mowa wyżej, jak i wyniki kontroli wewnętrznej przedsiębiorstw wod-kan i innych podmiotów, umieszczane były, jak co roku, w prowadzonej przez tut. organ bazie danych EXCEL WODA, służącej zarówno ich raportowaniu do Unii Europejskiej, jak i wykorzystywaniu do sporządzania bieżących sprawozdań, raportów czy ocen.

Odsetek kwestionowanych próbek wody do spożycia w latach 2020-2023

ROK	2020	2021	2022	2023
Liczba pobranych próbek wody	153	186	192	226
Odsetek próbek wody	9%	17%	9%	8%

W 2023r. wpłynęła 1 interwencja dotycząca zapachu wody – pobrano próbki wody do badań laboratoryjnych – interwencja bezzasadna.

W 2023 roku podobnie jak rok wcześniej konsumentom dostarczano wodę w ramach zbiorowego zaopatrzenia, zgodną z wymaganiami określonymi w rozporządzeniu Ministra Zdrowia w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

Ciepła woda użytkowa

W 2023 roku kontynuowano zadanie polegające na pełnieniu nadzoru nad ciepłą wodą użytkową w zakresie obecności pałeczek *Legionella sp.* w budynkach zamieszkania zbiorowego. Pałeczki *Legionella*, jeśli występują w instalacji wody ciepłej, mogą spowodować u ludzi, szczególnie o obniżonej odporności, groźne zapalenie płuc lub tzw. gorączkę Pontiac.

Na terenie powiatu rybnickiego dokonano poboru ciepłej wody użytkowej w 5 obiektach, przeprowadzono 10 kontroli, pobrano 22 próbki wody, w tym:

- w 3 hotelach: 8 kontrole, pobrano 13 próbek wody do badań laboratoryjnych,
- w 1 Domu Pogodnej Starości: 1 kontrola, pobrano 3 próbki wody do badań laboratoryjnych,
- w 1 domu pomocy społecznej: 1 kontrola, pobrano 6 próbek wody do badań laboratoryjnych.

W wyniku przeprowadzonych kontroli nieprawidłowości w zakresie skażenia wody bakteriami *Legionella sp.* stwierdzono w 2 obiektach zamieszkania zbiorowego :

- ✓ Dom Przyjęć Okolicznościowych Ewa Guzy, ul. Żytnia 5, 44-293 Piece. Stwierdzono skażenie wody ciepłej użytkowej w stopniu wysokim bakteriami *Legionella sp.* Kontrole sprawdzające potwierdziły wykonanie obowiązków.
- ✓ Pokoje gościnne „CAPITOL” s.c., ul. Zwycięstwa 85, 44-237 Stanowice. Stwierdzono skażenie wody ciepłej użytkowej w stopniu średnim bakteriami *Legionella sp.* Kontrole sprawdzające potwierdziły wykonanie obowiązków.

Wydano 2 decyzje nakazujące doprowadzenia ciepłej wody użytkowej do zgodności z wymaganiami Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz. 2294). W pozostałych obiektach ciepła woda użytkowa spełniała obowiązujące wymagania.

Woda na pływalniach

Jakość wody wykorzystywanej do kąpieli na terenie powiatu rybnickiego kontrolowana była na przestrzeni całego minionego roku w 2 pływalniach zlokalizowanych na terenie gminy Czerionka-Leszczyny, tj.:

- Pływalnia kryta w Czerwionce-Leszczynach, ul. 3 Maja 36A, 44-230 Czerwionka-Leszczyny,
- Pływalnia odkryta w Czerwionce-Leszczynach, ul. Furgoła 73a, 44-230 Czerwionka-Leszczyny.

Zarządzający pływalniami zgodnie z harmonogramami na 2023r., uzgodnionymi z Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Rybniku, zbadał w akredytowanych laboratoriach 124 próbki wody.

Z przeprowadzonej przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Rybniku analizy otrzymany na bieżąco od zarządzającego pływalniami wyników badań pobieranych próbek wody wynika, iż badania wykonywane były zgodnie z przyjętymi harmonogramami, a uzyskane wyniki świadczyły o poprawnym funkcjonowaniu systemów uzdatniania. Nie mniej jednak nie oznacza to, że systemy te zawsze funkcjonowały bez problemów. Do najczęstszych zalicza się podwyższone wartości stężenia:

- ✓ chloru wolnego i związanego ,
- ✓ chloroformu,
- ✓ potencjału redox,
- ✓ odczynu,
- ✓ mętności,
- ✓ ogólnej liczby mikroorganizmów w 36°C,
- ✓ Legionelli sp. (niecka jacuzzi).

W ramach nadzoru sanitarnego nad pływalniami tut. organ przeprowadził w 2023 roku 2 kontrole sanitarne pływalni, pobierając łącznie 17 próbek wody:

- dla pływalni krytej – 9 próbek,
- dla pływalni odkrytej – 8 próbek.

Stwierdzone przekroczenia dotyczyły następujących parametrów:

- ✓ potencjał redox,
- ✓ chlor wolny,
- ✓ chlor związany,
- ✓ odczyn,
- ✓ utlenialności
- ✓ ogólnej liczby mikroorganizmów w 36°C,

W wyniku przeprowadzonych przez przedstawicieli PPIS w Rybniku kontroli w zakresie wypełniania przez zarządców pływalni obowiązku informowania osób korzystających z pływalni o jakości wody stwierdzono, że we wszystkich przypadkach zamieszczano stosowny komunikat.

Woda w kąpieliskach i w miejscach okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli

Na terenie powiatu rybnickiego w 2023 r. nie funkcjonowało żadne kąpielisko oraz miejsce okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli.

Badania wody wykonywane przez Oddział Laboratoryjny PSSE w Rybniku

W 2023r. Oddział Laboratoryjny, w skład którego wchodzi : Sekcja Badań Mikrobiologicznych Higieny Komunalnej i Środowiska oraz Sekcja Badań Fizykochemicznych Higieny komunalnej i Środowiska, wykonał badania ogółem 76 prób w ramach nadzoru sanitarnego na terenie powiatu rybnickiego, w tym: 215 oznaczeń fizycznych, 130 oznaczeń chemicznych, 238 oznaczeń mikrobiologicznych.

Rodzaj wody - prób	Liczba prób	Liczba oznaczeń-fizycznych	Liczba oznaczeń-chemicznych	Liczba oznaczeń-mikrobiologicznych
Woda do spożycia	37	185	84	154
Pływalnie	17	30	46	62
Ciepła woda użytkowa (Legionella sp.)	22	0	0	22

Oddział Laboratoryjny wykonuje również badania na zlecenie Klienta zewnętrznego w ramach: monitoringu prowadzonego przez podmioty zajmujące się produkcją i dystrybucją wody do spożycia; prowadzonego systemu HACCP; przydatności do spożycia wody wodociągowej oraz w studniach przydomowych; oceny jakości wody w kąpieliskach i miejscach okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli oraz inne zlecone przez Klienta. Ogółem przebadano 604 próbek wody Klienta zewnętrznego i wykonano: 1791 oznaczenia fizyczne, 931 oznaczeń chemicznych, 1893 oznaczeń mikrobiologicznych.

STAN SANITARNY URZĄDZEŃ I OBIEKTÓW UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ

Pod nadzorem Sekcji HKiŚ w 2023 roku na terenie powiatu rybnickiego znajdowało się 252 obiekty. Skontrolowano 50 obiektów, w których przeprowadzono łącznie 62 kontrole sanitarne. W wyniku przeprowadzonych kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie złego stanu higieniczno-sanitarnego.

W 2023 r. na wnioski różnych podmiotów oraz osób fizycznych wydano:

- 2 decyzje dotyczących ekshumacji zwłok i szczątków ludzkich,
- 10 postanowień dotyczących warunków sprowadzenia zwłok i szczątków ludzkich do Polski,
- 3 opinie dotyczące warunków organizacji imprez masowych,
- 10 opinii sanitarnych, dotyczących m.in.: regulaminów utrzymania czystości i porządku na terenie miasta (9 opinie); 1 opinia dotycząca spełnienia wymagań higieniczno-sanitarnych punktu aptecznego.

Stan higieniczno-sanitarnego przygotowania do sezonu letniego wypoczynku oraz w trakcie jego trwania w odniesieniu do obiektów użyteczności publicznej oraz miejsc postojowych przy trasach komunikacyjnych miejscowościach turystyczno - wypoczynkowych.

W 2023 roku ocenie poddano w szczególności obiekty takie jak: ustępy publiczne, obiegi noclegowe, obiekty rekreacyjno-wypoczynkowe, dworce autobusowe i kolejowe, parkingi oraz stacje paliw. W trakcie wykonywanych czynności kontrolnych stwierdzono, że stan sanitarno-porządkowy i sanitarno-techniczny skontrolowanych obiektów nie budził zastrzeżeń i utrzymuje się na dobrym poziomie.

Stan sanitarny środków transportu

W 2023 roku wyrywkowo skontrolowano następujące środki transportu:

- 4 autobusy komunikacji publicznej,
- 10 samochodów do przewozu zwłok i szczątków ludzkich.

Skontrolowane środki transportu nie budziły zastrzeżeń pod względem higieniczno-sanitarnym, oraz technicznym - brak decyzji/mandatów.

Działania edukacyjno- informacyjne dla branży beauty

Zgodnie z zadaniem priorytetowym na rok 2023 dotyczącym „upowszechniania specjalistycznej wiedzy w porozumieniu z instytucjami naukowo-badawczymi w zakresie zagrożeń wynikających przy świadczeniu usług branży beauty (usługi fryzjerskie, kosmetyczne, tatuażu)” umieszczono na stronie internetowej oraz Facebooku PSSE w Rybniku linki do zagadnień związanych z zagrożeniami wynikającymi przy świadczeniu usług dla branży beauty. Ponadto podczas kontroli w ww. obiektach przekazywano informacje o zagrożeniach wynikających przy świadczeniu usług branży beauty .

Interwencje

W 2023 roku do Sekcji HKiŚ PSSE w Rybniku rozpatrzono łącznie 5 interwencji, spośród których 2 przekazano do załatwienia wg właściwości do innych organów bez wstępnego rozpoznania.

Rozpatrzone interwencje dotyczyły:

- ✓ występowania insektów w lokalach mieszkalnych i/lub częściach wspólnych - zarządca nieruchomości przy współpracy mieszkańców podjął odpowiednie kroki wykonania zabiegów dezynsekcji o czym Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny został poinformowany pisemnie. Przeprowadzono 1 kontrolę sanitarną,

- ✓ uciążliwości związanych z „występowaniem grzyba i pleśni” po przeprowadzonej termomodernizacji w budynkach wielorodzinnych (familokach) zlokalizowanych w Czerwionce-Leszczynach. Przeprowadzono kontrolę sanitarną, która potwierdziła problem występowania nalotów na ścianach i sufitach oraz ich zawilgocenia. Sprawę przekazano do Powiatowego Inspektoratu Nadzoru Budowlanego w Rybniku,
- ✓ uciążliwości powodowanych przez nieprawidłową gospodarkę odpadami komunalnymi, która okazała się częściowo zasadna. Przeprowadzono 1 kontrolę sanitarną (Miejsce składowania odpadów przy bloku nr 20, ul. Hanuska, 44-230 Czerwionka-Leszczyny). Niezwłocznie doprowadzono miejsce składowania odpadów komunalnych do należytego stanu higieniczno-sanitarnego,
- ✓ prowadzenia działalności gospodarczej (usługi piercingu) bez zachowania należytych warunków higieniczno-sanitarnych – przeprowadzono kontrolę sanitarną we wskazanym obiekcie, która nie wykazała nieprawidłowości.

Interwencje w całości przekazane innym organom do załatwienia zgodnie z kompetencjami

- ✓ interwencja dotycząca utrzymywania stada drobiu w niewłaściwych warunkach hodowlanych – interwencja przekazana do Powiatowego Lekarza Weterynarii oraz Burmistrza Gminy i Miasta Czerwionka-Leszczyny.

BEZPIECZEŃSTWO ŻYWNOSCI

W 2023 roku w ewidencji znajdowało się 2508 obiektów z czego **538** obiektów na terenie powiatu rybnickiego (w 2022r. – 542 obiekty).

Liczba i rodzaje obiektów objętych nadzorem w 2023 i 2022 roku

Rodzaj obiektów objętych nadzorem	Liczba	
	2023	2022
Zakłady produkcji żywności	45	43
Obiekty obrotu żywnością	309	313
Zakłady żywienia zbiorowego otwarte	105	108
Zakłady żywienia zbiorowego typu zamkniętego	70	68
Zakłady produkcji i obrotu materiałami i wyrobami do kontaktu z żywnością	9	10
Razem	538	542

W 2023 roku skontrolowano **312** obiektów, w **75** obiektach stwierdzono nieprawidłowości tj. w **24%** skontrolowanych obiektach (w 2022r- 23%). Przeprowadzono **438** kontroli sanitarnych. W oparciu o ujednolicone arkusze oceniono **227** obiektów.

Do badań laboratoryjnych pobrano **30** prób żywności (w 2022r. – 44 prób), w tym:
✓ 30 próbek środków spożywczych.
Nie zakwestionowano żadnej z prób.

W 2023 roku ogółem wydano **64** decyzji administracyjnych nakazowych (w 2022r- 48 decyzji) oraz **157** decyzji płatniczych (za kontrole w wyniku których stwierdzono nieprawidłowości, kontrole sprawdzające, za pobór prób do badań oraz badania prób kwestionowanych). Oprócz decyzji nakazowych i płatniczych wydano łącznie **144** innych decyzji merytorycznych dotyczących: zatwierdzenia zakładu, wykreślenia z rejestru zakładu, zmieniających.

W wyniku stwierdzonych uchybień sanitarno-porządkowych osoby odpowiedzialne ukarano **38** mandatami karnymi na łączną kwotę **6.900 zł.**

Liczba nałożonych mandatów w latach 2019-2023

Rok	2019	2020	2021	2022	2023
Liczba nałożonych mandatów	39	23	7	43	38
Kwota nałożonych mandatów (PL)	8150	4250	1200	7950	6900

Zakłady produkcji żywności

W 2023 roku w ewidencji znajdowało się **45** zakładów produkcyjnych, z których skontrolowano **28**, tj. **62%** obiektów nadzorowanych (w 2022r.- 35% obiektów), przeprowadzając **41** kontroli sanitarnych.

Rodzaje i liczba zakładów produkcji żywności w 2023r i 2022r.

Rodzaje zakładów produkcji żywności	Liczba zakładów	
	2023r.	2022r.
Wytwórnice lodów	2	2
Automaty do lodów	3	3
Piekarnie	12	12
Ciastkarnie	7	8
Przetwórnice warzywno-owocowe	1	1
Zakłady garmażeryjne	1	1

Wytwórnice koncentratów spożywczych	1	1
Producenci pierwotni i dostawcy bezpośredni	5	4
Producenci żywności w warunkach domowych	11	9
inne wytwórnice żywności	2	2
Ogółem	45	43

Najczęściej stwierdzane nieprawidłowości w 2023 roku:

- zły stan ścian, sufitów (brudne, z zaciekami i/lub zakurzone z łuszczącą się odpadającą farbą) lub podłogi z ubytkami (piekarnie),
- brak badań właścicielskich wyrobów gotowych (ciastkarnie, piekarnie), brak opracowanego harmonogramu tych badań,
- brak dostępnych dla klienta wykazów składników wraz z wyróżnionymi alergenami w przypadku żywności produkowanej i wprowadzanej do obrotu bez opakowań jednostkowych (wytwórnia lodów, produkcja domowa).

Wydano **10** decyzji administracyjnych nakazujących usunięcie stwierdzonych uchybień oraz **19** decyzji płaćniczych. Oprócz decyzji nakazowych i płaćniczych wydano łącznie **5** innych decyzji merytorycznych dotyczących: zatwierdzenia zakładu, wykreślenia z rejestru zakładu, zmieniających.

Nie nałożono w tej grupie obiektów mandatów karnych.

W jednym zakładzie produkującym żywność pobrano **1** próbę do badań laboratoryjnych. Jakość zdrowotna tej próby nie została zakwestionowana.

Ponadto podczas kontroli sanitarnych, w ramach badań przesiewowych tłuszczu smaźalniczego przeprowadzono sprawdzenie zawartości związków polarnych w tłuszczu smaźalniczym używanym w 1 zakładzie produkcyjnym. Badana próbka nie wykazała przekroczenia w tłuszczu, limitów zawartości ww. substancji.

Obiekty obrotu żywnością

W 2023 roku w ewidencji znajdowało się **309** zakładów obrotu żywnością, z których skontrolowano **196**, tj. **63,4%** obiektów nadzorowanych (w 2022r - 50% obiektów), przeprowadzając **285** kontroli sanitarnych.

Rodzaje i liczba zakładów obrotu żywnością w 2023r i 2022r.

Rodzaje zakładów obrotu żywnością	Liczba zakładów	
	2023r.	2022r.
Sklepy spożywcze	187	192
Kioski spożywcze	21	29
Apteki	12	12
Magazyny hurtowe	17	17
Obiekty ruchome i tymczasowe	23	15
Środki transportu	26	22
Inne obiekty obrotu	23	26
Razem	309	313

Najczęściej stwierdzane nieprawidłowości w 2023r.:

- brudne ściany i sufity, ubytki kafelek podłogowych i kasetonów sufitowych,
- obecność składów bytowania gryzoni,
- brudne podłogi, regały, urządzenia chłodnicze,
- zbędny sprzęt na zapleczu,
- żywność po terminie przydatności do spożycia,
- przechowywanie żywności łatwo psującej się poza urządzeniami chłodniczymi,
- brak zapewnienia identyfikowalności żywności.

W 2023 roku wydano **44** decyzji administracyjnych nakazujących usunięcie stwierdzonych uchybień oraz **104** decyzji płatniczych. Oprócz decyzji nakazowych i płatniczych wydano łącznie **102** innych decyzji merytorycznych dotyczących: zatwierdzenia zakładu, wykreślenia z rejestru zakładu, zmieniających.

W związku ze stwierdzeniem bieżących nieprawidłowości sanitarnych nałożono **29** mandatów karnych na kwotę **5.250 zł**.

W zakładach wprowadzających do obrotu żywność pobrano **29** prób do badań laboratoryjnych. Nie zakwestionowano żadnej próby.

Zakłady żywienia zbiorowego

W 2023 roku w ewidencji znajdowało się **175** zakładów żywienia zbiorowego, z których skontrolowano **83 tj. 47%** obiektów nadzorowanych (w 2022r. – 45% obiektów), przeprowadzając **107** kontroli sanitarnych.

Rodzaje i liczba zakładów żywienia zbiorowego w 2023r. i 2022r.

Rodzaje zakładów obrotu żywnością	Liczba zakładów	
	2023r.	2022r.
Zakłady żywienia zbiorowego – typ otwarty	46	42
Zakłady małej gastronomii	59	66
Bloki żywienia w domach opieki społecznej	3	3
Stołówki w żłobkach i małego dziecka	1	0
Stołówki szkolne	24	23
Stołówki przedszkolne	32	31
Stołówki w zakładach specjalnych i wychowawczych	3	3
Inne zakłady	3	3
Zakłady usług cateringowych	4	5
Ogółem	175	176

Podczas kontroli najczęściej stwierdzano następujące nieprawidłowości:

- zły stan sanitarno-techniczny ścian, sufitów i posadzek na zapleczu
- brak wykazu alergenów dla przygotowywanej żywności (restauracja).

W 2023r. wydano **10** decyzji administracyjnych nakazujące usunięcie stwierdzonych uchybień oraz **34** decyzje płatnicze. Oprócz decyzji nakazowych i płatniczych wydano łącznie **37** inne decyzje merytoryczne dotyczących: zatwierdzenia zakładu, wykreślenia z rejestru zakładu, zmieniające.

W związku ze stwierdzeniem bieżących nieprawidłowości sanitarnych nałożono **9** mandatów karnych na kwotę **1.650 zł**.

Zakłady produkujące i wprowadzające do obrotu materiały i wyroby do kontaktu z żywnością

W 2023 roku w ewidencji znajdowało się **9** zakładów z tej grupy (1 produkcji , 8 obrotu), z których skontrolowano **5** przeprowadzając 5 kontroli sanitarnych. Nieprawidłowości nie stwierdzono

Ocena sposobu żywienia w zakładach żywienia zbiorowego

W 2023 r. pobrano oraz poddano analizie ilościowej i jakościowej jadłospis dekadowy w 1 placówce żywienia zbiorowego zamkniętego, tj. w szkole podstawowej z oddziałami przedszkolnymi (posiłki dostarczane w ramach usług cateringowych).

Jadłospis dekadowy poddano analizie teoretycznej, uzyskując negatywną ocenę struktury żywienia dzieci szkolnych i przedszkolnych.

Nieprawidłowości dotyczyły:

- ✓ zbyt niskiej podaży składników energetycznych (zapotrzebowanie energetyczne poniżej poziomu normy),
- ✓ niewystarczającego pokrycia zapotrzebowania na wapń,
- ✓ przekroczenia zalecanego poziomu ilości soli kuchennej.

Ponadto dokonano analizy jakościowej jadłospisów tygodniowych na zgodność z Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016r. w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach.

Stwierdzono następujące nieprawidłowości :

- brak potrawy zawierającej rybę,
- brak obecności posiłku zawierającego produkt z grupy mięso, jaja, orzechy, nasiona roślin strączkowych,
- brak dodatku warzyw czy owoców.

Nadzór nad bezpieczeństwem suplementów diety

Suplement diety jest środkiem spożywczym, którego celem jest uzupełnienie normalnej diety, będący skoncentrowanym źródłem witamin, składników mineralnych lub innych substancji wykazujących efekt odżywczy lub inny fizjologiczny, pojedynczych lub złożonych , wprowadzany do obrotu w formie umożliwiającej dawkowanie, w postaci: kapsułek, tabletek, drażetek, saszetek z proszkiem, ampułek z płynem, butelek z kroplomierzem lub w innych podobnych postaciach płynów lub proszków przeznaczonych do spożywania w małych, odmierzonych ilościach jednostkowych.

Sprawowany przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej nadzór sanitarny w zakresie bezpieczeństwa suplementów diety, zgodnie z ustawowymi kompetencjami, obejmuje zarówno produkcję, jak i dystrybucję tych produktów. Nadzór sanitarny sprawowany jest m. in. poprzez kontrole planowe i interwencyjne, realizację planu pobierania próbek, szybką wymianę informacji w ramach systemu RASFF (Rapid Alert System for Food and Feed), AAC (Administrative Assistance and Cooperation), a także przy współpracy z Państwową Inspekcją Farmaceutyczną.

W 2023 roku na terenie powiatu rybnickiego przeprowadzono 18 kontroli w obiektach stacjonarnych obrotu suplementami diety (sklepy zielarskie i stoiska w aptekach). W obiektach sprawdzano m.in. warunki przechowywania żywności (zachowanie czystości sprzętu i wyposażenia oraz właściwych warunków termicznych czy też, obecność szkodników). Ponadto podczas tych kontroli sprawdzono poprawność oznakowania 23 suplementów diety.

Podczas kontroli w jednym zakładzie obrotu żywnością stwierdzono nieprawidłowości, tj. wprowadzanie do obrotu żywności przeterminowanej, za co został nałożony 1 mandat w kwocie 200 zł.

W roku sprawozdawczym przeprowadzono także kontrole akcyjne ukierunkowane na wykonywanie poleceń Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego lub związane z realizacją zaplanowanych zamierzeń:

- ❖ Ocena nadzoru nad warunkami sanitarno-higienicznymi w super i hipermarketach, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów dotyczących m.in. identyfikacji, warunków sprzedaży i przechowywania, przestrzegania określonych okresów trwałości, oceny dokumentacji towarzyszącej środkom spożywczym poszerzone o pobór prób do badań laboratoryjnych w kierunkach mikrobiologii, metali ciężkich i pestycydów.

W ramach realizacji tej akcji przeprowadzono 23 kontrole. W wyniku działań kontrolnych nałożono 2 mandaty na kwotę 400 zł. (zły stan sanitarno – porządkowy) oraz wydano 6 decyzji nakazujących poprawę stanu techniczno-sanitarnego (dotycząca: pomieszczeń, urządzeń, sprzętów). Ponadto pobrano 16 próbek żywności do badań laboratoryjnych, nie zakwestionowano żadnej z nich.

- ❖ Akcja dot. występowania w Polsce przypadków afrykańskiego pomoru świń (ASF)

W ramach realizacji tej akcji prowadzono wzmożony nadzór nad legalnością wprowadzanej do obrotu żywności pochodzenia zwierzęcego oraz nad prawidłowym zagospodarowaniem odpadów pochodzenia zwierzęcego. Kontrolą objęto sklepy oraz zakłady żywienia zbiorowego. Przeprowadzono takich 28 kontroli. Nie stwierdzono nieprawidłowości dotyczących identyfikowalności mięsa wieprzowego. Jednakże za wprowadzanie do obrotu środków spożywczych po przekroczonym terminie przydatności do spożycia oraz za zły stan sanitarno-porządkowy – brudne urządzenia chłodnicze), nałożono 2 mandaty karne na łączną kwotę 300 zł. Wystosowano 5 decyzji nakazowych (zawierających polecenie odnowienia ścian, sufitów oraz weryfikacji procedur i instrukcji z zakresu GHP/GMP/HACCP) oraz 5 decyzji płatniczych.

- ❖ Akcja dotycząca sprawdzenia warunków sprzedaży warzyw i owoców o niewłaściwej jakości zdrowotnej w sklepach sieci handlowej STOKROTKA

W ramach realizacji tej akcji przeprowadzono 1 kontrolę sklepu sieciowego. Dokonano oceny cech organoleptycznych oferowanych do sprzedaży warzyw i owoców oraz oceny stanu sanitarno – porządkowego stoiska. Nie stwierdzono nieprawidłowości.

- ❖ Akcja dotycząca sprawdzenia znakowania oraz warunków przechowywania butelkowanych wód mineralnych.

W ramach realizacji tej akcji przeprowadzono 1 kontrolę w obiekcie obrotu oraz dokonano oceny znakowania 2 wód mineralnych. Nie stwierdzono nieprawidłowości dotyczących znakowania oraz warunków przechowywania butelkowanych wód mineralnych.

RASFF - System Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznych Produktach Żywnościowych i Środkach Żywnienia Zwierząt

System Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszach (ang. Rapid Alert System for Food and Feed, w skrócie RASFF) służy do wymiany informacji pomiędzy organami urzędowej kontroli w Europie będącymi członkami tego systemu. Do systemu wprowadzane są informacje o żywności, paszach i materiałach do kontaktu z żywnością, potencjalnie niebezpiecznych dla zdrowia ludzi, zwierząt lub środowiska i działaniach następczych w wyniku zidentyfikowania takich produktów.

W Polsce zgodnie z art. 85 ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia siecią systemu RASFF kieruje Główny Inspektor Sanitarny.

W związku z otrzymanymi w 2023 r. w ramach funkcjonującego na terenie państw Unii Europejskiej, systemu RASFF, powiadomieniami alarmowymi oraz informacyjnymi przeprowadzono 27 kontroli w celu monitorowania występowania w obrocie kwestionowanych produktów żywnościowych czy też materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością tj.:

1. „Valio PROfeel protein snack - raspberry lactose free” (stwierdzenie pleśni przez konsumenta).
2. „Black Fungus” – czarne grzyby (wykrycie obecności karbendazymu).
3. „Babusowe talerze dziecięce” – (stwierdzenie ponadnormatywnej migracja formaldehydu).
4. „Wafle Podkarpackie Delta Zręcin. Wafle przekładane masą mleczno-tłuszczową o smaku czekoladowym” (stwierdzenie pleśni przez konsumenta (potwierdzonych badaniem laboratoryjnym).
5. „Kukurydza przeznaczona na popcorn” (wykrycie chlorpiryfosu).
6. „Rumianek herbatka ziołowa Posti” (stwierdzenie przekroczenia NDP sumy alkaloidów pirolizydynowych).
7. „Seler zwyczajny korzeń” (stwierdzenie przekroczenia NDP pozostałości pestycydu – linuronu).
8. „White Wine Beverage, SAKURA WHITE PLUM Biała Śliwka”(stwierdzenie obecności niedeklarowanego alergenu dwutlenku siarki w produkcie).
9. „Makaron z kukurydzy 100% bezglutenowy” (stwierdzenie obecność niedeklarowanego alergenu glutenu).
10. „Otręby żytnie” (stwierdzenie przekroczenia poziomu ochratoksyny A).
11. „Łosoś norweski wędzony na zimno w plastrach 100g.” (stwierdzenie bakterii Listeria monocytogenes.)
12. „Suplement diety – HERBS, Tymianek i Podbiał” (stwierdzenie wysokiego poziomu sumy alkaloidów pirolizydynowych).
13. „Suplement diety - Echinacea” (brak informacji na etykiecie o napromienianiu produktu, wprowadzanie konsumenta w błąd).
14. „Suplement diety – NMN z Resweratolem 300 mg” (stwierdzenie składników nieautoryzowanej nowej żywności mononukleotydu β-nikotynamidowy (NMN).
16. „Suplement diety – Balsam Jerozolimski forte” (stwierdzenie wewnątrz opakowania w butelce inny płyn oznakowany jako leczniczy).
17. „Suplement diety – Balsam Jerozolimski dla dzieci” (stwierdzenie wewnątrz opakowania w butelce inny płyn oznakowany jako leczniczy).

Podczas tych działań w 1 obiekcie stwierdzono kwestionowaną żywność, która została wycofana z obrotu. Nie stwierdzono natomiast kwestionowanych materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością.

Interwencje

W roku 2023 r. zgłoszono 9 wniosków o interwencję, które dotyczyły m.in.:

- braku obecności warzyw, ryb oraz zbyt duża ilość tłuszczu i słodkich potraw, w posiłkach dla dzieci przedszkolnych,
- wprowadzanie do obrotu artykułów spożywczych po terminie przydatności do spożycia,
- obecności szkodników (lokal małej gastronomii, sklep),
- braku higieny i odzieży ochronnej pracowników (sklep wędliniarski),
- obecności zanieczyszczenia fizycznego (najprawdopodobniej tabletki) w wyrobie wędliniarskim,
- niewłaściwej jakości oliwy,
- niewłaściwej jakości wprowadzanego do obrotu środków spożywczych (karp).

Przeprowadzono **9** kontroli. Na podstawie przeprowadzonych działań kontrolnych **4** wnioski uznano za zasadne. Nałożono **7** mandatów karnych na łączną kwotę **1500 zł**, także za dodatkowo stwierdzone inne nieprawidłowości. Ponadto wydano polecenia doraźne oraz wydano 1 decyzję nakazującą poprawę komponowania jadłospisów zgodnie z wymogami przepisów żywieniowych oraz 1 decyzję natychmiastową w związku ze stwierdzeniem obecności śladów bytowania gryzoni.

Do badań laboratoryjnych w ramach kontroli interwencyjnych pobrano **5** prób, żadnej nie zakwestionowano. Z uwagi na zgłaszaną obecność zanieczyszczenia fizycznego (najprawdopodobniej tabletki) w wyrobie wędliniarskim, przekazano interwencję także do Powiatowego Lekarza Weterynarii w Rybniku nadzorującego zakład wędliniarski.

Nadzór nad obrotem i przetwórstwem grzybów, zatrucia grzybami

W 2023 roku w ramach prowadzonego nadzoru bieżącego nad obiektami żywieniowym i podczas przeprowadzanych kontroli sprawdzano warunki przechowywania, daty minimalnej trwałości różnych środków spożywczych (w tym także przetworów grzybowych).

Działania zapobiegające zatruciom grzybami

W 2023r. w ramach działań oświatowo-prewencyjnych mających na celu pogłębienia wiedzy mieszkańców na temat identyfikacji grzybów dziko rosnących, zasad związanych z bezpiecznym zbiorem, przechowywaniem i zakupem grzybów jadalnych, podejmowano następujące działania:

- przeprowadzono 7 działań edukacyjno-informacyjnych w terenie podczas akcji Bezpieczne Wakacje. Działania polegały na promocji bezpiecznego grzybobrania, profilaktykę zatruc grzybami, dystrybuowano i eksponowano materiały informacyjno-edukacyjne jak ulotki, plansze. Podczas działania dotarto do 650 odbiorców. Jednym z większych działań była współorganizacja WIELKIEGO GRZYBOBRANIA tj. VII edycji "Mistrzostw Śląska w Grzybobraniu" (opis poniżej).
- przeprowadzono 28 pogadanek/prelekcji dot. bezpiecznego grzybobrania, profilaktyki zatruc grzybami głównie w czasie kontroli letnich form wypoczynku oraz w ramach innych działań prowadzonych w terenie. Z działania skorzystało ok. 650 osób.
- zorganizowano wystawę materiałów informacyjno-edukacyjnych w holu PSSE w Rybniku. Z działania skorzystało 225 osób.
- zamieszczano w mediach społecznościowych PSSE w Rybniku posty, informacje edukacyjne, które dotarły do 663 osób.

W ramach akcji BEZPIECZNE GRZYBOBRANIE 2023 przeprowadzono łącznie 48 działań, które dotarły do 2233 osób.

Ponadto w okresie przed i w czasie wzmożonego wzrostu grzybów w PSSE w Rybniku, jak co roku osoby, które zebrały grzyby dziko rosnące i miały wątpliwości czy zebrane grzyby są jadalne mogły uzyskać bezpłatną konsultację zebranych grzybów. W 2023 r. pracownik posiadający posiadającej uprawnienia grzyboznawcy, przeprowadził 42 konsultacje. Największe wątpliwości osób, co do tego czy zebrany grzyby są jadalne budziły zebrane czubajki kanie, mleczaże świerkowe, borowiki ceglaspore, opieńki miodowe, maślaki, kolczak obączasty.

Zdarzały się pojedyncze przypadki niejadalnych czy trujących grzybów wśród ocenianych grzybów np. goryczak żółciowy, mleczał wężnianka, maślanka wiązkowa, krowiak podwinięty, pieczarka karbolowa (żółtawa).

"Wielkie Grzybobranie" w Rybniku

W sobotę 9 września 2023 r. grzybiarze z całego regionu po raz kolejny zjechali do Grzybówki w Rybniku, by wziąć udział w VII edycji "Mistrzostw Śląska w Grzybobraniu". W zawodach wzięło udział 58 grzybiarzy (47 dorosłych i 11 dzieci) z 12 miejscowości. Konkurencja była mocna - w rywalizacji wzięło udział m.in. aktualny mistrz Europy. Po dwóch godzinach udało się wyłonić zwycięzców. W kategorii głównej - największa ilość zebranych grzybów - triumfowała mieszkanka Książenic. Razem z synem wynieśli z lasu 4,798 kg grzybów. W kategorii dodatkowej na najdorodniejszy okaz najlepszy okazał się mieszkaniec Rybnika, który na metę dotarł z pięknym 280-gramowym borowikiem szlachetnym. Zwycięzców nagrodzono pucharami, medalami i nagrodami rzeczowymi. Łącznie podczas Mistrzostw Śląska w Grzybobraniu zebrano nieco ponad 20 kg borowików, koźlarzy i podgrzybków. Nad bezpieczeństwem zawodów czuwał wykwalifikowany grzyboznawca PSSE w Rybniku. Organizatorem wydarzenia była Rada Dzielnicy Golejów, a w roli partnerów wystąpiły: Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Rybniku oraz Nadleśnictwo Rybnik.

WARUNKI HIGIENICZNO-SANITARNE PLACÓWEK OŚWIATOWYCH, WYCHOWAWCZYCH I WYPOCZYNKU

W roku 2023 w ewidencji obiektów nadzorowanych znajdowały się 53 obiekty - placówek stałych, skontrolowano ogółem 51 obiektów, w tym:

- 49 placówek - co stanowiło 92 % placówek pod nadzorem,
- 2 placówki sezonowe.

Przeprowadzono ogółem 58 kontroli sanitarnych.

Działania kontrolne w latach 2021-2023 w placówkach stałych

Rok	2021	2022	2023
Odsetek placówek skontrolowanych	49%	43%	92%
Odsetek placówek z nieprawidłowościami	0%	13,6%	12,2%

W 2023 roku wyniku przeprowadzonych kontroli sanitarnych stwierdzono nieprawidłowości w 6 obiektach tj.:

- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Jejkowicach, ul. Główna 42, 44-290 Jejkowice - stwierdzono zły stan sanitarno-higieniczny podłogi na korytarzu na pierwszym piętrze,
- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Lyskach, ul. Dworcowa 4, 44-295 Lyski - stwierdzono zły stan sanitarno-higieniczny ścian i sufitów, na korytarzach (parter, pierwsze i drugie piętro), w pomieszczeniach higieniczno-sanitarnych dla klas I i II, pomieszczeniu higieniczno-sanitarnym dla personelu, zniszczona stolarka

drzwiowa w salach lekcyjnych dla klas I i II, uszkodzona armatura w pomieszczeniach higieniczno-sanitarnych dla klas I i II oraz personelu,

- Szkoła Podstawowa nr 6, ul. Gliwicka 2, 44-230 Czerwionka-Leszczyny - stwierdzono zły stan sanitarno-higieniczny ścian i sufitów w budynku głównym na korytarzu (na I i II piętrze), w pomieszczeniu higieniczno-sanitarnym dla dziewcząt i chłopców na drugim piętrze, w budynku bocznym w szatni dla uczniów na parterze, w sali gimnastycznej, w szatni dla dziewcząt i chłopców przy sali gimnastycznej, na korytarzu przy sali gimnastycznej, w gabinecie nauczycieli W-F, w pracowni chemicznej i sali lekcyjnej nr 82 oraz w łączniku budynków.
- Szkoła Podstawowa w Raszczykach z Oddziałami Przedszkolnymi, ul. Szkolna 3, 47-435 Raszczyce – stwierdzono brak atestów, certyfikatów dla posiadanego wyposażenia, tj. meble, sprzęt sportowy i zabawek,
- Szkoła Podstawowa w Przegędzy, ul. Szkolna 1, 44-238 Przegędza - stwierdzono zły stan sanitarno-higieniczny ścian i sufitów na parterze na korytarzu, na klatce schodowej,
w pomieszczeniach higieniczno-sanitarnych dla dziewcząt i chłopców oraz w sali gimnastycznej,
- Szkoła Podstawowa nr 1, ul. Ks. Pojdy 77c, 44-238 Czerwionka-Leszczyny - stwierdzono zły stan sanitarno-higieniczny ścian i sufitów na korytarzu (na parterze i pierwszym piętrze), w pomieszczeniach higieniczno-sanitarnych dla dziewcząt i chłopców (na parterze i pierwszym piętrze) oraz w gabinecie logopedy, ponadto stwierdzono zniszczoną stolarkę drzwiową w pomieszczeniach higieniczno - sanitarnych dla chłopców na parterze.

➤
Wydano ogółem 15 decyzji administracyjnych, w tym 6 decyzji nakazujących usunięcia nieprawidłowości, 6 decyzji płatniczych, 2 decyzji zmieniające termin wykonania obowiązków, 1 decyzja o spełnieniu warunków sanitarno-lokalowych wraz z określeniem maksymalnej liczby miejsc w żłobku

Wyniki kontroli wykazują, że warunki sanitarne w placówkach oświatowo-wychowawczych na terenie powiatu rybnickiego w porównaniu do lat ubiegłych uległy pogorszeniu pomimo prowadzonych prac remontowych w kilku obiektach. W wyniku realizacji przez placówki decyzji wydanych przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Rybniku, poprawie uległy warunki nauki i pracy w 1 Szkole Podstawowej, 2 Zespołach Szkolno-Przedszkolnych, tj. wykonano m.in.:

- ✓ odnowiono ściany i sufity w pomieszczeniach higieniczno-sanitarnych,
- ✓ zapewniono równą nawierzchnię korytarza,
- ✓ zapewniono certyfikaty dla posiadanego wyposażenia.

W 2023r. ramach sprawowanego nadzoru nad przygotowaniem terenów zewnętrznych placówek przedszkolnych skontrolowano 6 obiektów posiadających place zabaw. Stan techniczny oraz bezpieczeństwo użytkowanych obiektów małej infrastruktury sportowo-rekreacyjnej był wystarczający, nie stwierdzono w tym zakresie nieprawidłowości.

W 2023r. w ramach nadzoru nad substancjami i mieszaninami chemicznymi w placówkach oświatowych skontrolowano 5 placówek (3 Szkoły Podstawowe, 2 Zespół). W trakcie kontroli sprawdzano oznakowanie miejsc, w których przechowywane są substancje i mieszaniny chemiczne, posiadania przez placówki aktualnych spisów posiadanych substancji i mieszanin chemicznych, zapewnienia dostępu do kart charakterystyki substancji i mieszanin chemicznych i środków ochrony. W powyższym zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

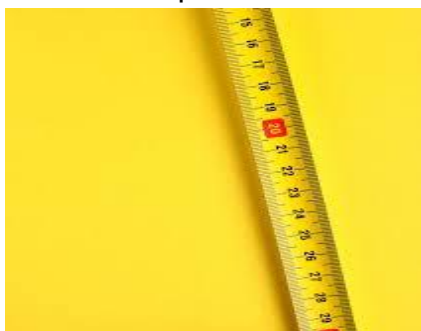
W okresie wakacyjnych, tj. miesiącu lipcu i sierpniu 2023 r. przed rozpoczęciem nowego roku szkolnego pracownicy sekcji HDiM dokonali oceny przygotowania szkół do nowego roku szkolnego 2023/2024. Kontrole sanitarne przeprowadzono w 6 placówkach szkolnych. Przygotowanie do roku szkolnego odbywało się zgodnie z wytycznymi Głównego Inspektora Sanitarnego, Ministra Edukacji i Nauki i Ministra Zdrowia. Nieprawidłowości w tym zakresie nie stwierdzono.

Działania kontrolne i edukacyjne w zakresie profilaktyki wad postawy

Ergonomia mebli edukacyjnych w szkołach

Wzorem lat ubiegłych w 2023r. dokonano oceny doboru mebli edukacyjnych do wzrostu wśród uczniów klas I - III. Ogółem skontrolowano 53 oddziały w 10 placówkach:

- 1 przedszkolach,
- 6 szkołach podstawowych,
- 3 zespołach szkół.

Ogółem oceniono 919 stanowisk. Wszystkie stanowiska spełniały wymaganiami Polskiej Normy.

Podczas oceny mebli w placówkach oświatowych zwracano uwagę na dostosowanie parametrów funkcjonalnych mebli do wzrostu dzieci i uczniów, oznakowanie mebli, odpowiednie zestawienie mebli i ich stan techniczny oraz posiadanie przez nie certyfikatu. Dokonano oceny posiadania przez placówki certyfikatów w 38 obiektach, tj. w :

- 15 przedszkolach,
- 17 szkołach podstawowych,
- 6 zespołach szkół.

We wszystkich skontrolowanych w.w. zakresie placówkach stwierdzono, iż wyposażenie, sprzęt, meble edukacyjne posiadają odpowiednie certyfikaty.

Ocena obciążenia uczniów ciężarem tornistrów szkolnych

W 2023 roku przeprowadzono ocenę obciążenia uczniów ciężarem tornistrów szkolnych w 2 placówek szkolnych (1 szkoła podstawowa, 1 zespół szkół), w których badaniom poddano ogółem 183 uczniów w 11 oddziałach szkolnych..

Zgodnie z arkuszem badań w tym zakresie stwierdzono, że:

- ✓ waga tornistra szkolnego do 10% masy ciała ucznia wyniosła u 96 uczniów (co stanowiło 52,5% zważonych uczniów i tornistrów),
- ✓ waga tornistra szkolnego w zakresie 10-15% masy ciała ucznia wyniosła u 77 uczniów (co stanowiło 42% zważonych uczniów i tornistrów),
- ✓ waga tornistra szkolnego w zakresie większym niż 15% masy ciała ucznia wyniosła u 10 uczniów (co stanowiło 5,5% zważonych uczniów i tornistrów).

W wyniku stwierdzonego ponadnormatywnego obciążenia uczniów ciężarem tornistrów, dyrektorów placówek zobowiązano do wdrożenia działań i rozwiązań mających na celu doprowadzenia do prawidłowej wagi uczniowskich tornistrów, w tym przeprowadzenia działań edukacyjnych skierowanych do uczniów i rodziców dzieci w przedmiocie problemu ciężkich tornistrów/plecaków. Ponadto w trakcie kontroli sanitarnych zgodnie z § 4a rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach, dotyczącym zapewnienia uczniom miejsca na pozostawienie w szkole części podręczników i przyborów szkolnych sprawdzano czy Dyrektorzy placówek oświatowych zapewniają taką możliwość. Skontrolowano w tym zakresie 36 szkół, wszystkie skontrolowane placówki zapewniły uczniom możliwość pozostawienia podręczników i przyborów szkolnych w indywidualnych szafkach. Jednak stwierdzono, że nie wszyscy uczniowie z nich korzystają.

Działania kontrolne i edukacyjne w zakresie profilaktyki wad wzroku - właściwe oświetlenie w szkołach i placówkach

Schorzenia narządu wzroku w ostatnich czasach stały się chorobą cywilizacyjną. Zbyt długie korzystanie z telefonów komórkowych, oglądanie telewizora czy przebywanie w sztucznym oświetleniu przez długi czas powodują, że wzrok pogarsza się w szybkim tempie. Prawidłowe oświetlenie powinno zapewniać: pełną zdolność rozróżniania szczegółów, sprawne spostrzeganie pozbawione ryzyka dla człowieka oraz komfort psychiczny. Wymagania oświetleniowe wynikają z uwzględniania trzech podstawowych potrzeb człowieka:

- komfortu widzenia, gdy uczniowie/pracownicy mają dobre samopoczucie, w pośredni sposób wpływa to także na większą wydajność pracy i wyższą jakość pracy;
- wydolności wzrokowej, gdy uczniowie/pracownicy są w stanie wykonywać swoje zadania wzrokowe, nawet w trudnych warunkach i w dłuższych okresach;
- bezpieczeństwa.

Prawidłowe oświetlenie powinno mieć właściwe cechy ilościowe i jakościowe. Cechy te są wyrażane wartościami odpowiednich wielkości, zależnie od warunków i przeznaczenia stosowania oświetlenia. Przy sztucznym oświetlaniu wewnątrz najważniejszymi wielkościami są:

- ✓ poziom natężenia oświetlenia na polach pracy i w ich otoczeniu,
- ✓ równomierność oświetlenia na polach pracy i w ich otoczeniu,
- ✓ olśnienie przykre, bezpośrednie (pośrednie) i odbiciowe,
- ✓ rozkład luminancji w otoczeniu,
- ✓ barwa postrzegana światła, oddawanie barw.

Parametry dot. tych czynników zapewniające właściwe oświetlenie określone są w Polskich Normach (PN EN 12464 1)1).

Oświetlenie naturalne uznaje się za prawidłowe jeżeli spełnia wymagania § 57 ust 2 Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz.U.2022.1225 t.j.), zgodnie z którym : „ *W pomieszczeniu przeznaczonym na pobyt ludzi stosunek powierzchni okien, liczonej w świetle ościeżnic, do powierzchni podłogi powinien wynosić co najmniej 1:8, natomiast w innym pomieszczeniu, w którym oświetlenie dzienne jest wymagane ze względów na przeznaczenie co najmniej 1:12*”, jak również § 60 ust 1, w myśl którego : „ *Pomieszczenia przeznaczone do zbiorowego przebywania dzieci w żłobku, klubie dziecięcym, przedszkolu, innych formach opieki przedszkolnej oraz szkole, z wyjątkiem pracowni chemicznej, fizycznej i plastycznej, powinny mieć zapewniony czas nasłonecznienia wynoszący co najmniej 3 godziny w dniach równonocy w godzinach 8:00 do 16:00*”.

Dokumentem potwierdzającym prawidłowe oświetlenie jest Protokół z pomiarów natężenia oświetlenia sztucznego wykonana wykonany w poszczególnych pomieszczeniach - brak dostępności do przedmiotowego sprawozdania nie pozwala na wykazanie, że placówka spełnia bezpieczne i higieniczne warunki pobytu dzieci, młodzieży i pracowników w placówce. Dlatego podczas kontroli sanitarnych, sprawowano nadzór nad przestrzeganiem przez dyrekcję placówek oświatowych wymogów w zakresie zapewnienia odpowiedniego natężenia oświetlenia w pomieszczeniach, w szczególności w salach zabaw, w salach dydaktycznych oraz salach ćwiczeń- zajęć.

Na podstawie przeprowadzonych kontroli sanitarnych ustalono, że w 17 placówkach brak było przeprowadzonych badań i pomiarów natężenia oświetlenia, tj. w :

- ✓ 2 przedszkolach,
- ✓ 7 szkołach podstawowych,
- ✓ 5 zespołach szkół,
- ✓ 1 żłobku,
- ✓ 2 pozostałych placówkach oświatowych.

Natomiast na podstawie przedstawionych wyników przeprowadzonych pomiarów, stwierdzono, iż w 32 placówkach zapewniono prawidłowe natężenie oświetlenia na 49 skontrolowanych w tym zakresie placówek (co stanowiło 65%), a w 35% skontrolowanych obiektach nie przeprowadzono natężenia oświetlenia w pomieszczeniach, szczególnie w pomieszczeniach przeznaczonych na pobyt dzieci i młodzieży.

Warunki wypoczynku dzieci i młodzieży

W ramach sprawowania nadzoru nad przebiegiem wypoczynku zimowego oraz letniego skontrolowano 2 placówki, w których uczestniczyło łącznie 90 dzieci i młodzieży. Przygotowanie placówek pod względem bezpieczeństwa i warunków higienicznych nie budziło zastrzeżeń, zapewniono właściwe warunki sanitarno-higieniczne, nie odnotowano interwencji.

Wypoczynek w miejscu zamieszkania wzorem lat ubiegłych zorganizowany był w formie półkolonii przez placówki pracy pozaszkolnej. Dla dzieci i młodzieży organizowano zajęcia w formie gier, zabaw, konkursów, turniejów, warsztatów, pokazów i wycieczek wyjazdowych poza miasto.

Nadzór nad wypoczynkiem ponownie został wzmocniony działaniami edukacyjno-informacyjnymi na temat bezpiecznych ferii i wakacji, pod hasłami „**Bezpieczne ferie 2023**” oraz „**Bezpieczne wakacje 2023**”, gdzie uczestnicy mogli poszerzyć wiedzę na temat zapobiegania chorobom odkleszczowym, bezpiecznego korzystania z czasu wolnego, zachęcano do udziału w konkursie „Wakacje: bezpiecznie, zdrowo i zabawnie”. Materiały edukacyjno-informacyjne dotyczące wypoczynku przekazano w formie elektronicznej do wszystkich placówek

oświatowych, sportowo-rekreacyjnych, kulturalnych, samorządów lokalnych, organizatorów wypoczynku. Wszystkie materiały oraz informacje zamieszczono również na portalach społecznościowych PSSE w Rybniku oraz na bieżąco podczas kontroli sanitarnych w formie papierowej (ulotki i plakaty).

Ponadto pracownicy w czasie kontroli sanitarnych na placówkach organizujących wypoczynek spotykali się z dziećmi i młodzieżą.

W trakcie spotkań pracownicy przekazali materiały i wytyczne dot. szerokokopietego bezpieczeństwa w czasie wolnym, poruszali temat rozwagi dotyczącej przyjmowania substancji niewiadomego składu czy pochodzenia, profilaktyki środków psychoaktywnych i innych tematów prozdrowotnych. Przypominali dzieciom, jak unikać zagrożeń i bezpiecznie poruszać się, o konieczności noszenia odblasków, a także o konieczności przestrzegania zasad bezpieczeństwa podczas zabaw na podwórku, w górach, na śniegu, w domu i w kontaktach z obcymi. Dla dzieci i młodzieży przygotowano zagadki, krzyżówki i rebusy prozdrowotne.

W wyniku przeprowadzonych kontroli stwierdzono, że organizatorzy wypoczynku zapewnili uczestnikom właściwe warunki do utrzymania higieny osobistej oraz opiekę medyczną.

Interwencje

W 2023 roku przeprowadzono 2 kontrole interwencyjne w placówce oświatowej na terenie powiatu rybnickiego. Interwencje dotyczyły

- występowania wszawicy oraz braku dezynfekcji pomieszczeń i wyposażenia w Przedszkolu nr 11 w Czerwionce-Leszczynach. Interwencja bezzasadna.
- występowania pluskiew w pomieszczeniach świetlicy w Czerwionce-Leszczynach przy ul. Młyńskiej 21a. Interwencja bezzasadna.

NADZÓR NAD WARUNKAMI HIGIENY PRACY

W roku 2023 na terenie powiatu rybnickiego objętych nadzorem było 177 zakładów. W ramach nadzoru nad warunkami pracy skontrolowano 43 zakłady pracy, tj. 24,3 % obiektów objętych nadzorem (w 2022r. – 18,64%), w tym w ramach kontroli sprawdzającej skontrolowano 19 zakładów. W 23 zakładach – obiektach stwierdzono nieprawidłowości, co stanowi 53,5% skontrolowanych obiektów.

Ogółem przeprowadzono 61 kontroli, w tym 25 kontroli sprawdzających. Wydano ogółem 24 decyzje, w tym: 22 decyzje nakazowe, 2 decyzji zmieniających termin wykonania nakazów. Wydano 23 decyzje płatnicze.

Czynniki szkodliwe dla zdrowia w środowisku pracy

W 2023 r. skontrolowano 3 zakłady, w których w narażeniu na czynniki rakotwórcze pracuje ogółem 322 osoby. Przeprowadzono ogółem 4 kontrole. W 1 zakładzie pracy stwierdzono nieprawidłowości:

- ✓ brak przekazania właściwemu Państwowemu Wojewódzkiemu Inspektorowi Sanitarnemu informacji o substancjach chemicznych i ich mieszaninach, czynnikach lub procesach technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym według obowiązującego wzoru.

Czynniki rakotwórcze występujące w skontrolowanych zakładach pracy w 2023r.

Lp.	Nazwa czynnika rakotwórczego	Liczba zakładów pracy, w których stwierdzono występowanie czynnika rakotwórczego
1	związki chromu VI	1
2	formaldehyd	1
3	pyły drewna	1

W ramach realizacji wytycznych na lata 2023-2024 działaniami inspekcyjnymi objęto zakłady pracy w których występują procesy technologiczne o działaniu rakotwórczym lub mutagennym. Pod nadzorem Sekcji Higieny Pracy w Rybniku znajduje się 6 podmiotów, w których pracownicy narażeni są na procesy technologiczne rakotwórcze. Ogółem narażonych jest 71 osób. W 2023 roku przeprowadzono 1 kontrolę w wyniku której stwierdzono :

- brak przekazania przez pracodawcę właściwemu państwowemu wojewódzkiemu inspektorowi sanitarnemu informacji na temat prac, których wykonywanie powoduje konieczność pozostawania w kontakcie z procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym lub mutagennym, według obowiązującego wzoru,
- niewłaściwego stanu higienicznosanitarnego pomieszczeń pracy,
- niewłaściwego stanu higienicznosanitarnego pomieszczeń zaplecza.

Sekcja Higieny Pracy posiada w ewidencji 23 zakłady, w których w 2023 roku stwierdzono przekroczenia czynników szkodliwych dla zdrowia dla 476 osób w przekroczeniu NDS/NDN na :

- czynniki fizyczne **476** osób (w 2022r.- 540 osób).

Zakłady pracy w których stwierdzono przekroczenia czynników szkodliwych dla zdrowia

Rok	2022r.	2023r.
Liczba zakładów pracy w ewidencji	23	23
Liczba pracowników pracujących w przekroczeniu czynników szkodliwych dla zdrowia	540	476

W 2023 r. skontrolowano 8 zakładów pracy, w których w przekroczeniu czynników szkodliwych dla zdrowia pracuje ogółem 151 osób. Przeprowadzono 8 kontroli. Nie stwierdzono nieprawidłowości.

W 2023r. poprawiono warunki pracy dla **13** osób, w tym:

- na czynniki fizyczne dla **2** osób,
- na pyły dla **11** osób.

W 2023 roku ogółem skontrolowano 16 zakładów pracy, w których w narażeniu na działanie szkodliwych czynników biologicznych pracuje **327** osób. Ogółem przeprowadzono 18 kontroli. Nieprawidłowości stwierdzono w 2 zakładach w zakresie:

- ✓ brak oceny ryzyka zawodowego związanej z narażeniem pracowników w środowisku pracy na działanie szkodliwych czynników biologicznych, z uwzględnieniem wymaganych przepisami informacji.

W 2023 r. w wyniku przeprowadzonych kontroli w zakresie warunków higieny pracy stwierdzono następujące nieprawidłowości :

- ❖ w zakresie warunków higieniczno-sanitarnych stwierdzono nieprawidłowości w 11 zakładach:
  - zły stan zaplecza higieniczno-sanitarnego,
  - zły stan higieniczno-sanitarny pomieszczeń pracy,
  - niesprawny prysznic ratunkowy oraz brak natrysków do przemywania oczu (narażenie na substancje żrące).
- ❖ w zakresie oceny ryzyka zawodowego stwierdzono nieprawidłowości w 3 zakładach:
  - brak dokonania i udokumentowania oceny ryzyka zawodowego.
- ❖ w zakresie badań i pomiarów stwierdzono nieprawidłowości w 10 zakładach:
  - brak aktualnych badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia.
- ❖ w zakresie pierwszej pomocy stwierdzono nieprawidłowości w 2 zakładach:
  - brak wykazu wyznaczonych pracowników do udzielania pierwszej pomocy.
  - brak instrukcji udzielania pierwszej pomocy w razie wypadku.

Nałożono 1 mandat karny na kwotę 200zł w zakresie braku utrzymania w czystości i porządku pomieszczeń, w których odbywa się praca, pomieszczeń magazynowych.

Ponadto skontrolowano 29 zakładów pracy stosujących w działalności zawodowej substancje chemiczne i ich mieszaniny. Przeprowadzono ogółem 30 kontroli, wydano 1 decyzję nakazującą. W zakresie chemii stwierdzono nieprawidłowości w 1 zakładzie:

- ✓ brak aktualnego spisu stosowanych substancji chemicznych i ich mieszanin.

W 2023 roku przeprowadzono również 13 kontroli u stosujących w działalności zawodowej produkty biobójcze. Nieprawidłowości nie stwierdzono.

Radon w miejscu pracy

Najwyższe poziomy radonu znajdują się zwykle w przestrzeniach podziemnych, takich jak piwnice, jaskinie i kopalnie. Zgodnie z ustawą Prawo atomowe, poziom odniesienia dla średniorocznego stężenia promieniotwórczego radonu w powietrzu w miejscach pracy wewnątrz pomieszczeń wynosi **300 Bq/m³**.

Na terenie powiatu rybnickiego brak miejsc pracy, w których pracownicy mogą być narażeni na kontakt z radonem o podwyższonym stężeniu.

Ponadto pracownicy PSSE w Rybniku udzielają porady i informacji związanych z narażeniem na radon zagrożeń dla zdrowia, znaczenia przeprowadzania pomiarów radonu czy dostępnych środków technicznych służących ograniczeniu występujących stężeń radonu w budynku. Ponadto przekazano zakładom pracy materiały informacyjno-edukacyjne zawierające najważniejsze aspekty z zakresu zagadnień związanych z radonem skierowanych do pracodawców i pracowników. Dla ogółu społeczeństwa materiały zostały umieszczone w mediach społecznościowych i stronie internetowej.

Interwencje

W 2023 r. wpłynął 1 wniosek o interwencję, który dotyczył:

- naruszenia podstawowych wymagań higienicznych i zdrowotnych, złego stanu pomieszczeń.

W wyniku przeprowadzonej kontroli ustalono, iż wniosek o interwencję jest zasadny.

NADZÓR NAD CHEMIKALIAMI

W 2023 roku w ramach nadzoru nad przestrzeganiem przez producentów, importerów, osoby wprowadzające do obrotu lub eksportujące substancje chemiczne, ich mieszaniny lub wyroby w rozumieniu ustawy z dnia 25 lutego 2011 r. *o substancjach chemicznych i ich mieszaninach* obowiązków wynikających z tej ustawy oraz z rozporządzeń Wspólnot Europejskich, tj:

- rozporządzenia (WE) nr 1907/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2006 r. *w sprawie rejestracji, oceny, udzielania zezwoleń i stosowanych ograniczeń w zakresie chemikaliów (REACH) i utworzenia Europejskiej Agencji Chemikaliów*, poprzez kontrolę przepisów dotyczących rejestracji substancji, oceny informacji dotyczących substancji lub dokumentacji rejestracyjnej oraz wprowadzania ograniczeń produkcji, obrotu i stosowania niektórych substancji chemicznych,
- rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1272/2008 z dnia 16 grudnia 2008 r. *w sprawie klasyfikacji, oznakowania i pakowania substancji i mieszanin (CLP)*, w aspekcie kontroli obowiązku klasyfikowania, oznakowania i pakowania przed wprowadzeniem ich do obrotu przez producentów, importerów i dalszych użytkowników substancji oraz mieszanin stwarzających zagrożenie,

skontrolowano 1 producenta substancji chemicznych oraz 2 formulatorów, przeprowadzono ogółem 5 kontroli. Stwierdzono nieprawidłowości u 2 formulatorów w zakresie:

- ✓ brak prawidłowo sporządzonych kart charakterystyk wprowadzanych do obrotu mieszanin chemicznych zaklasyfikowanych jako niebezpieczne, stwarzające zagrożenie, tj. zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Jedna z powyższych kontroli została zrealizowana w ramach projektu REACH-ENFORCE-11 (REF-11), dotyczącego spełniania wymogów prawnych wprowadzanych na rynek produktów. Projekt dotyczył zmian w załączniku II do rozporządzenia REACH oraz na ich uwzględnieniu w kartach charakterystyki.

Skontrolowano również 6 dystrybutorów. Nie stwierdzono nieprawidłowości.

Produkty biobójcze

Nadzór nad przestrzeganiem przepisów w zakresie udostępniania na rynku i stosowania produktów biobójczych, wprowadzania do obrotu wyrobów poddanych działaniu produktów biobójczych i substancji czynnych przeznaczonych do stosowania w produktach biobójczych w działalności zawodowej, sprawowany jest zgodnie z obowiązującymi aktami prawnymi, tj.:

- Ustawą z dnia 9 października 2015 r. o produktach biobójczych,
- Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 528/2012 z dnia 22 maja 2012 r. w sprawie udostępniania na rynku i stosowania produktów biobójczych.

Zadania kontrolne obejmowały m.in. sprawdzenie:

- posiadania i ważności stosownego pozwolenia na wprowadzanie do obrotu produktu biobójczego, wydanego przez Prezesa Urzędu Rejestracji Produktów Leczniczych, Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych,
- dostępności karty charakterystyki produktu biobójczego, sporządzonej na zasadach określonych w rozporządzeniu (WE) nr 1907/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady (REACH),
- obecności i statusu prawnego substancji czynnej,
- zawartości substancji niebędących substancjami czynnymi, ale wymagających rejestracji (jako składniki mieszanin w rozumieniu rozporządzenia REACH),
- zgodności przeznaczenia i rodzaju produktu biobójczego z danymi figurującymi w pozwoleniu na obrót,
- stosowania produktów biobójczych w działalności zawodowej,
- prawidłowości oznakowania opakowania produktu biobójczego,
- statusu prawnego substancji czynnych zawartych w produktach biobójczych w ramach programu przeglądu prowadzonego przez Europejską Agencję Chemikaliów (ECHA).

W 2023 roku przeprowadzono 5 kontroli w 5 obiektach w zakresie wprowadzania do obrotu produktów biobójczych - dystrybutorów. Nie stwierdzono nieprawidłowości.

Nadzór nad produktami kosmetycznymi

Nadzór nad przestrzeganiem przepisów w zakresie produktów kosmetycznych sprawowany jest zgodnie z obowiązującymi aktami prawnymi tj.:

- ustawą z dnia 4 października 2018 r. *o produktach kosmetycznych*,
- rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) z dnia 30 listopada 2009 r. nr 1223/2009 *dotyczącym produktów kosmetycznych*.

W 2023 roku nie przeprowadzono kontroli w zakresie produktów kosmetycznych.

Nadzór nad prekursorami kat 2 i 4 oraz środkami zastępczymi i nowymi substancjami psychoaktywnymi

Nadzór nad obrotem prekursorami narkotyków kat. 2 i 3 sprawowany jest poprzez kontrolę w szczególności ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o *przeciwdziałaniu narkomanii* oraz przepisów UE.

W 2023 roku pod nadzorem PSSE w Rybniku znajdowało się 8 podmiotów wprowadzające do obrotu prekursor narkotyków kat. 3, w tym 1 podmiot będący producentem prekursorów kat. 3. Przeprowadzono 2 kontrole u wprowadzających do obrotu prekursor narkotyków kat. 3 oraz 1 kontrolę u stosującego prekursor kat. 3 w działalności zawodowej. Nieprawidłowości nie stwierdzono.

W 2023 r. na terenie powiatu rybnickiego nie przeprowadzono kontroli w zakresie przestrzegania zakazu wytwarzania i wprowadzania do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych w rozumieniu ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tekst jednolity Dz.U. 2020 poz. 2050 ze zm.).

W 2023 r. podmioty lecznicze zgłosiły trzy przypadki o podejrzeniu zatrucia środkami zastępczymi.

CHOROBY ZAWODOWE

W okresie od 01.01.2023 r. do 31.12.2023 r. do PPIS w Rybniku wpłynęły 3 zgłoszenia podejrzenia choroby zawodowej dotyczących pracowników zatrudnionych w zakładach pracy zlokalizowanych na terenie powiatu rybnickiego. W 2023 roku nie stwierdzono choroby zawodowej.

W roku 2023 nie wydano decyzji w sprawie chorób zawodowych.

ZAPOBIEGAWCZY NADZÓR SANITARNY

przepisów szczególnych.

W ramach wykonywania zadań pion Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego realizował na bieżąco obowiązki wynikające z art. 3 Ustawy z dnia 14 marca 1985r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej oraz z

Strategiczne oceny oddziaływania na środowisko

W 2023 roku ramach sprawowania zapobiegawczego nadzoru sanitarnego, tutejszy organ, zaopiniował ogółem **6** projektów planów zagospodarowania przestrzennego:

- **dla Gminy i Miasta Czerwionki-Leszczyny** zaopiniował ogółem **1** projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmującego obszar położony w rejonie ulicy Młyńskiej w obrębie Leszczyny. Opinia sanitarna została wydana w ramach przeprowadzenia postępowania dot. strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. W planie wskazano lokalizację urządzeń związanych z wytwarzaniem energii z odnawialnych źródeł energii.
- **dla Gminy Świerklany** zaopiniował ogółem **2** projekty miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Opinie sanitarne zostały wydana w ramach przeprowadzenia postępowania, dot. strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Opiniowane plany nie zmieniły, w sposób znaczący sposobu zagospodarowania poszczególnych terenów. Plan miał m.in. na celu wprowadzenie terenów przeznaczonych do wytwarzania energii elektrycznej z wykorzystaniem energii słonecznej.
- **dla Gminy Lyski** zaopiniował ogółem **2** projekty miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla sołectwa Sumina oraz Zwonowice. Opinie sanitarne zostały wydana w ramach przeprowadzenia postępowania, dot. strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Opiniowane plany nie zmieniły, w sposób znaczący sposobu zagospodarowania poszczególnych terenów. Plan miał m.in. na celu wprowadzenie terenów przeznaczonych do wytwarzania energii elektrycznej z wykorzystaniem energii słonecznej.
- **dla Gminy Gaszowice** zaopiniował ogółem **1** projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla sołectwa Piece. Opinia sanitarna została wydana w ramach przeprowadzenia postępowania, dot. strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Opiniowany plany nie zmieniły, w sposób znaczący sposobu zagospodarowania poszczególnych terenów.

Ocena oddziaływania przedsięwzięcia mogącego znacząco oddziaływać na środowisko

W ramach procedury wynikającej z zapisów Ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (jednolity tekst ustawy Dz. U. z 2021r., poz. 2373 z późn. zm.) zajęto ogółem **6** stanowisk, w formie opinii, w sprawie przeprowadzenia oceny oddziaływania planowanych przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko położonych na terenie powiatu rybnickiego:

- **Gmina i Miasto Czerwionka-Leszczyń** – ogółem **6** opinii na wnioski Burmistrza Gminy i Miasta Czerwionka-Leszczyń oraz Prezydenta Miasta Knuruwa. Była to, m.in. następująca inwestycja: „Przebudowa sieci gazowej podwyższonego średniego ciśnienia Dn300 1,6 MPa relacji Szopienice-Przegędza od ul. Leśnej w Przegędzy do SRP Bełk wraz z odgałęzieniem do SRP Stanowice – SG/00069997.”

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Rybniku zaopiniował warunki realizacji **1** inwestycji, położonej na obszarze działania Burmistrza Gminy i Miasta Czerwionka-Leszczyń, przed wydaniem dla nich przez organ ochrony środowiska decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, niezbędnej do wydania dla tych inwestycji pozwolenia na budowę na wniosek Burmistrza Gminy i Miasta Czerwionka-Leszczyń. Była to: „Budowa Wytwórni Mas Bitumicznych w Bełku przy ul. K. Miarki wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną.”

Stanowiska w ramach uczestniczenia w dopuszczeniu obiektu budowlanego do użytkowania

W 2023r. przeprowadzono ogółem **19** kontroli oraz dopuszczono do użytkowania **19** zrealizowanych obiektów, na podstawie pozwoleń na budowę, zgłoszenia zmiany sposobu użytkowania w organie administracji architektoniczno – budowlanej lub na podstawie projektów technologicznych uzgodnionych pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych. W ramach tych czynności kontrolnych dokonywano m.in. szczegółowego przeglądu zrealizowanych obiektów i ich otoczenia, pod kątem zgodności z projektem. W celu zagwarantowania odpowiednich warunków pobytu ludzi w budynkach, sprawdzano również zastosowanie właściwych pod względem zdrowotnym materiałów budowlanych.

- **Gmina i Miasto Czerwionka -Leszczyń** : przeprowadzono ogółem **9** kontroli na wnioski stron oraz dokonano **9** odbiorów obiektów zrealizowanych, w związku z dopuszczeniem ich do użytkowania i wydano dla nich opinie sanitarne. Były to, m.in. pomieszczenia przedszkola, budynek na potrzeby Centrum Zdrowia Psychicznego oraz sklep i pawilon spożywczy.

- **Gmina Świerklany** przeprowadzono ogółem **4** kontrole na wnioski stron oraz dokonano **4** odbiorów obiektów zrealizowanych, w związku z dopuszczeniem ich do użytkowania i wydano dla nich opinie sanitarne. Były to: salon fryzjersko-kosmetyczny, żłobek oraz lokale gastronomiczne.
- **Gmina Lyski**: przeprowadzono ogółem **3** kontrole na wnioski stron oraz dokonano **3** odbiorów obiektów zrealizowanych, w związku z dopuszczeniem ich do użytkowania i wydano dla nich opinie sanitarne. Były to: pokoje gościnne, sklep wielobranżowy oraz przebudowa części budynku zespołu szkolno-przedszkolnego.
- **Gmina Gaszowice**: przeprowadzono ogółem **2** kontrole na wnioski stron oraz dokonano **2** odbiorów obiektów zrealizowanych, w związku z dopuszczeniem ich do użytkowania i wydano dla nich opinie sanitarne. Były to : przedszkole w szkole podstawowej oraz budynek biurowy przy hali produkcyjnej.
- **Gmina Jejkowice**: przeprowadzono ogółem **1** kontrolę na wniosek strony oraz dokonano **1** odbioru obiektu zrealizowanego, w związku z dopuszczeniem go do użytkowania i wydano opinię sanitarną. Była to hala warsztatowa.

W 6 obiektach, w których przeprowadzono kontrole dotyczące dopuszczenia do użytkowania zrealizowanych obiektów stwierdzono nieprawidłowości w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych tj.

- ✓ brak kurtyny powietrznej nad drzwiami wejściowymi (budynek małej gastronomii, lokal gastronomiczny),
- ✓ brak wydzielonego przedsionka w ustępie dla personelu (budynek małej gastronomii, lokal gastronomiczny x 2),
- ✓ nie wykonano wentylacji w pomieszczeniu sekretariatu, gabinecie dyrektora i w gabinecie pedagoga (przebudowa ZSP),
- ✓ nie wykonano wentylacji w pomieszczeniu ustępu dla personelu, pomieszczeniu socjalnym i w pomieszczeniu obróbki warzyw (lokal gastronomiczny),
- ✓ w pomieszczeniu jadalni nie zapewniono powierzchni 8m², nie zamontowano umywalki, zamiast zlewu dwukomorowego zamontowano zlew jednokomorowy (hala warsztatowa)
- ✓ w pomieszczenie kuchni, nie zapewniono właściwej wysokości pomieszczenia (adaptacja z przebudową przedszkola).

PROMOCJA ZDROWIA I KOMUNIKACJA SPOŁECZNA

Do zadań Sekcji Promocji Zdrowia i Komunikacji Społecznej należy rozpoznawanie i określenie potrzeb zdrowotnych w regionie, opracowanie i realizowanie lokalnych, wojewódzkich i krajowych programów prozdrowotnych ich współrealizowanie, koordynowanie i monitorowanie. Udzielanie pomocy metodycznej, organizacyjnej podmiotom leczniczym, placówkom oświatowym i innym w realizacji zadań prozdrowotnych, prowadzenie poradnictwa metodycznego oraz dystrybucja materiałów edukacyjnych. Ponadto monitorowanie i ocenianie podejmowanych działań profilaktycznych i prozdrowotnych w podległych jednostkach.

W 2023 roku Sekcja Promocji Zdrowia i Komunikacji Społecznej PSSE w Rybniku przeprowadziła 9 wizytacji, w trakcie których ocenie podlegała działalność oświatowo - zdrowotna prowadzona przez placówki nauczania i wychowania. Inicjowała jak i wspierała działania na rzecz zdrowia i profilaktyki zdrowotnej na terenie Miasta Rybnika poprzez realizację interwencji pogranych i nieprogramowych.

Placówki oświatowe, sportowo-rekreacyjne jak i kulturalne oraz inne instytucje/podmioty działające na rzecz promocji zdrowia a znajdujące się na terenie podległym PSSE w Rybniku były na bieżąco informowane o aktualnej ofercie działalności oświatowo-edukacyjnej, zapraszane do udziału w programach/akcjach.

Interwencje programowe

Lp.	Nazwa interwencji	Liczba działań	Liczba odbiorców
1	„Trzymaj Formę!”	5	2671
2	„Krajowy Program Zapobiegania Zakażeniom HIV i Zwalczania AIDS”	5	479
3	„Bieg po zdrowie”	6	448
4	„ARS, czyli jak dbać o miłość?”	3	498
5	„Skąd się biorą produkty ekologiczne”	15	2351
6	„Czyste powietrze wokół nas”	15	2351
7	„Podstępne WZW”- program profilaktyki WZW typu: A,B i C	2	196
8	„Znamię! Znam je?”	2	521
9	„Klub Zdrowego Przedszkolaka”	15	2340
10	„Smak życia, czyli debata o dopalaczach”	6	580
11	„Wybierz życie – Pierwszy krok”	3	1322

Interwencje nieprogramowe

Lp.	Nazwa interwencji	Liczba działań	Liczba odbiorców
1	Profilaktyka palenia tytoniu, w tym: Światowy Dzień Bez tytoniu, Światowy Dzień Rzucania Palenia	95	9882
2	Profilaktyka używania alkoholu	72	8448
3	Światowy Dzień Zdrowia	8	434
4	Promocja zdrowego stylu życia, aktywności fizycznej i prawidłowego odżywiania	288	25515
5	Profilaktyka cukrzycy	26	1916
6	Profilaktyki grypy	147	3429
7	Profilaktyka zatruc grzybami (bezpieczne grzybobranie)	48	2233
8	Profilaktyka grypy i chorób zakaźnych (WIRUSOOCHRONA)	49	8149
9	Promocja higieny jamy ustnej, w tym profilaktyka próchnicy i chorób przyzębia	6	161
10	Promocja szczepień ochronnych (w tym „Zaszczep w sobie chęć szczepienia”, „Europejski Tydzień Szczepień”)	145	17147
11	Profilaktyka chorób nowotworowych	139	24682
12	Profilaktyka wszawicy	37	1945
13	Profilaktyka chorób zakaźnych, w tym chorób odzwierzęcych - gruźlica, meningokoki, wirusowe zapalenia wątroby B,C, kleszczowe zapalenie mózgu i inne	28	1643
14	Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach; Światowy Tydzień Wiedzy o Antybiotykach	42	2298
15	Zdrowotne skutki promieniowania UV „Łap słońce z głową”	54	54179
16	Pierwsza pomoc przedmedyczna - ratownictwo medyczne	44	6081
17	Zapobiegania i eliminowanie negatywnego wpływu czynników i zjawisk fizycznych, chemicznych i biologicznych na zdrowie ludzi OSTRZEZENIA	76	3446
18	Promocja zdrowia psychicznego	35	2866
19	Akcja „Bezpieczne ferie 2023”	42	2885
20	Akcja „Bezpieczne wakacje 2023”	143	12651
21	Profilaktyka uzależnień i przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu środków psychoaktywnych wśród młodzieży – Nowe narkotyki, Nowe zagrożenia”	98	29557
22	Profilaktyka wad postawy p. „Lekki tornister” wady postawy	186	13086
23	Kampania #EUChooseSafeFood „Wybieraj bezpieczną żywność”	38	3054

Działania w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych.

W 2023 roku działania w zakresie przeciwdziałaniu uzależnieniom od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych w PSSE w Rybniku prowadzone były wielowymiarowo:

- ✓ bieżący monitoring dotyczących sytuacji w zakresie realizacji ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych,
- ✓ prowadzenie programów profilaktycznych skierowanych do przedszkoli i szkół:
- **Program profilaktyki antytytoniowej dla przedszkoli „Czyste powietrze wokół nas”** Do realizacji programu przystąpiło 15 przedszkoli, edukacją objęto 2351 osób,
- **Program antytytoniowej edukacji zdrowotnej dla szkół podstawowych „Bieg po zdrowie?”** Do realizacji programu przystąpiło 6 szkół, edukacją objęto 448 uczniów,
- **Program dla szkół ponadpodstawowych z zakresu profilaktyki uzależnień „ARS, czyli jak dbać o miłość?”**. Do realizacji IX edycji programu przystąpiły 3 szkoły, edukacją objęto 498 osób,
- **Program dla szkół podstawowych „Smak życia, czyli debata o dopalaczach”**. Do realizacji IX edycji programu przystąpiło 6 szkół edukacją objęto 580 osób.
- ✓ realizacja wojewódzkiej kampanii społecznej **„#Nowe Narkotyki #Nowe Zagrożenia”** w ramach której uczestniczono w eventach, happeningach, dystrybuowano materiały kampanijne, prowadzono pogadanki, prelekcje, zamieszczano informacje w mediach społecznościowych. W ramach działania przeprowadzono 98 działań, którymi objęto 29557 odbiorców.,
- ✓ współpraca z komendą Policji w Rybniku, Ochotniczą Strażą Pożarną z Rybnika – Niewiadomia, Państwową Strażą Pożarną w Rybniku, Narodowym Funduszem Zdrowia delegatura w Rybniku oraz innymi podmiotami zajmującymi się profilaktyką zdrowotną uczestniczyliśmy w 16 eventach promujących zdrowie. Podczas akcji odwiedzający mogli skorzystać z poradnictwa, materiałów informacyjno-edukacyjnych mogli zmierzyć się z prostym testem przy użyciu alko i narko gogli, ukazującym jak środki psychoaktywne wpływają na postrzeganie najbliższego otoczenia, niosąc ogromne zagrożenie dla zdrowia i życia własnego i otoczenia. Dodatkowo każdy odwiedzający mógł zbadać poziom karboksyhemoglobiny w wydychanym powietrzu, otrzymać materiały edukacyjno-informacyjne,
- ✓ współpraca z Regionalnym Towarzystwem Oświaty Zdrowotnej w Rybniku zorganizowano konkurs plastyczny i fotograficzny pt. **„Moja Akademia Dojrzałości”**, celem którego było uwrażliwienie młodzieży na problem negatywnych skutków zdrowotnych uzależnień oraz promocja życia bez takich „wspomagaczy”. Efektem konkursu było stworzenie kalendarza profilaktycznego na 2024 rok ukazującego prace laureatów,

- ✓ organizacja 2 konferencji skierowanych do specjalistów, osób zajmujących się pracą z dziećmi i młodzieżą mająca na celu podnieść i usystematyzować wiedzę z zakresu przeciwdziałania uzależnieniem od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych,
- ✓ współorganizowanie 5 szkoleń dla specjalistów uczniów i rodziców z zakresu profilaktyki środków psychoaktywnych w tym dot. zdrowotnych następstw korzystania z wyrobów tytoniowych. Z oferty szkoleniowej skorzystało 426 osób,
- ✓ przeprowadzono 30 pogadarek skierowanych głównie do uczestników zimowych i letnich form wypoczynku. W pogadankach udział wzięło 1635 osób,
- ✓ wspieranie placówki w działaniach własnych oraz prowadzono bieżącą dystrybucję materiałów edukacyjno-informacyjnych w wersji papierowej i elektronicznej szczególnie w okolicach obchodów świąt związanych z zapobieganiem uzależnieniom od środków psychoaktywnych jak np. Światowego Dzień bez Tytoniu, Dzień Trzeźwości, Międzynarodowy Dzień Przeciwdziałania Agresji Wobec Dzieci, Międzynarodowy Dzień Zapobiegania Narkomanii, Światowy Dzień FAS, Światowego Dnia Rzucania Palenia, Dzień Handlu Ludźmi i tym podobne,
- ✓ organizacja obchodów Światowego Dnia Rzucania Palenia w siedzibie Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Rybniku odwiedzający mogli skorzystać z punktu informacyjno-konsultacyjnego w zakresie rzucania palenia tytoniu możliwości pomiaru zawartość karboksyhemoglobiny w wydychanym powietrzu.

W 2023 roku zawarto Lokalną Koalicję, której celem było zacieśnienie współpracy pomiędzy Powiatową Stacją Sanitarno-Epidemiologiczną w Rybniku a Władzami Samorządowymi, Służbami i innymi instytucjami na rzecz promocji zdrowego stylu życia, edukacji i profilaktyki zdrowotnej skierowanej do mieszkańców regionu.

- ❖ Wspierano koalicjantów w działaniach własnych na rzecz przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych. min. poprzez pomoc merytoryczną i praktyczną.
- ❖ W ramach zawiązanej koalicji z KMP w Rybniku przeprowadzono wspólnie debaty publiczne w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom.

Światowy Dzień Zdrowia - 7 kwiecień 2023 r.

Włączono się w 75 obchody Światowego Dnia Zdrowia, którego tegoroczne hasło brzmiało **Health For All** czyli „**Zdrowie Dla Wszystkich**”. W PSSE Rybnik przygotowano materiały informacyjno-edukacyjne dot. utrzymania dobrostanu głównie poprzez promocję zdrowego stylu życia. Osoby odwiedzające naszą Stację otrzymały gotowe recepty jak zmienić złe nawyki a zastąpić zdrowym stylem życia i zadbać o własny organizm. Wszystkie informacje dotyczące obchodów Światowego Dnia Zdrowia rozdystrybuowano do pielęgniarek medycyny szkolnej oraz zamieszono w mediach społecznościowych.

Promocja zdrowego stylu życia, aktywności fizycznej i prawidłowego odżywiania

W ramach działań promujących zdrowy styl życia, aktywność fizyczną i prawidłowe odżywianie podjęto następujące tematy:

- profilaktykę chorób metabolicznych ze szczególnym uwzględnieniem CUKRZYCY ,
- promocję higieny jamy ustnej, w tym profilaktykę próchnicy i chorób przyzębia,
- promocję zdrowia psychicznego,
- profilaktykę wszawicy.

Ponadto prowadzono następujące działania:

- Prowadzenie programów profilaktycznych skierowanych do przedszkoli i szkół podstawowych:
  - **Program do przedszkoli „Klub zdrowego przedszkolaka”** Do realizacji programu przystąpiło 15 przedszkoli, edukacją objęto 2340 osób.
  - **Program do przedszkoli „Skąd się biorą produkty ekologiczne?”** Do realizacji programu przystąpiło 15 przedszkoli, edukacją objęto 2351 osób.
  - **Program dla szkół podstawowych „Trzymaj Formę”** program zrealizowało 5 szkół, edukacją objęto 2671 osób.

- Realizowano **Kampanię #EUChooseSafeFood „Wybieraj bezpieczną żywność”**, której celem jest uświadomienie konsumentom jak istotną rolę w zapewnieniu bezpieczeństwa żywności odgrywa nauka oraz ich wsparcie w podejmowaniu świadomych decyzji związanych z właściwymi wyborami dotyczącymi żywności. W ramach działania przeprowadzono 38 działań, którymi objęto 3054 osób.
- Zamieszczano w mediach społecznościowych informacji oraz materiałów edukacyjno-informacyjnych.
- Prowadzono dystrybucję oraz ekspozycję materiałów edukacyjno-informacyjnych podczas działań w terenie oraz w siedzibie PSSE w Rybniku.
- Uczestniczono w eventach, happeningach.

- Przeprowadzono warsztaty edukacyjno-kulinarnych w szkołach, podczas których uczniowie zapoznawali się z podstawowymi zasadami komponowania zbilansowanej diety jej wpływu na zdrowie oraz następnie ćwiczyli nabytą wiedzę podczas zajęć kulinarnych.

Profilaktyka chorób nowotworowych

W ramach działań podjęto również tematy profilaktyki UV, w tym niebezpieczeństw związanych z korzystaniem z solariów oraz promocji zdrowego stylu życia jako czynnika chroniącego:

- Prowadzono programy profilaktyczne skierowane do szkół:
  - **Program edukacyjny dla szkół ponadpodstawowych „Wybierz życie – Pierwszy krok”** Celem głównym było zmniejszenie występowania i umieralności na raka szyjki macicy. Do realizacji programu przystąpiły 3 szkoły, edukacją objęto 1322 osoby.
  - **Program edukacyjny dla szkół ponadpodstawowych „Znamię! Znam je?”** Celem głównym było upowszechnienie wiedzy z zakresu profilaktyki czerniaka. Do realizacji programu przystąpiły 2 szkoły, edukacją objęto 521 osób.
- Realizowano kampanię społeczną dot. niekorzystnych skutków zdrowotnych wynikających z nadmiernej ekspozycji na promieniowanie UV ph. **„Łap słońce z głową”**. Akcją objęto 54179 osób podczas 54 działań.
- Realizację profilaktyki raka szyjki macicy głównie poprzez promocję szczepień ochronnych, promocję powszechnego programu bezpłatnych szczepień przeciw HPV. Realizację kampanii **„Zaszczep w sobie chęć szczepienia”**, **„Zaszczep się wiedzą”**, **#UnitedInProtection** i innych.
- Wspierano placówki w działaniach własnych oraz prowadzono bieżącą dystrybucję materiałów edukacyjno-informacyjnych w wersji papierowej i elektronicznej szczególnie w okolicach obchodów świąt związanych dot. profilaktyki antynowotworowej np. Tydzień Walki z Rakiem Szyjki Macicy, Międzynarodowy Dzień Walki z Rakiem, Europejski Dzień Prostaty, różowy październik, Europejski Dzień Walki z Rakiem Piersi i tym podobne.
- Szczególny nacisk kładzono na promocję tzw. **„Europejskiego Kodeksu Walki z Rakiem”** ukazującego jak przez proste, codzienne działania można obniżyć ryzyko zachorowania na nowotwory złośliwe.
- Zamieszczano w mediach społecznościowych informacje oraz materiały edukacyjno-informacyjne.
- Dystrybuowano w wersji elektronicznej i tradycyjnej oraz eksponowano materiały edukacyjno-informacyjne podczas działań w terenie oraz w siedzibie PSSE w Rybniku.
- Tematy profilaktyki nowotworowej poruszane były w trakcie 5 eventów, happeningów w których uczestniczyły 1253 osoby.

Bezpieczeństwo

PSSE w Rybniku prowadziła działania w zakresie szeroko pojętego bezpieczeństwa. Działania prowadzone były ze szczególnym uwzględnieniem akcji „**Bezpieczne ferie 2023**” oraz „**Bezpieczne Wakacje 2023**”.

- Przygotowano i rozesłano na placówki oświatowo-wychowawcze, rekreacyjno-sportowe, kulturalne materiały informacyjno-edukacyjne z prośbą o ich rozpowszechnienie oraz podjęcie działań o charakterze prewencyjnym.
- Wspomagano placówki oświatowo-wychowawcze w działaniach własnych.
- Zamieszczano w mediach społecznościowych informacje oraz materiały edukacyjno-informacyjne.
- Dystrybuowano w wersji elektronicznej i tradycyjnej oraz eksponowano materiały edukacyjno-informacyjne podczas działań w terenie oraz w siedzibie PSSE w Rybniku.
- Przeprowadzono 32 pogadanki/prelekcje na obiektach prowadzących zimowe i letnie formy wypoczynku. Działaniami edukacyjno-informacyjnymi objęto wszystkich organizatorów zimowych i letnich form wypoczynku w tym 1543 podopiecznych.
- W ramach działań szczególną uwagę zwrócono na temat pierwszej pomocy przedmedycznej. Wraz z partnerami prowadzono w ramach akcji, eventów, pogadanek pokazy i naukę udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej w tym szczególnie resuscytacji krążeniowo-oddechowej z użyciem defibrylatora.
- Tematy szeroko pojętego bezpieczeństwa poruszane były w trakcie 11 eventów i happeningów przeprowadzanych w tym okresie.

Działaniami łącznie objęto :

- „Bezpieczne Ferie 2023” 2885 osób podczas 42 działań
- „Bezpieczne Wakacje 2023” 12651 osoby podczas 143 działania.
- Pierwsza pomoc przedmedyczna - 44 działania 6081 osób.

Działalność szkoleniowa

PSSE w Rybniku była inicjatorem jak i partnerem w organizacji i przeprowadzeniu konferencji, szkoleń, warsztatów skierowanych zarówno do koordynatorów programów edukacyjnych w placówkach oświatowych, specjalistów jak również skierowanych do uczniów czy ogółu społeczeństwa np. :

- Szkolenie dla koordynatorów programów profilaktycznych „Klub Zdrowego Przedszkolaka”. „Czyste Powietrze Wokół Nas”, „Skąd się biorą produkty ekologiczne”, „Trzymaj Formę”, „Bieg po zdrowie”.
- Szkolenia dla pielęgniarek medycyny szkolnej.
- Szkolenie dla kadry pedagogicznej, pedagogów, psychologów, pracowników socjalnych, pielęgniarek medycyny szkolnej, specjalistów „Nowe narkotyki, Nowe zagrożenia”
- Webinar dla społeczeństwa lokalnego „Nie bądź atrakcyjny dla kleszczy”
- Konferencja „Nie pozwól odlecieć swojemu szczęściu”.
- Szkolenie dla uczniów szkół ponadpodstawowych „Handel ludźmi”, „HIV/AIDS – chcę wiedzieć więcej”.

STAN SANITARNY

NA TERENIE
MIASTA ŻORY
2023 ROK

POWIATOWA STACJA
SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA
W RYBNIKU

DZIAŁANIA W RAMACH BIEŻĄCEGO I ZAPOBIEGAWCZEGO NADZORU SANITARNEGO

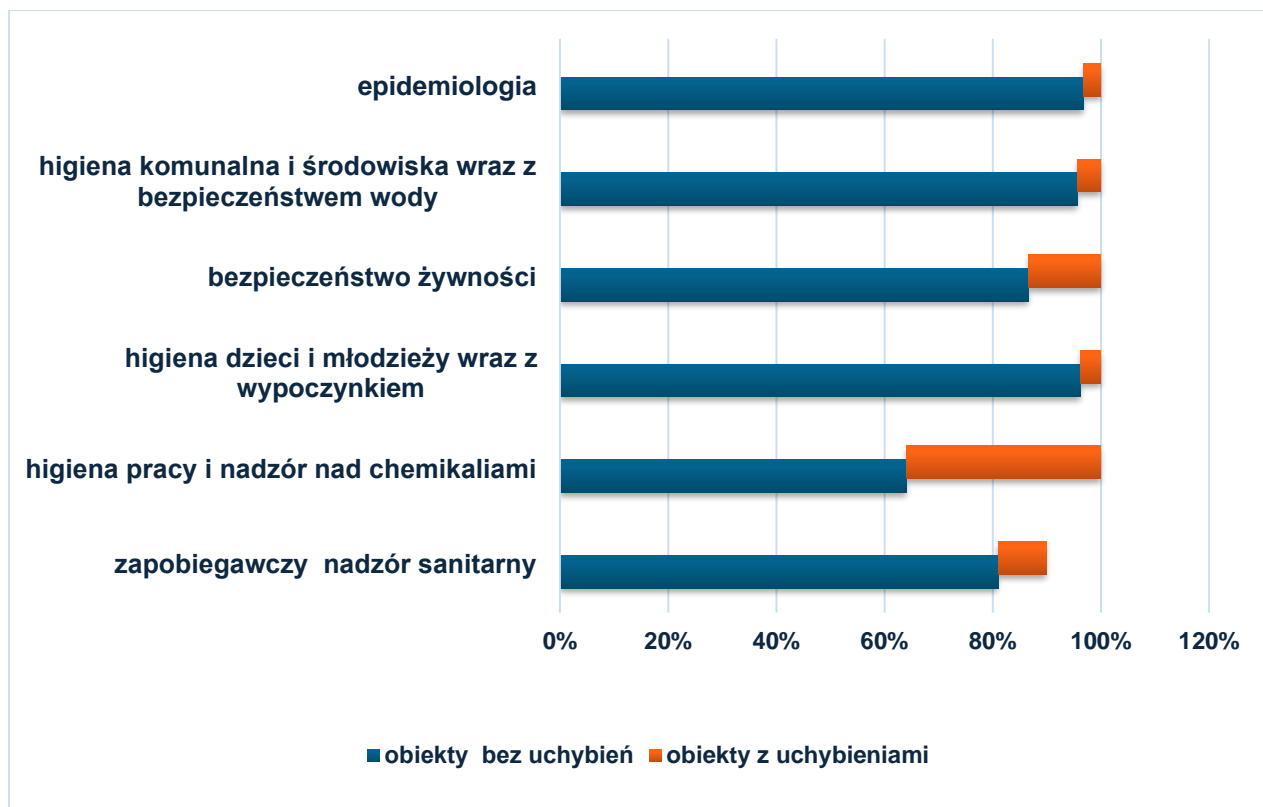
W 2023r. pod nadzorem Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Rybniku znajdowało się **1183** obiekty zlokalizowane na terenie Miasta Żory o **6** obiektów mniej niż w roku 2022. Skontrolowano ogółem **597** obiektów, w **72** obiektach stwierdzono nieprawidłowości. Przeprowadzono ogółem **2043 (w tym 1286 kontroli granicznych)** kontroli i wizytacji sanitarnych w związku z prowadzonym bieżącym i zapobiegawczym nadzorem sanitarnym na terenie miasta Rybnika. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Rybniku wydał ogółem **769** decyzji administracyjnych. Nałożono **28** mandaty na kwotę **5.350,00zł**.

Działania kontrolno-represyjne w zakresie bieżącego i zapobiegawczego nadzoru sanitarnego w latach 2021-2023

Rok	2021	2022	2023
Działania			
Liczba obiektów w ewidencji	1169	1189	1183
Liczba obiektów skontrolowanych	421	505	597
Liczba obiektów z nieprawidłowościami	53	42	72
(%)	(12,6%)	(8,3%)	(12,0%)
Liczba kontroli/wizytacji	2282	2088	2043
Liczba wydanych decyzji administracyjnych	787	747	769
Liczba nałożonych mandatów	27	19	28

W 2023 roku odnotowano wzrost stwierdzonych nieprawidłowości w zakresie nadzoru nad warunkami higieny pracy w środowisku pracy i nadzoru nad chemikaliami, tj. w **36%** skontrolowanych obiektach (w 2022r. – 41,7%) oraz w zakresie nadzoru nad bezpieczeństwem żywności tj. w **13,4%** skontrolowanych obiektów(w 2022r. – 8,1%).

Odsetek skontrolowanych obiektów ze stwierdzonymi uchybieniami w 2023 roku w poszczególnych pionach nadzoru sanitarnego

ZAPOBIEGANIE ORAZ ZWALCZANIE ZAKAŻEŃ I CHOROBY ZAKAŻNYCH U LUDZI

Zachorowania na choroby zakaźne, zakażenia, zatrucia na terenie Miasta Żory w roku 2023.

Ogółem odnotowano 2663 zachorowań na choroby zakaźne.

Lp.	Jednostka chorobowa	2023 r. Liczba zachorowań/ hospitalizacji	2022 r. Liczba zachorowań/ hospitalizacji	Odnotowano w 2023r ↑ ↔ ↓
1	Salmonelozja- zatrucie pokarmowe	9/8	15/13	↓
2	Salmonelozja- posocznica i inne zakażenia pozajelitowe	3/3	2/2	↑
3	Salmonelozja inne zakażenia pozajelitowe	1/1	0	↑
4	Inne bakteryjne zakażenia jelitowe (ogółem) w tym wywołane przez <i>Clostridium difficile</i>	24/23	11/11	↑
5	Wirusowe zakażenia jelitowe (ogółem)	279/275	225/222	↑
6	Biegunka i zapalenie żołądkowo-jelitowe, o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu	47/1	21/2	↑
7	Płonica (szkarlatyna)	120/1	56/0	↑
8	Choroba wywołana przez <i>Streptococcus pyogenes</i> , inwazyjna- róża	6/1	1/0	↑
9	Choroba wywołana przez <i>Streptococcus pyogenes</i> , inwazyjna- inna określona i nieokreślona	2/2	0	↑
10	Ostre porażenia wiotkie u dzieci w wieku 0-14 lat	0	1/1	↓
11	Borelioza	29/0	18/0	↑
12	Styczność i narażenie na wścieklicznę/potrzeba szczepień	5	4	↑
13	Ospa wietrzna	656/1	392/0	↑
14	Wirusowe zapalenie wątroby typu B	16/0	9/0	↑
15	Wirusowe zapalenie wątroby typu C	8/8	3/3	↑
16	HIV	3/0	1/0	↑
17	Świnka	0	3/0	↓
18	Choroba wywołana przez <i>Streptococcus pneumoniae</i> , inwazyjna	2/2	4/4	↓
19	Choroba meningokokowa inwazyjna	0	1/1	↓
20	Zapalenie opon mózgowych i/lub mózgu (ogółem)	7/7	1/1	↑
21	Kiła	2/0	0	↑
22	Rzeżączka	1	0	↑
23	Gruźlica	3	6	↓
24	Zakażenie wirusem RSV	6/3	-	-
25	Grypa potwierdzona wynikiem szybkiego testu antygenowego	215/9	-	-
26	COVID-19	1135	3711	↓

W 2023r. w porównaniu do roku 2022 odnotowano:

- znaczny wzrost zachorowań na szkarlatynę (wzrost o 64 przypadki) oraz ospę (wzrost o 264 przypadki),
- spadła natomiast liczba zgłoszonych zakażeń wywołanych wirusem SARS-CoV-2 o 2576 przypadków.

W związku z nowelizacją Programu Badań Statystycznych Statystyki Publicznej na 2023r. został zniesiony obowiązek składania przez placówki medyczne do Państwowej Inspekcji Sanitarnej sprawozdań MZ-55 „Tygodniowy, dzienny meldunek o zachorowaniach i podejrzeniach zachorowań na grypę”. Dane te były ujęte w latach ubiegłych jako Grypa (podejrzenia). Natomiast w związku ze zmianami w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 10 grudnia 2019 r. w sprawie zgłaszania podejrzeń i rozpoznań zakażeń, chorób zakaźnych oraz zgonów z ich powodu w marcu nałożono obowiązek przekazywania zgłoszeń dotyczących zakażenia wirusa RSV oraz grypy potwierdzonych dodatnim wynikiem szybkiego testu antygenowego do PSSE.

W 2023r. jedna osoba została zarejestrowana jako nosiciel pałeczek Salmonella (serotyp – *Salmonella enteritidis*).

Nie odnotowano zgonów z powodu choroby zakaźnej.

W 2023 r. na terenie miasta Żory 18 osób zostało narażonych na wścieklicznę, z tego 5 osób decyzją lekarza specjalisty zostało poddanych szczepieniu przeciw wścieklicznie.

Ogniska epidemiczne

W 2023 r. nie zarejestrowano ognisk epidemicznych w podmiotach wykonujących działalność leczniczą oraz nie odnotowano ogniska choroby przenoszonej drogą pokarmową.

SZCZEPIENIA OCHRONNE

W 2023 roku pod nadzorem Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Rybniku znajdowało się 16 punktów szczepień w podmiotach leczniczych. Przeprowadzono 14 kontroli sanitarnych w zakresie dokumentacji i wykonywania szczepień ochronnych w jednym podmiocie lecznictwa zamkniętego oraz w 12 podmiotach lecznictwa otwartego (2022 r. - 11 kontroli sanitarnych).

Corocznie opracowywana jest analiza stanu zaszczepienia populacji dzieci i młodzieży. Dokonuje się jej na podstawie danych uzyskanych ze sprawozdania rocznego ze szczepień ochronnych (MZ-54). Liczba kart uodpornienia dzieci i młodzieży poniżej 20 lat wg roku urodzenia (2023-2004) podlegających obowiązkowym szczepieniom ochronnym na podstawie informacji zawartych w sprawozdaniach składanych przez punkty szczepień – 15804 (2022 r. - 15838).

Na nadzorowanym terenie odnotowano kolejny wzrost osób uchylających się od obowiązkowych szczepień ochronnych - na koniec roku 2023 punkty szczepień wykazały 357 nieszczepionych dzieci (2022 punkty szczepień wykazały 338 nieszczepionych dzieci). Najliczniejszą grupę osób uchylających się od obowiązku szczepień ochronnych stanowią rodzice/opiekunowie prawni, którzy nie wskazują powodu nie wykonania szczepień. Inne przyczyny uchylania się od obowiązku szczepień ochronnych to: odrębność kulturowa, religijna, etniczna, wpływ środowisk propagujących medycynę alternatywną, wpływ ruchów antyszczepionkowych, wcześniej NOP u osoby zobowiązanej. Obowiązek poddawania się szczepieniom ma w Polsce charakter powszechny i podlegają mu wszystkie osoby przebywające na terenie Polski. Podstawą prawną nałożenia obowiązku szczepień przeciw wybranym chorobom zakaźnym jest art. 5 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. *o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi*, który nakłada obowiązek poddawania się szczepieniom ochronnym na osoby przebywające na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Zwolnione z tego obowiązku są osoby przebywające krócej niż 3 miesiące. W odniesieniu do osób nieposiadających zdolności do czynności prawnych (np. dzieci) odpowiedzialność za wypełnienie tego obowiązku ponosi osoba sprawująca nad tą osobą prawną pieczę (rodzic) albo jej opiekun faktyczny. Wykonanie obowiązku szczepień przez osoby zobowiązane do poddawania się szczepieniom (poddawania dzieci szczepieniom) jest zabezpieczone środkami egzekucji administracyjnej.

Państwowy powiatowy inspektor sanitarny, jako organ administracji publicznej sprawujący nadzór nad realizacją szczepień ochronnych, jest uprawniony w trybie przewidzianym w przepisach ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o *postępowaniu egzekucyjnym w administracji* (Dz. U. z 2022 r. poz. 479z późn. zm.) do żądania od osób zobowiązanych wykonania obowiązku szczepień – tj. jest prawnym wierzycielem tego obowiązku administracyjnego. Przepisy tej ustawy jednocześnie nakładają na organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej będące wierzycielami obowiązku szczepień ochronnych prawny obowiązek podejmowania wszelkich czynności zmierzających do zastosowania przewidzianych prawem środków egzekucyjnych w celu nakłonienia osoby uchylającej się od wykonania obowiązku szczepień ochronnych. Organem egzekucyjnym właściwym w sprawie prowadzenia egzekucji obowiązku szczepień jest wojewoda, do którego kierowane są przez państwowych powiatowych inspektorów sanitarnych wnioski o wszczęcie egzekucji administracyjnej jego wykonania. Skierowanie wniosku do wojewody o egzekucję administracyjną obowiązku szczepień jest poprzedzone wystosowaniem do osoby uchylającej się upomnienia, zawierającego wezwanie do wykonania obowiązku szczepień ochronnych z zagrożeniem skierowania sprawy na drogę egzekucji administracyjnej, następnie sporządzeniem przez wierzyciela tzw. tytułu wykonawczego.

W 2023 roku do osób uchylających się od obowiązku szczepień ochronnych wykazanych w kwartalnych sprawozdaniach z obowiązkowych szczepień ochronnych wg informacji zawartych w kartach uodpornienia, przechowywanych przez składającego sprawozdanie wysłano 36 pism przypominających o obowiązku przeprowadzenia zaległych szczepień oraz korzyściach wynikających z przeprowadzanych szczepień ochronnych oraz 6 upomnień wzywających do wykonania obowiązkowych szczepień ochronnych. Ponadto Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Rybniku skierował 2 wnioski o wszczęcie postępowania i ukaranie grzywną do Wojewody Śląskiego w związku z uchylaniem się od obowiązku szczepień ochronnych.

Niepożądany odczyn poszczepienny (NOP)

Niepożądany Odczyn Poszczepienny (NOP) to każde zaburzenie stanu zdrowia związane ze szczepieniem, które wystąpiło w okresie 4 tygodni po podaniu szczepionki. Wyjątek stanowią NOP po szczepieniu przeciw gruźlicy, w których kryterium czasowe jest dłuższe. NOP może być wynikiem:

- problemów zdrowotnych przypadkowo występujących w tym samym czasie co szczepienie;
- indywidualnej reakcji organizmu osoby szczepionej na podanie szczepionki;
- nieprawidłowej techniki wykonania szczepienia;
- wady szczepionki wynikającej ze złego przechowywania.

W rejestrze Niepożądanych Odczynów Poszczepiennych prowadzonym przez Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Rybniku w 2023 r. odnotowano 5 zgłoszonych przez lekarzy Niepożądanych Odczynów Poszczepiennych (w 2022r. odnotowano 7 NOP, w tym 3 po szczepionka przeciw COVID-19).

Wyniki analizy stanu zaszczepienia oraz dane dotyczące zgłaszanych Niepożądanych Odczynów Poszczepiennych są corocznie publikowane przez Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego – Państwowy Instytut Badawczy w Warszawie (NIZP-PZH-PIB) w biuletynie pt. „Szczepienia Ochronne w Polsce” za dany rok na stronie internetowej : www.pzh.gov.pl. Biuletyn jest podstawowym źródłem informacji o stanie uodpornienia populacji dzieci i młodzieży w Polsce.

Dystrybucja preparatów szczepionkowych i realizacja programów bezpłatnych szczepień

Powiatowe Stacje Sanitarno-Epidemiologiczne odpowiadają za dystrybucję preparatów szczepionkowych do punktów szczepień – wydano 706 preparatów szczepionkowych (do punktów szczepień zlokalizowanych na terenie Rybnika, Żor i powiatu rybnickiego).

Od 1 czerwca 2023 roku Ministerstwo Zdrowia rozpoczęło realizację programu bezpłatnych szczepień przeciw HPV dziewcząt i chłopców w wieku 12-13 lat (szczepienia zalecane objęte finansowaniem publicznym). Program realizuje założenia i cele Narodowej Strategii Onkologicznej na lata 2020-2030. Uzupełnia bezpłatny Program Szczepień Ochronnych dzieci i młodzieży o nowy zakres ochrony przed chorobami wywołanymi przez ludzki wirus brodawczaka (HPV). Minister Zdrowia wprowadzając szczepienie przeciw HPV rozszerza zakres ochrony przed rakiem szyjki macicy i innymi chorobami nowotworowymi związanymi z HPV. W 2023 roku bezpłatnymi szczepieniami objęte były roczniki 2010 i 2011. Szczepienia realizowane są dwoma bezpłatnie dostępnymi preparatami szczepionkowymi 2-walentną szczepionką Cervarix i 9-walentną szczepionką Gardasil 9.

W Żorach do programu powszechnych szczepień przeciw HPV przystąpił 1 punkt szczepień -Przychodni Podstawowej Opieki Zdrowotnej: Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej ESKULAP, Żory, os. 700-lecia PU 15.

***Działania w ramach zapobiegania oraz zwalczania zakażeń i chorób zakaźnych
u ludzi***

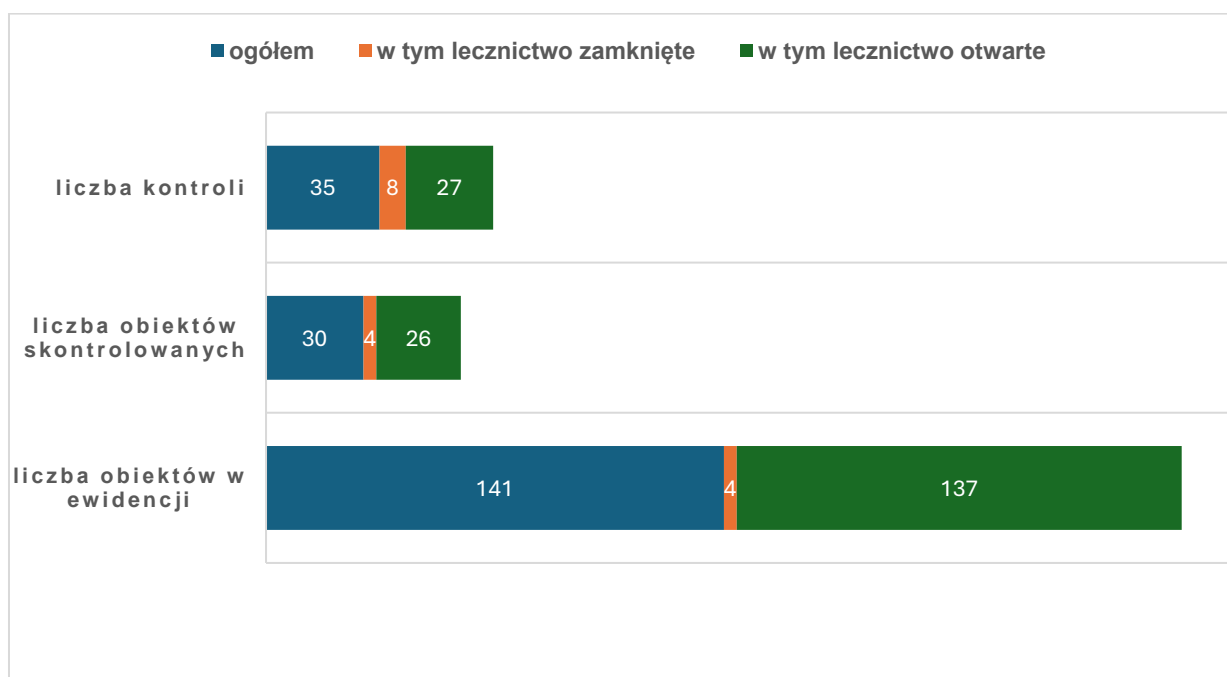
Rok	Liczba zgłoszeń zachorowań na choroby zakaźne	Liczba zachorowań na SARS-CoV-2	Liczba zgonów/ w tym SARS-CoV-2	Liczba nieszczepionych dzieci	Liczba zgłoszeń NOP
2019	1011	0	0	271	9/0
2020	2715	2357	78/78	288	7/0
2021	5698	5332	113/110	320	15/10
2022	7219	7175	27/27	338	7/3
2023	2669	1135	0	357	5/0

STAN SANITARNY W PODMIOTACH WYKONUJĄCYCH DZIAŁALNOŚĆ LECZNICZĄ

W 2023 roku w ewidencji podmiotów leczniczych zarejestrowano ogółem 141 obiektów na terenie Miasta Żory. Skontrolowano 30 obiektów i przeprowadzono ogółem 35 kontroli sanitarnych w zakresie nadzoru nad warunkami higieniczno-sanitarnymi, jakie powinien spełniać personel medyczny, sprzęt oraz pomieszczenia, w których są udzielane świadczenia zdrowotne. W jednym obiekcie stwierdzono nieprawidłowości. Wydano ogółem 3 decyzje administracyjne.

Rodzaj i ilość podmiotów leczniczych skontrolowanych w 2023 roku

Lecznictwo zamknięte

W 2023 roku ewidencji zarejestrowano 4 podmioty lecznicze zamknięte, w tym jeden szpital jednodniowy. Przeprowadzono ogółem 8 kontroli sanitarnych w 4 podmiotach leczniczych.

W wyniku przeprowadzonych kontroli sanitarnych stwierdzono przeprowadzenie remontu korytarza na poziomie -1 oraz wymianę dźwigów osobowych wewnętrznych w Szpitalu Miejskim w Żorach.

Lecznictwo Otwarte – w tym praktyki zawodowe

W 2023 roku w ewidencji obiektów nadzorowanych na terenie miasta Żory zarejestrowano 137 obiekty. W ramach bieżącego nadzoru sanitarnego skontrolowano 26 podmioty lecznicze, ogółem przeprowadzono 27 kontroli w obiektach podmiotów leczniczych i praktykach zawodowych. W trakcie kontroli w szczególności sprawdzano stan sanitarny pomieszczeń i wyposażenia oraz realizację obowiązujących procedur zapobiegających szerzeniu się zakażeń i chorób zakaźnych.

W wyniku kontroli sanitarnej, przeprowadzonej w Stacji Dializ Żory, 44-240 Żory, ul. Dąbrowskiego 20, stwierdzono nieprawidłowości sanitarno–techniczne, tj. na sali „czystej” - A - stanowiska nadzoru pielęgniarskiego nie zapewniają możliwość bezpośredniej obserwacji pacjentów, w szczególności możliwość obserwacji twarzy. Wymieniona nieprawidłowość narusza § 9 załącznik nr 7 ust. 3 Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 marca 2019 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu leczniczego wykonującego działalność leczniczą (Dz. U. z 2022 r., poz. 402). W wyniku kontroli sprawdzającej podczas stwierdzono likwidację dwóch stanowisk dializacyjnych oraz zmianę lokalizacji jednego ze stanowisk nadzoru pielęgniarskiego, przez co zapewniono możliwość bezpośredniej obserwacji pacjentów, w szczególności możliwość obserwacji twarzy.

Stan sanitarno-higieniczny skontrolowanych obiektów w 2023 roku nie budził zastrzeżeń.

BEZPIECZEŃSTWO WODY

W 2023 r. w ramach nadzoru nad bezpieczeństwem wody przeprowadzono 22 kontrole sanitarnych, w wyniku których w 3 obiektach stwierdzono nieprawidłowości. Wydano ogółem 6 decyzji administracyjnych:

- ✓ 1 decyzja dot. oceny rocznej i półrocznej o jakości wody przeznaczonej do spożycia,
- ✓ 1 decyzja dot. oceny rocznej jakości wody na pływalni,
- ✓ 4 decyzje nakazujące dotyczące jakości ciepłej wody użytkowej w podmiotach leczniczych i hotelach.

Ponadto wydano 1 ocenę obszarową jakości wody przeznaczonej do spożycia oraz 1 ocenę dotyczącą jakości wody w kąpielisku, 1 ocenę sezonową jakości wody na kąpielisku oraz 20 ocen dotyczących materiałów i wyrobów służących do kontaktu z wodą przeznaczoną do spożycia przez ludzi.

Woda przeznaczona do spożycia przez ludzi

Głównym źródłem zaopatrzenia w wodę dla miasta Żory są ujęcia powierzchniowe w Goczałkowicach, Dzieńkowicach i Czańcu. Pozostała część wody pochodzi z ujęć głębinowych własnych, zlokalizowanych w Żorach-Roju. W ramach zbiorowego zaopatrzenia w wodę do spożycia dostarczano w 2023 r. na terenie miasta Żory ogółem średnio ok. 7,4 tys. m³/d wody, co oznacza, że ilość ta kształtuje się na podobnym poziomie, co w roku poprzednim.

Na terenie miasta Żory wyodrębnia się następujące strefy zaopatrzenia w wodę:

- **strefa zaopatrzenia w wodę** zasilana ze stref "Goczałkowice" i „Mikołów” - 5715,0 m³/d.
- **strefa zaopatrzenia w wodę** pochodzącą z ujęcia głębinowego w Żorach-Roju - 1661,0 m³/d.

Podmiotami realizującymi zbiorowe zaopatrzenie w wodę dla miasta Żory są:

- Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów S.A. 44-026 Katowice, ul. Wojewódzka 19 - producent i dostawca wody pochodzącej z ujęć powierzchniowych, zlokalizowanych poza terenem miasta,
- Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. 44-240 Żory, ul. Wodociągowa 10 (właściciel ujęcia głębinowego w Żorach-Roju, wyłączny dystrybutor wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi na terenie miasta).

Dodatkowo podmiotami wykorzystującymi wodę pochodzącą z indywidualnego ujęcia w ramach prowadzonej działalności gospodarczej są:

- EXTRAL Sp. z o. o., ul. Wygody 2, 44-240 Żory,
- Jelux Polska Sp. z o.o., ul. Towarowa 2, 44-240 Żory.

W ramach kontroli wewnętrznej jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, którą prowadziły w 2023 r. przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne i inne podmioty działające na terenie miasta Żory, tj. Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów S.A. w Katowicach, Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Żorach, a także EXTRAL Sp. z o. o., ul. Wygody 2, 44-240 Żory oraz Jelux Polska Sp. z o.o., ul. Towarowa 2, 44-240 Żory (oba posiadające indywidualne ujęcia wody), zostały wykonane badania 61 próbek wody w zakresie monitoringu parametrów grupy A oraz 7 próbek w zakresie monitoringu parametrów grupy B. Próbkę w badanym zakresie spełniały obowiązujące wymagania dla wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, za wyjątkiem pojedynczych przypadków przekroczenia stężenia azotanów w próbce wody pochodzącej z ujęcia indywidualnego oraz nieprawidłowości zmian w zakresie ogólnej liczby mikroorganizmów w $22\pm 2^{\circ}\text{C}$ w wodzie pochodzącej z ujęcia powierzchniowego. Opisane wyżej przypadki zanieczyszczeń wody do spożycia nie stwarzały zagrożenia dla zdrowia ludzi, tym nie mniej wymagały podjęcia działań naprawczych. Wykonane w ramach kontroli wewnętrznej ponowne badania wykazywały poprawę jakości wody.

Natomiast w ramach własnego planu działania Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Rybniku w 2023 r. przeprowadził 2 kontrole sanitarne mające na celu ocenę jakości wody w poszczególnych strefach, w trakcie których do badań laboratoryjnych zostało pobranych 6 próbek wody, w tym 4 próbki w zakresie monitoringu parametrów grupy A oraz 2 próbki w zakresie monitoringu parametrów grupy B. Nie stwierdzono nieprawidłowości.

W 2023 r. nie odnotowano interwencji dotyczących jakości wody na terenie miasta Żory.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Rybniku systematycznie otrzymywał informacje o wszelkich awariach wodociągowych na terenie miasta oraz powiadomienia o zamiarze odcięcia dostaw wody osobom fizycznym lub firmom w związku z nieregulowaniem rachunków za wodę, zawierające również, zgodnie z ustawą o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków,

informacje o udostępnieniu zastępczego punktu poboru wody.

Zarówno wyniki badań własnych wynikających z planu działania, o których mowa wyżej, jak i wyniki kontroli wewnętrznej przedsiębiorstw wod-kan i innych podmiotów, umieszczane były, jak co roku, w bazie danych EXCEL WODA prowadzonej przez tut. organ, służącej zarówno ich raportowaniu do Unii Europejskiej, jak i wykorzystywaniu do sporządzania bieżących sprawozdań, raportów czy ocen.

Odsetek kwestionowanych próbek wody do spożycia w latach 2020-2023

ROK	2020	2021	2022	2023
Liczba pobranych próbek wody	61	73	75	74
Odsetek próbek wody	7%	4%	0%	3%

W 2023 roku podobnie jak rok wcześniej konsumentom dostarczano wodę w ramach zbiorowego zaopatrzenia, zgodną z wymaganiami określonymi w rozporządzeniu Ministra Zdrowia w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

Ciepła woda użytkowa

W 2023 roku kontynuowano zadanie polegające na pełnieniu nadzoru nad ciepłą wodą użytkową w zakresie obecności pałeczek Legionella sp. w podmiotach leczniczych i w budynkach zamieszkania zbiorowego. Pałeczki Legionella, jeśli występują w instalacji wody ciepłej, mogą spowodować u ludzi, szczególnie o obniżonej odporności, groźne zapalenie płuc lub tzw. gorączkę Pontiac.

Na terenie miasta Żory dokonano poboru ciepłej wody użytkowej w 8 obiektach, przeprowadzono 18 kontroli, pobrano 68 próbek, w tym:

- w 3 podmiotach leczniczych (szpitale, hospicjum): 10 kontroli, pobrano 44 próbki wody do badań laboratoryjnych,
- w 4 hotelach: 7 kontroli, pobrano 20 próbek wody do badań laboratoryjnych,
- w 1 domu pomocy społecznej: 1 kontrola, pobrano 4 próbki wody do badań laboratoryjnych.

W wyniku przeprowadzonych kontroli nieprawidłowości w zakresie skażenia wody bakteriami *Legionella sp.* stwierdzono 2 obiektach leczniczych oraz 2 hotelach. Wydano 4 decyzje nakazujące doprowadzenie jakości ciepłej wody użytkowej do zgodności z wymaganiami Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz. 2294), tj.

- NZOZ Szpital Miejski w Żorach Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, ul. Dąbrowskiego 20, 44-240 Żory. Stwierdzono punktowe skażenie ciepłej wody użytkowej bakteriami *Legionella sp.* w stopniu średnim oraz wysokim. Sprawa w toku.
- Stowarzyszenie Przyjaciół Chorych „Hospicjum im. Jana Pawła II”, ul. Promienna 4, 44-240 Żory. Stwierdzono skażenie wody ciepłej użytkowej w stopniu wysokim bakteriami *Legionella sp.* Kontrole sprawdzające potwierdziły wykonanie obowiązków.
- Obiekt noclegowy „STARY MŁYN”, ul. Męczenników Oświęcimskich 20, 44-240 Żory. Stwierdzono skażenie wody ciepłej użytkowej w stopniu średnim bakteriami *Legionella sp.* Termin wykonania decyzji: 26.07.2023r. Kontrole sprawdzające potwierdziły wykonanie obowiązków.
- Hotel KAMELEON, ul. Boryńska 7, 44-240 Żory. Stwierdzono skażenie wody ciepłej użytkowej w stopniu wysokim bakteriami *Legionella sp.* W związku z niedoprowadzeniem jakości wody ciepłej w systemie obiektu pod względem liczby bakterii *Legionella sp.* do zgodności z wymaganiami określonymi w załączniku nr 5 do Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 07 grudnia 2017r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017r. poz. 2294) w dniu 22.12.2023r. wydano upomnienie. Sprawa w toku.

Woda na pływalniach

Jakość wody wykorzystywanej do kąpieli na terenie miasta Żory kontrolowana była na przestrzeni całego minionego roku w jednej funkcjonującej na terenie miasta pływalni krytej. Zarządzający pływalnią zgodnie z harmonogramami na 2023r., uzgodnionymi z Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Rybniku zbadali w akredytowanych laboratoriach 280 próbek wody.

Z przeprowadzonej przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Rybniku analizy otrzymywanych na bieżąco od zarządzających pływalniami wyników badań pobieranych próbek wody wynika, iż badania wykonywane były zgodnie z przyjętymi harmonogramami, a uzyskane wyniki świadczyły o poprawnym funkcjonowaniu systemów uzdatniania. Nie mniej jednak nie oznacza to, że systemy te zawsze funkcjonowały bez problemów, stwierdzono pojedyncze przypadki przekroczenia :

- ✓ chloroformu,
- ✓ utlenialności nadmanganianowej,
- ✓ potencjału redox.

W ramach nadzoru sanitarnego nad pływalniami tut. organ przeprowadził w 2023 roku kontrolę w 1 pływalni, pobierając 22 próbki wody. Stwierdzone przekroczenia dotyczyły następujących parametrów:

- ✓ potencjał redox,
- ✓ chlor wolny,
- ✓ chlor związany.

W wyniku przeprowadzonych przez przedstawicieli PPIS w Rybniku kontroli w zakresie wypełniania przez zarządców pływalni obowiązku informowania osób korzystających z pływalni o jakości wody stwierdzono, że na terenie pływalni zamieszczono stosowny komunikat.

Woda w kąpieliskach i w miejscach okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli

Na terenie miasta Żory w 2023 r. funkcjonowało jedno kąpielisko „Śmieszek” (sezon kąpielowy 24.06.2023 r. - 03.09.2023 r.).

Przed rozpoczęciem sezonu kąpielowego wykonano 1 kontrolę urzędową, w ramach której zostały pobrane próbki wody do badań laboratoryjnych oraz została dokonana ocena wizualna jakości wody w kąpielisku, ponadto upoważnieni przedstawiciele Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Rybniku w trakcie trwania sezonu, 3 razy pobierali próbki oraz dokonywali oceny wizualnej jakości wody w kąpielisku w ramach kontroli wewnętrznej, zgodnie z harmonogramem ustalonym z organizatorem kąpieliska.

Zapewnienie wysokiego poziomu ochrony wody w kąpieliskach jest możliwe poprzez ocenę realnych zagrożeń, analizę wskaźników mikrobiologicznych i przede wszystkim poprzez zarządzanie jakością wody w kąpieliskach przez: organizatora, wójta, burmistrza lub prezydenta miasta oraz organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej, które pozwalają na wykrycie zanieczyszczeń stanowiących niebezpieczeństwo dla osób kąpiących się. Zgodnie z przepisami prawa krajowego środki zarządzania polegają na: określeniu i regularnej aktualizacji profilu wody w kąpielisku, określeniu harmonogramu kontroli wody, kontroli i ocenie jakości wody w kąpielisku, klasyfikowaniu jakości wody, określeniu oraz ocenie przyczyn zanieczyszczenia, które mogłyby mieć wpływ na wodę w kąpielisku oraz niekorzystnie wpływać na zdrowie kąpiących się, informowaniu społeczeństwa, w tym aktywne rozpowszechnianie i niezwłoczne udostępnianie informacji o klasyfikacji wody w kąpielisku oraz zakazie kąpieli przez oznakowanie kąpieliska, podejmowaniu działań mających na celu zapobieganie narażeniu kąpiących się na kontakt z czynnikami zagrażającymi ich życiu lub zdrowiu.

Wszystkie badania oraz oceny wizualne jakości wody, w trakcie trwania sezonu, pozwalały na stwierdzenie przydatności wody do kąpieli, z których oceny jakości wody w kąpielisku były przekazywane na bieżąco organizatorowi oraz Prezydentowi Miasta Żory, a także zamieszczane w ogólnopolskim Serwisie Kąpieliskowym.

Dokonano również oceny sezonowej i klasyfikacji jakości wody w kąpielisku „Śmieszek” po sezonie letnim 2023 r., klasyfikując jakość wody w kąpielisku jako „doskonałą”, na podstawie wyników badań z 4 ostatnich sezonów kąpieliskowych.

W 2023 roku na terenie miasta Żory brak było miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli.

W *Serwisie kąpieliskowym* w trakcie trwania sezonu kąpielowego publikowane były m.in. na mapie Polski wszystkie wyznaczone kąpieliska, wraz z danymi o jakości wody w kąpieliskach, podstawowymi informacjami o ich lokalizacji i dostępnej infrastrukturze

oraz danymi kontaktowymi do organizatorów kąpielisk.

Badania wody wykonywane przez Oddział Laboratoryjny PSSE w Rybniku

W 2023r. Oddział Laboratoryjny, w skład którego wchodzi : Sekcja Badań Mikrobiologicznych Higieny Komunalnej i Środowiska oraz Sekcja Badań Fizykochemicznych Higieny komunalnej i Środowiska, wykonał badania ogółem 99 prób w ramach nadzoru sanitarnego na terenie miasta Rybnika, w tym: 69 oznaczeń fizycznych, 71 oznaczeń chemicznych, 152 oznaczeń mikrobiologicznych.

Rodzaj wody - prób	Liczba prób	Liczba oznaczeń-fizycznych	Liczba oznaczeń-chemicznych	Liczba oznaczeń-mikrobiologicznych
Woda do spożycia	4	24	10	18
Pływalnie	24	45	61	62
Kąpieliska	1	0	0	2
Woda ciepła (Legionella sp.)	70	0	0	70

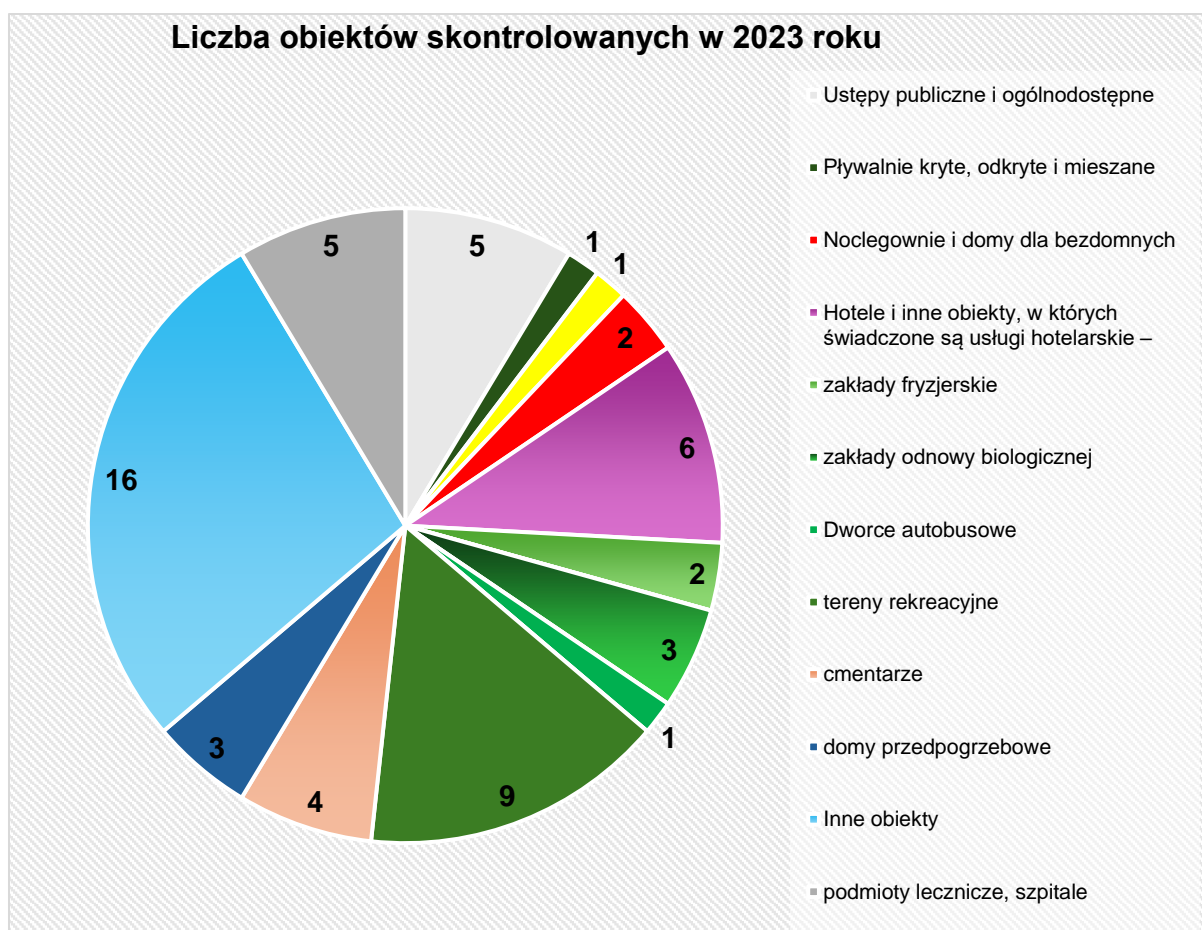
Oddział Laboratoryjny wykonuje również badania na zlecenie Klienta zewnętrznego w ramach: monitoringu prowadzonego przez podmioty zajmujące się produkcją i dystrybucją wody do spożycia; prowadzonego systemu HACCP; przydatności do spożycia wody wodociągowej oraz w studniach przydomowych; oceny jakości wody w kąpieliskach i miejscach okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli oraz inne zlecone przez Klienta. Ogółem przebadano 604 próbek wody Klienta zewnętrznego i wykonano: 1791 oznaczenia fizyczne, 931 oznaczeń chemicznych, 1893 oznaczeń mikrobiologicznych.

STAN SANITARNY URZĄDZEŃ I OBIEKTÓW UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ

Pod nadzorem Sekcji HKiŚ w 2023 roku na terenie miasta Żory znajdowało się 294 obiektów. Skontrolowano 54 obiekty, w których przeprowadzono łącznie 54 kontrole sanitarne. W wyniku przeprowadzonych kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie złego stanu higieniczno-sanitarnego.

W 2023 r. na wniosek różnych podmiotów oraz osób fizycznych wydano:

- 4 decyzje dotyczących ekshumacji zwłok i szczątków ludzkich,
- 1 decyzja odmawiająca zgody na ekshumację,
- 7 postanowienia dotyczące warunków sprowadzenia zwłok i szczątków ludzkich do Polski,
- 4 opinii dotyczących warunków organizacji imprez masowych,
- 1 opinia sanitarna dotycząca kategoryzacji obiektu hotelarskiego.

Stan higieniczno-sanitarnego przygotowania do sezonu letniego wypoczynku oraz w trakcie jego trwania w odniesieniu do obiektów użyteczności publicznej oraz miejsc postojowych przy trasach komunikacyjnych miejscowościach turystyczno - wypoczynkowych.

W 2023 roku ocenie poddano w szczególności obiekty takie jak: ustępy publiczne, obiekty noclegowe, obiekty rekreacyjno-wypoczynkowe, dworce autobusowe i kolejowe, parkingi oraz stacje paliw. W trakcie wykonywanych czynności kontrolnych stwierdzono, że stan sanitarno-porządkowy i sanitarno-techniczny skontrolowanych obiektów nie budził zastrzeżeń i utrzymuje się na dobrym poziomie.

Stan sanitarny środków transportu

W 2023 roku na terenie miasta Żory nie przeprowadzono kontroli środków transportu.

Działania edukacyjno- informacyjne dla branży beauty

Zgodnie z zadaniem priorytetowym na rok 2023 dotyczącym „upowszechniania specjalistycznej wiedzy w porozumieniu z instytutami naukowo-badawczymi w zakresie zagrożeń wynikających przy świadczeniu usług branży beauty (usługi fryzjerskie, kosmetyczne, tatuażu)” umieszczono na stronie internetowej oraz Facebooku PSSE w Rybniku linki do zagadnień związanych z zagrożeniami wynikającymi przy świadczeniu usług dla branży beauty. Ponadto podczas kontroli w ww. obiektach przekazywano informacje o zagrożeniach wynikających przy świadczeniu usług branży beauty .

Interwencje

W 2023 roku do Sekcji HKiŚ PSSE w Rybniku wpłynęło łącznie 5 interwencji, spośród których 4 przekazano do załatwienia wg właściwości do innych organów bez wstępnego rozpoznania. Rozpatrzona interwencja dotyczyła:

- ✓ uciążliwości powodowanych przez nieprawidłową gospodarkę odpadami komunalnymi - przeprowadzono 1 wizję (Targowisko, ul. Folwarska, 44-240 Żory). Niezwłocznie doprowadzono miejsce składowania odpadów komunalnych do należytego stanu higieniczno-sanitarnego.

Interwencje przekazane do załatwienia wg właściwości do innych organów bez wstępnego rozpoznania, które dotyczyły:

- ✓ uciążliwości środowiskowych występujących w związku z nieprawidłowym funkcjonowaniem przydomowej oczyszczalni ścieków – interwencja przekazana do Prezydenta Miasta Żory oraz Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego,
- ✓ zagrożeń wynikających ze składowania odpadów oraz pojawienia się gryzoni na prywatnej posesji - interwencja przekazana do Prezydenta Miasta Żory,
- ✓ uciążliwości zapachowych występujących w związku z brakiem odprowadzenia ścieków do kanalizacji oraz zalegającymi odpadami -interwencja przekazana do Prezydenta Miasta Żory,
- ✓ trudnej sytuacji życiowej i socjalnej mieszkańca - interwencja przekazana do Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Żorach.

BEZPIECZEŃSTWO ŻYWNOSCI

W 2023 roku w ewidencji znajdowało się 2508 obiektów z czego **662** na terenie miasta Żory (w 2022- 653 objekty).

Liczba i rodzaje obiektów objętych nadzorem w 2023i 2022 roku

Rodzaj obiektów objętych nadzorem	Liczba	
	2023	2022
Zakłady produkcji żywności	39	36
Obiekty obrotu żywnością	345	345
Zakłady żywienia zbiorowego otwarte	194	192
Zakłady żywienia zbiorowego typu zamkniętego	64	62
Zakłady produkcji i obrotu materiałami i wyrobami do kontaktu z żywnością	20	18
Razem	662	653

W 2023 roku skontrolowano **367** obiektów, w **49** obiektach stwierdzono nieprawidłowości tj. w **13,4%** skontrolowanych obiektach (w 2022r- 8,1%). Przeprowadzono **477** kontroli sanitarnych. W oparciu o ujednolicone arkusze oceniono **251** obiektów.

Do badań laboratoryjnych pobrano **77** prób (w 2022r. – 61 prób), w tym:

✓ 76 próbek środków spożywczych,

✓ 1 próbka materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością.

Zakwestionowano jakość zdrowotną **1** próby środka spożywczego (Żłobek).

W 2023 roku ogółem wydano **33** decyzji administracyjnych nakazowych (w 2022r- 17 decyzji) oraz **97** decyzji płatniczych (za kontrole w wyniku których stwierdzono nieprawidłowości, kontrole sprawdzające, za pobór prób do badań oraz badania prób kwestionowanych). Oprócz decyzji nakazowych i płatniczych wydano łącznie **175** innych decyzji merytorycznych dotyczących: zatwierdzenia zakładu, wykreślenia z rejestru zakładu, zmieniających.

W wyniku stwierdzonych uchybień sanitarno-porządkowych osoby odpowiedzialne ukarano **28** mandatami karnymi na łączną kwotę **5.350 zł.**

Liczba nałożonych mandatów w latach 2019-2023

Rok	2019	2020	2021	2022	2023
Liczba nałożonych mandatów	25	18	27	19	28
Kwota nałożonych mandatów (PL)	4300	3500	4200	2600	5350

Zakłady produkcji żywności

W 2023 roku w ewidencji znajdowało się **39** zakładów produkcyjnych, z których skontrolowano **17**, tj. **44%** obiektów nadzorowanych (w 2022r.- 61% obiektów), przeprowadzając **34** kontrole sanitarnych.

Rodzaje i liczba zakładów produkcji żywności w 2023r i 2022r.

Rodzaje zakładów produkcji żywności	Liczba zakładów	
	2023r.	2022r.
Wytwórnice lodów	2	2
Automaty do lodów	1	1
Piekarnie	10	10
Ciastkarnie	2	2
Przetwórnice warzywno-owocowe	1	1

Producenci pierwotni i dostawcy bezpośredni	5	4
Producenci żywności w warunkach domowych	10	8
inne wytwórnice żywności	8	8
Ogółem	39	36

Najczęściej stwierdzane nieprawidłowości w 2023 roku:

- zły stan ścian, sufitów (brudne, z zaciekami i/lub zakurzone z łuszczącą się odpadającą farbą - piekarnie),
- obecność szkodników lub śladów ich bytowania,
- brak szkoleń personelu z zakresu higieny,
- brak właściwej higieny personelu.

Wydano **4** decyzje administracyjne nakazujące usunięcie stwierdzonych uchybień oraz **13** decyzji płatniczych. Oprócz decyzji nakazowych i płatniczych wydano łącznie **4** inne decyzje merytoryczne dotyczące: zatwierdzenia zakładu, wykreślenia z rejestru zakładu, zmieniających.

W związku ze stwierdzeniem bieżących nieprawidłowości sanitarnych nałożono **3** mandaty karne na kwotę **850 zł**.

W zakładach produkujących żywność pobrano **22** próby do badań laboratoryjnych. Nie zdyskwalifikowano żadnej próby.

Ponadto podczas kontroli sanitarnych, w ramach badań przesiewowych tłuszczu smaźalniczego przeprowadzono sprawdzenie zawartości związków polarnych w tłuszczu smaźalniczym używanym w 1 zakładzie produkcyjnym. Badana próbka nie wykazała przekroczenia limitów zawartości ww. substancji.

Obiekty obrotu żywnością

W 2023 roku w ewidencji znajdowało się **345** zakładów obrotu żywnością, z których skontrolowano **210**, tj. **61%** obiektów nadzorowanych (w 2022r - 45% obiektów), przeprowadzając **247** kontroli sanitarnych.

Rodzaje i liczba zakładów obrotu żywnością w 2023r i 2022r.

Rodzaje zakładów obrotu żywnością	Liczba zakładów	
	2023r.	2022r.
Sklepy spożywcze	182	182
Kioski spożywcze	35	37
Apteki	18	18
Magazyny hurtowe	17	14
Obiekty ruchome i tymczasowe	10	10
Środki transportu	11	13
Inne obiekty obrotu	72	41
Razem	345	345

Najczęściej stwierdzane nieprawidłowości w 2023r.:

- zły stan ścian, sufitów (brudne, uszkodzone kasetony sufitowe,
- zniszczone, wymagające wymiany kloce do porcjowania mięsa,
- brak dostępnych dla klienta wykazów składników wraz z wyróżnionymi alergenami w przypadku żywności sprzedawanej bez opakowań jednostkowych (sklepy, kioski),
- sprzedaż żywności po upływie terminu przydatności do spożycia (sklepy),
- brak czystości i porządku na zapleczu sklepów (brudne urządzenia chłodnicze, posadzki, zakurzone regały) ,
- brak segregacji asortymentowej (w urządzeniach zamrażalniczych,
- obecność odchodów gryzoni , brak zabezpieczenia obiektu przed dostępem szkodników (sklepy).

W 2023 roku wydano **15** decyzji administracyjnych nakazujących usunięcie stwierdzonych uchybień oraz **48** decyzji płatniczych. Oprócz decyzji nakazowych i płatniczych wydano łącznie **99** innych decyzji merytorycznych dotyczących: zatwierdzenia zakładu, wykreślenia z rejestru zakładu, zmieniających.

W związku ze stwierdzeniem bieżących nieprawidłowości sanitarnych nałożono **15** mandatów karnych na kwotę **2.800 zł.**

W zakładach wprowadzających do obrotu żywność pobrano **54** próby do badań laboratoryjnych. Nie zdyskwalifikowano żadnej próby.

Z uwagi na stwierdzone podczas kontroli nieprawidłowości tj.:

- prowadzenie działalności bez złożenia wniosku o zatwierdzenie i o wpis do rejestru zakładów – dot. hurtowni,

do Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w oparciu o art. 103 ustawy z dnia 25 sierpnia 2006r. o *bezpieczeństwie żywności i żywienia*, wystosowano 1 wniosek o ukaranie w drodze decyzji administracyjnej.

Zakłady żywienia zbiorowego

W 2023 roku w ewidencji znajdowało się **258** zakładów żywienia zbiorowego, z których skontrolowano **134** tj. **52%** obiektów nadzorowanych (w 2022r. – 50% obiektów), przeprowadzając **159** kontroli sanitarnych.

Rodzaje i liczba zakładów żywienia zbiorowego w 2023r. i 2022r.

Rodzaje zakładów obrotu żywnością	Liczba zakładów	
	2023r.	2022r.
Zakłady żywienia zbiorowego – typ otwarty	68	57
Zakłady małej gastronomii	126	135
Stołówki pracownicze	2	2
Bufety przy zakładach pracy	1	1
Bloki żywienia w szpitalach	2	2
Bloki żywienia w domach opieki społecznej	2	2
Stołówki w żłobkach i małego dziecka	12	10
Stołówki szkolne	16	15
Stołówki przedszkolne	24	25
Stołówki w zakładach specjalnych i wychowawczych	2	2
Inne zakłady	1	1
Zakłady usług cateringowych	2	2
Ogółem	258	254

Podczas kontroli najczęściej stwierdzano następujące nieprawidłowości:

- ✓ zły stan sanitarno-techniczny ścian i sufitów na zapleczu – brudne, z odpryskami farby z zaciekami ,
- ✓ brak dostępnych dla klienta wykazu składników wraz z wyróżnionymi alergenami w przypadku podawanych dań (mała gastronomia),
- ✓ brak badań laboratoryjnych potwierdzających właściwą jakość wody używanej do przygotowywania potraw (restauracja),
- ✓ brak ciepłej wody przy umywalkach do mycia rąk,
- ✓ brak szkolenia pracowników z zakresu higieny środków spożywczych,
- ✓ brudne: urządzenia chłodnicze i mroźnicze oraz brak segregacji asortymentowej żywności przechowywanej w tych urządzeniach (restauracja),
- ✓ brudne szafki kuchenne, półki, (mała gastronomia).

W 2023r. wydano **14** decyzji administracyjnych nakazujących usunięcie stwierdzonych uchybień oraz **33** decyzji płatniczych. Oprócz decyzji nakazowych i płatniczych wydano łącznie **72** inne decyzje merytoryczne dotyczących: zatwierdzenia zakładu, wykreślenia z rejestru zakładu, zmieniające.

W związku ze stwierdzeniem bieżących nieprawidłowości sanitarnych nałożono **9** mandatów karnych na kwotę **1.600 zł**.

W jednym zakładzie żywienia zbiorowego (żłobek) pobrano **1** próbę żywności (posiłek obiadowy) do badań laboratoryjnych, która została zdyskwalifikowana z uwagi na niezgodny z wymaganiami skład wartości odżywczych. Zakład został zobowiązany do podjęcia działań naprawczych mających na celu poprawę struktury żywienia.

Ponadto podczas kontroli sanitarnych, w ramach badań przesiewowych tłuszczu smaźalniczego przeprowadzono sprawdzenie zawartości związków polarnych w tłuszczu smaźalniczym używanym w 2 zakładach żywienia zbiorowego (małej gastronomii). Badane próbki nie wykazały przekroczenia w tłuszczu, limitów zawartości ww. substancji.

Zakłady produkujące i wprowadzające do obrotu materiały i wyroby do kontaktu z żywnością

W 2023 roku w ewidencji znajdowały się **20** zakładów z tej grupy (2 produkcji, 18 obrotu), z których skontrolowano **6** przeprowadzając **7** kontroli sanitarnych. Nieprawidłowości stwierdzono w 1 sklepie, został nałożony **1** mandat karny w wysokości **100 zł** za prowadzenie działalności związanej z wprowadzaniem do obrotu materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością bez złożenia wniosku o wpis do rejestru zakładów.

W jednym zakładzie wprowadzającym do obrotu materiały i wyroby do kontaktu z żywnością pobrano 1 próbę do badań laboratoryjnych. Jakość zdrowotna tej próby w badanym zakresie nie została zakwestionowana.

Nadzór nad importem/eksportem

W 2023 roku w związku z prowadzeniem nadzoru nad jakością zdrowotną żywności i przedmiotów użytku przeznaczonych do kontaktu z żywnością, wywożonych zagranicę przeprowadzono 1285 kontroli dokonując sprawdzenia dokumentacji 3468 partii środków spożywczych o łącznej masie: 17956398,2kg i wydano 1285 świadectw eksportowych.

Przeprowadzono również 1 graniczną kontrolę związaną z importem (przywóz żywności z Turcji). Wydano 1 świadectwo potwierdzające spełnienie wymagań na podstawie oględzin partii żywności o masie 7000kg oraz okazanej dokumentacji.

Wystawiono 341 decyzji płatniczych.

Ocena sposobu żywienia w zakładach żywienia zbiorowego

W 2023 r. pobrano oraz poddano analizie ilościowej i jakościowej jadłospisy dekadowe w 4 placówkach żywienia zbiorowego zamkniętego, tj. w:

- 2 szpitalach,
- 1 żłobku ,
- 1 przedszkolu.

Łącznie poddano analizie teoretycznej 3 z 4 jadłospisów dekadowych, wszystkie jadłospisy uzyskały ocenę negatywną. Nieprawidłowości dotyczyły braku realizacji wytycznych Instytutu Żywności i Żywienia w zakresie:

- ✓ pokrycia zapotrzebowania na energię, która znacznie przewyższała normy na składniki energetyczne i budulcowe (przedszkole),
- ✓ pokrycia zapotrzebowania na wapń. W 3 zakładach (1 szpital, 1 żłobek i 1 przedszkole) stwierdzono brak pokrycia zapotrzebowania na wapń,
- ✓ pokrycia zapotrzebowania na witaminę C - w 2 zakładach brak pokrycia zapotrzebowania (1 szpital i 1 żłobek),
- ✓ pokrycia zapotrzebowania na żelazo – w 1 zakładzie (szpital) stwierdzono brak pokrycia zapotrzebowania na żelazo.

Oprócz oceny teoretycznej poprawność struktury żywienia oceniano na podstawie przeprowadzonych badań laboratoryjnych 1 próbę posiłku obiadowego pobranego w żłobku. Posiłek został zakwestionowany z uwagi na nieprawidłową (zawyżoną) wartość kaloryczną posiłku oraz niezgodne z normą procentowe udziały składników odżywczych: białka (powyżej normy), tłuszczu (poniżej normy), węglowodanów (powyżej normy).

Ponadto w ramach realizacji „Programu oceny stanu żywienia pacjentów w szpitalach i zakładach opieki zdrowotnej” poddano ocenie teoretycznej jadłospisy dekadowe pacjentów będących na diecie podstawowej hospitalizowanych w dwóch szpitalach w Żorach. Po przeprowadzeniu oceny z wykorzystaniem arkusza oceny dekadowej jadłospisów uzyskano wyniki: klasyfikowane jako: „sposób żywienia zadowolający”. Jednakże zgodnie z instrukcją do oceny, z uwagi na stwierdzoną w jednym przypadku jadłospisów zbyt niską podaż warzyw i owoców, oceniany jadłospis dekadowy uzyskał końcową ocenę negatywną. Do dyrektora tego szpitala skierowano pismo wskazujące na potrzebę uzyskania poprawy struktury żywienia w tym zakresie. Szpital zadeklarował podjęcie działań naprawczych.

Nadzór nad bezpieczeństwem suplementów diety

Suplement diety jest środkiem spożywczym, którego celem jest uzupełnienie normalnej diety, będący skoncentrowanym źródłem witamin, składników mineralnych lub innych substancji wykazujących efekt odżywczy lub inny fizjologiczny, pojedynczych lub złożonych, wprowadzany do obrotu w formie umożliwiającej dawkowanie, w postaci: kapsułek, tabletek, drażetek, saszetek z proszkiem, ampułek z płynem, butelek z kroplomierzem lub w innych podobnych postaciach płynów lub proszków przeznaczonych do spożywania w małych, odmierzonych ilościach jednostkowych.

Sprawowany przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej nadzór sanitarny w zakresie bezpieczeństwa suplementów diety, zgodnie z ustawowymi kompetencjami, obejmuje zarówno produkcję, jak i dystrybucję tych produktów. Nadzór sanitarny sprawowany jest m. in. poprzez kontrole planowe i interwencyjne, realizację planu pobierania próbek, szybką wymianę informacji w ramach systemu RASFF (Rapid Alert System for Food and Feed), AAC (Administrative Assistance and Cooperation), a także przy współpracy z Państwową Inspekcją Farmaceutyczną.

W 2023 roku na terenie miasta Żory przeprowadzono 19 kontroli w obiektach obrotu suplementami diety (sklepy zielarskie i stoiska w aptekach) oraz strony internetowej z suplementami diety.

W obiektach stacjonarnych sprawdzano m.in. warunki przechowywania żywności (zachowanie czystości sprzętu i wyposażenia oraz właściwych warunków termicznych czy też, obecność szkodników). Ponadto podczas tych kontroli sprawdzono poprawność oznakowania 18 suplementów diety oraz poprawność przekazywania informacji w przypadku żywności opakowanej oferowanej do sprzedaży za pośrednictwem środków porozumiewania się na odległość w przypadku 5 suplementów diety.

Nie stwierdzono nieprawidłowości w żadnym zakładzie obrotu żywnością, natomiast w wyniku kontroli strony internetowej jednego przedsiębiorcy stwierdzono nieprawidłowości w zakresie znakowania żywności, zwłaszcza odnośnie poprawności przekazywania informacji w przypadku żywności opakowanej oferowanej do sprzedaży za pośrednictwem środków porozumiewania się na odległość. Niepoprawne znakowanie 3 suplementów diety dotyczyło m.in.: stosowania niedozwolonych oświadczeń zdrowotnych, sugerowanie leczniczych właściwości, użycie w prezentacji określenia „skład” zamiast „składniki”. Przedsiębiorca usunął nieprawidłowości w ramach działań własnych.

W roku sprawozdawczym przeprowadzono także kontrole akcyjne ukierunkowane na wykonywanie poleceń Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego lub związane z realizacją zaplanowanych zamierzeń:

- ❖ Akcja dotycząca oceny warunków sanitarnych obiektów w okresie wzmożonego ruchu turystycznego w okresie letnim.

W ramach realizacji tej akcji nadzorem objęto 4 zakłady małej gastronomii, przeprowadzono łącznie 4 kontrole. Podczas kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości.

- ❖ Ocena nadzoru nad warunkami sanitarno-higienicznymi w super i hipermarketach, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów dotyczących m.in. identyfikacji, warunków sprzedaży i przechowywania, przestrzegania określonych okresów trwałości, oceny dokumentacji towarzyszącej środkom spożywczych poszerzone o pobór prób do badań laboratoryjnych w kierunkach mikrobiologii, metali ciężkich i pestycydów.

W ramach realizacji tej akcji przeprowadzono 26 kontroli. Nałożono 1 mandat na kwotę 100 zł. (zły stan sanitarno – porządkowy) oraz wydano 2 decyzje nakazujące (niewłaściwy stan sanitarno- techniczny pomieszczeń, urządzeń, sprzętów). Ponadto pobrano 38 próbek żywności w nadzorowanych obiektach, nie zakwestionowano żadnej z nich.

- ❖ Akcja dot. występowania w Polsce przypadków afrykańskiego pomoru świń (ASF)

W ramach realizacji tej akcji prowadzono wzmożony nadzór nad legalnością wprowadzanej do obrotu żywności pochodzenia zwierzęcego oraz zagospodarowania odpadów pochodzenia zwierzęcego. Kontrolą objęto targowiska, sklepy oraz zakłady żywienia zbiorowego. Przeprowadzono 37 kontroli. Nie stwierdzono nieprawidłowości dotyczących identyfikowalności mięsa wieprzowego. Jednakże z uwagi na stwierdzone inne nieprawidłowości wystosowano 5 decyzji nakazowych (zawierających polecenie odnowienia ścian, sufitów oraz weryfikacji procedur i instrukcji z zakresu GHP/GMP/HACCP) oraz 5 decyzji płatniczych.

- ❖ Akcja dotycząca sprawdzenia warunków sprzedaży warzyw i owoców o niewłaściwej jakości zdrowotnej w sklepach sieci handlowej STOKROTKA

W ramach realizacji tej akcji przeprowadzono 4 kontrole w sklepach tej sieci. Dokonano oceny cech organoleptycznych oferowanych do sprzedaży warzyw i owoców oraz oceny stanu sanitarno – porządkowego stoiska. Nałożono dwa mandaty karne na łączną kwotę 400 zł. (za zły stan sanitarno - porządkowy oraz za wprowadzanie do obrotu środków spożywczych po przekroczonym terminie przydatności).

❖ **Akcja dotycząca sprawdzenia znakowania oraz warunków przechowywania butelkowanych wód mineralnych.**

W ramach realizacji tej akcji przeprowadzono 1 kontrolę w obiekcie obrotu. Łącznie dokonano oceny znakowania 2 wód mineralnych. Nie stwierdzono nieprawidłowości dotyczących znakowania oraz warunków przechowywania butelkowanych wód mineralnych.

❖ **Akcja dotycząca sprawdzenia warunków sanitarnych w placówkach prowadzących żywienie dzieci w trakcie wypoczynku letniego.**

Skontrolowano łącznie 2 lokale gastronomiczne prowadzące żywienie dzieci w ramach półkolonii w trakcie trwania wypoczynku letniego. Nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie wymagań higieniczno – sanitarnych. Posiłki serwowane były łącznie dla 70 dzieci, w naczyniach wielokrotnego użytku przez osoby z aktualną dokumentacją do celów sanitarno – epidemiologicznych.

RASFF - System Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznych Produktach Żywnościowych i Środkach Żywnienia Zwierząt

System Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszach (ang. Rapid Alert System for Food and Feed, w skrócie RASFF) służy do wymiany informacji pomiędzy organami urzędowej kontroli w Europie będącymi członkami tego systemu. Do systemu wprowadzane są informacje o żywności, paszach i materiałach do kontaktu z żywnością, potencjalnie niebezpiecznych dla zdrowia ludzi, zwierząt lub środowiska i działaniach następczych w wyniku zidentyfikowania takich produktów.

W Polsce zgodnie z art. 85 ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia siecią systemu RASFF kieruje Główny Inspektor Sanitarny.

W związku z otrzymanymi w 2023 r. w ramach funkcjonującego na terenie państw Unii Europejskiej, systemu RASFF, powiadomieniami alarmowymi oraz informacyjnymi przeprowadzono 45 kontroli w celu monitorowania występowania w obrocie kwestionowanych produktów żywnościowych czy też materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością tj.:

1. „Pasta cukrowa” (stwierdzenie obecności niedozwolonego barwnika E 127 oraz przekroczenia maksymalnego poziomu barwnika E 110 i barwników z grupy III: E 102, E 129, E 133).
2. „Guarana proszek mielona nasiona Witpak” (przekroczenie najwyższego dopuszczalnego poziomu benzo(a)pirenu oraz sumy 4WWA).
3. „Pylek kwiatowy” – Sądecki Bartnik” (przekroczenie najwyższych dopuszczalnych poziomów sumy alkaloidów pirolizydynowych).
4. „Valio PROfeel protein snack – raspberry lactose free” (stwierdzenie pleśni).
5. „Boisson concentrée à diluer, Bitter” – skoncentrowany napój do rozcieńczania (stwierdzenie przekroczenia dopuszczalnego poziomu barwnika E 124 (czerwień koszenilowa A).
6. „Bambusowe talerze dziecięce” (migracja formaldehydu).
7. „Wafle Podkarpackie Delta Zręcin. Wafle przekładane masą mleczno-tłuszczową o smaku czekoladowym” (stwierdzenie pleśni)
8. „Produkt ekologiczny Popcorn” (stwierdzenie obecności aflatoksyn (suma aflatoksyn B1+B2+G1+G2).
9. „Szarpak do maszyny nadruk o treści S-8/SZ RE – 9108” (stwierdzenie znaczących zmian organoleptycznych przez konsumenta (potwierdzonych badaniem laboratoryjnym).
10. „KLC Oregano gerebelt, Kaufland classic” (stwierdzenie przekroczenia najwyższego dopuszczalnego poziomu alkaloidów pirolizydynowych).

**Stan Sanitarny na terenie Miasta Rybnika, Powiatu Rybnickiego i Miasta Żory w 2023 roku /
Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Rybniku**

11. „Rumianek herbatka ziołowa Posti” (stwierdzenie przekroczenia NDP sumy alkaloidów pirolizydynowych).
12. „Herbata Loyd Earl Grey” (stwierdzenie przekroczenia NDP sumy alkaloidów pirolizydynowych).
13. „Tofu ze szpinakiem” (stwierdzenie obecności fragmentów metalu przez konsumenta - zanieczyszczenie szpinaku).
14. „Kukurydza przeznaczona na popcorn” (wykrycie chlorpiryfosu).
15. „Kmin rzymski mielony” (stwierdzenie przekroczenia NDP sumy alkaloidów pirolizydynowych).
16. „Filet pojedynczy z piersi kurczaka klasa A” (stwierdzenie obecności bakterii Salmonella enteritidis).
17. „Płatki żytnie”(stwierdzenie przekroczenia akryloamidu).
18. „Płatki żytnie Lubella” (przekroczenie akryloamidu).
19. „Seler zwyczajny korzeń” (stwierdzenie przekroczenia NDP pozostałości pestycydu – linuronu).
20. „Tatar wołowy AUCHAN” (stwierdzenie obecności bakterii Salmonella).
21. „Żywiec Zdrój niegazowany, krystaliczna górską wodą źródłaną” (obecność bakterii z grupy coli).
22. „Ser MORBIER MON” (obecność bakterii Escherichia coli).
23. „White Wine Beverage, SAKURA WHITE PLUM Biała Śliwka” (obecność niedeklarowanego alergenu dwutlenku siarki w produkcie).
24. „Zebra Cakes, Patisserie” (stwierdzenie obecności pleśni).
25. „Majeranek suszony” (stwierdzenie obecności bakterii Salmonella).
26. „Orzechy laskowe Kresto á 200g”(obecność orzechów z oznakami zgnilizny i obecności pleśni).
27. „Suszone jagody Goji” (wykrycie napromieniania owoców).
28. „Suplement diety – HERBS, Tymianek i Podbiał” (stwierdzenie wysokiego poziomu sumy alkaloidów pirolizydynowych).
29. Suplement diety - Echinacea” (brak informacji na etykiecie o napromienianiu produktu – wprowadzanie konsumenta w błąd).
30 „Suplement diety – NMN z Resweratolem 300 mg”(stwierdzenie składników nieautoryzowanej nowej żywności mononukleotydu β-nikotynamidowy (NMN).
31. „Suplement diety – Balsam Jerozolimski forte”(stwierdzenie wewnątrz opakowania w butelce inny płyn oznakowany jako leczniczy).
32.„Suplement diety – Balsam Jerozolimski dla dzieci” (stwierdzenie wewnątrz opakowania w butelce inny płyn oznakowany jako leczniczy).

Podczas tych działań w 1 obiekcie stwierdzono kwestionowaną żywność, która została wycofana z obrotu. Nie stwierdzono kwestionowanych materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością.

Interwencje

W roku 2023 r. zgłoszono 27 wniosków o interwencję, które dotyczyły m.in.:

- braku rzetelnego opracowania wykazu alergenów obecnych w posiłku (przedszkole),
- braku zapewnienia odpowiedniej gramatury, kaloryczności posiłków oraz odpowiedniej ilości owoców w posiłkach (przedszkole),
- braku wody zapewnienia dostępu do wody (mała gastronomia, stragan z owocami sezonowymi),
- braku orzeczeń do celów sanitarno-epidemiologicznych (mała gastronomia, stragan z owocami sezonowymi),
- obecności szkodników (zakłady produkcyjne, mała gastronomia, sklep),
- nieprawidłowego stanu sanitarno-technicznego sprzętu (zakład produkcyjny),
- braku higieny i odzieży ochronnej pracowników (lokale gastronomiczne),
- braku preparatów dezynfekujących,
- niehigienicznej sprzedaży środków spożywczych (sklep, stragan z owocami sezonowymi),
- brudnych urządzeń chłodniczych (lokal gastronomiczny),
- nieprawidłowego usuwania i zagospodarowania odpadów (sezony punkt gastronomiczny),

- niewłaściwej jakości wprowadzanych do obrotu środków spożywczych, między innymi: lodów po których wystąpiły dolegliwości zdrowotne, nieświeżego mięsa i wyrobów wędliniarskich;
- wprowadzania do obrotu artykułów spożywczych po terminie przydatności do spożycia.

Przeprowadzono **24** kontrole. Na podstawie przeprowadzonych działań kontrolnych **12** wniosków uznano za zasadne. Nałożono **12** mandatów karnych na łączną kwotę **3000 zł**, także za dodatkowo stwierdzone inne nieprawidłowości. Ponadto wydano polecenia doraźne oraz wydano 2 decyzje natychmiastowe w związku ze stwierdzeniem obecności martwych gryzoni i ich pozostałości. Do badań laboratoryjnych w ramach kontroli interwencyjnej pobrano **1** próbę, której nie zakwestionowano. Jedną interwencję dotyczącą przetwarzania mięsa w pomieszczeniach prywatnych (garaż, pralnia) przekazano do rozpatrzenia do Powiatowego Lekarza Weterynarii w Rybniku.

Nadzór nad obrotem i przetwórstwem grzybów, zatrucia grzybami

W 2023 roku w ramach prowadzonego nadzoru bieżącego nad obiektami żywieniowym i podczas przeprowadzanych kontroli sprawdzano warunki przechowywania, daty minimalnej trwałości różnych środków spożywczych (w tym także przetworów grzybowych).

W ramach prowadzonego nadzoru bieżącego skontrolowano zakład produkcyjny przetwórstwa owocowo-warzywnego i grzybowego (Zakład produkcyjny PRYMAT, Żory ul. Pukowca 93 A) , produkujący m.in. pieczarki marynowane i pieczarki w solance. Podczas kontroli kompleksowej zakładu nie stwierdzono nieprawidłowości.

Działania zapobiegające zatruciom grzybami

W 2023r. w ramach działań oświatowo-prewencyjnych mających na celu pogłębienia wiedzy mieszkańców na temat identyfikacji grzybów dziko rosnących, zasad związanych z bezpiecznym zbiorem, przechowywaniem i zakupem grzybów jadalnych, podejmowano następujące działania:

- przeprowadzono działania edukacyjno-informacyjnych w terenie podczas akcji Bezpieczne Wakacje. Działania polegały na promocji bezpiecznego grzybobrania, profilaktykę zatruc grzybami, dystrybuowano i eksponowano materiały informacyjno-edukacyjne jak ulotki, plansze.
- Przeprowadzono pogadanki/prelekcje dot. bezpiecznego grzybobrania, profilaktyki zatruc grzybami głównie w czasie kontroli letnich form wypoczynku oraz w ramach innych działań prowadzonych w terenie.
- zorganizowano wystawę materiałów informacyjno-edukacyjnych w holu PSSE w Rybniku. Z działania skorzystało 225 osób.
- zamieszczano w mediach społecznościowych PSSE w Rybniku posty, informacje edukacyjne, które dotarły do 663 osób.

W ramach akcji BEZPIECZNE GRZYBOBRANIE 2023 przeprowadzono łącznie 48 działań, które dotarły do 2233 osób.

Ponadto w okresie przed i w czasie wzmożonego wzrostu grzybów w PSSE w Rybniku, jak co roku osoby, które zebrały grzyby dziko rosnące i miały wątpliwości czy zebrane grzyby są jadalne mogły uzyskać bezpłatną konsultację zebranych grzybów. W 2023 r. pracownik posiadający posiadającej uprawnienia grzyboznawcy, przeprowadził 42 konsultacje. Największe wątpliwości osób, co do tego czy zebrane grzyby są jadalne budziły zebrane czubajki kanie, mleczaje świerkowe, borowiki ceglastopore, opieńki miodowe, maślaki, kolczak obączasty. Zdarzały się pojedyncze przypadki niejadalnych czy trujących grzybów wśród ocenianych grzybów np. goryczak żółciowy, mleczaj wełnianka, maślanka wiązkowa, krowiak podwinięty, pieczarka karbolowa (żółtawa).

WARUNKI HIGIENICZNO-SANITARNE PLACÓWEK OŚWIATOWYCH, WYCHOWAWCZYCH I WYPOCZYNKU

W roku 2023 w ewidencji obiektów nadzorowanych na terenie miasta Żory znajdowało się 61 obiektów - placówek stałych, skontrolowano ogółem 52 obiekty, w tym:

- 46 placówek stałych - co stanowiło 75,4 % placówek pod nadzorem,
- 6 placówek sezonowych.

Przeprowadzono ogółem 60 kontroli sanitarnych.

Działania kontrolne w latach 2021-2023 w placówkach stałych

Rok	2021	2022	2023
Odsetek placówek skontrolowanych	56%	48%	75%
Odsetek placówek z nieprawidłowościami	3,0%	3,3%	4,3%

W 2023 roku wyniku przeprowadzonych kontroli sanitarnych stwierdzono nieprawidłowości w 2 placówkach oświatowych tj.:

- Szkoła Podstawowa nr 13 z Oddziałami Sportowymi i Mistrzostwa Sportowego im. Polskich Olimpijczyków, Os. Pawlikowskiego 40, 44-240 Żory - stwierdzono zły stan sanitarno-higieniczny ścian na korytarzach w segmencie B,
- Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego, Os. Ks. Władysława 28, 44-240 Żory- stwierdzono zły stan sanitarno-higieniczny podłóg w pomieszczeniach sal lekcyjnych i sali pracowni.

Wydano ogółem 13 decyzji administracyjnych, w tym 2 decyzje nakazujące usunięcia nieprawidłowości, 8 decyzji płatniczych, 2 decyzje zmieniające termin wykonania obowiązków oraz 1 decyzja o spełnieniu warunków sanitarno-lokalowych wraz z określeniem maksymalnej liczby miejsc w żłobku. Ponadto na wniosek strony wydano 3 opinie o spełnieniu warunków sanitarno-lokalowych dla placówek oświatowych (2 szkoły, 1 przedszkole).

W wyniku realizacji przez placówki decyzji wydanych przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Rybniku, poprawie uległy warunki nauki i pracy w jednej Szkole Podstawowej tj. odnowiono ściany i sufity w pomieszczeniach higieniczno-sanitarnych dla chłopców i dziewcząt, wymieniono armaturę.

W 2023r. ramach sprawowanego nadzoru nad przygotowaniem terenów zewnętrznych placówek przedszkolnych skontrolowano 10 obiektów posiadających place zabaw. Stan techniczny oraz bezpieczeństwo użytkowanych obiektów małej infrastruktury sportowo-rekreacyjnej był wystarczający, nie stwierdzono w tym zakresie nieprawidłowości.

W 2023r. w ramach nadzoru nad substancjami i mieszaninami chemicznymi w placówkach oświatowych skontrolowano 7 placówek (4 Szkoły Podstawowe, 3 Zespoły Szkół). W trakcie kontroli sprawdzano oznakowanie miejsc, w których przechowywane są substancje i mieszaniny chemiczne, posiadania przez placówki aktualnych spisów posiadanych substancji i mieszanin chemicznych, zapewnienia dostępu do kart charakterystyki substancji i mieszanin chemicznych i środków ochrony. W powyższym zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

W okresie wakacyjnych, tj. miesiącu lipcu i sierpniu 2023 r. przed rozpoczęciem nowego roku szkolnego pracownicy sekcji HDiM dokonali oceny przygotowania szkół do nowego roku szkolnego 2023/2024. Kontrole sanitarne przeprowadzono w 2 placówkach szkolnych. Przygotowanie do roku szkolnego odbywało się zgodnie z wytycznymi Głównego Inspektora Sanitarnego, Ministra Edukacji i Nauki i Ministra Zdrowia. Nieprawidłowości w tym zakresie nie stwierdzono. W skontrolowanych placówkach prowadzono prace porządkowo-konserwatorskie pomieszczeń oraz otoczenia wokół szkół.

Działania kontrolne i edukacyjne w zakresie profilaktyki wad postawy

Ergonomia mebli edukacyjnych w szkołach

Wzorem lat ubiegłych w 2023r. dokonano oceny doboru mebli edukacyjnych do wzrostu wśród uczniów klas I - III. Ogółem skontrolowano 37 oddziałów w 5 placówkach:

- 1 przedszkolu,
- 2 szkołach podstawowych,
- 2 zespołach szkół.

Ogółem oceniono 679 stanowisk. Wszystkie stanowiska spełniały wymaganiami Polskiej Normy.

Podczas oceny mebli w placówkach oświatowych zwracano uwagę na dostosowanie parametrów funkcjonalnych mebli do wzrostu dzieci i uczniów, oznakowanie mebli, odpowiednie zestawienie mebli i ich stan techniczny oraz posiadanie przez nie certyfikatu. Dokonano oceny posiadania przez placówki

certyfikatów w 35 obiektach, tj. w :

- 15 przedszkolach,
- 8 szkołach podstawowych,
- 9 zespołach szkół,
- 1 szkole branżowej,
- 2 szkołach specjalnych.

We wszystkich skontrolowanych w.w. zakresie placówkach stwierdzono, iż wyposażenie, sprzęt, meble edukacyjne posiadają odpowiednie certyfikaty.

Ocena obciążenia uczniów ciężarem tornistrów szkolnych

W 2023 roku przeprowadzono ocenę obciążenia uczniów ciężarem tornistrów szkolnych w 1 placówce szkolnej (zespół szkół), w których badaniom poddano ogółem 92 uczniów w 6 oddziałach szkolnych..

Zgodnie z arkuszem badań w tym zakresie stwierdzono, że:

- ✓ waga tornistra szkolnego do 10% masy ciała ucznia wyniosła u 33 uczniów (co stanowiło 36% zważonych uczniów i tornistrów),
- ✓ waga tornistra szkolnego w zakresie 10-15% masy ciała ucznia wyniosła u 44 uczniów (co stanowiło 48% zważonych uczniów i tornistrów),
- ✓ waga tornistra szkolnego w zakresie większym niż 15% masy ciała ucznia wyniosła u 15 uczniów (co stanowiło 16% zważonych uczniów i tornistrów).

W wyniku stwierdzonego ponadnormatywnego obciążenia uczniów ciężarem tornistrów, dyrektorów placówek zobowiązano do wdrożenia działań i rozwiązań mających na celu doprowadzenia do prawidłowej wagi uczniowskich tornistrów, w tym przeprowadzenia działań edukacyjnych skierowanych do uczniów i rodziców dzieci w przedmiocie problemu ciężkich tornistrów/plecaków. Ponadto w trakcie kontroli sanitarnych zgodnie z § 4a rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach, dotyczącym zapewnienia uczniom miejsca na pozostawienie w szkole części podręczników i przyborów szkolnych sprawdzano czy Dyrektorzy placówek oświatowych zapewniają taką możliwość. Skontrolowano w tym zakresie 17 szkół, wszystkie skontrolowane placówki zapewniły uczniom możliwość pozostawienia podręczników i przyborów szkolnych w indywidualnych szafkach. Jednak stwierdzono, że nie wszyscy uczniowie z nich korzystają.

Działania kontrolne i edukacyjne w zakresie profilaktyki wad wzroku - właściwe oświetlenie w szkołach i placówkach

Schorzenia narządu wzroku w ostatnich czasach stały się chorobą cywilizacyjną. Zbyt długie korzystanie z telefonów komórkowych, oglądanie telewizora czy przebywanie w sztucznym oświetleniu przez długi czas powodują, że wzrok pogarsza się w szybkim tempie. Prawidłowe oświetlenie powinno zapewniać: pełną zdolność rozróżniania szczegółów, sprawne spostrzeganie pozbawione ryzyka dla człowieka oraz komfort psychiczny. Wymagania oświetleniowe wynikają z uwzględniania trzech podstawowych potrzeb człowieka:

- komfortu widzenia, gdy uczniowie/pracownicy mają dobre samopoczucie, w pośredni sposób wpływa to także na większą wydajność pracy i wyższą jakość pracy;
- wydolności wzrokowej, gdy uczniowie/pracownicy są w stanie wykonywać swoje zadania wzrokowe, nawet w trudnych warunkach i w dłuższych okresach;
- bezpieczeństwa.

Prawidłowe oświetlenie powinno mieć właściwe cechy ilościowe i jakościowe. Cechy te są wyrażane wartościami odpowiednich wielkości, zależnie od warunków i przeznaczenia stosowania oświetlenia. Przy sztucznym oświetlaniu wewnątrz najważniejszymi wielkościami są:

- ✓ poziom natężenia oświetlenia na polach pracy i w ich otoczeniu,
- ✓ równomierność oświetlenia na polach pracy i w ich otoczeniu,
- ✓ olśnienie przykre, bezpośrednie (pośrednie) i odbiciowe,
- ✓ rozkład luminancji w otoczeniu,
- ✓ barwa postrzegana światła, oddawanie barw.

Parametry dot. tych czynników zapewniające właściwe oświetlenie określone są w Polskich Normach (PN EN 12464 1)1).

Oświetlenie naturalne uznaje się za prawidłowe jeżeli spełnia wymagania § 57 ust 2 Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz.U.2022.1225 t.j.), zgodnie z którym : „ *W pomieszczeniu przeznaczonym na pobyt ludzi stosunek powierzchni okien, liczonej w świetle ościeżnic, do powierzchni podłogi powinien wynosić co najmniej 1:8, natomiast w innym pomieszczeniu, w którym oświetlenie dzienne jest wymagane ze względów na przeznaczenie co najmniej 1:12*”, jak również § 60 ust 1, w myśl którego : „ *Pomieszczenia przeznaczone do zbiorowego przebywania dzieci w żłobku, klubie dziecięcym, przedszkolu, innych formach opieki przedszkolnej oraz szkole, z wyjątkiem pracowni chemicznej, fizycznej i plastycznej, powinny mieć zapewniony czas nasłonecznienia wynoszący co najmniej 3 godziny w dniach równonocy w godzinach 8:00 do 16:00*”.

Dokumentem potwierdzającym prawidłowe oświetlenie jest Protokół z pomiarów natężenia oświetlenia sztucznego wykonana wykonany w poszczególnych pomieszczeniach - brak dostępności do przedmiotowego sprawozdania nie pozwala na wykazanie, że placówka spełnia bezpieczne i higieniczne warunki pobytu dzieci, młodzieży i pracowników w placówce. Dlatego podczas kontroli sanitarnych, sprawowano nadzór nad przestrzeganiem przez dyrekcję placówek oświatowych wymogów w zakresie zapewnienia odpowiedniego natężenia oświetlenia w pomieszczeniach, w szczególności w salach zabaw, w salach dydaktycznych oraz salach ćwiczeń- zajęć.

Na podstawie przeprowadzonych kontroli sanitarnych ustalono, że w 14 placówkach brak było przeprowadzonych badań i pomiarów natężenia oświetlenia, tj. w :

- ✓ 5 przedszkolach,
- ✓ 2 szkołach podstawowych,
- ✓ 5 zespołach szkół,
- ✓ 2 pozostałych placówkach oświatowych.

Natomiast na podstawie przedstawionych wyników przeprowadzonych pomiarów, stwierdzono, iż w 32 placówkach zapewniono prawidłowe natężenie oświetlenia na 46 skontrolowanych w tym zakresie placówek (co stanowiło 70%), a w 30% skontrolowanych obiektach nie przeprowadzono natężenia oświetlenia w pomieszczeniach, szczególnie w pomieszczeniach przeznaczonych na pobyt dzieci i młodzieży.

Warunki wypoczynku dzieci i młodzieży

W ramach sprawowania nadzoru nad przebiegiem wypoczynku zimowego oraz letniego skontrolowano 6 placówek, w których uczestniczyło łącznie 164 dzieci i młodzieży. Przygotowanie placówek pod względem bezpieczeństwa i warunków higienicznych nie budziło zastrzeżeń, zapewniono właściwe warunki sanitarno-higieniczne, nie odnotowano interwencji.

Wypoczynek w miejscu zamieszkania wzorem lat ubiegłych zorganizowany był w formie półkolonii przez placówki pracy pozaszkolnej, natomiast wypoczynek w formie wyjazdowej organizowano w hotelach bądź ośrodkach sportowych. Dla dzieci i młodzieży organizowano zajęcia w formie gier, zabaw, konkursów, turniejów, warsztatów, pokazów i wycieczek wyjazdowych poza miasto. Zapewniono dożywianie dzieci i młodzieży w 5 skontrolowanych obiektach.

Nadzór nad wypoczynkiem ponownie został wzmocniony działaniami edukacyjno-informacyjnymi na temat bezpiecznych ferii i wakacji, pod hasłami „**Bezpieczne ferie 2023**” oraz „**Bezpieczne wakacje 2023**”, gdzie uczestnicy mogli poszerzyć wiedzę na temat zapobiegania chorobom odkleszczowym, bezpiecznego korzystania z czasu wolnego, zachęcano do udziału w konkursie „Wakacje: bezpiecznie, zdrowo i zabawnie”. Materiały edukacyjno-informacyjne dotyczące wypoczynku przekazano w formie elektronicznej do wszystkich placówek oświatowych, sportowo-rekreacyjnych, kulturalnych, samorządów lokalnych, organizatorów wypoczynku. Wszystkie materiały oraz informacje zamieszczono również na portalach społecznościowych PSSE w Rybniku oraz na bieżąco podczas kontroli sanitarnych w formie papierowej (ulotki i plakaty).

Ponadto pracownicy w czasie kontroli sanitarnych na placówkach organizujących wypoczynek spotykali się z dziećmi i młodzieżą.

W trakcie spotkań pracownicy przekazali materiały i wytyczne dot. szeroko pojętego bezpieczeństwa w czasie wolnym, poruszali temat rozważonej przyjmowania substancji niewiadomego składu czy pochodzenia, profilaktyki środków psychoaktywnych i innych tematów prozdrowotnych. Przypominali dzieciom, jak unikać zagrożeń i bezpiecznie poruszać się, o konieczności noszenia odblasków, a także o konieczności przestrzegania zasad bezpieczeństwa podczas zabaw na

podwórku, w górach, na śniegu, w domu i w kontaktach z obcymi. Dla dzieci i młodzieży przygotowano zagadki, krzyżówki i rebusy prozdrowotne.

W wyniku przeprowadzonych kontroli stwierdzono, że organizatorzy wypoczynku zapewnili uczestnikom właściwe warunki do utrzymania higieny osobistej oraz opiekę medyczną.

Interwencje

W 2023 roku przeprowadzono 1 kontrolę interwencyjną w placówce oświatowej na terenie miasta Żory. Interwencja dotyczyła braku wymiany filtrów w klimatyzacji w Prywatnej Szkole Podstawowej. Interwencja była bezzasadna.

NADZÓR NAD WARUNKAMI HIGIENY PRACY

W roku 2023 na terenie miasta Rybnika objętych nadzorem było 188 obiektów – wzrost o 12 obiektów. W ramach nadzoru nad warunkami pracy skontrolowano 39 zakładów pracy, tj. 20,75 % obiektów objętych nadzorem na terenie miasta Żory, w tym w ramach kontroli sprawdzającej skontrolowano 20 zakładów. W 14 zakładach – obiektach stwierdzono nieprawidłowości, co stanowi 36% skontrolowanych obiektów.

Ogółem przeprowadzono 47 kontroli, w tym 20 kontroli sprawdzających. Wydano ogółem 25 decyzji merytorycznych, w tym 15 decyzji nakazowych, 9 decyzji zmieniających termin wykonania obowiązków, 1 decyzja umarzająca postępowanie w sprawie wydania decyzji płatniczej. Wydano 15 decyzje płatnicze.

Czynniki szkodliwe dla zdrowia w środowisku pracy

W 2023 r. skontrolowano 2 zakłady, w których w narażeniu na czynniki rakotwórcze pracuje ogółem 10 osób. Przeprowadzono ogółem 2 kontrole. Nie stwierdzono nieprawidłowości.

Czynniki rakotwórcze występujące w skontrolowanych zakładach pracy w 2023r.

Lp.	Nazwa czynnika rakotwórczego	Liczba zakładów pracy, w których stwierdzono występowanie czynnika rakotwórczego
1	formaldehyd	1
2	pyły drewna	1
3	benzyna ekstrakcyjna	1
4	benzen	1

W ramach realizacji wytycznych na lata 2023-2024 działaniami inspekcyjnymi objęto zakłady pracy w których występują procesy technologiczne o działaniu rakotwórczym lub mutagennym. Pod nadzorem Sekcji Higieny Pracy w Rybniku

znajdowało się 10 podmiotów w których pracownicy narażeni byli na procesy technologiczne rakotwórcze. Ogółem narażonych było 74 osób. W 2023 roku przeprowadzono 1 kontrolę sprawdzającą wykonanie obowiązków ujętych w decyzji Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Rybniku. Nieprawidłowości nie stwierdzono.

Sekcja Higieny Pracy posiada w ewidencji 29 zakładów, w których w 2023 roku stwierdzono przekroczenia czynników szkodliwych dla zdrowia dla 1014 osób, w tym w przekroczeniu NDS/NDN na :

- czynniki fizyczne **950** osób (w 2022r.- 978 osób),
- pyły **628** osób (w 2022r. - 674 osób)

Zakłady pracy w których stwierdzono przekroczenia czynników szkodliwych dla zdrowia

Rok	2022r.	2023r.
Liczba zakładów pracy w ewidencji	29	29
Liczba pracowników pracujących w przekroczeniu czynników szkodliwych dla zdrowia	1054	1014

W 2023 r. skontrolowano 5 zakładów pracy, w których w przekroczeniu czynników szkodliwych dla zdrowia pracuje ogółem 267 osób. Przeprowadzono 5 kontroli. Wydano 3 decyzje, w tym 2 decyzje zmieniające i 1 decyzja nakazującą. Stwierdzono nieprawidłowości w 1 zakładzie w zakresie: przekroczenia NDS pyłów dla 28 pracowników. W 2023r. poprawiono warunki pracy dla **9** osób w zakresie narażenia na czynniki fizyczne. Ponadto w 2023r. wykreślono z ewidencji jeden zakład pracy w związku z likwidacją działalności gospodarczej (firma górnicza), w którym w przekroczeniu na pyły pracowało 74 pracowników.

W 2023 roku ogółem skontrolowano 7 zakładów pracy, w których w narażeniu na działanie szkodliwych czynników biologicznych pracuje **409** osób. Ogółem przeprowadzono 7 kontroli. Nieprawidłowości nie stwierdzono.

W 2023 r. w wyniku przeprowadzonych kontroli w zakresie warunków higieny pracy stwierdzono następujące nieprawidłowości :

- ❖ w zakresie warunków higieniczno-sanitarnych stwierdzono nieprawidłowości w 8 zakładach:
  - zły stan zaplecza higieniczno-sanitarnego,
  - zły stan higieniczno-sanitarny pomieszczeń pracy,
- ❖ w zakresie badań i pomiarów stwierdzono nieprawidłowości w 8 zakładach:
  - brak aktualnych badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia.
- ❖ w zakresie przekroczeń stwierdzono nieprawidłowości w 1 zakładzie:
  - przekroczenie najwyższych dopuszczanych stężeń pyłów.
  -

Ponadto skontrolowano 17 zakładów pracy stosujących w działalności zawodowej substancje chemiczne i ich mieszaniny. Przeprowadzono ogółem 17 kontroli. Nie stwierdzono nieprawidłowości.

W 2023 roku przeprowadzono również 8 kontroli u stosujących w działalności zawodowej produkty biobójcze. Nieprawidłowości nie stwierdzono.

Radon w miejscu pracy

Najwyższe poziomy radonu znajdują się zwykle w przestrzeniach podziemnych, takich jak piwnice, jaskinie i kopalnie. Zgodnie z ustawą Prawo atomowe, poziom odniesienia dla średniorocznego stężenia promieniotwórczego radonu w powietrzu w miejscach pracy wewnątrz pomieszczeń wynosi **300 Bq/m³**.

Na terenie miasta Żory brak miejsc pracy , w których pracownicy mogą być narażeni na kontakt z radonem o podwyższonym stężeniu.

Pracownicy PSSE w Rybniku udzielają porady i informacji związanych z narażeniem na radon zagrożeń dla zdrowia, znaczenia przeprowadzania pomiarów radonu czy dostępnych środków technicznych służących ograniczeniu występujących stężeń radonu w budynku. Ponadto przekazano zakładom pracy materiały informacyjno-edukacyjne zawierające najważniejsze aspekty z zakresu zagadnień związanych z radonem skierowanych do pracodawców i pracowników. Dla ogółu społeczeństwa materiały zostały umieszczone w mediach społecznościowych i stronie internetowej.

Interwencje

W 2023 r. wpłynęły 2 wnioski o interwencję, które dotyczyły:

- naruszenia podstawowych wymagań higienicznych i zdrowotnych, złego stanu pomieszczeń,
- stosowania brudnych, nie higienicznych alkomatów przez funkcjonariuszy Policji.

W wyniku przeprowadzonych kontroli ustalono, iż oba wnioski o interwencję są niezasadne .

NADZÓR NAD CHEMIKALIAMI

W 2023 roku w ramach nadzoru nad przestrzeganiem przez producentów, importerów, osoby wprowadzające do obrotu lub eksportujące substancje chemiczne, ich mieszaniny lub wyroby w rozumieniu ustawy z dnia 25 lutego 2011r. *o substancjach chemicznych i ich mieszaninach* obowiązków wynikających z tej ustawy oraz z rozporządzeń Wspólnot Europejskich, tj:

- rozporządzenia (WE) nr 1907/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2006 r. *w sprawie rejestracji, oceny, udzielania zezwoleń i stosowanych ograniczeń w zakresie chemikaliów (REACH) i utworzenia Europejskiej Agencji Chemikaliów*, poprzez kontrolę przepisów dotyczących rejestracji substancji, oceny informacji dotyczących substancji lub dokumentacji rejestracyjnej oraz wprowadzania ograniczeń produkcji, obrotu i stosowania niektórych substancji chemicznych,
- rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1272/2008 z dnia 16 grudnia 2008 r. *w sprawie klasyfikacji, oznakowania i pakowania substancji i mieszanin (CLP)*, w aspekcie kontroli obowiązku klasyfikowania, oznakowania i pakowania przed wprowadzeniem ich do obrotu przez producentów, importerów i dalszych użytkowników substancji oraz mieszanin stwarzających zagrożenie,

skontrolowano jednego formulatora, przeprowadzono 2 kontrole. Wydano 1 decyzję nakazującą. Stwierdzono nieprawidłowości w zakresie:

- ✓ brak prawidłowo sporządzonych kart charakterystyk wprowadzanych do obrotu mieszanin chemicznych zaklasyfikowanych jako niebezpieczne, stwarzające zagrożenie, tj. zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Skontrolowano również 3 dystrybutorów, ogółem przeprowadzono 3 kontrole. Nie stwierdzono nieprawidłowości.

Produkty biobójcze

Nadzór nad przestrzeganiem przepisów w zakresie udostępniania na rynku i stosowania produktów biobójczych, wprowadzania do obrotu wyrobów poddanych działaniu produktów biobójczych i substancji czynnych przeznaczonych do stosowania w produktach biobójczych w działalności zawodowej, sprawowany jest zgodnie z obowiązującymi aktami prawnymi, tj.:

- Ustawą z dnia 9 października 2015 r. o produktach biobójczych,
- Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 528/2012 z dnia 22 maja 2012 r. w sprawie udostępniania na rynku i stosowania produktów biobójczych.

Zadania kontrolne obejmowały m.in. sprawdzenie:

- posiadania i ważności stosownego pozwolenia na wprowadzanie do obrotu produktu biobójczego, wydanego przez Prezesa Urzędu Rejestracji Produktów Leczniczych, Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych,
- dostępności karty charakterystyki produktu biobójczego, sporządzonej na zasadach określonych w rozporządzeniu (WE) nr 1907/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady (REACH),
- obecności i statusu prawnego substancji czynnej,
- zawartości substancji niebędących substancjami czynnymi, ale wymagających rejestracji (jako składniki mieszanin w rozumieniu rozporządzenia REACH),
- zgodności przeznaczenia i rodzaju produktu biobójczego z danymi figurującymi w pozwoleniu na obrót,
- stosowania produktów biobójczych w działalności zawodowej,
- prawidłowości oznakowania opakowania produktu biobójczego,
- statusu prawnego substancji czynnych zawartych w produktach biobójczych w ramach programu przeglądu prowadzonego przez Europejską Agencję Chemikaliów (ECHA).

W 2023 roku przeprowadzono 2 kontrole w 2 obiektach w zakresie wprowadzania do obrotu produktów biobójczych. Nie stwierdzono nieprawidłowości.

Nadzór nad produktami kosmetycznymi

Nadzór nad przestrzeganiem przepisów w zakresie produktów kosmetycznych sprawowany jest zgodnie z obowiązującymi aktami prawnymi tj.:

- ustawą z dnia 4 października 2018 r. *o produktach kosmetycznych*,
- rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) z dnia 30 listopada 2009 r. nr 1223/2009 *dotyczącym produktów kosmetycznych*.

W 2023 roku skontrolowano 1 dystrybutora. W 1 podmiocie pobrano do badań 2 próby produktu kosmetycznego w kierunku zawartości fluoru oraz 2 próby w kierunku zawartości formaldehydu. Nieprawidłowości nie stwierdzono. Ponadto skontrolowano 1 podmiot pełniący rolę osoby odpowiedzialnej. Nie stwierdzono nieprawidłowości.

Nadzór nad prekursorami kat 2 i 4 oraz środkami zastępczymi i nowymi substancjami psychoaktywnymi

Nadzór nad obrotem prekursorami narkotyków kat. 2 i 3 sprawowany jest poprzez kontrolę w szczególności ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o *przeciwdziałaniu narkomanii* oraz przepisów UE.

W 2023 roku pod nadzorem PSSE w Rybniku znajdowało się 10 podmiotów wprowadzających do obrotu prekursory narkotyków kat. 3. Przeprowadzono 1 kontrolę u stosującego prekursory kat. 3 w działalności zawodowej. Nieprawidłowości nie stwierdzono.

W 2023 r. na terenie miasta Żory nie przeprowadzono kontroli w zakresie przestrzegania zakazu wytwarzania i wprowadzania do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych w rozumieniu ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tekst jednolity Dz.U. 2020 poz. 2050 ze zm.).

W 2023 r. podmioty lecznicze zgłosiły 5 przypadków o podejrzeniu zatrucia środkami zastępczymi (w 2022- 3 przypadki).

CHOROBY ZAWODOWE

W okresie od 01.01.2023 r. do 31.12.2023 r. do PPIS w Rybniku wpłynęło 7 zgłoszeń podejrzenia choroby zawodowej. U 3 pracowników zatrudnionych w zakładach pracy zlokalizowanych na terenie miasta Żory stwierdzono chorobę zawodową :

- pylica górników kopalń węgla.

Stwierdzone choroby zawodowe u pracodawców prowadzących działalność na terenie miasta Żory stanowią 20 % wszystkich chorób zawodowych stwierdzonych przez PPIS w Rybniku w 2023 roku.

Ogółem w roku 2023 wydano 4 decyzje w sprawie chorób zawodowych. W ramach prowadzonych postępowań w sprawie chorób zawodowych przeprowadzono 21 ocen narażenia w kierunku choroby zawodowej.

ZAPOBIEGAWCZY NADZÓR SANITARNY

W ramach wykonywania zadań pion Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego realizował na bieżąco obowiązki wynikające z art. 3 Ustawy z dnia 14 marca 1985r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej oraz z przepisów szczególnych.

Strategiczne oceny oddziaływania na środowisko

W 2023r. do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Rybniku nie wpłynęły żadne wnioski o wydanie opinii dla projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego miasta Żory.

Ocena oddziaływania przedsięwzięcia mogącego znacząco oddziaływać na środowisko

W 2023r. w ramach procedury wynikającej z zapisów Ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (jednolity tekst ustawy (Dz. U. z 2023r. poz. 1094 z późn. zm.) zajęto **14** stanowisk, w formie opinii, w sprawie przeprowadzenia oceny oddziaływania planowanych przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, których realizację planuje się na obszarze działania Prezydenta Miasta Żory. Były to m.in. takie przedsięwzięcia jak:

- ❖ „Budowa hal magazynowo - produkcyjnych z częścią socjalno-biurową w miejscowości Żory, w rejonie ul. Przemysłowej na nieruchomości opisanej działkami o nr (obręb: 0002 Folwarki): 4458/39, 4459/39, 4657/39, 4570/39, 4443/39, 4442/39”
- ❖ „Rozbudowa istniejącego zakładu SL Poland Sp. z o. o. o część produkcyjno-magazynową z częścią socjalną i techniczną na działkach nr 1341/90 i 1977/90, obręb Folwarki w Żorach.”

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Rybniku zaopiniował warunki realizacji **2** inwestycji, położonych na obszarze działania Prezydenta Miasta Żory, przed wydaniem dla nich przez organ ochrony środowiska decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, niezbędnej do wydania dla tych inwestycji pozwolenia na budowę na wniosek Prezydenta Miasta Żory. Była to, m.in.:

- ❖ „Uruchomienie instalacji rekultywacji i remediacji terenów przemysłowych”, zlokalizowanej w Żorach na dz. nr 1351/150 i 1352/150.

Stanowiska w ramach uczestniczenia w dopuszczeniu obiektu budowlanego do użytkowania

W 2023r. przeprowadzono ogółem **32** kontroli oraz dopuszczono do użytkowania **32** zrealizowanych obiektów, na podstawie pozwoleń na budowę, zgłoszenia zmiany sposobu użytkowania w organie administracji architektoniczno–budowlanej lub na podstawie projektów technologicznych uzgodnionych pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych. W ramach tych czynności kontrolnych dokonywano m.in. szczegółowego przeglądu zrealizowanych obiektów i ich otoczenia, pod kątem zgodności z projektem. W celu zagwarantowania odpowiednich warunków pobytu ludzi w budynkach, sprawdzano również zastosowanie właściwych pod względem zdrowotnym materiałów budowlanych.

Na szczególną uwagę zasługują:

- ❖ Remont konserwatorski wraz z adaptacją, przebudową i rozbudową budynku byłego pałacu na obiekt wielofunkcyjny z domem pracy twórczej, zlokalizowanego w Żorach przy ul. Zamkowej 97,
- ❖ Budynek usługowy w Żorach przy ul. Wyzwolenia na działce nr 669/45 – komora normobaryczna.

W 3 obiektach, w których przeprowadzano kontrole dotyczące dopuszczenia do użytkowania zrealizowanych obiektów stwierdzono nieprawidłowości w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych tj.

- ✓ w pomieszczeniu jadalni zamiast zlewu dwukomorowego zainstalowano zlew jednokomorowy (hala produkcyjno-magazynowa z częścią socjalną),
- ✓ brak kurtyny powietrznej nad drzwiami wejściowymi (klub fitness, gabinet stomatologiczny).

Na terenie miasta Żory powstały w 2023r. głównie obiekty dla jednoosobowych działalności gospodarczych oraz duże zakłady pracy.

W 2023r. przeprowadzono 1 kontrolę w związku z wnioskiem o wydanie zaświadczenia wnioskiem o wydanie zaświadczenia, o którym mowa w art. 17 ust. 3 pkt 3 ustawy z dnia 13 czerwca 2019r. o wykonywaniu działalności gospodarczej w zakresie wytwarzania i obrotu materiałami wybuchowymi, bronią, amunicją oraz wyrobami i technologią o przeznaczeniu wojskowym lub policyjnym (t.j. Dz. U z 2022r. poz. 1650) dla pomieszczeń i urzędzeń zlokalizowanych w budynku przy ul. Węglowej 11 w Żorach, przeznaczonych do wykonywania koncesjonowanej działalności gospodarczej o spełnieniu wymagań higienicznych i zdrowotnych.

PROMOCJA ZDROWIA I KOMUNIKACJA SPOŁECZNA

Do zadań Sekcji Promocji Zdrowia i Komunikacji Społecznej należy rozpoznawanie i określenie potrzeb zdrowotnych w regionie, opracowanie i realizowanie lokalnych, wojewódzkich i krajowych programów prozdrowotnych ich współrealizowanie, koordynowanie i monitorowanie. Udzielanie pomocy metodycznej, organizacyjnej podmiotom leczniczym, placówkom oświatowym i innym w realizacji zadań prozdrowotnych, prowadzenie poradnictwa metodycznego oraz dystrybucja materiałów edukacyjnych. Ponadto monitorowanie i ocenianie podejmowanych działań profilaktycznych i prozdrowotnych w podległych jednostkach.

W 2023 roku Sekcja Promocji Zdrowia i Komunikacji Społecznej PSSE w Rybniku przeprowadziła 5 wizytacji, w trakcie których ocenie podlegała działalność oświatowo - zdrowotna prowadzona przez placówki nauczania i wychowania. Inicjowała jak i wspierała działania na rzecz zdrowia i profilaktyki zdrowotnej na terenie Miasta Rybnika poprzez realizację interwencji pogranych i nieprogramowych.

Placówki oświatowe, sportowo-rekreacyjne jak i kulturalne oraz inne instytucje/podmioty działające na rzecz promocji zdrowia a znajdujące się na terenie podległym PSSE w Rybniku były na bieżąco informowane o aktualnej ofercie działalności oświatowo-edukacyjnej, zapraszane do udziału w programach/akcjach.

Interwencje programowe

Lp.	Nazwa interwencji	Liczba działań	Liczba odbiorców
1	„Trzymaj Formę!”	4	2324
2	„Krajowy Program Zapobiegania Zakażeniom HIV i Zwalczenia AIDS”	21	2394
3	„Bieg po zdrowie”	7	525
4	„ARS, czyli jak dbać o miłość?”	5	760
5	„Skąd się biorą produkty ekologiczne”	12	1668
6	„Czyste powietrze wokół nas”	12	1668
7	„Podstępne WZW”- program profilaktyki WZW typu: A,B,C	5	1120
8	„Znamię! Znam je?”	7	1701
9	„Klub Zdrowego Przedszkolaka”	12	1800
10	„Smak życia, czyli debata o dopalaczach”	12	984
11	„Wybierz życie – Pierwszy krok”	4	1892

Interwencje nieprogramowe

Lp.	Nazwa interwencji	Liczba działań	Liczba odbiorców
1	Profilaktyka palenia tytoniu, w tym: Światowy Dzień Bez tytoniu, Światowy Dzień Rzucania Palenia	95	9882
2	Profilaktyka używania alkoholu	72	8448
3	Światowy Dzień Zdrowia	8	434
4	Promocja zdrowego stylu życia, aktywności fizycznej i prawidłowego odżywiania	288	25515
5	Profilaktyka cukrzycy	26	1916
6	Profilaktyki grypy	147	3429
7	Profilaktyka zatruc grzybami (bezpieczne grzybobranie)	48	2233
8	Profilaktyka grypy i chorób zakaźnych (WIRUSOOCHRONA)	49	8149
9	Promocja higieny jamy ustnej, w tym profilaktyka próchnicy i chorób przyzębia	6	161
10	Promocja szczepień ochronnych (w tym „Zaszczep w sobie chęć szczepienia”, „Europejski Tydzień Szczepień”)	145	17147
11	Profilaktyka chorób nowotworowych	139	24682
12	Profilaktyka wszawicy	37	1945
13	Profilaktyka chorób zakaźnych, w tym chorób odzwierzęcych - gruźlica, meningokoki, wirusowe zapalenia wątroby B,C, kleszczowe zapalenie mózgu i inne	28	1643
14	Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach; Światowy Tydzień Wiedzy o Antybiotykach	42	2298
15	Zdrowotne skutki promieniowania UV „Łap słońce z głową”	54	54179
16	Pierwsza pomoc przedmedyczna - ratownictwo medyczne	44	6081
17	Zapobiegania i eliminowanie negatywnego wpływu czynników i zjawisk fizycznych, chemicznych i biologicznych na zdrowie ludzi OSTRZEZENIA	76	3446
18	Promocja zdrowia psychicznego	35	2866
19	Akcja „Bezpieczne ferie 2023”	42	2885
20	Akcja „Bezpieczne wakacje 2023”	143	12651
21	Profilaktyka uzależnień i przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu środków psychoaktywnych wśród młodzieży – Nowe narkotyki, Nowe zagrożenia”	98	29557
22	Profilaktyka wad postawy ph. „Lekki tornister” wady postawy	186	13086
23	Kampania #EUChooseSafeFood „Wybieraj bezpieczną żywność”	38	3054

Działania w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych.

W 2023 roku działania w zakresie przeciwdziałaniu uzależnieniom od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych w PSSE w Rybniku prowadzone były wielowymiarowo:

- ✓ bieżący monitoring dotyczących sytuacji w zakresie realizacji ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych,
- ✓ prowadzenie programów profilaktycznych skierowanych do przedszkoli i szkół:
  - **Program profilaktyki antytytoniowej dla przedszkoli „Czyste powietrze wokół nas”** Do realizacji programu przystąpiło 12 przedszkoli, edukacją objęto 1668 osób,
  - **Program antytytoniowej edukacji zdrowotnej dla szkół podstawowych „Bieg po zdrowie?”** Do realizacji programu przystąpiło 7 szkół, edukacją objęto 525 uczniów,
  - **Program dla szkół ponadpodstawowych z zakresu profilaktyki uzależnień „ARS, czyli jak dbać o miłość?”**. Do realizacji IX edycji programu przystąpiło 5 szkół, edukacją objęto 760 osób,
  - **Program dla szkół podstawowych „Smak życia, czyli debata o dopalaczach”**. Do realizacji IX edycji programu przystąpiło 12 szkół edukacją objęto 984 osób.
- ✓ realizacja wojewódzkiej kampanii społecznej **„#Nowe Narkotyki #Nowe Zagrożenia”** w ramach której uczestniczono w eventach, happeningach, dystrybuowano materiały kampanijne, prowadzono pogadanki, prelekcje, zamieszczano informacje w mediach społecznościowych. W ramach działania przeprowadzono 98 działań, którymi objęto 29557 odbiorców.,
- ✓ współpraca z Regionalnym Towarzystwem Oświaty Zdrowotnej w Rybniku zorganizowano konkurs plastyczny i fotograficzny pt. **„Moja Akademia Dojrzałości”**, celem którego było uwrażliwienie młodzieży na problem negatywnych skutków zdrowotnych uzależnień oraz promocja życia bez takich „wspomagaczy”. Efektem konkursu było stworzenie kalendarza profilaktycznego na 2024 rok ukazującego prace laureatów,
- ✓ organizacja 2 konferencji skierowanych do specjalistów, osób zajmujących się pracą z dziećmi i młodzieżą mająca na celu podnieść i usystematyzować wiedzę z zakresu przeciwdziałania uzależnieniem od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych,
- ✓ współorganizowanie 5 szkoleń dla specjalistów uczniów i rodziców z zakresu profilaktyki środków psychoaktywnych w tym dot. zdrowotnych następstwo korzystania z wyrobów tytoniowych. Z oferty szkoleniowej skorzystało 426 osób,
- ✓ przeprowadzono 30 pogadanek skierowanych głównie do uczestników zimowych i letnich form wypoczynku. W pogadankach udział wzięło 1635 osób,
- ✓ wspieranie placówki w działaniach własnych oraz prowadzono bieżącą dystrybucję materiałów edukacyjno-informacyjnych w wersji papierowej

i elektronicznej szczególnie w okolicach obchodów świąt związanych z zapobieganiem uzależnieniom od środków psychoaktywnych jak np. Światowego Dzień bez Tytoniu, Dzień Trzeźwości, Międzynarodowy Dzień Przeciwdziałania Agresji Wobec Dzieci, Międzynarodowy Dzień Zapobiegania Narkomanii, Światowy Dzień FAS, Światowego Dnia Rzucania Palenia, Dzień Handlu Ludźmi i tym podobne,

- ✓ organizacja obchodów Światowego Dnia Rzucania Palenia w siedzibie Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Rybniku odwiedzający mogli skorzystać z punktu informacyjno-konsultacyjnego w zakresie rzucania palenia tytoniu możliwości pomiaru zawartość karboksyhemoglobiny w wydychanym powietrzu.

W 2023 roku zawarto Lokalną Koalicję, której celem było zacieśnienie współpracy pomiędzy Powiatową Stacją Sanitarno-Epidemiologiczną w Rybniku a Władzami Samorządowymi, Służbami i innymi instytucjami na rzecz promocji zdrowego stylu życia, edukacji i profilaktyki zdrowotnej skierowanej do mieszkańców regionu.

Wspierano koalicjantów w działaniach własnych na rzecz przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych. min. poprzez pomoc merytoryczną i praktyczną.

Światowy Dzień Zdrowia - 7 kwiecień 2023 r.

Włączono się w 75 obchody Światowego Dnia Zdrowia, którego tegoroczne hasło brzmiało **Health For All** czyli „**Zdrowie Dla Wszystkich**”. W PSSE Rybnik przygotowano materiały informacyjno-edukacyjne dot. utrzymania dobrostanu głównie poprzez promocję zdrowego stylu życia. Osoby odwiedzające naszą Stację otrzymały gotowe recepty jak zmienić złe nawyki a zastąpić zdrowym stylem życia i zadbać o własny organizm. Wszystkie informacje dotyczące obchodów Światowego Dnia Zdrowia rozdystrybuowano do pielęgniarek medycyny szkolnej oraz zamieszono w mediach społecznościowych.

Promocja zdrowego stylu życia, aktywności fizycznej i prawidłowego odżywiania

W ramach działań promujących zdrowy styl życia, aktywność fizyczną i prawidłowe odżywianie podjęto następujące tematy:

- profilaktykę chorób metabolicznych ze szczególnym uwzględnieniem CUKRZYCY ,
- promocję higieny jamy ustnej, w tym profilaktykę próchnicy i chorób przyzębia,
- promocję zdrowia psychicznego,
- profilaktykę wszawicy.

Ponadto prowadzono następujące działania:

- Prowadzenie programów profilaktycznych skierowanych do przedszkoli i szkół podstawowych:
  - **Program do przedszkoli „Klub zdrowego przedszkolaka”**
Do realizacji programu przystąpiło 12 przedszkoli, edukacją objęto 1800 osób.
  - **Program do przedszkoli „Skąd się biorą produkty ekologiczne?”**
Do realizacji programu przystąpiło 12 przedszkoli, edukacją objęto 1668 osób.
  - **Program dla szkół podstawowych „Trzymaj Formę”** program zrealizowało 4 szkoły, edukacją objęto 2324 osób.
- Realizowano **Kampanię #EUChooseSafeFood „Wybieraj bezpieczną żywność”**, której celem jest uświadomienie konsumentom jak istotną rolę w zapewnieniu bezpieczeństwa żywności odgrywa nauka oraz ich wsparcie w podejmowaniu świadomych decyzji związanych z właściwymi wyborami dotyczącymi żywności. W ramach działania przeprowadzono 38 działań, którymi objęto 3054 osób.
- Zamieszczano w mediach społecznościowych informacji oraz materiałów edukacyjno-informacyjnych.
- Prowadzono dystrybucję oraz ekspozycję materiałów edukacyjno-informacyjnych podczas działań w terenie oraz w siedzibie PSSE w Rybniku.
- Przeprowadzono warsztaty edukacyjno-kulinarnych w szkołach, podczas których uczniowie zapoznawali się z podstawowymi zasadami komponowania zbilansowanej diety jej wpływu na zdrowie oraz następnie ćwiczyli nabytą wiedzę podczas zajęć kulinarnych.

Profilaktyka chorób nowotworowych

W ramach działań podjęto również tematy profilaktyki UV, w tym niebezpieczeństw związanych z korzystaniem z solariów oraz promocji zdrowego stylu życia jako czynnika chroniącego:

- Prowadzono programy profilaktyczne skierowane do szkół:
  - **Program edukacyjny dla szkół ponadpodstawowych „Wybierz życie – Pierwszy krok”** Celem głównym było zmniejszenie występowania i umieralności na raka szyjki macicy. Do realizacji programu przystąpiły 4 szkoły, edukacją objęto 1892 osoby.
  - **Program edukacyjny dla szkół ponadpodstawowych „Znamie! Znam je?”** Celem głównym było upowszechnienie wiedzy z zakresu profilaktyki czerniaka. Do realizacji programu przystąpiło 7 szkół, edukacją objęto 1701 osób.
- Realizowano kampanię społeczną dot. niekorzystnych skutków zdrowotnych wynikających z nadmiernej ekspozycji na promieniowanie UV ph. **„Łap słońce z głową”**. Akcją objęto 54179 osób podczas 54 działań.
- Realizację profilaktyki raka szyjki macicy głównie poprzez promocję szczepień ochronnych, promocję powszechnego programu bezpłatnych szczepień przeciw HPV. Realizację kampanii „Zaszczep w sobie chęć szczepienia, „Zaszczep się wiedzą, #UnitedInProtection i innych.
- Wspierano placówki w działaniach własnych oraz prowadzono bieżącą dystrybucję materiałów edukacyjno-informacyjnych w wersji papierowej i elektronicznej szczególnie w okolicach obchodów świąt związanych dot. profilaktyki antynowotworowej np. Tydzień Walki z Rakiem Szyjki Macicy, Międzynarodowy Dzień Walki z Rakiem, Europejski Dzień Prostaty, różowy październik, Europejski Dzień Walki z Rakiem Piersi i tym podobne.
- Szczególny nacisk kładzono na promocję tzw. „Europejskiego Kodeksu Walki z Rakiem” ukazującego jak przez proste, codzienne działania można obniżyć ryzyko zachorowania na nowotwory złośliwe.
- Zamieszczano w mediach społecznościowych informacje oraz materiały edukacyjno-informacyjne.
- Dystrybuowano w wersji elektronicznej i tradycyjnej oraz eksponowano materiały edukacyjno-informacyjne podczas działań w terenie oraz w siedzibie PSSE w Rybniku.
- Tematy profilaktyki nowotworowej poruszane były w trakcie 2 eventów, happeningów w których uczestniczyły 139 osób.

Bezpieczeństwo

PSSE w Rybniku prowadziła działania w zakresie szeroko pojętego bezpieczeństwa. Działania prowadzone były ze szczególnym uwzględnieniem akcji „**Bezpieczne ferie 2023**” oraz „**Bezpieczne Wakacje 2023**”.

- Przygotowano i rozesłano na placówki oświatowo-wychowawcze, rekreacyjno-sportowe, kulturalne materiały informacyjno-edukacyjne z prośbą o ich rozpowszechnienie oraz podjęcie działań o charakterze prewencyjnym.
- Wspomagano placówki oświatowo-wychowawcze w działaniach własnych.
- Zamieszczano w mediach społecznościowych informacje oraz materiały edukacyjno-informacyjne.
- Dystrybuowano w wersji elektronicznej i tradycyjnej oraz eksponowano materiały edukacyjno-informacyjne podczas działań w terenie oraz w siedzibie PSSE w Rybniku.
- Przeprowadzono 32 pogadanki/prelekcje na obiektach prowadzących zimowe i letnie formy wypoczynku. Działaniami edukacyjno-informacyjnymi objęto wszystkich organizatorów zimowych i letnich form wypoczynku w tym 1543 podopiecznych.
- W ramach działań szczególną uwagę zwrócono na temat pierwszej pomocy przedmedycznej. Wraz z partnerami prowadzono w ramach akcji, eventów, pogadanki pokazy i naukę udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej w tym szczególnie resuscytacji krążeniowo-oddechowej z użyciem defibrylatora.
- Tematy szeroko pojętego bezpieczeństwa poruszane były w trakcie 20 eventów i happeningów przeprowadzanych w tym okresie.

Działaniami łącznie objęto:

- „Bezpieczne Ferie 2023” 2885 osób podczas 42 działań
- „Bezpieczne Wakacje 2023” 12651 osoby podczas 143 działania.
- Pierwsza pomoc przedmedyczna - 44 działania 6081 osób.

Działalność szkoleniowa

PSSE w Rybniku była inicjatorem jak i partnerem w organizacji i przeprowadzeniu konferencji, szkoleń, warsztatów skierowanych zarówno do koordynatorów programów edukacyjnych w placówkach oświatowych, specjalistów jak również skierowanych do uczniów czy ogółu społeczeństwa np.

- Szkolenie dla koordynatorów programów profilaktycznych „Klub Zdrowego Przedszkolaka”. „Czyste Powietrze Wokół Nas”, „Skąd się biorą produkty ekologiczne”, „Trzymaj Formę”, „Bieg po zdrowie”.
- Szkolenia dla pielęgniarek medycyny szkolnej.
- Szkolenie dla kadry pedagogicznej, pedagogów, psychologów, pracowników socjalnych, pielęgniarek medycyny szkolnej, specjalistów „Nowe narkotyki, Nowe zagrożenia”
- Webinar dla społeczeństwa lokalnego „Nie bądź atrakcyjny dla kleszczy”
- Konferencja „Nie pozwól odlecieć swojemu szczęściu”.

www.gov.pl/web/psse-rybnik